

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΙΑ
ΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΡ. 79

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

ΥΠΟ
ΜΑΝΤΩΣ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1975

*ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελίς
Πρόλογος	θ'—ια'
Βραχυγραφίαι	ιγ'—ιδ'
Βιβλιογραφία	ιε'—ιη'
Κατάλογος Πινάκων	ιθ'—κ'

Μ Ε Ρ Ο Σ Α'

Είσαγωγή	3-6
Κεφάλαιον Α'. Γεωγραφία καὶ Ἱστορία	7-14
Κεφάλαιον Β'. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ χρονολόγησις τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως	15-21
Κεφάλαιον Γ'. Τεχνικὴ καὶ Χaráκται	22-25
Κεφάλαιον Δ'. Ἐπιγραφαὶ	26-32
Κεφάλαιον Ε'. Μετρολογία	33-38
Κεφάλαιον ΣΤ'. Νομισματικοὶ τύποι	39-59
α' Ἀπεικονίσεις σχετικαὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς πόλεως καὶ τὴν τέλεσιν τῶν Ἀκτίων	40-46
β' Θεοὶ	46-50
γ' Προσωποποιήσεις, ἥρωες, μυθολογικαὶ παραστάσεις	51-54
δ' Οἰκοδομήματα	54-57
ε' Διάφοροι τύποι	58-59

Μ Ε Ρ Ο Σ Β'

Κατάλογος	61-166
	63-166

Μ Ε Ρ Ο Σ Γ'

Προσθήκαι	167-202
Résumé	169-180
Εύρετήριον	181-190
Κατάλογος Μουσείων καὶ Συλλογῶν	191-196
	197-202

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Γενικῶς αἱ νομισματικαὶ σειραί, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, τῶν πόλεων τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους δὲν ἔχουν ἐπαρκῶς μελετηθῇ· τὰ προϊόντα αὐτῶν τῶν νομισματοκοπειῶν περιγράφονται εἰς διαφόρους καταλόγους, ἀλλὰ δὲν ἔχει γίνεи συστηματικὴ ἔρευνα βασιζομένη καὶ ἐπὶ τῶν σφραγίδων δι' ἐν ἑκαστον ἐργαστήριον κεχωρισμένως. Τοῦναντίον ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ νομισματοκοπία ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον συνεχοῦς καὶ λεπτομεροῦς ἐρεῦνης ἀπὸ μέρους τῶν νομισματολόγων ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ὡσαύτως καὶ ἡ μελέτη τῶν μικρασιατικῶν νομισματοκοπειῶν τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ἔχει προχωρήσει ἱκανοποιητικῶς, διότι ἐκτὸς τῆς σειρᾶς τῶν *Sylloge Nummorum Graecorum* τοῦ Μουσείου τῆς Δανίας καὶ τῆς Συλλογῆς von Aulock, ἔχομεν καὶ ἐπὶ μέρους μονογραφίας.

Ὅτε πρὸ ἐτῶν ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ καθηγητοῦ *Peter R. Franke* νὰ μελετήσω καὶ νὰ καταρτίσω τὸν κατάλογον τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως τῆς Ἡπείρου δὲν ἐφαντάσθη ποτέ, ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἐν τόσῳ πλούσιῳ ὕλικόν. Ὀλίγα συγκριτικῶς νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης εἶχον ἕως τότε δημοσιευθῇ εἰς διαφόρους καταλόγους. Μὲ τὴν πάροδον ὁμως τοῦ χρόνου, κατέφθανον ἑκατοντάδες ἐκμαγείων ἀπὸ τὰ διάφορα μουσεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, παραλλήλως δὲ ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐργασία τῆς συγκεντρώσεως τοῦ ἐν Ἑλλάδι εὕρισκομένου ὕλικου, τὸ ὅποιον παρουσίαζε μέγα ἐνδιαφέρον καὶ ἐφνύσσετο εἰς τὴν Νομισματικὴν Συλλογὴν Ἀθηνῶν, τὰ Ἀρχαιολογικὰ Μουσεῖα Ἰωαννίνων καὶ Ἀρτης, ὥς καὶ εἰς διαφόρους ἰδιωτικὰς νομισματικὰς συλλογὰς τῶν Ἀθηνῶν. Ἦτο πλέον φανερόν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ θαυμαστῆς καὶ πλουσιωτάτης νομισματοκοπίας, ἡ ὅποια ἐχαρκτηρίζετο ἀπὸ μίαν μεγάλην ποικιλίαν τύπων.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς συγγραφῆς τοῦ καταλόγου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐργασίας ταύτης, μοῦ ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν νέα τεμάχια προερχόμενα ἐξ ἀνασκαφῶν, ἐκ τῆς ἀποσφραγίσεως ἐνὸς παλαιοῦ κιβωτίου ἀποκειμένου εἰς τὴν Νομισματικὴν Συλλογὴν Ἀθηνῶν, ὥς καὶ ἐκ διαφόρων Συλλογῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Διὰ τεχνικοὺς καθαρῶς λόγους ἦτο ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἔνταξις αὐτῶν εἰς τὸν ἤδη περατωθέντα κατάλογον· ἔνεκα τούτου ἐδημιουργήθη τὸ κεφάλαιον τῶν Προσθηκῶν.

Δὲν ἦτο ὁμως ἐφικτὸν νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο τὰ ἀποσταλέντα παρὰ τῆς Ἑπιμελητρίας κ. Ἰουλίας Βοκοτοπούλου τετρακόσια περίπου τεμάχια, τὰ ὅποια εὐρέθησαν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1971 ἀποχωμάτωσιν τοῦ ὑπογείου διαδρόμου τῶν σκηνικῶν τοῦ Ὁδείου τῆς Νικοπόλεως, διότι χρῆζον ἐιδικῆς συντηρήσεως λόγῳ τῆς παρατηρημένης μεγάλης ὀξειδώσεως. Ταῦτα θέλουν δημοσιευθῇ εἰς εὐθετώτερον χρόνον ὥς ἐνιαῖον σύνολον εἰς ἐιδικὴν πρὸς τοῦτο μελέτην, ἢ ὅποια πιθανὸν νὰ συμπληρώσῃ ὠρισμένα τυχόν κενὰ τῆς παρούσης ἐργασίας.

Εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Saarbrücken κ. Peter R. Franke, ὁ ὁποῖος μοῦ παρέδωσε καὶ τὰ πρῶτα συγκεντρωθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐκμαγεῖα καὶ δὲν ἔπαυσεν ἔκτοτε νὰ μοῦ προσφέρῃ τὴν πολῦτιμον συμπαράστασίν του καὶ τὴν συνάδελφον Ἑπιμελήτριαν Ἀρχαιοτήτων Ἡπέιρον κ. Ἰουλίαν Κουλεϊμάνη - Βοκοτοπούλου, ἢ ὅποια μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν ἐπεδόθη εἰς τὴν περισυλλογὴν πολυτίμου ὕλικου, ἢ παροῦσα μελέτη ὀφείλει πολλά.

Θερμοτάτας εὐχαριστίας ἀπευθύνω καὶ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς Κλασσικῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικόλαον Μ. Κοντολέοντα, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὡς διδακτορίαν καὶ ἦτο πάντοτε πρόθυμος διὰ πᾶσαν συμπαράστασιν.

Ἐπίσης εὐχαριστῶ θερμῶς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διότι ἐνέκρινεν ὁμοθύμως τὴν μελέτην ταύτην ὡς ἐναίσιμον ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβήν.

Πρὸς τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα αὐτῆς Ἀκαδημαϊκὸν κ. Ἀναστάσιον Ὁρλάνδον ἐκφράζω τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας μου, διότι εὐηρεστήθησαν νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκτύπωσιν τῆς μελέτης καὶ νὰ συμπεριλάβουν αὐτὴν μεταξὺ τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Εὐχαριστῶ ἐπίσης τὸ ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν τοῦ Γραφείου Δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας καὶ ἰδίᾳ τὴν κ. Μαρίαν Γαβρίλη διὰ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐκτυπώσεως τῆς ἐργασίας.

Ὡσαύτως εὐχαριστῶ τὴν American Numismatic Society (New York) διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς ἐμὲ ὑποτροφίαν, ἢ ὅποια μοῦ ἐπέτρεψε νὰ προωθήσω τὴν μελέτην ταύτην.

Εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς συναδέλφους μου νομισματολόγους, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἔχουν καὶ τὴν ἐθνήν τῶν Νομισματικῶν Συλλογῶν τῆς πατρίδος των, ὅπως καὶ τοὺς διαφόρους συλλέκτας, οἱ ὁποῖοι μὲ τόσῃ προθυμίᾳ μοῦ ἀπέστειλαν ἐκμαγεῖα τῶν φυλασσομένων εἰς τὰς συλλογὰς των νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, ὀφείλω εὐχαριστίας. Παραθέτω ἀλφαβητικῶς τὰ ὀνόματα αὐτῶν: †L. N. Belova (Ermitage - Leningrad), H. Bloesch (Winterthur), Ἰουλία Βοκοτοπού-

λου (Ἰωάννινα - Ἄρτα), † G. Bruck (*Kunsthistorisches Museum - Wien*), H. Cahn (*Basel*), Emir M. Chéhab (*Musée National - Beyrouth*), B. Δημητριάδης (Ἀθῆναι), Πένα Εὐελπίδου - Ἀργυροπούλου (Ἀθῆναι), A. de Franciscis (*Museo Nazionale di Napoli*), P. Franke (*Münzsammlung Hollschek - Wien, Bologna, Modena, Vatican*), Hildegund Gropengiesser (*Universitäts Sammlung - Heidelberg*), W. Hahn (*Universitäts Sammlung, Schottens Sammlung - Wien*), K. Jenkins (*British Museum - London*), C. Kraay (*Heberden Coin Room - Oxford*), H. Küthmann (*Staatliche Münzsammlung - München*), O. Mørholm (*Danish National Museum - Copenhagen*), G. Pollard (*Fitzwilliam Museum - Cambridge*), G. Le Rider (*Cabinet des Médailles - Paris*), Anne Robertson (*Hunter Coin Cabinet - Glasgow*), H. Schultz (*Staatliche Museen zu Berlin*), Margaret Thompson (*American Numismatic Society - New York*), C. Vermeule (*Boston*).

Θεωρῶ χρέος μου νὰ ἀναφέρω ὅτι αἱ φωτογραφίαι τῶν δημοσιευομένων ἐνταῦθα πινάκων ὀφείλονται εἰς τὸν ἄνδρα μου Λόντον Μεγ. Οἰκονομίδην, ὁ ὅποιος μὲ μεγάλην ἀφοσίωσιν ἐφωτογράφησε πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων ἐκμαγείων.

MANTΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ

ABV	J. D. Beazley, Attic Black-Figure Vases-painters, Oxford 1956.
ΑΔ	Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον.
AE	Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.
AJA	American Journal of Archaeology.
BMC	British Museum Catalogue.
CMNN I	Catalogo del Museo Nazionale di Napoli; Medagliere, I, Monete Greche, Napoli 1870.
ΔΕΝΑ	Διεθνὴς Ἐφημερίς τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας.
EDWARDS	K. M. Edwards, Corinth, τ. VI (Coins 1896 - 1929), The American School of Classical Studies at Athens, Harvard University Press 1933.
GROSE	S. W. Grose, Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins, τ. II, Cambridge 1926.
JHS	The Journal of Hellenic Studies.
MIONNET II	Description de Médailles Antiques, Grecques et Romaines, τ. II, Paris 1807.
MIONNET Sup. III	Description de Médailles Antiques, Grecques et Romaines, Supplément III, Paris 1824.
NAJN	North American Journal of Numismatics.
NCP	F. Imhoof-Blumer καὶ Percy Gardner, A Numismatic Commentary on Pausanias, Chicago 1964.
N. H. Eur.	William Martin Leake, Numismata Hellenica, London 1854, A Catalogue of Greek Coins. European Greece.
NOE	Sydney P. Noe, A Bibliography of Greek Coin Hoards ² , Numismatic Notes and Monographs no. 78, New York 1937.
Num. Chr.	Numismatic Chronicle.
Num. Zeit.	Numismatische Zeitschrift.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ (Ε.Π.)	Μ. Οἰκονομίδου, Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς Νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως. «Περιγραφὴ δύο θησαυρῶν», ΑΕ 1967, σ. 93 - 107.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ (Π.Ε.)	Αὐτόθι σ. 107 - 114.
ΠΑΕ	Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.
RBN	Revue Belge de Numismatique.

18'

RE	Real-Encyclopädie.
RIC	Roman Imperial Coinage.
SCHLOSSER	J. v. Schlosser, Beschreibung der alt-griechischen Münzen, τ. I, Wien 1893.
SNG Cop.	Sylloge Nummorum Graecorum, Thessaly-Illyricum, Copenhagen 1943.
ZfN	Zeitschrift für Numismatik.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BEAZLEY, J. D., Attic Black-Figure Vase-painters, Oxford 1956.
— The Development of Attic Black-Figure Vases, Oxford 1951.
- BELLINGER, A. R., Greek Mints under the Roman Empire, Essays in Roman Coinage presented to Harold Mattingly, Oxford 1956, σ. 137 - 148.
- BERNHART, MAX, Aphrodite auf griechischen Münzen, München ζ.ζ.
— Die olympischen Spiele 776 v. Chr. bis 393 n. Chr. im Spiegel antiker Münzen, Halle/Saale 1936.
- BLUM, G., Numismatique d'Antinoos, Journ. Inter. d'Arch. Num. 16, 1914, σ. 33 - 70.
- BOLIN, STURE, State and Currency in the Roman Empire to 300 A.D., Stockholm/Uppsala 1958.
- BROMMER, FRANK, Die kleinasiatischen Münzen mit Hephaistos, Chiron 2, 1972, σ. 531 - 544.
- BURSIAN, GEORG V., Griechenland I, Leipzig 1862.
- CALLU, J. P., La politique monétaire des empereurs romains de 238 à 311, Paris 1969.
- Cambridge Ancient History, τόμ. X, 1934. Κεφ. IV: The Augustan Empire. Κεφ. XXII: The Triumph of Octavian.
- CARTER, JOHN M., The Temple of Actium: The Rise and Triumph of Augustus Caesar, London 1970.
- Catalogo del Museo Nazionale di Napoli, Medagliere, I, Monete Greche, Napoli 1870.
- ΔΑΚΑΡΗΣ, Σ. Ι., Δωδώνη - Ἱερὰ Οἰκία, AE 1959 (= εἰς μνήμην Δ. Εὐαγγελίδου).
- DAKARIS, S., Cassopaia and the Elean Colonies, Ancient Greek Cities, 4, A.T.O., 1971.
- Dictionary of Greek Coin Inscriptions ὑπὸ S. Icard, Chicago 1968.
- EDWARDS, K. M., Corinth, τ. VI, Coins 1896 - 1929, The American School of Classical Studies at Athens, Harvard University Press 1933.
- Enciclopedia dell'Arte Antica I, Roma 1958.
- FORRER, L., The Weber Collection, τ. II, London 1924.
- FRANKE, P. R., Die antiken Münzen von Epirus, Wiesbaden 1961.
— Römische Kaiserporträts im Münzbild, München 1961.
— Kleinasien zur Römerzeit, München 1968.
- GAEBLER, H., Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia, Berlin 1935.

- GAGÉ, JEAN, *Actiaca*, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 53, 1936, σ. 37 - 100.
- GARDNER, P., A Monetary League on the Euxine Sea, Num. Chr. 1876, σ. 307 - 314.
- Boat-Races among the Greeks, JHS 2, 1881, σ. 90 - 97.
- British Museum Catalogue, Thessaly to Aetolia, London 1883.
- GILLESPIE, J. U., Greek Imperial Coins, Numismatist 64, 1951, ἀρ. 4, April, σ. 370 - 385.
- GRANT, M., *From Imperium to Auctoritas*, Cambridge 1946.
- GROSE, S. W., Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins, τ. II, Cambridge 1926.
- Harper's Dictionary of Classical Literature and Antiquities, New York 1962, λ. *Actium* και *Nicopolis*.
- HEAD, B. V., British Museum Catalogue, Corinth, Colonies of Corinth, etc., London 1889.
- Historia Numorum, Oxford 1911.
- A Guide to the Principal Coins of the Greeks, Hill, London 1932.
- HERTZBERG, GUSTAV FR., Die Geschichte Griechenlands unter der Herrschaft der Römer, Halle 1866.
- HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, 'Ιστορία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, 1902.
- IMHOOF - BLUMER, F., Die Münzen Akarnaniens, Wien 1878.
- Monnaies grecques, Paris-Leipzig 1883.
- IMHOOF - BLUMER, F. και GARDNER, PERCY, A Numismatic Commentary on Pausanias, Chicago 1964.
- JONES, T. B., Greek Imperial Coins, NAJN 4, 1965, ἀρ. 12, σ. 295 - 308.
- A Numismatic Riddle: The so-called Greek Imperials, Proceedings of the American Philosophical Society, τ. 107, ἀρ. 4, August 1963, σ. 308 - 347.
- KARST, J., Die Chronik aus dem Armenischen übersetzt, Leipzig 1911, ἐν Griech. Christl. Schriftsteller, Eusebius Werke, τ. 5.
- Kleine Pauly, I. Band, Stuttgart 1964, λ. *Aktia* και *Apollo Aktios*.
- LACROIX, LÉON, Les Reproductions des statues sur les monnaies grecques, Liège 1949.
- LEAKE, WILLIAM MARTIN, Numismata Hellenica, London 1854, A Catalogue of Greek Coins.
- A Supplement to Numismata Hellenica, London 1859.
- Travels in Northern Greece, τ. I, Amsterdam 1967.
- LESKY, ALBIN, 'Ιστορία τῆς Ἀρχαίας Λογοτεχνίας, Μετάφρασις Ἀγαπητοῦ Γ. Τσοπανάκη, Θεσσαλονίκη 1964.
- MACDONALD, G., Catalogue of Greek Coins in the Hunterian Collection, τ. II, Glasgow 1899.
- MATTINGLY, H. και SYDENHAM, E. A., The Roman Imperial Coinage, τ. III: Antoninus Pius to Commodus, London 1930.
- MATTINGLY, H., Coins², 1960.
- Catalogue of the Roman Coins in the British Museum, τ. IV: Antoninus

- Pius to Commodus, London 1968.
- MAVROGORDATO, J., Chronology of the Coins of Chios, Num. Chr. 1918, σ. 1 - 79.
- MILNE, J. G., Catalogue of Alexandrian Coins, Oxford 1933.
- MIONNET, T. E., Description de Médailles Antiques, Grecques et Romaines, τ. II, Paris 1807 καὶ Sup. III, Paris 1824.
- MOMMSEN, TH., Die Chronik des Cassiodorus, Abhandl. der Königl. Sächs. Gesell. der Wissensch. 8, 1861.
- Römische Geschichte, τ. V, Berlin 1909.
- MORRISON, J. S. καὶ WILLIAMS, R. T., Greek Oared Ships, 900 - 322 B. C., Cambridge 1968.
- NEWELL, E. T., The Coinage of Demetrius Poliorcetes, London 1927.
- OBERHUMMER, EUGEN, Akarnanien... im Altertum, München 1887.
- OIKONOMIDΟΥ, ΜΑΝΤΩ, Συμβολή εἰς τὴν μελέτην τῆς Νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως. Περίγραφη δύο θησαυρῶν, AE 1967, σ. 91 - 114.
- Μία μαρτυρία διὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἑρούλων εἰς τὴν Σπάρτην. Εὐρημα νομισμάτων τῶν Λακεδαιμονίων, Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὁρλάνδον, τ. Γ', Ἀθῆναι 1966, σ. 376 - 382.
- «Εὐρημα Νικοπόλεως» (Εὐρ. Νοε 397), AE 1971, Β' Χρονικά, σ. 42 - 51.
- OLIVER, JAMES H., Octavian's Inscription at Nicopolis, American Journal of Philology 90, 1969, σ. 178 - 182.
- Oxford Classical Dictionary, Oxford 1949, λ. *Actium καὶ Nicopolis*.
- PICK, BEHRENDT καὶ REGLING, KURT, Die Antiken Münzen von Dacien und Moesien, Α' ἡμίτ. Berlin 1898, Β' ἡμίτ. Berlin 1910.
- Real Encyclopädie, XVII, Stuttgart 1936, λ. *Nikopolis*.
- ROBERT, LOUIS, Les boules dans les types monétaires agonistiques, Hellenica VII, 1949, σ. 93 - 104.
- Monnaies dans les inscriptions grecques, RN 1962, σ. 22 - 23.
- Revue des Études Grecques 75, 1962, σ. 166, 172: Épire.
- ROBERTSON, ANNE S., Roman Imperial Coins in the Hunter Coin Cabinet, I, Augustus to Nerva, Glasgow 1962.
- ROGERS, E., The Copper Coinage of Thessaly, London 1932.
- Roman Civilisation, Sourcebook II: The Empire, ἐπανέκδ. ὑπὸ Ν. Lewis καὶ Μ. Reinhold, New York 1966.
- ROSTOVITZ, M., Rome, μετάφρ. ἀγγλ. ἐπανέκδ. New York 1968.
- ΡΩΜΑΙΟΣ, Κ. Α., Εἰδήσεις ἐκ τῆς 8ης Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας, ΑΔ 9, 1924 - 1925, Παράρτημα, σ. 1 - 12 (σ. 1 - 4 Νικόπολις, ἐπιγραφὴ ἀφιερωματικὴ Αὐγούστου).
- ΣΑΡΙΚΑΚΗΣ, Θ. Χ., Ἀκτια τὰ ἐν Νικοπόλει, AE 1965, σ. 145 - 162.
- Συμβολή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, Ἑλληνικά 19, 1966, σ. 193 - 215.

- 'Ανέκδοτοι ἑλληνικαὶ καὶ λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως, AE 1967, σ. 178 - 186.
- SARIKAKIS, THÉODORE CHR., Nicopolis d'Épire était-elle une colonie romaine ou une ville grecque? *Balkan Studies*, τ. II, *Θεσσαλονίκη* 1970, σ. 91 - 96.
- SCHLOSSER, JULIUS V., Beschreibung der altgriechischen Münzen, I, Thessalien, Illyrien, Dalmatien und die Inseln des Adriatischen Meeres, Epeiros, Wien 1893.
- Kleinasiatische und thrakische Münzbilder der Keiserzeit, *Num. Zeit.* 23, 1891, σ. 1 - 28.
- SCHÖNERT - GEISS, EDITH, Die Münzprägung von Perinthos, Berlin 1965.
- Die Münzprägung von Byzantion, II, Kaiserzeit, Berlin 1972.
- SELLWOOD, D. G., Experiments in Greek Minting Technique, *Num. Chr.* 1963, σ. 217 - 231.
- SMITH, WILLIAM, Dictionary of Greek and Roman Geography, London 1857, λ. *Nicopolis*.
- SVORONOS, J. N., Monnaies d'Athènes, Munich 1923.
- Sylloge Nummorum Graecorum, Thessaly - Illyricum, Copenhagen 1943.
- Sylloge Nummorum Graecorum, τ. IV, Fitzwilliam Museum: Leake and General Collections, μέρος III, London 1951.
- TIDMAN, BRENDA, On the Foundation of the Actian Games, *Classical Quarterly* 44, 1950, σ. 123 - 125.
- TORR, CECIL, Ancient Ships, Chicago 1964.
- TRELL, BLUMA L., Architectura Numismatica, Early Types: Greek Roman, Oriental. An extended review of G. Fuchs, *Architekturdarstellungen auf römischen Münzen*, *Num. Chr.* 1972, σ. 45 - 59.
- VERMEULE, C. C., Chariot Groups in Fifth Cent. Greek Sculpture, *JHS* 75, 1955, σ. 104 - 113.
- ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἀνασκαφαὶ ἐν Νικοπόλει (1913), ΠΑΕ 1913, σ. 83 - 91.
- Ἀγγελίαι ἐκ Νικοπόλεως, AE 1913, σ. 235.
- ΦΟΥΡΙΚΗΣ, ΠΕΤΡΟΣ, Νικόπολις - Πρέβεζα, Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ 1928, σ. 117 - 159.
- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ - ΒΑΡΟΥΧΑ, Ε., Νομίσματα ἀνασκαφῶν Δωδώνης, 1953, 1954, 1955, ΠΑΕ 1955, σ. 174 - 180.
- ZANKER, PAUL, Studien zu den Augustus-Porträts. I. Der Actium-Typus, Göttingen 1973.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

1. «Αυτόνομα»	άρ.	1β - 12	Σεπτίμιος Σευήρος	άρ.	1 - 4
2. «Αυτόνομα»	άρ.	13 - 26	26. Σεπτίμιος Σευήρος	άρ.	5 - 18
3. «Αυτόνομα»	άρ.	28 - 51	27. Σεπτίμιος Σευήρος	άρ.	19 - 22
4. «Αυτόνομα»	άρ.	52 - 68	Ίουλία Δόμνα	άρ.	23 - 27γ
5. Αύγουστος	άρ.	1β - 18	28. Ίουλία Δόμνα	άρ.	29 - 40α
6. Αύγουστος	άρ.	19β - 34	29. Ίουλία Δόμνα	άρ.	41 - 52
7. Αύγουστος	άρ.	35α - 47	30. Ίουλία Δόμνα	άρ.	53 - 59
8. Αύγουστος	άρ.	48 - 65β	Καρακάλλας	άρ.	1 - 2
9. Αύγουστος	άρ.	66 - 82	31. Καρακάλλας	άρ.	3α - 15
10. Αύγουστος	άρ.	83α - 90	32. Καρακάλλας	άρ.	18 - 29β
11. Ἀγρίππας	άρ.	1β - 5γ	33. Καρακάλλας	άρ.	30 - 42
Τιβέριος	άρ.	1	34. Καρακάλλας	άρ.	43 - 54
Νέρων	άρ.	1α - 2στ	35. Καρακάλλας	άρ.	55 - 67α
12. Νέρων	άρ.	3 - 7	36. Καρακάλλας	άρ.	68 - 86
Τραϊανός	άρ.	1 - 12α	37. Καρακάλλας	άρ.	87 - 98
13. Τραϊανός	άρ.	13 - 29	38. Καρακάλλας	άρ.	99 - 115α
14. Τραϊανός	άρ.	30 - 43	39. Καρακάλλας	άρ.	116 - 131
Ἀδριανός	άρ.	1 - 3	40. Καρακάλλας	άρ.	132 - 148
15. Ἀδριανός	άρ.	4 - 22	41. Καρακάλλας	άρ.	149α - 169
16. Ἀδριανός	άρ.	23 - 39	42. Πλαυτίλλα	άρ.	176α - 185
17. Ἀδριανός	άρ.	40 - 46	43. Πλαυτίλλα	άρ.	186α - 188
Ἀντίνοος	άρ.	47α - 55	Γέτας	άρ.	1α - 11
18. Ἀντίνοος	άρ.	56 - 62	44. Γέτας	άρ.	12α - 28
Αἴλιος	άρ.	1 - 5α	45. Ἐλαγάβαλος	άρ.	1 - 21
19. Αἴλιος	άρ.	6 - 23	46. Ίουλία Παῦλα	άρ.	22
20. Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς	άρ.	1 - 20	Ίουλία Ἀκυλία Σευήρα	άρ.	23
21. Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς	άρ.	21 - 29	Ίουλία Σοαιμιάς	άρ.	24
Φαυστεῖνα Α΄	άρ.	30β - 38	Ίουλία Μαῖσα	άρ.	25α - 30
22. Μᾶρκος Αὐρήλιος	άρ.	1 - 8	47. Ἀλέξανδρος Σευήρος	άρ.	1 - 7
Μᾶρκος Αὐρήλιος(;)	άρ.	10 - 13	Ίουλία Μαμαία	άρ.	8α - 13α
23. Φαυστεῖνα Β΄	άρ.	14α - 22	48. Βαλβῖνος	άρ.	1 - 2
Λούκιος Οὐῆρος	άρ.	23 - 25	Γορδιανός Γ΄	άρ.	1 - 11α
24. Κόμμοδος	άρ.	1β - 13	49. Γορδιανός Γ΄	άρ.	12 - 27
25. Κόμμοδος	άρ.	15 - 19	50. Γορδιανός Γ΄	άρ.	28 - 34
Κρισπεῖνα	άρ.	21 - 24	Φίλιππος Α΄	άρ.	1 - 7

51. Φίλιππος Α'	άρ.	8 - 21β	65. «Εὔρημα» Μουσείου		
52. Φίλιππος Α'	άρ.	22α - 27	Βηρυτοῦ	άρ.	9 - 22
᾽Ωτακιλία Σευῆρα	άρ.	28β - 30α	66. «Εὔρημα» Μουσείου		
53. ᾽Ωτακιλία Σευῆρα	άρ.	31 - 36	Βηρυτοῦ	άρ.	23 - 34
Φίλιππος Β'	άρ.	37 - 43	67. «Εὔρημα» Μουσείου		
54. Φίλιππος Β'	άρ.	44α - 47	Βηρυτοῦ	άρ.	35 - 51
Τρεβωνιανὸς Γάλλος	άρ.	1 - 6	68. «Εὔρημα» Μουσείου		
55. Τρεβωνιανὸς Γάλλος	άρ.	7 - 10	Βηρυτοῦ	άρ.	53 - 82
Βολουσιανὸς	άρ.	11 - 17	69. «Εὔρημα» Μουσείου		
56. Βαλεριανὸς	άρ.	1 - 12	Βηρυτοῦ	άρ.	84 - 99
57. Βαλεριανὸς	άρ.	13 - 27	Ἐκ τοῦ εὐρήματος		
58. Γαλλιηνὸς	άρ.	1 - 15	Noe 397 εἰς Μουσεῖον		
59. Γαλλιηνὸς	άρ.	16 - 33	Ἀθηνῶν	άρ.	2 - 6
60. Γαλλιηνὸς	άρ.	34β - 46	70. Ἐκ τοῦ εὐρήματος		
61. Γαλλιηνὸς	άρ.	47 - 64	Noe 397 εἰς Μουσεῖον		
62. Σαλωνεῖνα	άρ.	65α - 78	Ἀθηνῶν	άρ.	7 - 25
63. Σαλωνεῖνα	άρ.	79 - 94	71. Ἐκ τοῦ εὐρήματος		
64. Σαλωνεῖνα	άρ.	95 - 98	Noe 397 εἰς Μουσεῖον		
«Εὔρημα» Μουσείου			Ἀθηνῶν	άρ.	26 - 29
Βηρυττοῦ	άρ.	1 - 8	«Προσθήκαι»	άρ.	B2 - IA2

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκ τῶν πρώτων οἱ ὅποιοι κατενόησαν τὴν σπουδαιότητα τῶν νομισματικῶν κοπῶν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν, ἦτο καὶ ὁ διαπρεπὴς ἑλβετὸς νομισματολόγος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Imhoof-Blumer. Εἰδικώτερον διὰ τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἐξέδωσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐπίσης διακεκριμένου συγχρόνου ἄγγλου συναδέλφου του Percy Gardner τὸ πολυτιμότεον ἐγχειρίδιον Numismatic Commentary on Pausanias¹. Εἰς τοῦτο διαφαίνεται ὅτι ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτονομίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἡ ὑποταγὴ των εἰς τοὺς Ρωμαίους εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν χάραξιν ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν γλυπτῶν ἔργων καὶ οἰκοδομημάτων, τὰ ὅποια ὑπῆρξαν κατάλοιπα ἐνὸς ἐνδόξου παρελθόντος.

Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας ἐπισημαίνεται μετὰ μεγαλυτέρας ἐπιτάσεως ἡ ἀνάγκη λεπτομερεστέρας μελέτης γενικῶς τῶν νομισμάτων αὐτῶν, τὰ ὅποια εἶναι πολύτιμοι μαρτυρίαι τόσον διὰ τὴν ἱστορικὴν, θρησκευτικὴν καὶ οἰκονομικὴν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἔρευναν τῶν χρόνων ἐκείνων². Βεβαίως, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω (σ. 33), τὰ νομίσματα αὐτὰ ἐκάλυπτον κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς τοπικὰς ἀνάγκας καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐταξίδευσαν πολὺ μακράν, ὡς συνέβαινε μὲ ὠρισμένα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ νομίσματα κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ τὰς συγχρόνους πρὸς ταῦτα νομισματικὰς σειρὰς τῶν διαφόρων ρωμαϊκῶν νομισματοκοπειῶν. Ὡς εἶναι εὐλόγον, τὸ ἐπίσημον νόμισμα παρέμενε τὸ ρωμαϊκόν, διὰ τοῦτο καὶ τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἐχαράχθησαν εἰς τὸν χαλκόν.

Σκοπὸς τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι ἡ διερεύνησις καὶ ἡ μελέτη τῆς δραστηριότητος ἐνὸς νομισματοκοπείου τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν, τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Νικοπόλεως τῆς Ἡπείρου.

1. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1885 - 1887 ἐν Journal of Hellenic Studies· ἐπανεξεδόθη προσφάτως, τὸ 1964 ἐν Chicago, ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον Argonaut.

2. Βλ. H. MATTINGLY, Roman Coins², 1960, κεφ. IV (The Provincial and Local Coinage of the Early Empire), σ. 188 - 207. J. U. GILLESPIE, Greek Imperial Coins. A Neglected Series, Numismatist 64, 1951, σ. 370 - 385. A. R. BELLINGER, Greek Mints under the Roman Empire ἐν Essays in Roman Coinage, Presented to H. Mattingly, 1956, σ. 137 - 148. T. B. JONES, A Numismatic Riddle: The so-called Greek

Ἐνῷ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ ἀρχαῖα ἡπειρωτικὰ νομίσματα ἔτυχον ἐνδελεχοῦς μελέτης παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας Peter R. Franke, ὁ ὁποῖος συνέταξε καὶ λεπτομερέστατον κατάλογον αὐτῶν¹, τὰ προϊόντα τῶν νομισματοκοπειῶν τῆς Ἡπείρου κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν εὐρίσκονται μὲν δημοσιευμένα εἰς διαφόρους καταλόγους, ἀλλὰ δὲν ἔχουν μελετηθῇ ὡς ἐνιαῖα σύνολα.

Πολύτιμον βοήθημα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐργασίας ταύτης ὑπῆρξεν ὁ ἀντίστοιχος τόμος (Supplement III) τῆς σειρᾶς Description de Médailles Antiques, Grecques et Romaines τοῦ T. E. Mionnet, Paris 1824. Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν πότε συνέγραψεν ὁ Mionnet τὸ σύγγραμμα τοῦτο, θαυμάζομεν ἀνεπιφυλάκτως τὸ ἐπίτευγμα τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὰς παρατηρουμένας ἐνίοτε ἐλλείψεις, μᾶς διέσωσε μετὰ μεγάλης εὐσυνειδησίας πολυτιμότεον ὕλικόν².

Ἀποτέλεσμα τῆς εἰδικευμένης ἐρεῦνης τῶν τελευταίων δεκαετιῶν ἦτο ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου τῆς παρούσης ἐργασίας βάσει τῆς μελέτης τῶν ὁμοίων σφραγίδων³. Ἡ ταύτισις τῶν μητρῶν δὲν ἦτο πάντοτε εὐχερής, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ χαλκῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομισμάτων, τὰ ὁποῖα, παρὰ τὸν διενεργηθέντα καθαρισμόν, παρουσιάζουν πολλάκις ἔντονα τὰ ἔχνη τῆς ὀξειδώσεως. Ἐνεκα τούτου ὑπάρχουν ὠρισμένοι περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ παραμείνουν ἀμφισβητούμεναι, ἐὰν προέρχονται ἢ ὄχι ἀπὸ τὴν αὐτὴν μήτραν.

Ἐπίσης προέκυψαν δυσκολίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ταξινόμησιν καὶ τὴν χρονολόγησιν τῶν διαφόρων τύπων ἐκάστης περιόδου. Κατόπιν τούτου, ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως ἡ διάταξις αὐτῶν βασισθῇ κυρίως εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς μορφῆς τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς τῶν νομισμάτων, ὡς καὶ τῆς ἀντιστοίχου ἐπιγραφῆς. Τοῦτο ἐπετεύχθη μετὰ μεγαλυτέρας εὐκολίας, ὅτε ἡ μορφή τοῦ αὐτοκράτορος ὑφίστατο οὐσιαστικὰς ἀλλαγὰς κατὰ τὴν ἀπεικόνισιν· χαρακτηριστικὸν παράδειγμα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Καρακάλλας, ὁ ὁποῖος ἀπεικονίσθη ἐπὶ τῶν νομισμάτων εἰς παιδικήν, νεανικὴν καὶ ὥριμον ἡλικίαν. Ἐνίοτε ὅμως τὰ νεανικά του πορτραῖτα ὡς καὶ αἱ χαραχθεῖσαι ἐπιγραφαὶ παρου-

Imperials, ἐν Proceedings of the American Philosophical Society 107, ἀρ. 4, Αὐγούστος 1963, σ. 308-347. T. B. JONES, Greek Imperial Coins, NAJN 4, 1965, σ. 12, 295-308.

1. Die Antiken Münzen von Epirus, Wiesbaden 1961.

2. Βλ. ἐπίσης W. M. LEAKE, Numismata Hellenica, London 1854, Eur., σ. 76-78, 93 καὶ Suppl., London 1859, σ. 135, 142. IMHOOF-BLUMER, Monnaies grecques, Paris/Leipzig 1883, σ. 138-141. BMC, Thessaly to Aetolia, London 1883, σ. 97, 102-109. B. HEAD, H. N.², 1911, σ. 320-322. G. MACDONALD, Catalogue of Greek Coins in the Hunterian Collection, τ. 2, Glasgow 1901, σ. 11. L. FORRER, The Weber Collection, London 1924, σ. 252. S. W. GROSE, Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins, τ. 2, Cambridge 1926, σ. 266-269. SNG Cop. ἀρ. 41-42, 56-83, 88.

3. Πρῶτος ὁ Imhoof-Blumer κατενόησε τὴν σπουδαιότητα τῆς μελέτης τῶν ὁμοίων σφραγίδων εἰς τὴν νομισματικὴν, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιτρέπει πολλάκις νὰ χρονολογήσωμεν μετὰ μεγαλυτέρας ἀκριβείας τὰς διαφόρους κοπὰς. Ὁ T. Newell ἦτο ἐκ τῶν πρώτων ὁ ὁποῖος ἐφήρμοσε τὴν μέθοδον ταύτην μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἰς τὴν ἀνακατάταξιν τῶν νομισματικῶν σειρῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

σιάζουν μεγάλην ομοιότητα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Ἐλαγαβάλου καί, ὥς εἶναι εὐλογον, ἡ ταύτις καθίσταται προβληματική.

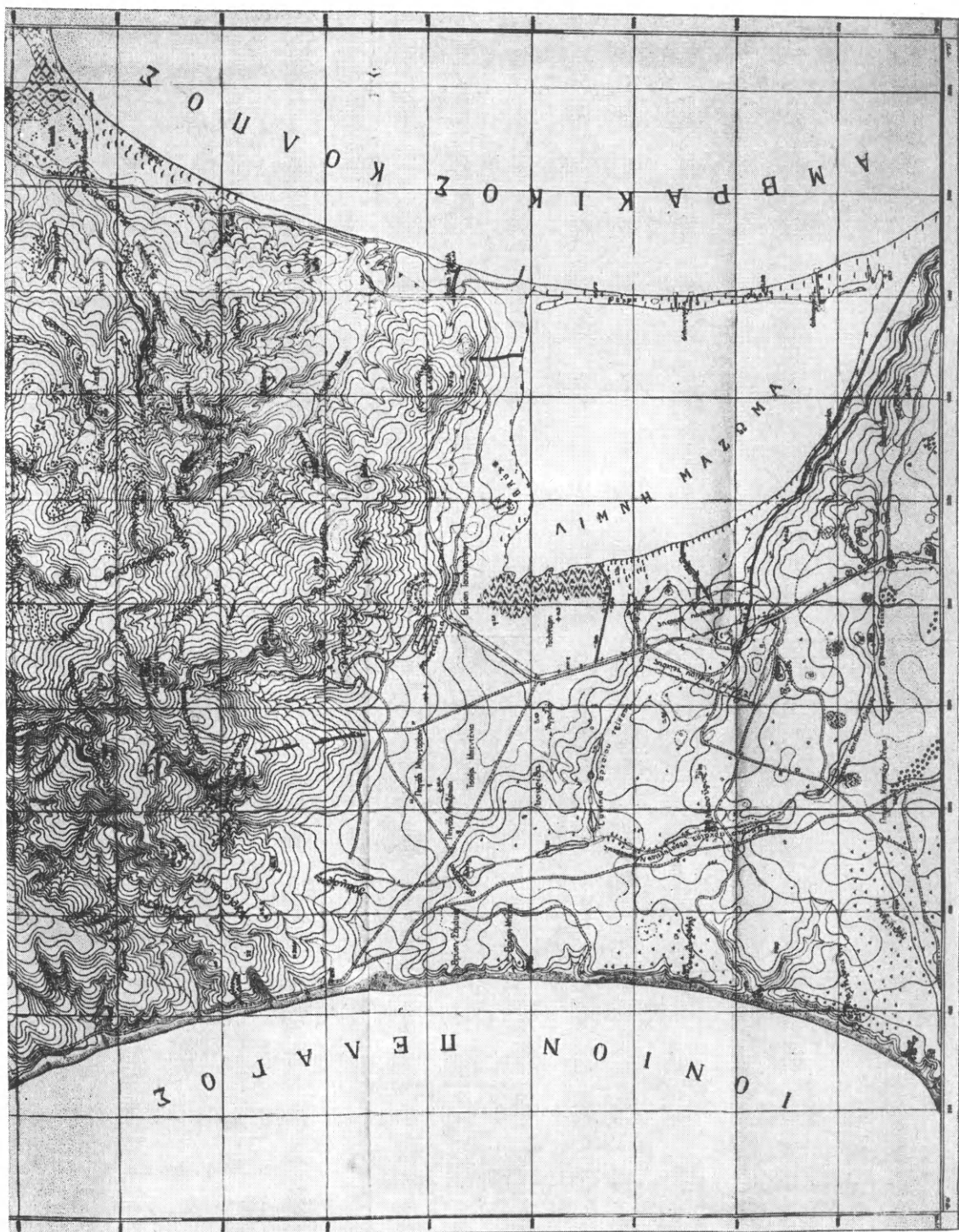
Ἄλλοτε πάλιν, ὅτε ἡ μορφή τοῦ αὐτοκράτορος δὲν βοηθεῖ εἰς τὴν ταξινόμησιν τῶν τύπων καὶ δὲν ὑπάρχει σύνδεσις σφραγίδων μετὰ τῆς προηγουμένης περιόδου, ὥς συμβαίνει μὲ τὸν Γαλλικόν (βλ. κατωτέρω σ. 24), καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἀνέυρεσις νέων κριτηρίων διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀρχικῆς κοπῆς μιᾶς περιόδου. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἡ λύσις εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ ἐκ τῶν τύπων τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς.

Ὡσαύτως συμβαίνει πολλάκις νὰ ἔχωμεν ἱκανὸν ἀριθμὸν ταυτοχρόνων κοπῶν, αἱ ὁποῖαι συνδέονται μετὰ τῶν εἴτε διὰ τῆς ἐμπροσθίας εἴτε διὰ τῆς ὀπισθίας σφραγίδος. Τοῦτο δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς προγενεστέραν μήτραν, χάριν τῆς συνοχῆς τοῦ εἰκονογραφικοῦ τύπου (βλ. κατωτέρω σ. 103 - 104). Ὑπάρχουν ὅμως καὶ αἱ περιπτώσεις, ὅπου τὰ χρονολογικὰ κριτήρια ἐπιβάλλουν τὴν διακοπὴν τῆς περιγραφῆς ἐνὸς συγκεκριμένου τύπου, τὸν ὅποιον περιγράφομεν ἐκ νέου ἀργότερον (βλ. κατωτέρω σ. 108, 110).

Ἡ δημοσίευσις αὕτη διηρέθη βασικῶς εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον ἐκτίθενται καὶ σχολιάζονται καθ' ἐνότητος εἰς ἐπὶ μέρους κεφάλαια τὰ διάφορα συναφῆ πρὸς τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν νομισματοκοπίαν τῆς πόλεως θέματα. Ἰδιαιτέρα σημασία ἐδόθη, ὥς ἦτο φυσικόν, εἰς τὸ κεφάλαιον «Νομισματικοὶ τύποι», ὅπου ἐγένετο μία προσπάθεια ταυτίσεως τῶν διαφόρων ἀπεικονιζομένων ἐπὶ τῶν νομισμάτων μορφῶν βάσει τῆς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων πηγῶν, ὥς καὶ τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων. Ἡ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις, ὥς ἐκτίθεται αὕτη ἀδρομερῶς εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, φθάνει ἕως τὴν ἐποχὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἐνῶ τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Νικοπόλεως εἶχεν ἤδη διακόψει τὴν δραστηριότητά του ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γαλλικου. Τοῦτο ἐκρίθη σκόπιμον διὰ νὰ γίνῃ μνεία τῆς νέας ριζικῆς νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως, ἥτις ἔλαβε χώραν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ ἐπέφερε τὴν τελειωτικὴν παῦσιν ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐλληνικῶν ἐργαστηρίων, συμπεριλαμβανομένου καὶ ἐκείνου τῆς Ἀλεξανδρείας.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος παρατίθεται λεπτομερὴς κατάλογος 1213 τεμαχίων, προερχομένων ἐκ τριάκοντα περίπου μουσείων καὶ ἰδιωτικῶν συλλογῶν. Ἡ διάταξις τούτου ἠκολούθησε τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς βασιλείας ἐκάστου αὐτοκράτορος. Ἡ περίοδος τοῦ Αὐγούστου διηρέθη εἰς δύο τμήματα: α) εἰς τὰ «αὐτόνομα», ὅπου συμπεριελήφθησαν ἅπασαι αἱ ἐκδόσεις, αἵτινες δὲν φέρουν εἰς τὸν ἐμπροσθότυπον τὴν προτομὴν ἢ τὴν κεφαλὴν τοῦ Αὐγούστου καὶ β) εἰς τὰς ἐκδόσεις, ὅπου εἰκονίζεται ἡ μορφή τοῦ αὐτοκράτορος.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐργασίας ταύτης ἐδημιουργήθη ἐν κεφάλαιον «Προσθήκαι», διὰ τὸ ὑλικὸν τοῦ ὁποῦ ἔλαβον γνῶσιν μόνον μετὰ τὸ πέρας τῆς συγγραφῆς τοῦ καταλόγου.

Είχ. 1. Χάρτης περιοχής Νικοπόλεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

. . . *Εἶσατο Νικόπολιν θείην
πόλιν· ἀντί τε Νίκης . . .*

Ἐπιγρ. Ἀντιπάτρου, Παλατ. Ἀνθολ. IX 553.

Ἡ Νικόπολις κεῖται ἐπὶ τοῦ στενοῦ λαιμοῦ τῆς ἡπειρωτικῆς χερσονήσου, ἣ ὅποια χωρίζει τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἀπὸ τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ἀκριβῶς ἔναντι τοῦ Ἀκτίου, περίπου 6 χιλιόμετρα βορείως τῆς Πρεβέζης. Ἡ ἐπίκαιρος αὕτη γεωγραφικὴ θέσις καθιστᾷ ταύτην σύνδεσμον μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, ὡς καὶ ἀξιόλογον συγκοινωνιακὸν κόμβον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς πόλεως εἶναι οἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πηγῶν μνημονευόμενοι λιμένες, οἱ ὅποιοι τὰ μάλα συνέβαλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ὁ γεωγράφος συγγραφεὺς τῶν χρόνων αὐτῶν Στράβων, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 29 π.Χ. διῆλθεν ἐκ Νικοπόλεως (κατὰ τὸ γνωστὸν αὐτοῦ ταξίδιον εἰς τὴν Ἀνατολήν)¹, μεταβαίνων διὰ τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Κορίνθου εἰς Ρώμην, μᾶς ἔδωκε (VII 7. 5 (324) τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικὴν περιγραφὴν: *Μετὰ δὲ Γλυκὴν λιμένα ἐφεξῆς εἰσὶ δύο ἄλλοι λιμένες, ὁ μὲν ἐγγυτέρω καὶ ἐλάττω Κόμαρος ἰσθμὸν ποιῶν ἐξήκοντα σταδίων πρὸς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον καὶ τὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος κτίσμα τὴν Νικόπολιν· ὁ δὲ ἀπωτέρω καὶ μείζων καὶ ἀμείνων πλησίον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, διέχων τῆς Νικοπόλεως ὅσον δώδεκα σταδίοις*².

Ἡ ἱδρυσις τῆς Νικοπόλεως εἶναι συνέπεια τῆς ναυμαχίας τοῦ Ἀκτίου, ἥτις ἔλαβε χώραν τὴν 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 31 π.Χ.³, ὅτε ὁ Ὀκταβιανός, ὁ μετέπειτα

1. Διὰ τὸ ταξίδιον τοῦ Στράβωνος εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ τὴν διέλευσίν του ἐκ Νικοπόλεως, βλ. Κ. ΡΩΜΑΙΟΝ, *Εἰδήσεις ἐκ τῆς Ἡ' Ἀρχαιολογικῆς Περιφέρειας κατὰ τὰ ἔτη 1922 - 25, ΑΔ 9, 1924 - 25, Παράρτημα, σ. 3*. Διὰ τὴν συγγραφὴν δὲ τῆς περιγραφῆς τῆς Νικοπόλεως εἰς τὸ 7ον βιβλίον τοῦ Στράβωνος, οὐχὶ πρὸ τοῦ 27 π.Χ., βλ. Π. ΦΟΥΡΙΚΗ, *Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Ἱστορίαν, Νικόπολις-Πρέβεζα, Ἠπειρωτικὰ Χρονικά 3, 1928, σ. 120, σημ. 4*.

2. Βλ. ἐπίσης: ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ L, 11 - 12. ΖΩΝΑΡΑΣ ἐν εἰρ. τ. Πλουτ. Ἀντων. κ. 62 κέ. WILLIAM MARTIN LEAKE, *Travels in Northern Greece*, Amsterdam 1967, τ. 1, κεφ. IV (Acarnania, Epirus), σ. 185, 196. G. BURSIA, *Geographie von Griechenland I*, Leipzig 1862, σ. 32. Π. ΦΟΥΡΙΚΗΣ, ἔ.ἀ. σ. 124, σημ. *: . . . . ὃν ὁ μὲν Κόμαρος ὀνομάζεται νῦν Μύτικας (ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μύτικα), ὁ δ' ἕτερος (οὗτινος τὸ ὄνομα ἦτο ἄγνωστον εἰς τὸν Στράβωνα) *Βαθὺ ἢ Μαργαρώνα*. . . . S. DAKARIS, *Cassopaia and the Elean Colonies*, *Ancient Greek Cities 4*, A.T.O., σ. 129, παράγρ. 506. Ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ διὰ τὴν ὑπαρξιν καὶ τρίτου λιμένος, εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου (εἰκ. 36). Βλ. κατωτέρω σ. 52.

3. Βλ. J. M. CARTER, *The Battle of Actium. The Rise and Triumph of Augustus Caesar*, London 1970, ἰδίᾳ σ. 215 - 227 καὶ διὰ σχετικὴν βιβλιογραφίαν σ. 248 - 257, ὡς καὶ D. STOCKTON καὶ J. M. CARTER, *The Battle of Actium*, *Classical Review 23*, 1973, σ. 56 - 58.

ἐπονομασθεὶς Αὐγούστος, κατεναυμάχησε τὸν στόλον τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, συμμαχήσαντος μετὰ τῆς βασιλείσσης τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. Εἰς ἀνάμνησιν λοιπὸν τῆς μεγάλης αὐτῆς ναυτικῆς νίκης, ἣ ὅποια κατέστησεν αὐτὸν μόνον κύριον τοῦ ἰσχυροῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ὁ Ὀκταβιανὸς ἱδρύσας τὴν φερώνυμον τῆς νίκης πόλιν ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου εἶχε στήσει τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ¹. Συνώκισε δὲ ταύτην, οὐχὶ μόνον ἐκ Ρωμαίων ἀποίκων², ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῶν κατοίκων πολλῶν ἐρημωθεισῶν πρότερον ἡπειρωτικῶν καὶ αἰτωλοακαρνανικῶν πόλεων³, οἱ ὅποιοι, ὡς ἦτο εὐλογον, μετέφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν νέαν των πατρίδα τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν λατρείας. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ἡ μελέτη τῶν νομισμάτων, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀποβαίνει ἀδιαφιλονίκητος μαρτυρία⁴.

Ὁ νικητὴς τοῦ Ἀκτίου προσέδωκεν εἰς τὴν νέαν πόλιν ὅλως ἰδιαίτεραν ἰσχὺν καὶ λαμπρότητα, ἀφ' ἑνὸς μὲν παραχωρήσας εἰς αὐτὴν μεγάλα προνόμια καὶ διαφόρους ἀτελείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ κοσμήσας αὐτὴν διὰ μεγαλοπρεπῶν κτηρίων καὶ ἀξιολόγων ἔργων τέχνης [καὶ ἀγαλμάτων, τὰ ὅποια μετέφερον ἀπὸ τὰς γειτονικὰς πόλεις⁵. Ἐξ ἄλλου, ὡς μᾶς ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, εἰς

1. ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ LI 1. 1 - 2: *Τοιαύτη τις ἡ ναυμαχία αὐτῶν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγένετο. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον (οὐδὲ γὰρ εἴωθα αὐτὸ ποιεῖν) ἀλλ' ὅτι τότε πρῶτον ὁ Καῖσαρ τὸ κράτος πᾶν μόνος ἔσχεν, ὥστε καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ ἐτῶν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι. . . ΖΩΝΑΡΑΣ X 30: Τοιοῦτον μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τέλος ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τότε μόνῳ τῷ Καίσαρι τὸ κράτος ἅπαν περιελήλυθεν, ὡς ἐκ τούτου δὴ τοῦ καιροῦ τὴν αὐτοῦ μοναρχίαν ψηφίζεσθαι. πόλιν δ' ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου τόπῳ συνώκισε, Νικόπολιν καλέσας αὐτήν.*

2. Βλ. G. F. HERTZBERG - Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗ, *Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Κυριαρχίας*, τ. Α', σ. 614 καὶ σημ. 28α. Π. ΦΟΥΡΙΚΗΝ, *ἔ.δ.* σ. 123 καὶ σημ. 4.

3. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7.6 (325): *. . . ὁ Σεβαστὸς ὁρῶν ἐκλειμμένης τελέως τὰς πόλεις εἰς μίαν συνώκισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Νικόπολιν ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ, ἐκάλεσε δ' ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἐν ᾗ κατεναυμάχησεν Ἀντώνιον πρὸ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου καὶ τὴν Αἰγυπτίαν βασιλίσσαν Κλεοπάτραν, παρούσαν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ αὐτήν. . . ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ V 23.3: Ἀμβρακιώτας δὲ καὶ Ἀνακτορίου ἀποίκους Κορινθίων ὄντας ἐπηγάγετο ὁ Ρωμαίων βασιλεὺς ἐς Νικοπόλεως συνοικισμὸν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ. VII 18. 8 - 9: Καλυδῶνος γὰρ καὶ Αἰτωλίας τῆς ἄλλης ὑπὸ Αἰγούστου βασιλέως ἐρημωθείσης διὰ τὸ ἐς τὴν Νικόπολιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἀκτίου συνοικίζεσθαι καὶ τὸ Αἰτωλικόν, οὕτω τὸ ἀγαλμα τῆς Λαφρίας οἱ Πατρεῖς ἔσχον. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἀγάλματα ἔκ τε Αἰτωλίας καὶ παρὰ Ἀκαρνάνων, τὰ μὲν πολλὰ εἰς τὴν Νικόπολιν κομισθῆναι. . . X 38. 4: . . ὅτε βασιλεὺς ὁ Ρωμαίων ἀναστάτους ἐς τὸν Νικοπόλεως συνοικισμὸν ἐποίησεν Αἰτωλοὺς, ἀποχωρῆσαι τοῦ δήμου τὸ πολὺ ἐς τὴν Ἀμφισσαν. Ἀντίπατρος ὁ Θεσσαλονικεὺς, ἐν Παλατ. Ἀνθολ. VII 553:*

*Λευκάδος ἀντί με Καῖσαρ, ἰδ' Ἀμβρακίης ἐριβόλῳ
Θυρῶν τε πέλειν, ἀντί τ' Ἀνακτορίου,
Ἀργεὺς Ἀμφιλόχῳ τε καὶ ὅποσα ῥαίσατο κύκλῳ
Ἄστε ἐπιθρόσκων δουριμανῆς πόλεμος,
Εἷσατο Νικόπολιν θείην πόλιν ἀντί τε νίκης
Φοῖβος ἄναξ ταύτην δείκνυται Ἀκτιάδος.*

ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ LI 1. 3: *. . . πόλιν τέ τινα ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου τόπῳ, τοὺς μὲν συναγείρας τοὺς δ' ἀναστήσας τῶν πλησιοχώρων, συνώκισε, Νικόπολιν ὄνομα αὐτῇ δούς.*

4. Βλ. κατωτέρω σ. 47.

5. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ VII 18. 9: *. . . ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἀγάλματα ἔκ τε Αἰτωλίας καὶ παρὰ Ἀκαρνάνων, τὰ μὲν πολλὰ ἐς τὴν Νικόπολιν κομισθῆναι. . . Ὡσαύτως ὁ Ἑρώδης Α' ἐπλούτισε τὴν πόλιν δι' ἀναμνηστικῶν δώρων (HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, *ἔ.δ.* σ. 646).*

τὸ συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων ἢ Νικόπολις ἀπέστελλεν ἐξ ἀντιπροσώπων¹.

Ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τὸ νέον κτίσμα τοῦ Αὐγούστου προσέλαβεν ἐξ ἀρχῆς χαρακτῆρα καθαρῶς ἐλληνικόν², ὑπερέβαλε δὲ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τιμὴν³ τὰς παλαιὰς φθινούσας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔδωσε νέαν πνοὴν εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν, ἢ ὅποια εἶχε περιέλθει κυριολεκτικῶς εἰς κατὰστασιν πλήρους ἐρημώσεως. Ἀπὸ τῶν φοβερῶν χρόνων τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, ὅτε αἱ πόλεις τῆς Ἡπείρου ὑπέστησαν τραγικὴν δῆωσιν καὶ καταστροφὴν, ἢ Ἡπειρος καὶ ἡ Αἰτωλοακαρνανία παρήμαζον συνεχῶς. Ὁ Στράβων μᾶς λέγει χαρακτηριστικῶς: ... καὶ ἐν ἐρειπίοις λείπεται. ἐκλέλοιπε δὲ πῶς καὶ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δωδώνῃ⁴, ἀντιστοιχῶς δὲ μᾶς δίδει τὴν αὐτὴν εἰκόνα καὶ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κατὰστασιν εἰς Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν⁵.

Ἡ νεοῖδρυθεῖσα πόλις, τῆς ὁποίας ὁ ἐλληνικὸς χαρακτήρ, πλὴν τῶν ὅσων ἤδη ἐλέχθησαν, διαφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ποιότητος τῆς νομισματοκοπίας της, κατέστη πρωτεύουσα τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς νοτίου Ἡπείρου κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας⁶. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν ὑπερήφανοι, διότι ἀπέλαυνον ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἄλλαι ἐλληνικαὶ πόλεις ἐστεροῦντο ἀμφοτέρων⁷.

Δικαίως ἱστορικοὶ καὶ περιηγηταὶ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὑπεγράμμισαν ἰδιαιτέρως, ὅτι ἡ ἵδρυσις τῶν δύο ἀποικιῶν τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς Νικοπόλεως καὶ τῶν Πατρῶν, θὰ ἀπεδείκνυεν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὴν εὐφυίαν τοῦ Αὐγούστου, ὅστις, κατανοήσας τὴν σπουδαιότητα τῶν δύο αὐτῶν σημαντικῶν καὶ νευραλγικῶν θέσεων, ἐπέλεξεν αὐτὰς διὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ τὰς νέας ἀποικίας⁸, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔδιδον νέαν ζωὴν εἰς τὴν τραγικῶς δοκιμασθεῖσαν περιο-

1. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ X 8. 3: ... βασιλεὺς δὲ Αὐγούστος μετεῖναι καὶ Νικοπολίταις τοῖς πρὸς τῷ Ἀκτίῳ συνεδρίῳ τοῦ Ἀμφικτυόνων ἠθέλησε καὶ ἔ.ἀ. 4: οἱ δὲ Ἀμφικτύονες οἱ ὑπ' ἐμοῦ τριάκοντα ἀριθμῷ ἦσαν· ἐκ Νικοπόλεως μὲν καὶ Μακεδονίας τε καὶ Θεσσαλῶν, ἀπὸ ἐκάστων ἀριθμῷ ἦσαν ἕξ, ἐκ δὲ Βοιωτῶν. . .

2. Περὶ τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτῆρος τῆς Νικοπόλεως βλ. TH. MOMMSEN, Römische Geschichte, τ. 5, Berlin 1897, σ. 270 - 272. G. F. HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, ἔ.ἀ. σ. 615, RE, *Nikopolis*, σ. 516. TH. SARICAKIS, Nicopolis d'Épire était-elle une colonie romaine ou une ville grecque? ἐν Balkan Studies, τ. II, 1, 1970, σ. 91 - 96. Τοῦ ἰδίου, Προσωπογραφία τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως, AE 1970, σ. 66 - 85 (ἰδίᾳ σ. 67).

3. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 6 (325): ... ἢ μὲν οὖν Νικόπολις εὐανδροῖ καὶ λαμβάνει καθ' ἡμέραν ἐπίδοσιν, χώραν τε ἔχουσα πολλήν. . .

4. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 9 (327).

5. ΣΤΡΑΒΩΝ X (450 - 460).

6. α) W. M. LEAKE, ἔ.ἀ. σ. 197. BURSIA, ἔ.ἀ. σ. 32. β) Περὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐπαρχίας Ἡπείρου, βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗ, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἡπείρου κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, Ἑλληνικά 19, 1966, σ. 193 - 215 (ἰδίως σ. 195 - 200).

7. ΑΡΡΙΑΝΟΣ, Ἐπικτήτου διατριβὰς IV 1. 14: Ὁ Ἐπικτήτος, ὁ ὁποῖος ἀπεσύρθη εἰς τὴν Νικόπολιν συνεπέα τῶν διωγμῶν τοῦ Δομιτιανοῦ ἐναντίον τῶν φιλοσόφων (90 μ.Χ.) καὶ ἐν συνεχείᾳ παρέμεινεν εἰς αὐτὴν καὶ ἐπὶ Τραϊανοῦ, διεφύλαξε τὴν ἐξῆς φράσιν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον μεθ' ὑπερηφανείας οἱ Νικοπολίται: *Νὴ τὴν Καίσαρος τύχην ἐλεύθεροί ἐσμεν*. RE, *Nikopolis*, σ. 516.

8. W. M. LEAKE, ἔ.ἀ. σ. 179, G. F. HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, ἔ.ἀ. σ. 615 καὶ 616.

χὴν. Ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, αἱ προβλέψεις τοῦ αὐτοκράτορος ἐδικαιώθησαν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Αὐγουστος, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ τιμήσῃ τὸν Ἄκτιον Ἀπόλλωνα διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς αὐτὸν βοήθειαν καὶ ταυτοχρόνως νὰ διαιωνίσῃ τὴν ἀνάμνησιν τῆς περιφήμου ναυμαχίας, ἀπεφάσισε τὴν ἀνασύστασιν τῶν Ἀκτίων, ἥτοι τῶν παλαιῶν τοπικῶν ἀγώνων τῶν Ἀκαρνάνων¹.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς ιδρύσεως τόσοσιν τῆς Νικοπόλεως ὅσον καὶ τῶν Νέων Ἀκτίων, αἱ γινῶμαι τῶν μεταγενεστέρων χρονογράφων διχάζονται², ἐνῶ οἱ παλαιότεροι τούτων συγγραφεῖς, Στράβων, Σουητώνιος καὶ Δίων ὁ Κασσιος ἀναφέρουν μὲν λεπτομερῶς τὰ τῆς ιδρύσεως τῆς πόλεως καὶ τῆς τελέσεως τῶν Ἀκτίων, ἀλλὰ δὲν προσδιορίζουν ἐπ' ἀκριβῶς τὸ ἔτος.

Ἐπίσης καὶ τὴν συγκεκριμένην μορφήν τοῦ πολιτεύματος, τὴν ὁποίαν ἐθέσπισεν ὁ Αὐγουστος δὲν μᾶς περιγράφουν σαφῶς αἱ πηγαί. Ὁ δὲ Στράβων, ὁ ὁποῖος μᾶς δίδει τόσας ἄλλας σημαντικὰς περὶ τῆς πόλεως πληροφορίας, οὐδαμοῦ κάμνει μνείαν περὶ τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς. Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, οἱ Νικοπολιῖται ἔχαιρον σχετικῆς αὐτονομίας καὶ ἐλευθερίας, γεγονόςς τὸ ὁποῖον ἐπισημαίνει καὶ ὁ Πλίνιος πεντήκοντα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς πόλεως³. Τόσον λοιπὸν ἡ μαρτυρία τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου, ὅσον καὶ ἐκείνη τοῦ Ἐπικτήτου (βλ. ἀνωτέρω σ. 9 καὶ σημ. 7), μᾶς πληροφοροῦν ὅτι τοῦλάχιστον ἕως τὸ τέλος τοῦ 1ου μ.Χ. αἰῶνος, ἡ ἐλευθερία διὰ τὴν ὁποίαν ἐμερίμνησεν ὁ ιδρυτὴς τῆς ὑφίστατο. Ἐκ παραλλήλου γνωρίζομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ Γερμανικὸς τὸ ἔτος 18 μ.Χ. ἐπεσκέφθη τὴν Νικόπολιν καὶ ἐώρτασεν ἐκεῖ τὴν δευτέραν ὑπατίαν του⁴, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι καὶ ὁ Νέρων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου του εἰς τὴν Ἑλλάδα διῆλθε πιθανώτατα ἐξ αὐτῆς, ἵνα μετὰσχῃ εἰς τὰ Ἄκτια καὶ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ ἀκτιονικοῦ⁵.

Ἐν συνεχείᾳ γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀδριανὸς ἐπεσκέφθη τὴν Νικόπολιν καὶ μά-

1. Διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν σημασίαν τῶν Ἀκτίων, ὡς καὶ διὰ τὴν σχετικὴν περὶ αὐτῶν βιβλιογραφίαν, τόσοσιν τῶν ἀρχαίων πηγῶν, ὅσον καὶ τῶν μεταγενεστέρων καὶ συγχρόνων συγγραφέων, βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗ, "Ἀκτια τὰ ἐν Νικοπόλει, AE 1965, σ. 145-162 (ἰδίᾳ σ. 145 - 156).

2. Κατὰ Κασσιόδωρον τὸ ἔτος 724 ἀπὸ κτίσεως Πώμης, ἥτοι: 30 π.Χ., πρβ. TH. MOMMSEN, Die Chronik des Cassiodorus ἐν Abhandl. der Königl. Sächs. Gesell. der Wissensch. 8, 1861, σ. 626. Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος τὸ ἔτος 29 μ.Χ., πρβ. R. HELM, Die Chronik des Hieronymus, Βερολῖνον 1956, σ. 163 (245F) καὶ ὁ Εὐσέβιος κατὰ τὸ 1ον ἔτος τῆς 188ης Ὀλυμπιάδος, ἥτοι τὸ 28 π.Χ., πρβ. J. KARST, Die Chronik aus dem Armenischen übersetzt, Leipzig 1911, σ. 210 (ab Abr. 1889), εἰς τὴν σειρὰν τῶν Griech. Christl. Schriftsteller, Eusebius-Werke, τ. 5 (σ. 140 εἰς ἐκδ. Schoene). Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἀναφέρει οὗτος ὅτι ὁ Ὀκτάβιος κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Αὐγούστου, φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ 27 π.Χ. Οὗτος δὲ ἀναφέρει μόνον τὴν ἵδρυσιν τῆς Νικοπόλεως, ἀλλὰ οἱ ἄλλοι πιστεύουν ὅτι συνέπεσαν τὰ δύο γεγονότα, πρβ. καὶ ΣΥΓΚΕΛΛΟΝ 583, 17 (εἰς Schoene σ. 140). Κατὰ τὸν Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ εἶναι δυνατόν τὰ δύο γεγονότα, δηλαδὴ ἡ ἵδρυσις τῆς πόλεως καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν Νέων Ἀκτίων, νὰ συνέβησαν εἰς χρόνον διάφορον, πρβ. AE 1965, σ. 147.

3. α) PLINIUS, Nat. Hist. IV 1. 5... colonia Augusti Actium cum templo Apollinis nobili, ac civitate libera Nicopolitana.

β) Περὶ τῆς Ἀκτιακῆς Βουλῆς βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ἔ.ἀ. σ. 153.

4. TACITUS, Ann. 2. 53. RE, *Nikopolis*, σ. 517.

5. Κατὰ Εὐσέβιον Χρονικόν, σ. 273, εἰς τὴν 211ην Ὀλυμπιάδα, ἔτος 3ον, ἥτοι 67 μ.Χ. RE, ἔ.ἀ.

λιστα κατὰ τὸ δεύτερον ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ταξιδιὸν τοῦ (128 - 134 μ.Χ.), συν-
οδευόμενος καὶ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Σαβίνης¹· ἐνῶ ὁ σύγχρονός τοῦ ἔλλην ἀστρο-
νόμος, γεωγράφος, καὶ μαθηματικὸς Κλαύδιος Πτολεμαῖος, ὁ ὁποῖος συνέχισε
τὰς ἐρεῦνας τοῦ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐ-
σεβοῦς, εἰς τὴν «Γεωγραφικὴν ἀφήγησιν» εἰς ὁκτὼ βιβλία ἀναφέρει ἀπλῶς: *Νι-
κόπολις ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ*².

Ἐξ ἄλλου, ὁ ἐκ Καισαρείας Εὐσέβιος, εἷς τῶν πολυμαθεστέρων συγγραφέων
τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος (265 - 340 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος ἀπέλαυε καὶ ἐξαιρε-
τικῆς ἐκτιμῆσεως παρὰ τῷ Μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ, εἰς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν
Ἱστορίαν» ἀναφέρει ὅτι ὁ ἐπιφανὴς σοφὸς τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος Ὁριγένης (185-
254 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἔξοχος κριτικὸς ἐκδότης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ
ἐρμηνευτὴς τῆς ὅλης Γραφῆς, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν προέλευσιν καὶ τὴν
τύχην δύο μεταφράσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐσκέφθη νὰ ἀναζητήσῃ τὴν μίαν
ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν Νικόπολιν³. Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν μετέβη τελικῶς ὁ πολυγραφώτε-
ρος τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων εἰς τὴν πόλιν τοῦ Αὐγούστου, ἀλλὰ τὸ
προαναφερθὲν γεγονός εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Νικόπολις κατὰ
τὰς ἀρχὰς τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος ἦτο ἐν εἶδος ἀσύλου, εἰς τὸ ὁποῖον πιθανώτατα
εἶχον προσφύγει ἀρκετοὶ Ἰουδαῖοι. Ἀλλωστε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἦτο κέντρον,
εἰς τὸ ὁποῖον συνέρρεον πάσης προελεύσεως ἄνθρωποι, Ἕλληνες, Ρωμαῖοι, Ἰου-
δαῖοι, εἴτε ὡς ἔμποροι εἴτε ὡς πνευματικοὶ ἄνδρες. Πιθανῶς νὰ διῆλθεν ἐξ αὐτῆς
καὶ ὁ μέγας ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ὁ Παῦλος (64, 65 ἢ 66 μ.Χ.)⁴, γνωρίζομεν
δὲ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διωγμοῦ τῶν φιλοσόφων ἐπὶ Δομιτιανοῦ κατέφυ-
γεν εἰς αὐτὴν ὁ Ἐπίκτητος, ὁ ὁποῖος παρέμεινεν ἐκεῖ καὶ ἐπὶ Τραϊανοῦ, ιδρύσας
φιλοσοφικὴν σχολήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφοίτησε καὶ ὁ Ἀρριανός⁵.

Ὁ κοσμοπολιτικὸς χαρακτήρ τῆς Νικοπόλεως ἀπορρέει κυρίως ἐκ τῆς νευραλ-
γικῆς γεωγραφικῆς θέσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία τὴν τοποθετεῖ ὡς ἓνα ἀπαραίτητον
καὶ πολύτιμον σταθμὸν μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἐκ παραλλήλου ὅμως
τοῦτο ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν διαμόρφωσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ ιδρυτοῦ
αὐτῆς Ὁκταβιανοῦ (βλ. ἄνωτέρω σ. 8-9).

Φαίνεται ὅτι περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος ἡ ἄλλοτε περίλαμπρος πόλις
τοῦ Αὐγούστου ὑπέστη δεινὰ πλήγματα ἀπὸ διαφόρους ἐσωτερικὰς διαμάχας

1. Βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗ, Ἀνέκδοτοι ἑλληνικαὶ καὶ λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως, ΑΕ 1967, σ. 180 καὶ σημ. 1 - 10.

2. 3, 13. 3.

3. ΕΥΣΕΒΙΟΣ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, βιβλ. 6, 16 (ἐκδ. Ed. Schwartz, Leipzig 1908, σ. 554): . . . αὐτὸ
τοῦτο μόνον ἐπεσημάνητο ὡς ἄρα τὴν μὲν εὖροι ἐν τῇ πρὸς Ἀκτίους Νικοπόλει, τὴν δὲ ἐν ἐτέρῳ, τοιῷδε τόπῳ.

4. Βλ. RE, *Nikopolis*, σ. 517.

5. Βλ. ἄνωτέρω, σ. 9, σημ. 7. AULUS GELLIVS XV 11.5, RE, ἔ.ἀ. A. LESKY, Geschichte der griechischen
Literatur (ἑλλην. μετάφρ. Ἀ. Γ. Τσοπάνακη, Θεσσαλονίκη 1964), σ. 1145, 1183.

καὶ συμφοράς, αἱ ὅποῖαι δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένοι¹. Ἐκ παραλλήλου ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔμεινεν αὕτη ἀνεπηρέαστος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νέας μεγάλης εἰσβολῆς τῶν Γότθων τοῦ ἔτους 267 μ.Χ.² Οἱ δημοσιευθέντες πρότερον ὑπὸ τῆς συγγραφέως τρεῖς νομισματικοὶ «θησαυροί», συσχετισθέντες μετὰ τοῦ προαναφερθέντος γεγονότος δύνανται νὰ ἐκληφθοῦν ὡς μία ἐπὶ πλεόν σοβαρὰ μαρτυρία³.

Ἐν τούτοις, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς λεπτομεροῦς μελέτης τῆς νομισματοκοπίας της, ἐκτιθεμένης εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια, ἡ Νικόπολις διετήρησε, τοῦλάχιστον ἕως τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Γαλλιανοῦ, κατὰ ἓν μέγα ποσοστὸν τὴν ἐλευθερίαν της· διότι ἄλλως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ἡ τόσον ἄφθονος καὶ ἄνευ σημαντικῶν διακοπῶν κοπὴ νομισμάτων⁴.

Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος ἐπηρέασε βαθύτατα τὴν νομισματοκοπίαν τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα ἐργαστήρια, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῆς Νικοπόλεως, διέκοψαν τὴν ἔκδοσιν χαλκῶν νομισμάτων μετὰ τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Γαλλιανοῦ⁵.

Ὅτε παρῆλθεν ὁ κίνδυνος ἐκ τῶν συνεχῶν γοτθικῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἀποκατεστάθη ἡ ἰσχὺς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, αἱ παντοιοτρόπως πληγεῖσαι ἐλληνικαὶ πόλεις ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνουν καὶ πάλιν βαθμυδόν. Ἡ νέα ριζικὴ νομισματικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Διοκλητιανοῦ φαίνεται ὅτι ὠφέλησε καὶ τὰς ἐλληνικὰς πόλεις. Ὡσαύτως, ὅτε συνετελέσθη ὑπ' αὐτοῦ ἡ νέα διαίρεσις τῶν ἐπαρχιῶν, ἡ Ἡπειρος διηρέθη εἰς δύο ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων τῆς μὲν παλαιᾶς κατέστη πρωτεύουσα ἡ Νικόπολις τῆς δὲ νέας τὸ Δυρράχιον⁶.

Ἡ ὡς ἄνω μεταρρύθμισις⁷ ἐσήμανε καὶ τὸ ὀριστικὸν τέλος τῆς ἐλληνικῆς νομισματοκοπίας κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους⁸· τὸ τελευταῖον ἐναπομεῖναν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐργαστήριον κοπῆς νομισμάτων τῆς Ἀλεξανδρείας ἔπαυσε τοῦ λοιποῦ νὰ κόπτῃ νομίσματα⁹.

1. Βλ. HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΝ, ἔ.ἀ. τ. Γ', σ. 240 καὶ σημ. 65 καὶ Π. ΦΟΥΡΙΚΗ, ἔ.ἀ. σ. 129.

2. Βλ. αὐτόθι σ. 221 - 222 καὶ σ. 129 - 130.

3. Βλ. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς Νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως. «Περιγραφή δύο Θησαυρῶν», ΑΕ 1967, σ. 93 καὶ τῆς ἰδίας, Εὔρημα Νικοπόλεως «Εὔρ. Νοε 397», ΑΕ 1971, Χρονικά, σ. 42 - 51.

4. Ἀντιθέτως, ἀλλ' οὐχὶ πειστικῶς, ὁ Π. ΦΟΥΡΙΚΗΣ, ἔ.ἀ. σ. 125, διατείνεται ὅτι τὰ νομίσματα τῆς Νικοπόλεως δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀπόδειξις τῆς ἐλευθερίας της.

5. Βλ. Α. R. BELLINGER, Greek Mints under the Roman Empire, ἔ.ἀ. σ. 147 - 148.

6. Βλ. Π. ΦΟΥΡΙΚΗΝ, ἔ.ἀ. σ. 130 καὶ σημ. 2, RE, *Nikopolis*, σ. 517, Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗ, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἡπείρου κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, Ἑλληνικά 19, 1966, σ. 213 καὶ σημ. 3.

7. Διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Διοκλητιανοῦ βλ. Roman Civilization, Sourcebook II: The Empire², New York 1966, σ. 455 - 460 (ἀρχικὴ ἔκδοσις Columbia University Press in its records of Civilization Series, 1955). Μ. ROSTOVITZEFF, Rome (ἀγγλ. μετάφρ.)², New York 1968, σ. 279 καὶ J. P. CALLU, La politique monétaire des empereurs romains de 238 à 311, Paris 1969, σ. 289 καὶ.

8. Βλ. J. GILLESPIE, ἔ.ἀ. σ. 373.

9. B. HEAD, ἔ.ἀ. σ. 860, J. G. MILNE, Catalogue of Alexandrian Coins, Oxford 1933.

Ἀνασκαφικά

Ἡ Νικόπολις ἐντυπωσιάζει ἀκόμη καὶ σήμερον διὰ τῶν ἐπιβλητικῶν της ἐρείπων, ἀνεσκάφη δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ τότε ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Ἀλεξάνδρου Φιλαδελφέως, κατὰ τὸ ἔτος 1913, ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Ἡπείρου ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἐκτοτε συνεχίσθησαν ἀνελλιπῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀρχαιολόγου αἱ σκαφικαὶ ἔρευναι ἕως τὸ 1926¹, ὁπότε ἀνέλαβον τὴν συνέχισιν τῶν ἀνασκαφῶν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Γ. Σωτηρίου καὶ Ἀ. Κ. Ὁρλάνδος².

Τὸ 1925 ἐγένετο ἔφορος ἀρχαιοτήτων τῆς περιφερείας ὁ Γιάννης Μηλιάδης, ὅστις ἀνεῦρεν ἀργότερον νέα τεμάχια τῆς μεγάλης ὑπὸ τοῦ Φιλαδελφέως ἀρχικῶς εὑρεθείσης ἀφιερωματικῆς ἐπιγραφῆς³ (βλ. ἄνωτέρω σ. 7, σημ. 1 καὶ κατωτέρω σ. 56).

Κατὰ τὸ ἔτος 1940 ἐνήργησεν ἐπίσης ἀνασκαφὴν εἰς τὴν Νικόπολιν ὁ τότε ἔφορος ἀρχαιοτήτων Ἰωάννης Παπαδημητρίου μὲ τὸν σκοπόν, ὥς μᾶς πληροφορεῖ, νὰ καθορίσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII 7. 6) ἀναφερόμενα μνημεῖα τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς⁴.

Μετὰ μακρὰν διακοπὴν, ἐπανελήφθησαν τὸ ἔτος 1956, κατὰ διαστήματα, αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τὴν ἑνδοξὸν πόλιν τοῦ Ὀκταβιανοῦ ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ἀναστασίου Ὁρλάνδου, καὶ πάλιν δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας⁵.

Ὡσαύτως, ἐκτὸς τῶν προαναφερθεισῶν ἀνασκαφῶν, ἐτελοῦντο περιοδικῶς ἐργασίαι συντηρήσεως, καθαρισμοῦ, ὡς καὶ μικραὶ σκαφικαὶ ἔρευναι ἐντὸς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς Νικοπόλεως ὑπὸ τοῦ τότε ἐφόρου καὶ μετέπειτα καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων Σωτηρίου Δάκαρη⁶. Τὸ ἔργον τοῦτο συνεχί-

1. Διὰ τὸ ἀνασκαφικὸν ἔργον τοῦ Α. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ, βλ. ΠΑΕ 1913, σ. 83 - 112· ΠΑΕ 1914, σ. 70 - 71 καὶ 219 - 242· ΠΑΕ 1915, σ. 31 καὶ 59 - 95· ΠΑΕ 1916, σ. 32 - 33 καὶ 49 - 64· ΠΑΕ 1918, σ. 16 - 18· ΠΑΕ 1921, σ. 11 - 12 καὶ 42 - 44· ΠΑΕ 1922-23, σ. 8 καὶ 40 - 44· ΠΑΕ 1924, σ. 72 - 74 καὶ 108 - 115· ΠΑΕ 1926 ὁμοῦ μετὰ τῶν καθηγητῶν Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ καὶ Α. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, σ. 87 - 89 καὶ 122 - 130. Ἐπίσης ΑΕ 1913, σ. 235· ΑΕ 1914, σ. 249 - 260· ΑΕ 1916, σ. 33 - 45, 65 - 72 καὶ 121 - 122· ΑΕ 1917, σ. 48 - 71· ΑΕ 1918, σ. 34 - 41· ΑΕ 1922 (Πρεβέζης Μουσείον) σ. 66 - 79· ΑΕ 1926, σ. 87 - 89 καὶ 122 - 130 (ὁμοῦ μετὰ τῶν Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ καὶ Α. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, ὡς καὶ ἐν ΑΕ 1913, σ. 128· ΑΕ 1922, σ. 248 - 250. Ὡσαύτως δύο αὐτοτελεῖς μελέται: Νικόπολις, Ἀθῆναι 1928 καὶ Νικόπολις, Ἀθῆναι 1933, ὡς καὶ Φ. Μ. ΠΕΤΣΑ, Εἰδήσεις ἐκ τῆς 10ης Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας (Ἡπείρου), ΑΕ 1950 - 51, Χρονικά, σ. 32 κέ.

2. ΠΑΕ 1929, σ. 22 - 24 καὶ 83 - 86· ΠΑΕ 1930, σ. 79 - 80· ΠΑΕ 1937, σ. 78 - 83. ΑΑ 1930, σ. 122 κέ. καὶ 1931, σ. 264. Συντήρησις: Α. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ, ΠΑΕ 1928, σ. 95. Καθαρισμὸς χώρου: Χ. ΚΟΝΤΟΣ, ΠΑΕ 1927, σ. 12, σ. 50 - 51.

3. ΑΑ 1928, σ. 599. Βλ. ἐπίσης J. GAGÉ, Actiaca, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire de l'École Française de Rome 53, 1936, σ. 98 - 100.

4. ΠΑΕ 1940, σ. 28 - 31.

5. ΠΑΕ 1956, σ. 149 - 153. ΠΑΕ 1959, σ. 90 - 97 καὶ 98 - 113 (δοκιμαστικὴ ἀνασκαφὴ ἐπαύλεως μετὰ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Δ. ΠΑΛΛΑ). ΠΑΕ 1961, σ. 98 - 107.

6. ΑΔ 16, 1960, σ. 205 - 207 (ἐπεχειρήθη καὶ ἐκσκαφὴ τοῦ μικροῦ θεάτρου, Ὁδείου). ΑΔ 18, 1963, Β'

ζει ἡ διαδεχθεῖσα αὐτὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ΙΑ' Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας ἐπιμελήτρια ἀρχαιοτήτων Ἰουλία Βοκοτοπούλου¹.

Ἡ πληθὺς τῶν προκυψάντων εὐρημάτων ἐκ τῶν ὡς ἄνω διενεργηθεῖσων ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν δικαίῳ πληρῶς ἐκείνους ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ μεταγενεστέρων συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ὁμιλοῦν μετὰ μεγάλου θαυμασμοῦ διὰ τὴν Ἀκτίαν Νικόπολιν.

Ἡ λεπτομερὴς ἐρευνα τῶν νομισματικῶν αὐτῆς τύπων, ὡς διαγράφεται αὕτη εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια, εἶναι μία εἰσέτι μαρτυρία τῆς σπουδαιότητος τῆς πόλεως.

Χρονικά, σ. 157· ΑΔ 19, 1964, σ. 305· ΑΔ 20, 1965, σ. 375 - 377 (ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ἀ. Κ. Ὁρλάνδου)· ΑΔ 21, 1966, σ. 290 - 291.

1. ΑΔ 23, 1968, Β' Χρονικά, σ. 294 - 295· ΑΔ 24, 1969, Β' Χρονικά, σ. 253. ΑΑΑ IV, 1971, σ. 338 - 339.

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΙΑΣ
ΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Ἡ ἄφθονος καὶ ἄνευ σημαντικῶν διακοπῶν ἑκδοσις νομισμάτων, ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν νομισματικῶν παραστάσεων, ὡς καὶ ἡ προσήλωσις τῶν χαρακτῶν κατὰ κανόνα εἰς τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα συνθέτουν τὰ τρία βασικὰ γνωρίσματα τῆς νομισματοκοπίας τῆς πόλεως τοῦ Αὐγούστου. Ἀπασαί αἱ χαραχθεῖσαι ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἐπιγραφαί (βλ. κατωτέρω σ. 26 - 32) εἶναι ἑλληνικαί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὠρισμένας ἄλλας ἐπὶ νομισμάτων, ἐπίσης ἀκμαζουσῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἑλληνικῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἐχαραχθῆσαν εἰς τὴν λατινικὴν¹. Τοῦτο εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις, ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς πόλεως ὀφείλεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν θεμελιωτὴν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας Ὁκταβιανόν. Ὡς εἶναι εὐλογον, τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς μία εἰσέτι μαρτυρία τῆς ἑλληνικότητος τοῦ χαρακτῆρος τῆς Νικοπόλεως².

Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας πρὸς Ἀνατολὰς καὶ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἐδημιουργήθησαν ἰδιάζουσαι συνθῆκαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν κοπὴν νομισμάτων εἰς τὰς διαφόρους περιοχὰς καὶ πόλεις³, ἀναλόγως δὲ τῆς σχέσεως τὴν ὁποίαν εἶχον αὗται πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐξουσίαν προέκυψαν, ὡς εἶναι φυσικόν, διάφοροι κατηγορίαι νομισματοκοπείων: α) «Ἐπαρχιακὰ» νομισματοκοπεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ὠρισμένα εἶχον μεγάλην ἐξάρτησιν ἀπὸ τὴν Ρώμην, ὡς τῆς Καισαρείας εἰς τὴν Καππαδοκίαν, τῆς Ἀντιοχείας εἰς τὴν Συρίαν καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Αἴγυπτον⁴. β) Τὰ χαρακτηρισθέντα ὡς «ἀποικιακὰ» νομισματοκοπεῖα, ὅπως τῆς Κορίνθου, τῶν Πατρῶν κ.ἄ.⁵, τῶν ὁποίων αἱ νομισματικαὶ ἐκδόσεις φέρουν λατινικὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἐνίοτε τύπους οἱ ὁποῖοι

1. Διὰ νομίσματα Πατρῶν κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, βλ. BMC Peloponnesus, σ. 24 - 30, SNG Cop., ἀρ. 167 - 181. Ἐπίσης διὰ τὴν Κόρινθον ὡς ρωμαϊκὴν ἀποικίαν, ὡς καὶ διὰ τὰς ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς λατινικῆς ἐπιγραφάς, βλ. BMC, Corinth, σ. 58 - 93. K. EDWARDS, Corinth VI (Coins), σ. 16 - 40. O. BRONNER, Colonia Laus Julia Corinthiensis, Hesperia 10, 1941, σ. 388 καὶ σημ. 1 - 2 (καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία). Διὰ Βουθρωτόν, βλ. BMC Thessaly to Aetolia, σ. 97, ἀρ. 1 - 3 καὶ διὰ Φοινίκην, ἔ.ἄ. σ. 109, ἀρ. 4 - 5. Ὡσαύτως διὰ Πέλλαν, βλ. H. GAEBLER, Die Antiken Münzen von Makedonia und Paionia, Berlin 1935, σ. 97 - 100, ἀρ. 20 - 36 καὶ διὰ Φιλίππους, αὐτόθι σ. 102 - 3, ἀρ. 10 - 18.

2. Βλ. ἀνωτέρω σ. 9, σημ. 2. Ὁ τρόπος ἐξ ἄλλου τῆς ἱδρύσεώς της ἐνθυμίζει συνοικισμοὺς τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἱδρυσεν ὁ Κάσσανδρος τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Κασσάνδρειαν, ὁ Λυσίμαχος τὴν Λυσιμάχειαν καὶ ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς τὴν Δημητριάδα.

3. Ἡ ἐξάπλωσις τῆς Ρώμης πρὸς Ἀνατολὰς εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ προσεγγίσῃ αὕτη ἑτεροκλήτους δυνάμεις: α) βασιλεῖς, β) διαφόρους συμπολιτείας καὶ γ) πόλεις.

4. Βλ. J. U. GILLESPIE, ἔ.ἄ. σ. 370. H. MATTINGLY, ἔ.ἄ. σ. 195.

5. Βλ. ἀνωτέρω σημ. 1.

ὕπαινίσσονται τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν¹. γ) Τὰ «ἐλληνικὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων» ἐργαστήρια, τῶν ὁποίων τὰ νομίσματα φέρουν ἐλληνικὰς ἐπιγραφὰς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαρῶς ἐλληνικῆς προελεύσεως παραστάσεις. Εἰκονίζουσι ὅμως εἰς τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν τὴν μορφήν τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς αὐτοκρατείας, στοιχεῖον τὸ ὁποῖον ὑπενθυμίζει τὴν ρωμαϊκὴν κηδεμονίαν. δ) Τέλος ὑπάρχει καὶ μία κατηγορία νομισμάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν ἐμπροσθότυπον δὲν φέρουν τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος ἢ μέλους τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας: τὰ «αὐτόνομα». Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς τετάρτης αὐτῆς κατηγορίας εἶναι τὰ ἀθηναῖκα νομίσματα τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν ἀπεικονίζουσι τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς².

Εὐλόγως γεννᾶται τὸ ἐρώτημα, εἰς ποίαν ἐκ τῶν ὡς ἄνω νομισματικῶν κατηγοριῶν ἀνήκει ἡ νομισματοκοπία τῆς Νικοπόλεως. Ἡ ἀπάντησις δὲν παρουσιάζει δυσκολίας· ἀνεπιφυλάκτως εἶναι δυνατὸν νὰ τοποθετήσωμεν ταύτην εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν. Τὰ προϊόντα τοῦ νομισματοκοπέου της εἶναι καθαρῶς κοπαὶ «ἐλληνικῆς πόλεως κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους». Ἐχρησίμευσαν κυρίως αὗται ὡς τοπικὸν νόμισμα, ἔφερον παραστάσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλληνικὰς καὶ οὐχὶ ρωμαϊκάς, ἐκόπησαν δὲ πολλάκις ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ἀκτίων, ὡς ἀποδεικνύουν πολλοὶ ἐκ τῶν εὑρεθέντων τύπων (βλ. κατ. σ. 40 - 46).

Ἐφ' ὅσον τὰ νομίσματα ταῦτα ἐκάλυπτον κυρίως τὰς τοπικὰς ἀνάγκας, εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ ἐταξίδευσαν πολὺ μακράν. Ἐκτὸς τῆς πέριξ τῆς Νικοπόλεως περιοχῆς, εὑρέθησαν νομίσματα τῆς πόλεως τοῦ Ὀκταβιανοῦ εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Κασιόπης εἰς Κέρκυραν³, εἰς τὰς κατὰ διαφόρους περιόδους σκαφικὰς ἐρεῦνας εἰς Δωδώνην⁴ καὶ εἰς ἐκεῖνας τῆς Κορίνθου⁵. Ἐπίσης, ὡς μὲ ἐπληροφόρησεν ὁ καθηγητὴς Peter Franke, εὑρέθησαν δύο λίαν ἐφθαρμένα τεμάχια κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν γερμανικῶν ἀνασκαφῶν εἰς Καβεῖριον τῆς Βοιωτίας καὶ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. Ἐν συνεχείᾳ ἔχομεν τὸ «εὔρημα» Πλακανίδα ἀποκαλυφθὲν εἰς τὰ σύνορα τῶν νομῶν Ἀρτης καὶ Αἰτωλοακαρνανίας⁶ καὶ μεμονωμένα τεμάχια, προερχόμενα ἐκ Παγῶν

1. Εἰς ὁρισμένους νομισματικὰς σειρὰς τῶν Πατρῶν εἰκονίζεται ἄποιος ἀροτριῶν, πρβ. BMC Peloponnesus, σ. 24, ἀρ. 19 - 20, πίν. V, ἀρ. 13 (μεταθανάτιος κοπὴ Αὐγούστου) καὶ σ. 25, ἀρ. 26 - 27 (ἐποχῆς Δομιτιανοῦ).

2. Βλ. H. MATTINGLY, ἑ.ἀ. σ. 191/92.

3. Τὴν σκαφικὴν ἔρευναν διηύθυνεν ἡ ἐπιμελήτρια τῆς Ἡ' Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας κ. Αἰκ. Δεσπίνη, ἡ ὁποία τὸ θέρος τοῦ 1970 ἀνεῦρε μετὰξὺ ἄλλων εὑρημάτων καὶ ὀλίγα νομίσματα, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ Νικοπόλεως.

4. Βλ. ΠΑΕ 1955, σ. 176· ΠΑΕ 1968, σ. 51. Ἐπίσης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ βουλευτηρίου, τὸ θέρος τοῦ 1969, εὑρέθησαν ἄρκετὰ τεμάχια, ἅτινα ἐνετάχθησαν εἰς τὸν παρόντα κατάλογον. Βλ. ΠΑΕ 1969, σ. 35 (δὲν ἀναγράφονται λεπτομερῶς τὰ ρωμαϊκὰ εἰς τὰ ὁποῖα συμπεριλαμβάνονται καὶ τῆς Νικοπόλεως). P. R. FRANKE, ἑ.ἀ. σ. 36, ἀρ. 157 - 163.

5. Βλ. K. EDWARDS, Corinth VI (Coins), σ. 44, ἀριθ. 254 - 256.

6. Βλ. AE 1967, σ. 91 - 114.

Μεγαρίδος¹, ἐκ τοῦ εὐρήματος Κορίνθου τοῦ 1930 (Noe266a)² καὶ ἐκ Πατρῶν³.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν εὐρημάτων προκύπτει ὅτι τὰ παλαιότερα νομίσματα δὲν ἀπεσύροντο τῆς κυκλοφορίας, εὐθὺς ὡς ἐνεφανίζοντο αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις, ἀλλὰ τοὺναντίον παρέμενον ἐν κυκλοφορίᾳ ὁμοῦ μετὰ τῶν νεωτέρων κοπῶν ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἕως ὅτου δὲν τὸ ἐπέτρεπε πλέον ἡ μεγάλη φθορά⁴.

Ἐλάχισται συγκριτικῶς σειραὶ ἐκ τῶν ἐλληνικῶν αὐτοκρατορικῶν νομισμάτων φέρουν χρονολογίας, αἱ περισσότεραι δὲ ἐξ αὐτῶν προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς Συρίας, τῆς Φοινίκης, τῆς Ἰουδαίας⁵, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν⁶.

Ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἄνευ χρονολογιῶν ἐλληνικῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ὠρισμένοι εἶναι δυνατὸν εὐκόλως νὰ χρονολογηθοῦν, συσχετιζόμεναι πρὸς χαρακτηριστικὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἢ πρὸς ἄλλας χρονολογημένας τοιαύτας. Πολλάκις, τόσον ἡ μελέτη τῶν αὐτοκρατορικῶν πορτραίτων, ὅσον καὶ τῶν ἀναγγραφομένων, κυρίως ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως τῶν νομισμάτων, τίτλων τῶν διαφόρων αὐτοκρατόρων διευκολύνουν εἰς τὴν χρονολόγησιν τῶν νομισμάτων τούτων⁷. Ὡς ἤδη ἐλέχθη (βλ. ἄνωτ. σ. 4), αἱ ἐκδόσεις τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Νικοπόλεως ἐταξινομήθησαν, καί, ὅτε ἦτο ἐφικτόν, ἐχρονολογήθησαν, κυρίως βάσει τῶν δύο τελευταίων προαναφερθέντων κριτηρίων. Ἐκ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν περιπτώσεων εἶναι αἱ νομισματικαὶ σειραὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρακάλλα, τῆς Πλαυτίλλας καὶ τοῦ Γέτα (βλ. κατωτ. σ. 108 κέ.).

Πότε ἀκριβῶς ἐκόπησαν αἱ πρῶται νομισματικαὶ σειραὶ τῆς Νικοπόλεως δὲν γνωρίζομεν, διότι οὐδὲν σχετικὸν ἀναφέρουν αἱ πηγαί. Εἶναι ὅμως λίαν πιθανὸν νὰ ἐτέθησαν αὗται ἐν κυκλοφορίᾳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πρώτης ἀκτιάδος. Τὸ σημαντικὸν τοῦτο γεγονὸς τῆς ἀνασυστάσεως τῶν παλαιῶν τοπικῶν ἀγώνων τῶν Ἀκαρνάνων, τῶν Ἀκτίων, εἶναι φυσικὸν νὰ ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς κοπῆς τῶν νομισμάτων. Ἐν γένει καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκόπτοντο νομίσματα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τελέσεως ἀγώνων⁸ ἢ τυχὸν νίκης κατὰ τοὺς ἀγῶνας⁹.

1. Βλ. ΑΔ 24, 1969, Χρονικά Β1, σ. 10, ἀριθ. ιβ', Ι.

2. Βλ. T. L. SHEAR, AJA 35, 1931, σ. 150, ἀριθ. 20, πίν. V. Ἐκ παραδρομῆς ἐτέθη εἰς τὸν Ἀντωνεῖνον Εὐσεβῆ, ἐνῶ πρόκειται περὶ κοπῆς Καρακάλλα.

3. Φυλάσσονται εἰς τὸ Μουσεῖον Πατρῶν, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον ἐὰν εὐρέθησαν εἰς τὴν περιοχὴν πέριξ τῆς πόλεως ἢ ἀλλοῦ.

4. Βλ. AE 1967, σ. 91 καὶ σημ. 5.

5. Διὰ τὸν τρόπον τῆς χρονολογήσεως, ὡς καὶ διὰ σχετικὴν βιβλιογραφίαν, βλ. T.B. JONES, ἔ.ἀ. σ. 324, καὶ σημ. 51.

6. Βλ. B.V. HEAD, ἔ.ἀ. σ. 861.

7. Βλ. T.B. JONES, ἔ.ἀ. σ. 328 - 331.

8. Βλ. M. BERNHART, Die Olympischen Spiele 776 v. Chr. bis 393 n. Chr. im Spiegel antiker Münzen, Halle/Saale 1936. CH. SELTMAN, The Temple Coins of Olympia, Cambridge 1921. L. ROBERT, Monnaies Grecques, 1967, σ. 110 καὶ Hellenica VII, σ. 117 κέ. L. LACROIX ἐν RBN 110, 1964, σ. 19 κέ. P.R. FRANKE, Kleinasien zur Römerzeit, München 1968, σ. 25.

9. Τὰ τετράδραχμα τοῦ Φιλίππου Β', τὰ ὁποῖα φέρουν εἰς τὸν ὀπισθότυπον ἓνα ἵππεα κρατοῦντα κλάδον

Ἐφ' ὅσον δεχθῶμεν τὴν ἐκδοχὴν ταύτην, ἡ χρονολόγησις τῆς ἀρχῆς τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως θὰ πρέπει νὰ συμπέσῃ μὲ ἐκείνην τῆς πρώτης ἀκτιάδος¹. Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη (βλ. ἄνωτ. σ. 10), ὑπάρχουν διχογνωμίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκριβῆ χρονολόγησιν τῆς τελέσεως διὰ πρώτην φοράν τῶν Νέων Ἀκτίων², ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ κυμαίνεται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 30 - 27 π.Χ.³

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἴδια τὰ νομίσματα καὶ ἂς ἐξετάσωμεν τὸ ἐνδεχόμενον μήπως ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψουν στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς ὁδηγήσουν εἰς ἀσφαλέστερα κριτήρια διὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν πρώτων νομισματικῶν ἐκδόσεων τῆς πόλεως.

Τὰ ἀποδοθέντα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀκταβίου νομίσματα διηρέθησαν εἰς δύο κατηγορίας: Πρῶτον εἰς τὰ «αὐτόνομα», δηλαδή ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἰκονίζουσιν εἰς τὸν ἐμπροσθότυπον τὴν προτομὴν τῆς Πόλεως πτερωτὴν καὶ πυργοστεφῇ καὶ δεύτερον εἰς ἐκείνας τὰς ἐκδόσεις, αἱ ὁποῖαι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προηγουμένας, φέρουν εἰς τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν τὴν προτομὴν τοῦ Ὀκταβίου.

Πέντε σειραὶ ἐκ τῶν «αὐτονόμων» τῆς πρώτης κατηγορίας φέρουν καὶ εἰς τὰς δύο πλευρὰς ἐπιγραφὰς ἀναφερομένας ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἱερότητα τῆς πόλεως: IEPA ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ καὶ IEPAC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC, ἐνῶ εἰς τὰς ὑπολοίπους ἀναγράφεται ἡ προσωνομία ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ καὶ ΚΤΙCΤΗC ΑΥΓΟΥCΤΟC.

Ὡς γνωρίζομεν, τὸν τίτλον τοῦ Σεβαστοῦ (AUGUSTUS) ἔλαβεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὴν 16 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 27 π.Χ.⁴: ἐπομένως αἱ φέρουσιν τὴν προσωνομίαν ταύτην κοπαὶ ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν «αὐτονόμων» χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ ἔτους 27 π.Χ. καὶ ἐντεῦθεν, ἔχουσαι ἐν ἀδιαφιλονίκητον *post quem*. Ἀντιθέτως αἱ προαναφερθεῖσαι πέντε νομισματικαὶ σειραί, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀναγράφεται ὁ τίτλος τοῦ «Σεβαστοῦ», θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ χρονολογηθοῦν πρὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης. Εἶναι ἄξιον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀμφότεραι αἱ νομισματικαὶ σειραί, ἄνευ ἢ μετὰ τῆς προσωνομίας «Σεβαστός», ἐνοῦνται μεταξὺ των διὰ τῶν ὁμοίων σφραγίδων τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς (βλ. κατ. σ. 63 - 64, ἀρ. κατ. 1 - 3 μετὰ τοῦ ἀρ. κατ. 6). Τοῦτο δηλοῖ ὅτι αὗται ἐκόπησαν εἴτε ταυτοχρόνως εἴτε

φοίνικος ἀναφέρονται εἰς τὴν νίκην τοῦ ἵππου τοῦ Φιλίππου εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 356 π.Χ., ἔτους γεννήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου (ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, Βίοι, Ἀλέξανδρος ΠΙ 4 - 5: *Φιλίππῳ... τρεῖς ἡκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (τὸ 356 π.Χ.)· ἡ μὲν Ἰλλυριοὺς ἠττάσθαι μάχῃ μεγάλῃ διὰ Παρμενίωνος, ἡ δὲ Ὀλυμπίασιν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι, τρίτη δὲ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου γενέσεως*).

1. Διὰ τὴν κατ' ἀκτιάδας χρονολόγησιν, βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 155, καὶ σημ. 4.

2. Διὰ τὸν ὅρον «Νέα Ἀκτια» βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 146, σημ. 6.

3. Βλ. Σ. Ι. ΔΑΚΑΡΗ, Δωδώνη - Ἱερὰ Οἰκία, ΑΕ 1959, σ. 150 καὶ σημ. 1: Περὶ τῆς λιθίνης ἐπιγραφῆς, τὴν ὁποίαν εἶδε περὶ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῶν Ἰωαννίνων ὁ Κυριάκος ὁ ἐξ Ἀγκῶνος· αὕτη χρονολογεῖται εἰς τὴν 68ην ἀκτιάδα (240 μ.Χ.), βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 147 καὶ σημ. 7.

4. ΟΒΙΔΙΟΣ Fasti I 589. ΣΟΤΗΤΩΝΙΟΣ VII 4. Monumentum Ancyranum 34. Ἐπίσης βλ. ANNE S. ROBERTSON, Roman Imperial Coins in the Hunter Coin Cabinet, I, Augustus to Nerva, Glasgow 1962, σ. XXVII.

μὲ μικρὰν χρονολογικὴν διαφορὰν. Τὰ ἔτη 28 καὶ 27 π.Χ. θεωροῦνται ὑπὸ τῶν νεωτέρων μελετητῶν ὡς τὰ πλέον πιθανὰ διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς τελέσεως τῶν Νέων Ἀκτίων¹, τὰ ὅποια ἦσαν ἀγὼν πεντετηρικός, τελούμενος ἀνὰ τετραετίαν τὴν 2 Σεπτεμβρίου, ἡμέραν καθ' ἣν διεξήχθη ἡ ναυμαχία τοῦ Ἀκτίου². Ἡ νομισματικὴ μαρτυρία, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τοποθετήσωμεν τὰς πρώτας κοπὰς πρὸ τῆς 16 Ἰανουαρίου τοῦ 27 π.Χ., ἐφ' ὅσον δὲν ἀναγράφεται ἐπ' αὐτῶν ὁ τίτλος τοῦ «Σεβαστοῦ», ἐπομένως, ὡς εἶναι φυσικόν, μία χρονολόγησις πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 28 π.Χ. εἶναι ἐφικτὴ διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως, ἡ ὁποία θὰ πρέπει νὰ συνδυασθῇ καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἀκτιάδα (βλ. ἀνωτ. σ. 17). Ἀκολουθοῦν ἀμέσως μετὰ, μὲ σχετικῶς μικρὰν χρονολογικὴν διαφορὰν, αἱ ἐπόμεναι σειραὶ τῶν «αὐτονόμων», προτασσομένης ἐκείνης ἡ ὁποία ἔχει τὴν αὐτὴν ἐμπροσθίαν σφραγίδα μὲ τὰς πρώτας σειράς. Ἡ εἰδησις τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Ὀκταβίου ὡς «Σεβαστοῦ» δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔφθασεν εἰς τὴν Νικόπολιν μὲ μεγάλην καθυστέρησιν· ἴσως νὰ ἐχρειάσθησαν τὸ πολὺ δύο ἑβδομάδες, δηλαδὴ ἕως τὸ τέλος Ἰανουαρίου τοῦ 27 π.Χ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπομένας ἐκδόσεις, αὗται φέρουν ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾷς τὴν κεφαλὴν ἢ τὴν προτομὴν τοῦ αὐτοκράτορος, γεγονὸς τὸ ὅποῖον διευκολύνει διὰ μίαν γενικὴν χρονολόγησιν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰ ἔτη ἐκάστης βασιλείας.

Ὡς εἶναι εὐλόγον, ἐφ' ὅσον ἐπὶ τῶν νομισμάτων δὲν ἀναγράφονται χρονολογίαι (βλ. ἀνωτ. σ. 17), εἶναι δύσκολος μία ἐπὶ μέρους ἀκριβεστέρα χρονολόγησις αὐτῶν, πλὴν ὠρισμένων περιπτώσεων:

1. Εἰς τὴν περίοδον τῆς βασιλείας τοῦ Ἀδριανοῦ ὑπάρχουν τέσσαρες ἐκδόσεις αἱ ὅποια ἔχουν ἐν σταθερὸν *post quem* καὶ εἶναι δυνατόν νὰ τοποθετηθοῦν μετὰ τὸ ἔτος 130 μ.Χ., ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀντίνοος³. Αὗται ἐνοῦνται διὰ τῶν ὁμοίων σφραγίδων τῆς ὁπισθίας πλευρᾷς μετὰ ἀντιστοίχων κοπῶν τοῦ τιμηθέντος ὡς θεοῦ συντρόφου τοῦ αὐτοκράτορος (βλ. κατ. σ. 86, ἀρ. κατ. 41 - 42 καὶ 44 - 45, ὡς καὶ σ. 87 - 88, ἀρ. κατ. 48, 51 - 53 καὶ 57 - 58). Ἡ ἀποθέωσις τοῦ Ἀντινόου διαφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾷς τῶν νομισμάτων του: ANTINOON ΘΕΟΝ.

Διὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς νομισματοκοπίας τοῦ Ἀντινόου, αἱ κοπαὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπεδείχθησαν αἱ πλέον κατάλληλοι. Ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν προκύπτει ὅτι αὗται δὲν ἐκυκλοφορήθησαν, ὡς θὰ ἦτο φυσικόν, εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν του, ἀλλὰ τὸυναντίον μετὰ τὴν πάροδον ὀλίγων ἐτῶν⁴. Ἐπομένως, αἱ νομισματικαὶ

1. Βλ. J. GAGÉ, ἑ.δ. σ. 94 καὶ Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ἑ.δ. σ. 147 καὶ σημ. 6.

2. J. GAGÉ, ἑ.δ. σ. 96 καὶ σημ. 1, Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΣ, σ. 148.

3. Βλ. G. BLUM, Numismatique d'Antinoos, ΔΕΝΑ 16, 1914, σ. 59.

4. Αὐτόθι σ. 59 - 60. Χρονολογούμενα νομίσματα εἰς τὰ ἔτη 134 - 135 καὶ 136 - 137 μ.Χ.

σειραὶ τῆς Νικοπόλεως θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν τὴν χρονολογίαν ἐκείνων τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἡ ἀκριβεστέρα χρονολόγησις τῶν ὑπολοίπων σειρῶν τοῦ Ἀδριανοῦ δὲν εἶναι εὐχερής. Εἰς σημαντικὸς ἀριθμὸς θὰ πρέπει νὰ ἐκόπη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς δευτέρας ἐπισκέψεως τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ 128 μ.Χ., ὅτε μετέβη καὶ εἰς τὴν Νικόπολιν¹.

Ἐξ ἄλλου ἡ πλειονότης τῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἐμπροσθίας ὀψεως τῶν νομισμάτων τοῦ Ἀδριανοῦ ἀναγράφουν τὸν τίτλον KAICAP, εἰς ἐλαχίστας δὲ συγκριτικῶς κοπὰς ἀναγράφεται ΑΥΤ ΑΔΡΙΑΝΟΣ KAICAP. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποδηλοῖ ὅτι αἱ πρῶται πολυάριθμοι ἐκδόσεις θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθοῦν πρὸ τοῦ 117 μ.Χ., ὅτε ἔγινεν αὐτοκράτωρ, ἢ ἔστω τὸ ἔτος τοῦτο ὅτε υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του. Διότι, ὡς γνωρίζομεν, ἐν μοναδικὸν ρωμαϊκὸν νόμισμα ὑπάρχει, ὅπου ὁ Ἀδριανὸς ἀναγράφεται ὡς καῖσαρ καὶ τοῦτο πιστεύεται ὅτι ἐκόπη τὸ 117 μ.Χ., ὀλίγον πρὸ τῆς ἀφίξεως εἰς Ρώμην τῆς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ Τραϊανοῦ (8 ἢ 9 Αὐγούστου τοῦ 117 μ.Χ.)². Ὡς φαίνεται, ἡ ἀναγραφή ἢ ὅχι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τίτλου πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς συμπτωματική, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς ἄλλας κοπὰς, ὡς ἐκεῖνας τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ τοῦ Κομμόδου (βλ. κατ. σ. 94-95, 98).

2. Ἡ κοπὴ τῶν νομισμάτων τοῦ Αἰλίου πρέπει νὰ ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὰ ἔτη τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ὑπατείας του, 136 καὶ 137 μ.Χ., ἰδίως κατὰ τὸ 137, ὁπότε παρουσιάσθη μία μεγαλυτέρα δραστηριότης περὶ τὴν κοπὴν νομισμάτων καὶ εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς Ρώμης³.

3. Ἐκ τῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐσεβοῦς, αἱ φέρουσαι τὴν ἐπιγραφὴν ΘΕΑ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ καὶ τὴν προτομὴν τῆς αὐτοκρατείας ἔχουν σταθερὸν post quem τὸ 141 μ.Χ., ἔτος τοῦ θανάτου τῆς. Τὰ νομίσματα αὐτὰ ἐκυκλοφορήθησαν μετὰ τὸ 141 μ.Χ. Ὡς γνωρίζομεν, ἡ μνήμη τῆς Φαυστείνης Α' ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς μετ' ἐξαιρετικῆς λαμπρότητος· μεταξὺ τῶν ποικίλων τιμητικῶν ἐκδηλώσεων, ὁ Ἀντωνεῖνος ἐξέδωκε καὶ πολυάριθμα νομίσματα, τόσον εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Ρώμης, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν διαφόρων ὑποτελῶν εἰς τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν πόλεων⁴. Μία ἀργυρᾶ κοπὴ τῆς Φαυστείνης Α' (βλ. κατ. σ. 93, ἀρ. κατ. 30) ἐνοῦται διὰ τῆς ὀπισθίας σφραγίδος μετὰ μιᾶς ἀντιστοίχου κοπῆς Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐσεβοῦς (βλ. κατ. σ. 92,

1. Βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗ, Ἀνέκδοτοι Ἑλληνικαὶ καὶ Λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως, ΑΕ 1967, σ. 180.

2. Βλ. RIC II, σ. 338, ἀρ. 1 καὶ BMC III, σ. CXIV καὶ 124.

3. Βλ. BMC, ἑ.ἀ. σ. 542-547.

4. Βλ. RIC III, σ. 15 (Λονδῖνον 1930), BMC IV, σ. XLV (ἐπανέκδοσις, Λονδῖνον 1968). P.R. FRANKE, Römische Kaiserporträts im Münzbild, München 1961, σ. 39.

άρ. κατ. 12). Ὡς εἶναι φυσικόν, ἡ σειρά αὐτὴ δύναται νὰ χρονολογηθῇ μετὰ τὸ 141 μ.Χ.

4. Αἱ πολυάριθμοι ἐκδόσεις τοῦ Καρακάλλα ἤρχισαν ἀπὸ τὸ ἔτος 198 μ.Χ., ὅτε ἔλαβεν οὗτος τὸν αὐτοκρατορικὸν τίτλον· εἰς τὰς πρώτας κοπὰς, ὅπου εἰκονίζεται ἡ παιδικὴ προτομὴ αὐτοῦ, ἀναγράφεται ἡ προσωνομία «Σεβαστός». Ἀντιθέτως ἡ νομισματοκοπία τοῦ Γέτα εἶναι δυνατόν νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο κατηγορίας: α) 198 - 209 μ.Χ., ὅτε εἶχε τὸν τίτλον τοῦ καίσαρος καὶ β) 209 - 212 μ.Χ., ὅποτε ἔλαβε τὴν αὐτοκρατορικὴν διάκρισιν. Ἐν συνεχείᾳ αἱ δέκα τρεῖς κοπαὶ τῆς Πλαυτίλλας χρονολογοῦνται μετὰ τὸ 202 μ.Χ., ἔτους τῶν γάμων τῆς μετὰ τὸν Καρακάλλον, καὶ τοῦ 205 μ.Χ., ὅτε διεζεύχθη αὐτόν.

5. Εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως, ἡ ὁποία συμπίπτει μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Γαλλιανοῦ, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ θέσωμεν ὡς πρώτην κοπὴν ἓν νόμισμα, τοῦ ὁποίου ἡ ὀπισθία πλευρὰ ἐνοῦται δι' ὁμοίας σφραγιδος μετ' ἑνὸς νομίσματος τοῦ Βαλεριανοῦ (βλ. κατ. σ. 155, ἀρ. κατ. 1).

Τέλος, ἡ μελέτη τῶν πορτραίτων, ὡς ἤδη ἐλέχθη, δὲν εἶναι πάντοτε ἀσφαλὲς κριτήριον διὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν διαφόρων τύπων, διότι πολλάκις ἡ μορφή τοῦ εἰκονιζομένου αὐτοκράτορος δὲν ὑφίσταται οὐσιώδεις μεταβολάς. Εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΑΙ

Ἡ νομισματοκοπία τῆς Νικοπόλεως, ὅπως καὶ τῶν περισσοτέρων ἐλληνικῶν πόλεων, κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους εἶναι χαλκῇ, πλὴν μιᾶς μοναδικῆς ἐξαιρέσεως κατὰ τὴν βασιλείαν Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐσεβοῦς, ὁπότε ἐκυκλοφορήθη μία περιωρισμένη σειρὰ μικρῶν ἀργυρῶν ὑποδιαιρέσεων. Αὗται φέρουν εἰς τὸν ἐμπροσθέντυπον τὴν προτομὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς αὐτοκρατείας (βλ. κατ. σ. 92, ἀρ. κατ. 12α - 12γ, 13 - 14 καὶ σ. 93 - 94, ἀρ. κατ. 30α - 30ζ, 31 - 32).

Πιθανῶς νὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ αἷτια τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἀργυρᾶς κοπῆς εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἀντωνεῖνου νὰ τιμήσῃ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του διὰ ποικίλων καὶ μεγάλων τιμητικῶν διακρίσεων (βλ. ἀνωτ. σ. 20).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τεχνικὴν τῆς χαράξεως ἢ γενικώτερον τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῶν νομισμάτων αὐτῶν, οὐδὲν σχετικὸν ἀναφέρουν αἱ πηγαὶ ἢ αἱ εὗρεθεῖσαι μέχρι σήμερον ἐπιγραφαί. Ὡσαύτως οὐδεμία μήτρα διεσώθη, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ γνωρίσωμεν τὴν σύνθεσιν τῶν μετάλλων, ἐξ ὧν κατασκευάζοντο αὗται, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐρευνήσωμεν τὸν τρόπον τῆς χαράξεως αὐτῶν.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἰδίων τῶν νομισμάτων προκύπτει ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι χυτά, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν τὴν τεχνικὴν τῆς κοπῆς τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν νομισμάτων, ἢ ὁποία συνετελεῖτο διὰ κτυπήματος τῆς σφύρας. Ἡ ἐμπροσθία σφραγίς (ἀκμονίσκος) ἦτο ἢ κατωτέρα, ἐνῶ ἢ ὀπισθία (χαρακτήρ) ἦτο ἢ ἀνωτέρα, ἢ ὁποία ἐδέχετο καὶ ἀπ' εὐθείας τὸ κτύπημα τῆς σφύρας. Ὡς ἐκ τούτου ἢ ὀπισθία μήτρα ἐφθείρετο εὐκολώτερον τῆς ἐμπροσθίας, ἢ ὁποία εὗρίσκετο κάτωθεν αὐτῆς. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῶν σφραγίδων, ὁπότε παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ κανόνα ὑπάρχουν εἰς μίαν κοπὴν νομισμάτων περισσότεραι σφραγίδες διὰ τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν καὶ ὀλιγώτεραι διὰ τὴν ἐμπροσθίαν¹. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν νομισματοκοπίαν τῆς Νικοπόλεως, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπισθίων σφραγίδων εἶναι συνήθως μεγαλύτερος ἐκείνου τῶν ἐμπροσθίων (βλ. κατ. σ. 68 - 76, π.χ. εἰς τὸν Αὐγούστον ἔχομεν 41 σφραγίδας ἐμπροσθίας πλευρᾶς καὶ 83 ὀπισθίας, εἰς τὸν Ἀγρίππαν 2 ἐμπροσθίας καὶ 5 ὀπισθίας κ.ο.κ.).

Σχετικῶς μὲ τὴν θέσιν τῶν δύο μητρῶν (ἐμπροσθίας καὶ ὀπισθίας), αὕτη δὲν εἶναι πάντοτε σταθερά, δηλαδὴ καὶ αἱ δύο σφραγίδες δὲν ἔχουν τὴν αὐτὴν κατεύ-

1. L. ROBERT, Monnaies dans les Inscriptions Grecques, RN IV, 1962, σ. 22 - 23. H. MATTINGLY, ἐν BMC I, Augustus to Vitellius, London 1923, σ. LXI. «... The obverse die was the lower, the reverse the upper; the obverse, then, enjoyed the longer life, and identities of obverse die are therefore commoner than identities of reverse...».

θυνσιν. Ὁ ἄξων ποικίλλει ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματοκοπείου. Τοῦτο διαφαίνεται σαφῶς εἰς τὸν κατάλογον, ὅπου ἡ θέσις τῶν σφραγίδων ἐκάστου νομίσματος σημειοῦται διὰ τόξου.

Ἡ παράστασις καὶ τῶν δύο ὕψεων ἐκάστου νομίσματος περιβάλλεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς νομισματοκοπίας διὰ στικτοῦ κύκλου.

Ἡ ποιότης τῆς χαράξεως ἐκπλήσσει εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, δεδομένου ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οἱ καλύτεροι ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν εἰργάζοντο διὰ τὴν Ρώμην. Συνήθως ἡ ἐπιμελημένη χάραξις παρατηρεῖται κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνας τῆς νομισματοκοπίας τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως, ὁπότε οἱ χάρακται μᾶς δίδουν ἐνίοτε ἀξιολόγους σειρὰς αὐτοκρατορικῶν πορτραίτων. Ἐν ἐκ τῶν πλέον ἐντυπωσιακῶν παραδειγμάτων δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ σειρὰ τῶν πρώτων πορτραίτων τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πόλεως (βλ. πίν. 5, 6). Ἡ μορφή τοῦ Ὀκταβιανοῦ ἔχει ἀποδοθῇ κατὰ τρόπον ἰδεαλιστικόν¹ πιθανώτατα δὲ ἡ σειρὰ αὕτη νὰ εἶναι τὸ ἔργον ἐνὸς καὶ μόνου χάρακτου. Ἐν πολλοῖς πλησιάζει τὴν τεχνοτροπίαν ὠρισμένων ρωμαϊκῶν χρυσῶν, ἀργυρῶν, ὡς καὶ χαλκῶν κοπῶν: α) RIC I, σ. 85, ἀρ. 267, πίν. II, ἀρ. 29. β) Αὐτόθι σ. 64, ἀρ. 59, πίν. III, ἀρ. 56. γ) Αὐτόθι ἀρ. 54, πίν. IV, ἀρ. 67. δ) K. Kraft, Zur Münzprägung des Augustus, Wiesbaden 1968, πίν. I, ἀρ. 4 - 6¹. Εἰς τὰς τελευταίας νομισματικὰς ἐκδόσεις ἡ ἀπεικόνισις τῆς κεφαλῆς τοῦ Αὐγούστου ὑφίσταται οὐσιώδεις μεταβολάς, αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ μεταγενεστέρων ἀναμνηστικῶν κοπῶν. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ σημειωθῇ ἡ ἄκαμπτος καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς πλαστικότητος ἀπόδοσις τῆς μορφῆς τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὰ ἀπεικονιζόμενα εἰς τὸν πίνακα 10 τρία τελευταῖα νομίσματα τῆς σειρᾶς τοῦ Αὐγούστου (βλ. ἀρ. κατ. 88 - 90). Αἱ ὡς ἄνω τρεῖς κοπαί, ἐνούμεναι μετὰ τῶν διὰ τῆς αὐτῆς ἐμπροσθίας σφραγίδος, εἶναι ἀναμφισβητήτως μεταθανάτιοι ἀναμνηστικαὶ κοπαὶ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος, πιθανώτατα δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλιανοῦ, ὅτε ἡ σχηματοποιήσις τῶν μορφῶν εἶχε γίνῃ περισσότερον αἰσθητή.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ ἀπεικόνισις τῆς μορφῆς τοῦ Ἀγρίππα, εἰς μίαν λίαν περιορισμένην κοπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ δύο σφραγίδων διὰ τὴν ἐμπροσθίαν ὄψιν καὶ πέντε διὰ τὴν ὀπισθίαν, ἐντυπωσιάζει μὲ τὴν δύναμιν τῆς ρεαλιστικῆς τῆς ἀποδόσεως ἐκ μέρους τοῦ χάρακτου (βλ. πίν. 11).

Ἐνῶ ἡ χάραξις τῶν περισσοτέρων νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Τραϊανοῦ δὲν εἶναι ἰδιαιτέρως ἐπιμελημένη, ἐν τούτοις ἡ ἐπὶ ἐνὸς μοναδικοῦ νομίσματος τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου (πίν. 13, ἀρ. 21) λίαν ἀξιόλογος ἀπεικόνισις τῆς κεφαλῆς τοῦ αὐτοκράτορος δύναται νὰ συναγωνισθῇ ἐπαξίως πρὸς τὴν χαρακτικὴν τῶν ρωμαϊκῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων.

1. Βλ. ἐπίσης PAUL ZANKER, Studien zu den Augustus - Porträts. I. Der Actium - Typus, Göttingen 1973, ἰδίᾳ σ. 33 κέ., ὡς καὶ πίν. 28 - 29.

Γενικῶς ἐκ τῶν πορτραίτων τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος, ἐκεῖνα τὰ ὅποια παρουσιάζουν τὸ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως εἶναι τοῦ Αἰλίου (πίν. 18-19), ὡς καὶ Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐσεβοῦς καὶ τῆς συζύγου του Φαυστείνης Α', ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἀργυρᾶς κοπῆς (πίν. 20, ἀρ. 12β - 14 καὶ πίν. 21, ἀρ. 30β - 32). Ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν εἶναι δυνατὸν νὰ διακρίνωμεν μίαν μεγαλυτέραν καλλιτεχνικὴν εὐαισθησίαν καὶ ἐπιδεξιότητα, ὡς πρὸς τὴν χάραξιν. Τὰς ιδιότητας ταύτας παρατηροῦμεν καὶ ἐπὶ ὠρισμένων ἀπεικονίσεων τῆς μορφῆς τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου, πρὸς τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος (πίν. 25 - 27).

Ἐν συνεχείᾳ ἡ νομισματοκοπία τοῦ Καρακάλλα ἐντυπωσιάζει λόγῳ τῆς ἀφθονίας τῶν κοπῶν καὶ τῆς μεγάλης ποικιλίας τῶν χαραχθέντων ἐπ' αὐτῶν πορτραίτων. Οὗτος ἀπεικονίσθη διαδοχικῶς ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, κατὰ τὴν παιδικήν¹, τὴν νεανικὴν καὶ τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν (πίν. 30 - 41). Τὸ γεγονὸς αὐτὸ διευκολύνει τὴν ταξινόμησιν τῶν πολυπληθῶν ἐκδόσεων τῆς βασιλείας του. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ νεανικὰ πορτραῖτα τοῦ Καρακάλλα παρουσιάζουν μίαν μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Ἐλαγαβάλου, δεδομένου δὲ ὅτι καὶ αἱ χαραχθεῖσαι ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν ἐπιγραφαὶ δὲν παραλλάσσουσιν, ἡ ταύτισίς των ἐνίοτε καθίσταται προβληματική (βλ. ἄνωτ. σ. 4 - 5).

Δυσκολίας ὡσαύτως, ὡς πρὸς τὴν ταξινόμησιν τῶν διαφόρων τύπων μιᾶς περιόδου, συναντῶμεν ὅταν ἡ μορφή τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ὑφίσταται οὐσιώδεις μεταβολὰς ὡς πρὸς τὴν ἀπεικόνισιν, ὅπως συμβαίνει κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Καρακάλλα. Ἐπίσης ἡ ἐπιγραφικὴ μαρτυρία οὐδὲν θετικὸν στοιχεῖον προσφέρει, διότι ἐπὶ τῶν νομισμάτων δὲν ἀναγράφονται, ὡς συμβαίνει μὲ τὰς ρωμαϊκὰς κοπὰς, τὰ διακριτικὰ τῶν ἐκάστοτε ἀποδιδομένων τίτλων καὶ ἐξουσιῶν, ὡς καὶ τῶν διαφόρων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια μᾶς ἐπιτρέπουν μίαν ἀκριβεστέραν χρονολόγησιν.

Εἶναι ἐπίσης ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι τὰ πρῶτα πορτραῖτα τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλιανοῦ (πίν. 58) παρουσιάζουν μίαν ἐκπληκτικὴν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Βαλεριανοῦ. Προφανῶς τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς χαράξεως τῶν πρώτων νομισματικῶν ἐκδόσεων τοῦ Γαλλιανοῦ· ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ὠρισμένας βασικὰς μεταβολὰς ὡς πρὸς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ νέου αὐτοκράτορος. Ἐξ ἄλλου, ὡς πρώτη κοπὴ τῆς περιόδου τοῦ Γαλλιανοῦ, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ τελευταία τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως, ἐτέθη ἐν νόμισμα τοῦ ὁποίου ἡ ὀπισθία πλευρὰ ἐνοῦται δι' ὁμοίας σφραγίδος μετ' ἀντιστοίχου κοπῆς τοῦ Βαλεριανοῦ (πίν. 57, ἀρ. 14).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τεχνοτροπίαν τῆς χαράξεως, μετὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνας, τὰ στοιχεῖα τῆς σχηματοποιήσεως τῶν μορφῶν θὰ γίνουν ἐντονώτερα κατὰ τὴν τε-

1 Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ Αὐγούστου (Augustus) τὸ ἔτος 198 μ.Χ.

λευταίαν ταύτην περίοδον. Τὰ νέα ὅμως στοιχεῖα δὲν θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐξαλείψουν τελείως τὰ παλαιότερα, τὰ ὁποῖα εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὴν ἑλληνικὴν κλασσικὴν παράδοσιν. Εἶναι δυνατόν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως, νὰ διακρίνωμεν ἐμφανῶς δύο διαφορετικοὺς τρόπους χαράξεως, οἱ ὁποῖοι συνυπῆρχον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Γαλλιανοῦ. Ὁρισμένοι χαράκται εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰ παλαιότερα πρότυπα, ἐνῶ ἄλλοι εἶναι ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὰ νέα καλλιτεχνικὰ δεδομένα καὶ χαράσσουν τὰς μορφὰς τελείως ἐσχηματοποιημένας¹. Ἐν τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων αὐτῆς τῆς συνυπάρξεως τῶν δύο διαφορετικῶν καλλιτεχνικῶν ἀποδόσεων εἶναι καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 35α (πίν. 60) καὶ 58 (πίν. 61) νομίσματα, τὰ ὁποῖα, ἐνῶ ἐνοῦνται διὰ τῆς αὐτῆς μήτρας τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς, ἐν τούτοις εἰς τὴν ἐμπροσθίαν πλευράν, εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἡ κεφαλὴ τοῦ Γαλλιανοῦ ἀποδίδεται μετὰ σχετικῆς πλαστικότητος, εἰς δὲ τὸ δεύτερον κατὰ τρόπον τελείως βαρβαρικόν. Δὲν ἐκρίθη σκόπιμον, χάριν τῆς συνοχῆς τῆς κατατάξεως τῶν πορτραίτων, νὰ τοποθετηθοῦν αἱ δύο προαναφερθεῖσαι κοπαὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν κατάλογον· ἐξ ἄλλου, αἱ παρεμβαλλόμεναι μεταξὺ τῶν δύο ὡς ἄνω κοπῶν ἐκδόσεις θὰ πρέπει νὰ ἐκόπησαν σχεδὸν ταυτοχρόνως.

Οἱ χαράκται ἔδωσαν ὅλως ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τῶν νομισμάτων. Ἐχάραξαν μετὰ περισσῆς δεξιότητις μορφὰς καὶ παραστάσεις στενῶς συνδεδεμένας τόσον μὲ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν θρησκείαν, ὅσον καὶ μὲ τὰς τοπικὰς λατρείας καὶ παραδόσεις. Ὅλοι οἱ εὐρεθέντες τύποι θὰ ἐρμηνευθοῦν καὶ θὰ σχολιασθοῦν λεπτομερῶς εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον· διὰ τοῦτο, ἀναφέρομεν μόνον ὠρισμένα χαρακτηριστικὰ παραδείγματα, ὅπως τὴν περίφημον σειρὰν τῶν Νικῶν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου (πίν. 5 - 6), τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ κορινθιακοῦ ναοῦ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου καὶ τῆς Πλαυτίλλας (πίν. 27, ἀρ. 20 καὶ πίν. 42, ἀρ. 176α - β), ὡς καὶ τὴν παράστασιν τοῦ Διὸς καθημένου ἐπὶ θρόνου ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Καρακάλλα (πίν. 33, ἀρ. 30).

Τέλος, ἀπὸ καθαρῶς τεχνικῆς πλευρᾶς, εἶναι ἄξιον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐν νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Βαλεριανοῦ (πίν. 57, ἀρ. 27) ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἔχον χαρᾶγμένην μόνον τὴν ἐμπροσθίαν πλευράν. Προφανῶς παρέμεινε ποσότης μετάλλου ἐπὶ τοῦ κεντητηρίου καὶ λόγῳ ἀνάγκης ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ὡς εἶχε². Τοῦτο δὲν ἦτο ἀσύνηθες εἰς τὴν ρωμαϊκὴν νομισματικὴν³.

1. Βλ. ΑΕ 1967, σ. 92.

2. Βλ. D. G. SELLWOOD, Experiments in Greek Minting Technique, ἐν Num. Chron. 1963, σ. 218 (πίν. XXIV, ἀρ. 2). ΑΕ 1967, σ. 93.

3. Βλ. H. MATTINGLY, ἐ.ἀ. σ. LXI «... One-sided coins, with incuse reverse, are not uncommon both in silver and copper. ...».

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Αἱ χαραχθεῖσαι ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως ἐπιγραφαὶ θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ χωρισθοῦν κατ' ἀρχὰς εἰς δύο βασικὰς κατηγορίας: α) Εἰς ἐκείνας τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς τῶν νομισμάτων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται κατὰ κανόνα μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκάστοτε αὐτοκράτορος καὶ β) εἰς τὰς ἀναγγραφομένας εἰς τὴν ὀπισθίαν ὀψιν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν συνήθως ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ἵδρυσιν τῆς πόλεως καὶ τὸν κτίστην αὐτῆς Αὐγουστον, ὡς καὶ τὴν τέλεσιν τῶν ἀνασυσταθέντων ὑπ' αὐτοῦ παλαιῶν τοπικῶν ἀγώνων τῶν Ἀκαρνάνων, τῶν Ἀκτίων.

Ὡς φαίνεται, ἤδη ἀπὸ τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος ἐτελοῦντο ὑπὸ τῆς πόλεως τοῦ Ἀνακτορίου οἱ προαναφερθέντες ἀγῶνες παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἀκτιον τῆς Ἀκαρνανίας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος¹.

Ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων τῆς πόλεως ταύτης, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται περὶ τὰ 350 - 300 π.Χ.², ἔχομεν ἐπίσης ἐπιγραφὰς συνδεομένας πρὸς τὸν ὡς ἄνω στεφανίτην ἀγῶνα τῶν Ἀκαρνάνων: ΑΚΤΙΟ, ΑΚΤΙΟΥ, ΑΚΤΙΑΣ. Ὡς εὐστόχως παρετήρησεν ὁ Imhoof-Blumer³, τὰς δύο πρώτας ἐπιγραφὰς δὲν πρέπει νὰ συσχετίσωμεν μὲ μίαν πόλιν Ἀκτιον, ἀλλὰ μὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος Ἀκτίου, ὁ ὁποῖος εὗρίσκετο παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριο τῆς Ἀκαρνανίας, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀνακτορίου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τρίτην ἐπιγραφὴν ΑΚΤΙΑΣ, ἡ ὁποία χαράσσεται μόνον ἐν συσχετισμῷ μὲ μίαν γυναικείαν κεφαλὴν ὁμοιάζουσαν μὲ αὐτὴν τῆς Νίκης⁴, εἶναι πτωσίς ὀνομαστικὴ ἐνὸς θηλυκοῦ ὀνόματος. Δύο εἶναι αἱ πιθαναὶ ἐξηγήσεις τὰς ὁποίας προτείνει ἐν συνεχείᾳ ὁ Imhoof-Blumer διὰ τὴν ταυτότητα τόσον τῆς μορφῆς, ὅσον καὶ τοῦ ὀνόματος: α) Ὅτι πρόκειται περὶ τῆς προσωποποιήσεως τῆς θεᾶς τῶν ἀγώνων καὶ β) ὅτι ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν νίκην κατὰ τὰ Ἀκτια, «Ἀκτιάς νίκη», κατὰ τὸ «Ὀλυμπιάς» καὶ «Πυθιάς».

Φρονοῦμεν ὅτι δικαίως ὁ διαπρεπὴς νομισματολόγος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος συνέδεσε καὶ τὰς τρεῖς αὐτὰς ἐπιγραφὰς μὲ τὸν Ἀκτιον Ἀπόλλωνα καὶ τοὺς πρὸς τιμὴν του διεξαγομένους ἀγῶνας.

Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως συναντῶμεν τὰς ἐπιγραφὰς ΑΚΤΙΑ καὶ Α ἐντὸς στεφάνου, ὡς καὶ γυναικείαν μορφήν καθημένην, κρατοῦσαν ἀγγεῖον-

1. Διὰ σχετικὴν βιβλιογραφίαν περὶ τῶν παλαιῶν Ἀκτίων, βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 146 καὶ σημ. 1-5.

2. Βλ. BMC Corinth, σ. 115 (στατῆρες καὶ δραχμαί).

3. Die Münzen Akarnaniens, Wien 1878, σ. 59 - 63.

4. Βλ. BMC, ξ.δ. σ. 115 καὶ πλν. XXXI, ἀρ. 6 - 7 (δραχμαί).

ἐπαθλον, ἥ ὁποία εἶναι δυνατόν νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὴν θεὰν τῶν ἀγώνων (βλ. κατ. σ. 65 - 67, ἀρ. 18 - 61). Ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις συνδέονται μὲ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἀκτίων ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, ὁ ὅποῖος ἠθέλησε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ τιμήσῃ τὸν θεὸν διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς αὐτὸν βοήθειαν καὶ ταυτοχρόνως νὰ διαιωνίσῃ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν νίκην.

Α' Ὄνόματα αὐτοκρατορικά¹

1. <i>Αὔγουστος</i> ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2. <i>Ἀγρίππας</i> — 3. <i>Τιβέριος</i> ΚΑΙΣΑΡ ΤΙΒΕΡΙΟΣ 4. <i>Νέρων</i> ΝΕΡΩ ..... ΝΕΡΩΝΟ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ Η ΠΡΟΣ ΑΚΤ/[ΙΩ] ΝΕΡΩΝΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑ ΣΕΒΑ ΕΠΙ- ΦΑΝΙΑ ΝΕΡΩΝΟΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΝΕΡΩΝΑ 5. <i>Ποππαία</i> ΝΕΙΚΗ ΠΟΠΠΑΙΑ 6. <i>Τραϊανός</i> * ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω) ΑΥΤ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΑΙΑ ΑΥΤΟ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΩΤΗΡ ΠΟ- ΛΕΟΣ ΑΥΤΟ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΩΤΗΡ ΠΟ- ΛΕΩΣ ΑΥΤ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΩΤΗΡ ΤΗΣ ΠΟ- ΛΕΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟ	7. <i>Ἀδριανός</i> ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΑΥΤ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤ ΚΑΙΣΑΡ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΔΡΙΑΝΟΣ 8. <i>Αἴλιος</i> ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ Λ ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ 9. <i>Ἀντωνεῖνος Εὐσεβής (Φαυστεῖνα Α')</i> ΑΙΛΙΟΣ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ..... ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ..... ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥΤ ΑΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥΤ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΣΕΒ ΕΥΣ ΥΠΓ ΑΥΤ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤ ..... ΘΕΑ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ ΘΕΑ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ ΚΑΙΣΑΡ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Μ ΑΙΑ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ Τ ΑΙΛΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ 10. <i>Μάρκος Αὐρήλιος (Φαυστεῖνα Β', Λούκιος Οὐῆρος)</i> ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΜΑΡ ΑΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ρ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΣΕΒΑΚΤΗ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ

1. Ὃπου προηγεῖται ἀστερίσκος, ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ ἐπιγραφή εἶναι χαραγμένη εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευράν.

- ..... CEBHPOC
.... ΟΥΑ Ο)(Ρ
11. *Κόμμοδος* (Κρισπεΐνα)
Α ΚΑΙCΑΡ ΑΥΡ ΚΟΜΟΔΟΣ
ΚΑΙCΑΡ ΚΟΜΟΔΟΣ
ΚΑΙCΑΡ ΜΑ ΚΟΜΟΔΟΣ
..... ΚΟΜΟΔΟΣ
CEBACTH ΚΡΙCΠΙΝΑ
12. *Σεπτίμιος Σευήρος* (Ίουλία Δόμνα)
ΑΥ ΚΑΙ CΕΝΗΡΟC
ΑΥ ΚΛ CΕΠ CΕΒΗΡΟC CΕ
ΑΥΡ Λ CΕΠ CΕΒΗΡΟC CΕ
ΑΥΤ ΚΛ CΕΠΤ CΕΥΗΡΟC Π
ΙΟΥ ΔΟΜΝΑ CΕBACTH CΕ
ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑC
ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ CΕ
ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ CΕΒ
Λ CΕΠΤΙ CΕΒΗΡΟC
Λ CΕΠΤ CΕΒΗΡΟC
Λ CCEBHPON Π
13. *Καρακάλλας* (Πλαυτίλλα)
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC Β
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟ[B
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΟΝΙΝΟC ΕΥ
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ Κ
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟC
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC CΕBAC
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC CΕBACTΟC
ΑΥ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΑΥ Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ
Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ
14. *Γέτας*
ΑΥ Κ Λ CΕΠΤΙ ΓΕΤΑC
ΑΥ Λ CΕΠΤΙ ΓΕΤΑC
Λ CΕΠΤΙ ΓΕΤΑΝ Κ
Λ CΕΠΤΙ ΓΕΤΑΝ Κ Ε
Λ CΕΠΤΙ ΓΕΤΑC Κ
Λ CΕΠΤΙΜΙ ΓΕΤΑΝ Κ
15. *Έλαγάβαλος* (Ίουλία Παῦλα, Ίουλία
'Ακυλία Σευήρα, Ίουλία Σοαιμιάς και
Ίουλία Μαῖσα)
Α Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC Θ ΥΙΟC
Α Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΑΥ ΚΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΑΥ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΙCΑ CΕΒ
ΙΟΥΛΙΑ ΠΑΥΛΑ CΕ
ΙΟΥΛΙΑ CΟΑΙΜΙΑ CΕΒ
..... ΒΗΡΑ CΕΒ
16. *Άλέξανδρος Σευήρος* (Ίουλία Μαμαία)
Α Κ Μ ΑΥ CΕΒ ΑΛΕΧΑΝΔΡΟC
ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΜΑΙΑ CΕΒ
17. *Βαλβίνος*
ΚΑΙ ΒΑΛΒΗΝΟC
ΚΑΙ ΒΑΛΒΗΝΟC CΕΒ
18. *Γορδιανός Γ'*
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝ ΓΟΡΔΙΑΝΟC C
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝ ΓΟΡΔΙΑΝΟC C
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝ ΓΟΡΔΙΑΝΟC CΕ
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝ ΓΟΡΔΙΑΝΟC CΕ
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝ ΓΟΡΔΙΑΝΟC CΕΒ
ΑΥ Κ ΜΑ ΑΝΤ ΓΟΡΔΙΑΝΟC C
19. *Φίλιππος Α'* (Ώτακιλία Σευήρα, Φίλιπ-
πος Β')
Α Κ Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟC CΕ
ΑΥ Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟC CΕΒ
ΑΥΤ ΜΑ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟC CΕΒΑ

ΑΥΤ Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ C
 ΑΥΤ Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ CE
 ΑΥΤ Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ CEB
 ΜΑΡ Κ ΟΤΑΚΙΑ CEBΗΡΑ CEB
 ΜΑΡ Κ ΟΤΑΚ CEBΗΡΑ CEB

20. Τρεβωνιανός Γάλλος (Βολουσιανός)

A BI A Φ ΓΑΛΛΟΣ
 A K BI A Φ ΓΑΛΛΟΣ
 ΑΥ Κ Φ ΒΙ ΓΑΛΛΟΣ
 ΒΙ A Φ ΓΑΛΛΟΣ
 ΒΙ A Φ ΓΑΛΛΟΣ ΒΕΒΟ
 ..... CE ΒΟΛΟΥCΙΑΝΟΣ

21. Βαλεριανός

ΠΟ ΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ
 ΠΟ ΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ CE
 ΠΟ ΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ CEB

22. Γαλλιηνός (Σαλωνεΐνα)

KOPNH CΑΛΩNINA
 KOPNHΛ CΑΛΩNINA
 KOP CΑΛΩNEINA CEB
 KOP CΑΛΩNEINA CEBA
 KOP CΑΛΩNINA
 ΠΟ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ
 ΠΟ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ CE
 ΠΟ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ CEB
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΗΝΟΣ
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΗΝΟΣ CE
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ CE
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ C
 ΠΟΥ ΛΙ ΓΑΛΛΙΝΟΣ
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΝΟΣ
 ΠΟΥ ΛΙΚ ΓΑΛΛΙΝΟΣ CE
 ΠΟΝ ΛΙΚΙ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ

Β' Διάφοροι έπιγραφαι¹

A εντὸς στεφάνου

AKTIA

*ANTINOON ΘΕΟΝ
 ΑΥΤΟΚΡΑΤ .....
 ΕCΤΙΑ ΒΟΥΛΗΣ
 ΙΕΡΑ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC
 *ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC
 ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC
 *ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC
 ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC
 ΙΕΡΑΝ ΝΙΚΟΠΟΛΙΝ
 ΙΕΡΑC

Τραϊανός, 'Αδριανός, 'Αντωνεΐνος Εϋσεβής,
 Λούκιος Ουΐρος, Κρισπεΐνα, Καρακάλλας, Φί-
 λιππος Α', Φίλιππος Β', Βολουσιανός, Βαλε-
 ριανός, Γαλλιηνός, Σαλωνεΐνα.

'Αντωνεΐνος Εϋσεβής, Φαυστεΐνα Α', Φαυστεΐ-
 να Β', 'Ιουλία Δόμνα, Καρακάλλας, 'Ελαγά-
 βαλος, 'Ιουλία Παῦλα.

'Αδριανός.

'Αντωνεΐνος Εϋσεβής.

Βολουσιανός, Βαλεριανός.

'Αδριανός, Καρακάλλας.

«Αὐτόνομα».

Αὔγουστος, 'Αγρίππας.

«Αὐτόνομα».

Αὔγουστος.

'Αντωνεΐνος Εϋσεβής.

«Αὐτόνομα».

1. "Ότε ή έπιγραφή χαράσσεται εις την έμπροσθίαν πλευράν του νομίσματος, προηγείται άστερίσκος.

ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

«Αὐτόνομα», Αὐγουστος, Νέρων, Σεπτίμιος Σευῆρος, Ἰουλία Δόμνα, Καρακάλλας, Πλαυτίλλα, Γέτας, Ἰουλία Ἀκυλία Σευήρα, Βαλβῆνος, Γορδιανὸς Γ', Φίλιππος Α', Ὡτακιλία Σευήρα, Φίλιππος Β', Τρεβωνιανὸς Γάλλος, Βολουσιανὸς, Βαλεριανὸς, Γαλλιηνὸς, Σαλωνεῖνα.

ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Αὐγουστος, Ἀδριανὸς, Μᾶρκος Αὐρήλιος, Κόμμοδος, Καρακάλλας, Πλαυτίλλα, Γέτας, Ἐλαγάβαλος, Ἰουλία Σοαιμιάς, Ἰουλία Μαῖσα, Ἀλέξανδρος Σευῆρος.

ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

«Αὐτόνομα», Αὐγουστος, Σεπτίμιος Σευῆρος, Καρακάλλας, Γορδιανὸς Γ', Γαλλιηνὸς, Σαλωνεῖνα.

ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Αὐγουστος, Κόμμοδος, Ἐλαγάβαλος.

ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ

Γαλλιηνὸς, Σαλωνεῖνα.

ΙΜΕΙΚΟΠΟΛΙΣ

Τραϊανὸς.

ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

«Αὐτόνομα».

*ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

Αὐγουστος.

ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

«Αὐτόνομα».

*ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

Αὐγουστος.

*ΚΤΙΣΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ

Αὐγουστος.

ΛΕΥΚΑΤΗΣ ΑΠΟΛΛΩΝ

Τραϊανὸς.

ΝΑΥΑΡΧΙΑ . . . . .

Φίλιππος Α'.

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΟΣ

Αὐγουστος.

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Κόμμοδος, Σεπτίμιος Σευῆρος, Ἰουλία Δόμνα, Καρακάλλας, Γέτας, Ἐλαγάβαλος.

Αὐγουστος, Τραϊανὸς, Ἀδριανὸς, Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς, Φαυστεῖνα Β', Καρακάλλας, Πλαυτίλλα, Γέτας, Ἐλαγάβαλος.

Αὐγουστος, Τραϊανὸς, Καρακάλλας.

Ἀδριανὸς.

«Αὐτόνομα», Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς, Καρακάλλας.

Αὐγουστος, Αἴλιος, Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς, Φαυστεῖνα Α', Μᾶρκος Αὐρήλιος, Φαυστεῖνα Β', Κόμμοδος, Κρισπεῖνα.

Τραϊανὸς, Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς, Μᾶρκος Αὐρήλιος.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ	Σεπτίμιος Σευήρος, Καρακάλλας, Γορδιανός Γ', Βαλεριανός.
ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ	Καρακάλλας.
ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ	Ἀδριανός.
ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ	Αὔγουστος, Ἀντωνεῖνος Εὐσεβής, Σεπτίμιος Σευήρος, Καρακάλλας.
ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ	«Αὐτόνομα».
ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ	«Αὐτόνομα», Αὔγουστος.
ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ	Τραϊανός.
ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑ	«Αὐτόνομα».
*ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑ	Ἀγρίππας.
ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑ	«Αὐτόνομα», Αὔγουστος.
ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΚΤΙΣΜΑ	Αὔγουστος.
ΦΙΝΑΙΟΣ	Τραϊανός.

Ἡ χάραξις τῶν ἐπιγραφῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἐπιμελημένη, εἰς ὠρισμένας δὲ περιπτώσεις παρατηροῦμεν καὶ λάθη ὡς πρὸς τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν. Ὡς παραδείγματα ἀναφέρομεν τὰς ἐπιγραφάς: ΙΜΕΙΚΟΠΟΛΙΣ εἰς νόμισμα τοῦ Τραϊανοῦ (αὕξ. ἀρ. κατ. 30) καὶ ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ εἰς κοπὰς τοῦ Γαλλιανοῦ καὶ τῆς Σαλωνείνης (αὕξ. ἀρ. κατ. 20 - 22, 41, 54 - 58, 93 - 98). Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὴν ρωμαϊκὴν νομισματικὴν, ὅπου αἱ ἐπιγραφαὶ χαράσσονται μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας.

Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἀναγράφεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος τῆς νομισματοκοπίας της κατὰ δύο τρόπους: α) ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ ἢ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ καὶ β) ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ἢ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ¹.

Ὅσαύτως ἔχομεν καὶ τοὺς δύο τρόπους γραφῆς τοῦ ὠμέγα (Ω καὶ ω), τοῦ ὕψιλον (Υ καὶ V) καὶ τοῦ σίγμα (Σ καὶ C). Τὸ τετρασκελὲς σίγμα (Σ) χαράσσεται εἰς τὰς σειρὰς τῶν «αὐτονόμων» τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὔγουστου, Νέρωνος καὶ Κομμόδου, παραλλήλως πρὸς τὸ μηνοειδὲς (C)².

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι αἱ ἀναφερόμεναι ὑπὸ τῶν B. V. Head καὶ S. Icard³, ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὴν Νικόπολιν ἐπιγραφαί: ΙΕΡΑΣ ΑΣΤΛΟΥ καὶ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ (τίτλος ἀποδιδόμενος εἰς τὸν Ἀδριανόν), δὲν ἀνεγνώσθησαν εἰς οὐδὲν νόμισμα τῆς

1. Βλ. MEISTERHAUS - SCHWYZER, Gramm. 34 (περὶ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ EI καὶ I κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους).

2. Εἰς μεμονωμένας περιπτώσεις τὸ μηνοειδὲς σίγμα χαράσσεται καὶ ὡς C.

3. Βλ. B. V. Head, Historia Numorum², Oxford 1911, σ. 321 καὶ S. Icard, Dictionary of Greek Coin Inscriptions, Chicago 1968, σ. 64 καὶ 383.

παρούσης μελέτης. Τούναντίον εύρεθη μία νέα ἐπιγραφὴ ΕCΤΙΑ ΒΟΥΛΗC (εἰς νομίσματα τοῦ Βολουσιανοῦ καὶ Βαλεριανοῦ), ἡ ὁποία διὰ πρώτην φοράν συναντᾶται εἰς νομίσματα τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων¹.

Ὡς ἤδη ἐλέχθη (βλ. ἄνωτέρω σ. 15), ἅπασαι αἱ χαραχθεῖσαι ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως τοῦ Ὀκταβιανοῦ ἐπιγραφαὶ εἶναι ἐλληνικαί. Τοῦτο εἶναι μία ἀδιάσειστος καὶ ἀδιαφιλονίκητος μαρτυρία περὶ τῆς ἐλληνικότητος τοῦ χαρακτῆρος της. Ὡσαύτως αἱ ἐπιγραφαὶ ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ καὶ ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ὑποδηλοῦν τὴν ἱερότητα, τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ προσδώσῃ εἰς αὐτὴν ὁ ἱδρυτής της. Ἐξ ἄλλου ὁ Αὐγούστος ἀφιέρωσε τὴν πόλιν εἰς τὸν Ἄκτιον Ἀπόλλωνα.

1. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτῃ ἀπετέλεσε τὸ θέμα ἀνακινώσεως εἰς τὸ Διεθνὲς συνέδριον τῆς Νομισματικῆς εἰς Νέαν Ὑόρκην τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1973.

ΜΕΤΡΟΛΟΓΙΑ

Οὐδεμία γραπτὴ μαρτυρία ὑπάρχει, ἥ ὅποια νὰ μᾶς καθορίζη τὸν τρόπον διεξαγωγῆς τῶν συναλλαγῶν ἢ τυχὸν ὑπάρχουσαν ἀντιστοιχίαν μεταξὺ τῶν χαλκῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως καὶ τῶν χρυσῶν, ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν ρωμαϊκῶν¹. Ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν τούτων τῶν νομισμάτων προκύπτει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐνιαῖον νομισματικὸν σύστημα. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα μόνον τῆς νομισματοκοπίας τῆς Νικοπόλεως, ἀλλὰ καὶ γενικῶς τῶν περισσοτέρων ὑπὸ τὴν ρωμαϊκὴν κατοχὴν ἐλληνικῶν πόλεων, αἱ ὅποια δὲν ἠκολούθουν, ὡς φαίνεται, ἓνα ὠρισμένον σταθμητικὸν κανόνα². Τὰ χαλκᾶ κέρματα, τὰ ὅποια ἐκόπτοντο ὑπ' αὐτῶν, ἐχρησίμευον ἀποκλειστικῶς διὰ νὰ καλύπτουν τὰς καθημερινὰς καὶ τοπικὰς μόνον ἀνάγκας, ἐνῶ διὰ τὰς ἐπισήμους καὶ σοβαρὰς συναλλαγὰς ἐγένετο χρῆσις μόνον τοῦ ρωμαϊκοῦ νομίσματος³.

Τὸ βάρος τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως ποικίλλει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε δὲν εἶναι ἐφικτὸς ὁ προσδιορισμὸς ἐνὸς συγκεκριμένου νομισματικοῦ συστήματος· ἀκόμη καὶ εἰς νομίσματα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἢ τῆς αὐτῆς ὑποδιαίρέσεως παρατηρεῖται μεγάλη διαφορὰ εἰς τὸ βάρος. Ὡς χαρακτηριστικὸν παράδειγμα θὰ ἀναφέρω πέντε νομίσματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλιανοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀναγράφεται καὶ ἡ ὀνομαστικὴ αὐτῶν ἀξία, ἀνερχομένη εἰς 8 ἀσσάρια (H)· τὸ βάρος αὐτῶν τῶν νομισμάτων κυμαίνεται μεταξὺ 24.28 γρ. καὶ 14.27 γρ. (βλ. κατ. κεφ. «Προσθῆκαι», «εὗρημα Βηρυτοῦ», ἀρ. 35 - 39). Πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν 8 ἀσσαρίων, συναντῶμεν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Γαλλιανοῦ καὶ τῆς Σαλωνείνης καὶ τὴν ὑποδιαίρεσιν τῶν 4 ἀσσαρίων, ὑποδηλουμένην διὰ τοῦ γράμματος Δ (βλ. κατ. σ. 157 κέ., ἀρ. 23 - 24, 26 - 37 κ.ο.κ.). Ἡ ἀναγραφὴ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐπὶ τῶν νομισμάτων συναντᾶται πλὴν τῆς Νικοπόλεως καὶ εἰς

1. Διὰ τὴν πόλιν τῆς Περγάμου ἔχει διασωθῇ ἐν διάταγμα τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου μ.Χ. αἰ., τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει ὠρισμένας πληροφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὰς συνθήκας τῶν διεξαγομένων εἰς τὴν πόλιν ταύτην συναλλαγῶν, βλ. σχετικῶς STURE BOLIN, *State and Currency in the Roman Empire to 300 A.D.*, Uppsala 1958, κεφ. X, σ. 238 κέ.

2. Βλ. σχετικῶς αὐτόθι σ. 237 - 238. TOM B. JONES, *A Numismatic Riddle: The so-called Greek Imperials*, *Proceedings of the American Philosophical Society*, 107, ἀρ. 4, Αὐγούστος 1963, σ. 334. EDITH SCHÖNERT-GEISS, *Die Münzprägung von Perinthos*, Berlin 1965, σ. 28 καὶ τῆς ἰδίας, *Die Münzprägung von Byzantion*, II (Keiserzeit), Berlin 1972, σ. 27.

3. Βλ. S. BOLIN, ἑ.ἄ. σ. 243. EDITH SCHÖNERT-GEISS, *Die Münzprägung von Perinthos*, ἑ.ἄ.

τὴν Χίον¹, τὴν Θεσσαλίαν², τὴν Λακεδαίμονα³, ὡς καὶ εἰς πόλεις τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου⁴.

Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ βασισθῶμεν εἰς τὸ βάρος τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἀξίαν αὐτῶν, πιθανῶς θὰ πρέπει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν μελέτην τῆς διαμέτρου των⁵. Κατὰ μέσον ὅρον εἰς τὴν νομισματοκοπίαν τῆς Νικοπόλεως εἶναι δυνατόν νὰ καθορίσωμεν πέντε ὑποδιαίρεσεις χαλκῶν, βάσει τῶν εὐρεθέντων μεγεθῶν:

α) 12 mm. - 16 mm. 1.35 γρ. - 4.79 γρ.

Αὕτη εἶναι ἡ μικροτέρα ὑποδιαίρεσις, ἡ ὁποία εἶναι καὶ σχετικῶς σπανιωτέρα. Συναντᾶται ἐπὶ ὀρισμένων κοπῶν τῶν «αὐτονόμων» (βλ. πίν. 4, ἀρ. 63 - 66), τοῦ Νέρωνος (βλ. πίν. 12, ἀρ. 7), τοῦ Τραϊανοῦ (βλ. πίν. 14, ἀρ. 40 - 41), τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. πίν. 15, ἀρ. 4 - 5β, πίν. 16, ἀρ. 26), Ἀντωνείνου τοῦ Εὐσεβοῦς (βλ. πίν. 20, ἀρ. 11), τῆς Φαυστείνης Α' (βλ. πίν. 21, ἀρ. 34α - 38), τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (βλ. πίν. 22, ἀρ. 5, 13), τῆς Φαυστείνης Β' (βλ. πίν. 23, ἀρ. 14α - 22), τοῦ Λουκίου Οὐήρου (βλ. πίν. 23, ἀρ. 23, 25), τοῦ Κομμόδου (βλ. πίν. 25, ἀρ. 15 - 19) καὶ τέλος τῆς Κρισπείνης (βλ. πίν. 25, ἀρ. 21 - 24).

β) 17 mm. - 20 mm. 1.37 γρ. - 6.03 γρ.

Ἡ δευτέρα ὑποδιαίρεσις ἀπαντᾷ εἰς περισσοτέρας κοπὰς ἀπὸ ἐκείνας τῆς πρώτης: «αὐτόνομα» (βλ. πίν. 4, ἀρ. 62), Αὐγουστος (βλ. πίν. 7, ἀρ. 46α - 47, πίν. 9, ἀρ. 66 - 74), Ἀγρίππας (βλ. πίν. 11, ἀρ. 2β - 5γ), Τιβέριος (βλ. πίν. 11, ἀρ. 1), Νέρων (βλ. πίν. 12, ἀρ. 6), Τραϊανός (βλ. πίν. 12, ἀρ. 1 - 10β, 11β - 12α, πίν. 13, ἀρ. 25 - 29, πίν. 14, ἀρ. 30 - 43), Ἀδριανός (βλ. πίν. 14, ἀρ. 1 - 3, πίν. 15, ἀρ. 6 - 10, πίν. 16, ἀρ. 25, 27 - 32, 37 - 39, πίν. 17, ἀρ. 40 - 46), Ἀντίνοος (βλ. πίν. 17, ἀρ. 47α - 55, πίν. 18, ἀρ. 56 - 62), Αἴλιος (βλ. πίν. 19, ἀρ. 8 - 19, 20 - 21), Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς (βλ. πίν. 20, ἀρ. 16 - 20, πίν. 21, ἀρ. 21 - 28), Μᾶρκος Αὐρηλῖος (βλ. πίν. 22, ἀρ. 1 - 4, 6, 10 - 13), Κόμμοδος (βλ. πίν. 24, ἀρ. 9), Σεπτίμιος Σευήρος (βλ. πίν. 27,

1. J. MAVROGORDATO, Chronology of the Coins of Chios, ἐν Num. Chron. 1918, σ. 1 - 79.

2. Βλ. E. ROGERS, The Copper Coinage of Thessaly, London 1932, σ. 44 - 45, ἀρ. 101 - 102, σ. 46, ἀρ. 105 - 106, σ. 47, σ. 51, ἀρ. 119, σ. 52, ἀρ. 123, σ. 53, ἀρ. 124 - 125, σ. 54 - 56.

3. Βλ. ΜΑΝΤΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, Μία Μαρτυρία διὰ τὴν Κάθοδον τῶν Ἑρουλῶν εἰς τὴν Σπάρτην τὸ 267 μ.Χ. «Ἐῤῥημα Νομισμάτων τῶν Λακεδαιμονίων», Χαριστήριον εἰς Ἀ. Κ. Ὁρλάνδον, τόμ. Γ', Ἀθήναι 1966, σ. 377 - 382.

4. Βλ. σχετικῶς PERCY GARDNER, A Monetary League on the Euxine Sea, ἐν Num. Chron. 1876, σ. 307 - 314 καὶ ἰδίᾳ σ. 309. BMC Thrace etc., σ. 13 (εἰς Ὀλβίαν καὶ Τύραν), σ. 24 (εἰς Διονυσόπολιν), σ. 139 - 140 (εἰς Ὀδησσόν). BEHRENDT PICK καὶ KURT REGLING, Die antiken Münzen von Dacien und Moesien, Berlin 1898, σ. 174 κέ. (εἰς Ἰστρον), σ. 221 κέ. (εἰς Μαρκιανόπολιν) καὶ αὐτόθι Berlin 1910, σ. 692 κέ. (εἰς Τόμους). SNG Cop., Moesia Inferior, ἀρ. 185 - 187 (εἰς Καλλατίαν) καὶ ἀρ. 188 - 190 (εἰς Διονυσόπολιν), κ.ο.κ. T.B. JONES, ξ.ἀ. σ. 335 - 336.

5. Βλ. E. SCHÖNERT-GEISS, Die Münzprägung von Byzantion, σ. 27 κέ.

άρ. 22), 'Ιουλία Δόμνα (βλ. πίν. 30, άρ. 57α - 59) και τέλος 'Ιουλία Παῦλα (βλ. πίν. 46, άρ. 22).

Σημειωτέον ότι έν νόμισμα τοῦ 'Αδριανοῦ τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου (βλ. κατ. σ. 86, άρ. κατ. 428), διαμέτρου 18 mm., έχει βάρος 6.03 γρ., ὅσον δηλαδή και έν νόμισμα τοῦ Αἰλίου τοῦ Μουσείου 'Αθηνῶν (βλ. κατ. σ. 90, άρ. κατ. 23), διαμέτρου 25 mm. Μία εἰσέτι ἀπόδειξις τῆς ἐπικρατοῦσης μεγάλης ποικιλίας τοῦ βάρους τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, ἡ ὁποία ἦτο ἄσχετος τοῦ μεγέθους.

γ) 21 mm. - 25 mm. 4.150 γρ. - 10.36 γρ.

Ἡ τρίτη ὑποδιαίρεσις εἶναι καί ἡ ἐπικρατεστέρα, διὰ τοῦτο θά ἀναφέρωμεν μόνον ὠρισμένα παραδείγματα. Αἱ περισσότεραι κοπαὶ τοῦ νομισματοκοπείου τῆς Νικοπόλεως ἔχουν τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς ὑποδιαίρέσεως καὶ ἀπαντοῦν ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς νομισματοκοπίας αὐτῆς: «Αὐτόνομα» (βλ. πίν. 1, άρ. 1β, 3, 5 - 11, πίν. 2, άρ. 13, 18, 21 κ.ο.κ.), Αὐγουστος (βλ. πίν. 5, άρ. 1β - 18, πίν. 6, άρ. 19β - 34 κ.ο.κ.), Τραϊανός (βλ. πίν. 13, άρ. 13 - 20 κ.ο.κ.), 'Αδριανός (βλ. πίν. 15, άρ. 11α - 22 κ.ο.κ.), Αἴλιος (βλ. πίν. 18, άρ. 2 - 5α), 'Αντωνεῖνος Εὐσεβῆς (βλ. πίν. 20, άρ. 1 - 3 κ.ο.κ.), Κόμμοδος (βλ. πίν. 24, άρ. 1β - 8α, 10 - 13, κ.ο.κ.), Σεπτίμιος Σευῆρος (βλ. πίν. 25, άρ. 1 - 3, πίν. 26, άρ. 5 - 6, 10 - 12 κ.ο.κ.), 'Ιουλία Δόμνα (βλ. πίν. 27, άρ. 23 - 27γ, πίν. 28, άρ. 29 - 40α, πίν. 29, άρ. 41 - 52 κ.ο.κ.), Καρακάλλας (πίν. 30, άρ. 1 - 2, πίν. 31 κέ.). Μετὰ τὸν Καρακάλλαν καὶ μέχρι τοῦ Γαλλιανοῦ, ἄνευ διακοπῆς, τὰ περισσότερα ἐκ τῶν νομισμάτων ἐκόπτοντο εἰς αὐτὸ τὸ μέγεθος.

δ) 26 mm. - 31 mm. 6.40 γρ. - 20 γρ.

Συγκρινομένη πρὸς τὴν προηγουμένην ὑποδιαίρεσιν, ἡ κατηγορία αὕτη περιλαμβάνει ὀλίγας σχετικῶς κοπᾶς: «Αὐτόνομα» (βλ. πίν. 1, άρ. 4α, 5, 12, πίν. 2, άρ. 15α, β, 17 - 20 κ.ο.κ.), 'Αγρίππας (βλ. πίν. 11, άρ. 1β), Νέρων (βλ. πίν. 11, άρ. 1α - 2στ κ.ο.κ.), Τραϊανός (βλ. πίν. 13, άρ. 21), 'Αδριανός (βλ. πίν. 16, άρ. 34 - 35), 'Αντωνεῖνος Εὐσεβῆς (βλ. πίν. 20, άρ. 4 - 5), Σεπτίμιος Σευῆρος (βλ. πίν. 25, άρ. 4, πίν. 26, άρ. 14, πίν. 27, άρ. 21), Καρακάλλας (βλ. πίν. 36, άρ. 70, πίν. 37, άρ. 89α, πίν. 38, άρ. 104α), 'Ωτακιλία Σευήρα (βλ. πίν. 53, άρ. 36), Φίλιππος Β' (βλ. πίν. 53, άρ. 42α), Γαλλιανός (βλ. πίν. 59, άρ. 24, πίν. 67, άρ. 35 - 37) καὶ Σαλωνεῖνα (βλ. πίν. 63, άρ. 89).

ε) 32 mm. - 36 mm. 13.07 γρ. - 24.28 γρ.

Ἡ τελευταία καὶ μεγαλυτέρα εἰς διάμετρον ὑποδιαίρεσις εἶναι σχετικῶς σπανία, ὡς καὶ ἡ πρώτη, ἀπαντῶσα μόνον εἰς ὀλίγας κοπᾶς τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου (βλ. πίν. 7, άρ. 41 - 42), τοῦ Αἰλίου (βλ. πίν. 18, άρ. 1), τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου (βλ. πίν. 26, άρ. 16, πίν. 27, άρ. 20), τοῦ Καρακάλλα (βλ. πίν.

37, ἀρ. 87, 93α - 94 καὶ πίν. 38, ἀρ. 106), τῆς Πλαυτίλλας (βλ. πίν. 42, ἀρ. 176α - 177), τοῦ Φιλίππου Α' (βλ. πίν. 51, ἀρ. 21α, β καὶ πίν. 52, ἀρ. 22α, β - 23), τοῦ Βαλεριανοῦ (βλ. πίν. 57, ἀρ. 16) καὶ τοῦ Γαλλιηνοῦ (βλ. πίν. 58, ἀρ. 5, πίν. 60, ἀρ. 41 καὶ πίν. 67, ἀρ. 39).

Τέλος ἐγένετο μία προσπάθεια συσχετίσεως τοῦ βάρους τῆς μικρᾶς καὶ μοναδικῆς ἀργυρᾶς κοπῆς ἐπὶ Ἀντωνεῖνου τοῦ Εὐσεβοῦς πρὸς τὸ βάρος τῶν χαλκῶν νομισμάτων τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν κατὰ μέσον ὅρον τὸ βάρος τῶν μικρῶν ἀργυρῶν νομισμάτων, τὸ ὁποῖον ἀνέρχεται εἰς 1.50 γρ., εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψῃ, κατὰ προσέγγισιν πάντοτε, ἡ ἀκόλουθος σχέσις:

α)	β)	γ)	δ)	ε)
1.50 γρ.	3 γρ.	4.50 γρ.	6.50 γρ.	8.50 γρ.

Δηλαδή ἡ πρώτη ὁμὰς τῶν χαλκῶν ἔχει τὸ αὐτὸ βάρος μὲ τὰ ἀργυρᾶ, ἡ δευτέρα τὸ διπλοῦν κ.ο.κ.

Ἐθεωρήθη ἐπίσης σκόπιμον νὰ τεθοῦν εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον οἱ δύο συγκριτικοὶ πίνακες τῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων ἐκάστου αὐτοκράτορος. Ἐξ αὐτῶν προκύπτει ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἔντασις εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ νομισματοκοπείου τῆς πόλεως τοῦ Ὀκταβιανοῦ ἐσημειώθη ἐπὶ Καρακάλλα καὶ γενικῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρξεν ἄφθονος ἡ κοπὴ νομισμάτων εἰς τὰς ὑπὸ ρωμαϊκὴν κατοχὴν ἐλληνικὰς πόλεις.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Νικοπόλεως, ὡς εἶναι φυσικόν, καὶ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν τοῦ Καρακάλλα ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου παρουσιάζεται ἡ αὐτὴ περίπου ἀφθονία νομισματικῶν ἐκδόσεων· τοῦτο παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ νομισματοκοπείου ἐπὶ Γαλλιηνοῦ.

ΠΙΝΑΞ Α'

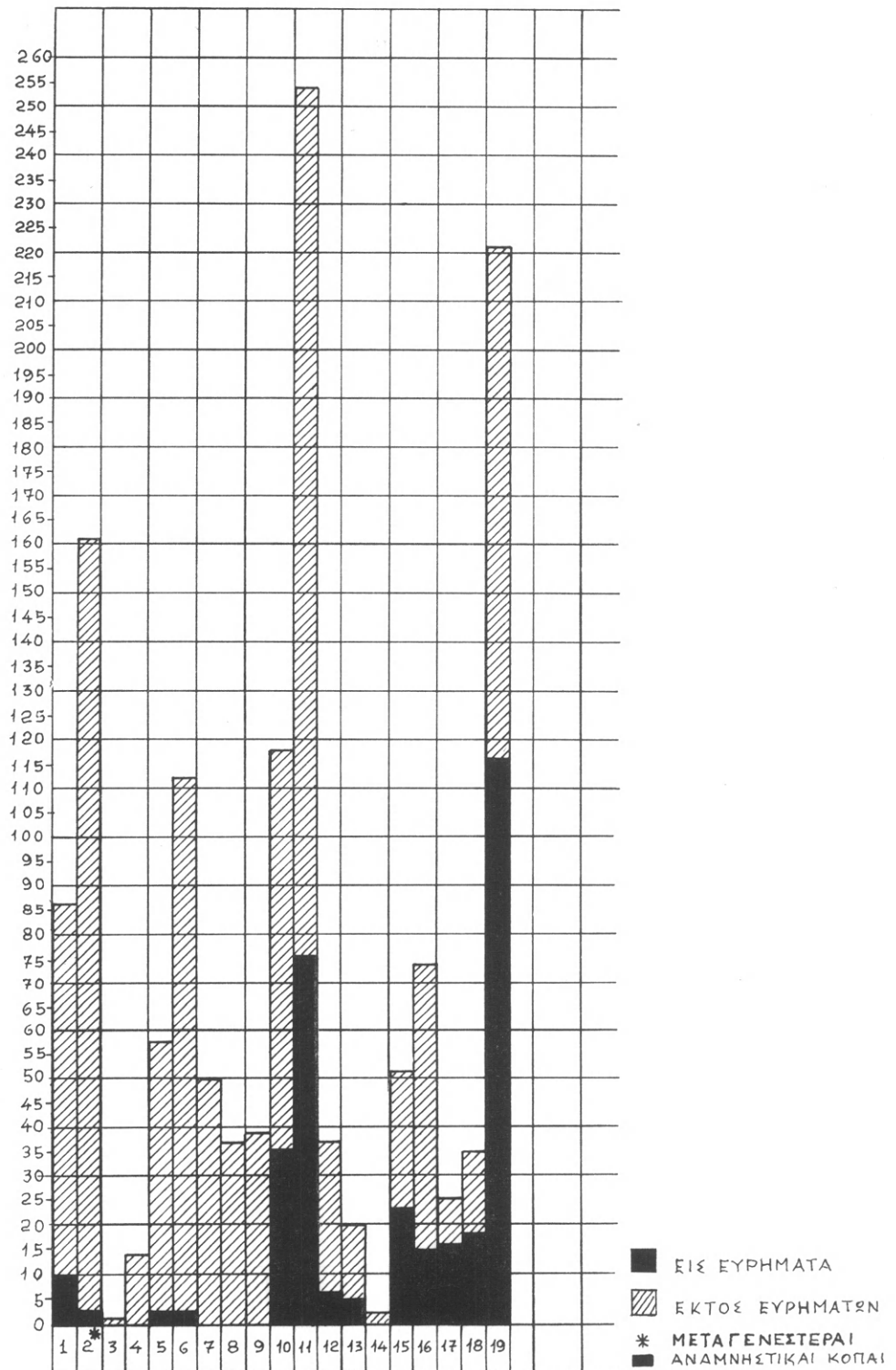
Χρονικὴ περίοδος	Ἀριθμὸς τεμαχίων	Σφραγίδες ἐμπροσθοτύπου	Σφραγίδες ὀπισθοτύπου
1. «Αὐτόνομα»	86	48	70
2. Αὐγούστος Ἀγρίππας	161	43	92
3. Τιβέριος	1	1	1
4. Νέρων	14	4	7
5. Τραϊανὸς	58	26	44
6. Ἀδριανὸς Ἀντίνοος	112	60	72

Χρονική περίοδος	Ἀριθμὸς τεμαχίων	Σφραγίδες ἐμπροσθοτύπου	Σφραγίδες ὀπισθοτύπου
Αἴλιος			
7. Ἀντωνεῖνος Εὐσεβῆς	50	33	36
Φαυστεῖνα Α΄			
8. Μάρκος Αὐρήλιος	37	26	22
Φαυστεῖνα Β΄			
Λούκιος Οὐῆρος			
9. Κόμμοδος	39	19	18
Κρισπεῖνα			
10. Σεπτίμιος Σευῆρος	118	47	87
Ἰουλία Δόμνα, Γέτας			
11. Καρακάλλας	254	116	167
Πλαυτίλλα			
12. Ἐλαγάβαλος	37	23	30
Ἰουλία Παῦλα			
Ἰουλία Ἀκυλία			
Σευήρα, Ἰουλία Σοαιμιάς			
Ἰουλία Μαῖσα			
13. Ἀλέξανδρος Σευῆρος	20	13	11
Ἰουλία Μαμαία			
14. Βαλβῆνος	2	2	2
15. Γορδιανὸς Γ΄	51	35	36
16. Φίλιππος Α΄	74	37	48
Ὠτακιλία Σευήρα			
Φίλιππος Β΄			
17. Τρεβωνιανὸς Γάλλος	25	14	19
Βολουσιανὸς			
18. Βαλεριανὸς	35	27	29
19. Γαλλιηνὸς	221	66	117
Σαλωνεῖνα			
ΣΥΝΟΛΟΝ	1395	640	918

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Σχηματική απεικόνις πίνακος Α'

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

... ἡ μὲν οὖν Νικόπολις εὐανδρεῖ
καὶ λαμβάνει καθ' ἡμέραν ἐπίδο-
σιν, χώραν τε ἔχουσα πολλήν καὶ
τὸν ἐκ τῶν λαφύρων κόσμον...

Στράβων VII 7. 6.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἡ νομισματοκοπία τῆς Νικοπόλεως, πρὸς τὸ τέλος τοῦ 28 π.Χ. ἢ τὸ 27 π.Χ. (βλ. ἄνωτ. σ. 18 - 19), τὰ νομίσματα εἶχον ἀπολέσει πρὸ πολλοῦ τὸν καθαρῶς θρησκευτικὸν τῶν χαρακτῆρα καὶ εἶχον γίνει ἀφηγηματικά.

Ἡ ὑποδούλωσις τῶν ἐλληνικῶν πόλεων εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ ἡ διατήρησις τοῦ δικαιώματος εἰς τὰς περισσοτέρας ἐξ αὐτῶν τοῦ κόπτειν χαλκᾶ νομίσματα, χρήσιμα διὰ τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μιᾶς ἀξιολόγου χαλκῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νομισματοκοπίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἐλειτούργησαν πολλὰ ἐλληνικὰ νομισματοκοπεῖα, τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν χαρασσομένων τύπων.

Ὡς εἶναι φυσικόν, οἱ Ἕλληνες χαράκται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἠθέλησαν νὰ ἀπεικονίσουν ἐπὶ τῶν νομισμάτων μορφὰς καὶ παραστάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸ ἔνδοξον καὶ ἀλησμόνητον παρελθόν των· προσεπάθησαν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ ἀνασύρουν ἐκ τῆς λήθης καὶ νὰ ζωντανεύσουν ἐκ νέου ὅλην τὴν ἀπολεσθεῖσαν αἵγλην.

Γενικῶς, αἱ κοπαὶ τῶν ἐλληνικῶν ἐργαστηρίων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους εἶναι πολύτιμοι, διότι μᾶς διεφύλαξαν πλῆθος ἀρχαίων γλυπτῶν, οἰκοδομημάτων, ὡς καὶ σκηνὰς μυθολογικάς, αἱ ὁποῖαι συνδέονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, στενῶς πρὸς τὴν τοπικὴν λατρείαν καὶ τὴν παράδοσιν ἐν γένει ἐκάστης πόλεως. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἀποκλείει καὶ τὴν ἀπεικόνισιν παραστάσεων, μὴ συνδεομένων μετὰ τὴν τοπικὴν λατρείαν, ἀλλὰ γενικώτερον μὲ γνωστοὺς καὶ πρωταρχικοὺς τύπους τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς θρησκείας (βλ. κατωτέρω σ. 49).

Ἡ νομισματοκοπία τῆς Νικοπόλεως, ἡ ὁποία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ἐκ τῶν λαμπροτέρων παραδειγμάτων τοῦ εἵδους τῆς, παρουσιάζει μίαν μεγάλην ποικιλίαν τύπων, ἀντικατοπτρίζοντων τὴν ἱστορίαν τῆς διὰ μέσου τριῶν αἰώνων. Ἀκριβῶς δὲ τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν αὕτη, πλὴν

τῆς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων πηγῶν καὶ τῶν σφωζομένων μεγαλοπρεπῶν ἐρειπίων, ἀποδεικνύει καὶ ἡ θαυμαστὴ νομισματοκοπία τῆς¹. Τὰ νομίσματά τῆς θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς πολύτιμα διασωθέντα κατάλοιπα ἐνὸς πράγματι ἐνδόξου παρελθόντος. Ἡ φήμη τῆς λοιπὸν θὰ διαιωνισθῇ καὶ μέσῳ τῶν μικρῶν αὐτῶν χαλκῶν κερμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι κατεσπαρμένα εἰς πολλὰς νομισματικὰς συλλογὰς καὶ διηγοῦνται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τόσον παραστατικῶς τὴν ἱστορίαν τῆς.

α'. Ἀπεικονίσεις σχετικαὶ μὲ τὴν ἰδρυσιν τῆς πόλεως καὶ τὴν τέλεσιν τῶν Ἀκτίων

Ὡς εἶναι εὐλόγον, ἡ πλειονότης τῶν ἀπεικονιζομένων ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως παραστάσεων ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ἰδρυσιν τῆς πόλεως, ὡς καὶ τὴν ἀνασύστασιν ὑπὸ τοῦ Ὁκταβίου τῶν παλαιῶν ἀγώνων τῶν Ἀκαρνάνων, τῶν Ἀκτίων.

Ἐκ τῶν ἐπικρατεστέρων τύπων, οἱ ὁποῖοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπεικονίσθησαν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς νομισματοκοπίας τῆς («αὐτόνομα») - ἐποχῇ Γαλιηνοῦ), εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ὡς ἐμπροσθότυπος τῆς σειρᾶς τῶν «αὐτόνομων» χαράσσεται ἡ προτομὴ μιᾶς γυναικείας μορφῆς, πτερωτῆς καὶ πυργοστεφοῦς (πίν. 1 - 4), ἡ ὁποία ἐρμηνεύει εἰκονογραφικῶς αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, «Νικόπολις», τὸ ὁποῖον σημαίνει ἡ πόλις τῆς νίκης. Ὁ Ὁκταβιανός, ἐπιθυμῶν νὰ διαιωνίσῃ διὰ τῆς ἰδρύσεώς τῆς τὴν μεγάλην παρὰ τὸ Ἀκτιον νίκην του, ἐπέλεξε εὐστόχως τὸ ὄνομα τοῦτο². Ἐνῶ δὲ ἡ πόλις εἰκονίζεται συνήθως ἐπὶ τῶν νομισμάτων ὡς μία πυργοστεφῆς γυναικεία μορφή, εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ἔχομεν ἓνα εἰκονογραφικὸν συνδυασμὸν ἀναπαραστάσεως τῆς πόλεως καὶ τῆς Νίκης. Ὡς ἐμπροσθότυπος ἡ μορφή αὕτη εἰκονίζεται καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας κοπὰς τοῦ Νέρωνος (πίν. 11, ἀρ. 1α - 2στ καὶ πίν. 12, ἀρ. 3 - 5).

Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ὡς ἄνω παράστασις ἐμφανίζεται ὡς τύπος τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς εἰς δύο μόνον νομισματικὰς σειρὰς τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Νικοπόλεως («αὐτόνομα» καὶ ἐποχῆς Νέρωνος), ὡς ὀπισθότυπος χαράσσεται αὕτη σχεδὸν ἀνελλιπῶς μέχρι τῆς περιόδου τοῦ Καρακάλλα, ἀρχῆς γενομένης ἐκ τῆς δευτέρας σειρᾶς τῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων τοῦ Ὁκταβιανοῦ, αἱ ὁποῖαι φέρουν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς ἐμπροσθότυπον. Ἐν συνεχείᾳ ὁ τύπος οὗτος ἐμφανίζεται ἐκ νέου τελείως σχηματοποιημένος πρὸς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργαστηρίου τῆς πόλεως, τὴν ἐποχὴν τοῦ Τρεβωνιανοῦ Γάλλου καὶ τοῦ υἱοῦ του Βολουσιανοῦ (πίν. 55, ἀρ. 7

1. Βλ. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, ΑΕ 1967, σ. 92.

2. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7.6: ...συνώκισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Νικόπολιν ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ, ἐκάλεσε δ' ἐπώνυμον τῆς νίκης. ...

καὶ 15), ὡς καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον αὐτοῦ, ἐπὶ Γαλλιηνοῦ καὶ Σαλωνείνης (πίν. 61, ἀρ. 47 καὶ 48α, πίν. 63, ἀρ. 83).

2. Ἐξ ἴσου σημαντικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀπεικόνισις μιᾶς γυναικείας καθημένης μορφῆς, ἡ ὁποία κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς δᾶδα καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἀγγεῖον - ἔπαθλον. Πρόκειται περὶ τῆς προσωποποιήσεως τῆς θεᾶς τῶν Ἀκτίων, τῆς Ἀκτιάδος (βλ. ἄνωτ. σ. 26)¹, ἡ ὁποία δεσπόζει ὡς τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς εἰς τὰ νομίματα τῆς σειρᾶς τῶν «αὐτονόμων» (πίν. 2, ἀρ. 18-26, πίν. 3, ἀρ. 28-51, πίν. 4, ἀρ. 52-61). Ἐν συνεχείᾳ ἡ παράστασις αὕτη χαράσσεται κατὰ διαστήματα εἰς περιορισμένας μόνον κοπὰς μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Φιλίππου Α' (πίν. 21, ἀρ. 33α, β, γ, πίν. 26, ἀρ. 18, πίν. 27, ἀρ. 19, πίν. 33, ἀρ. 41, πίν. 42, ἀρ. 179, πίν. 44, ἀρ. 24α, β, πίν. 65, ἀρ. 22, πίν. 70, ἀρ. 10).

3. Ἡ ἀπεικόνισις τῆς μορφῆς τῆς Νίκης ἐθεωρήθη σκόπιμον νὰ σχολιασθῇ εἰς τὴν παροῦσαν παράγραφον ὡς ἔχουσα ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς πόλεως, ἐφ' ὅσον ἡ Νικοπόλις ἐκτίσθη ἀκριβῶς διὰ νὰ ὑπενθυμίξῃ μίαν ἀποφασιστικὴν διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας νίκην. Ἡ παράστασις λοιπὸν τῆς πτερωτῆς θεᾶς συγκαταλέγεται, ὡς εἶναι φυσικόν, μεταξὺ τῶν κυριωτέρων νομισματικῶν τύπων τῆς πόλεως, ἀπεικονίσθη δὲ αὕτη ἐνελλιπῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργαστηρίου της.

Ἐκ τῶν πλέον ἐντυπωσιακῶν ἀπεικονίσεων αὐτῆς εἶναι καὶ ἐκείνη ἐπὶ μιᾶς λίαν ἐκτεταμένης κοπῆς, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου· πρόκειται περὶ θαυμαστῆς σειρᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Νίκη ἴσταται μεγαλοπρεπῶς πρὸς ἀριστερά, κρατοῦσα στέφανον (πίν. 5, ἀρ. 1β-18, πίν. 6, ἀρ. 19β-34, πίν. 7, ἀρ. 35α-39). Πολλάκις αὕτη εἰκονίζεται βαδίζουσα πρὸς ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ, κρατοῦσα ἐκτὸς τοῦ στεφάνου καὶ κλάδον φοῖνικος (πίν. 8, ἀρ. 51β-53, πίν. 13, ἀρ. 23-37, πίν. 27, ἀρ. 25α-26, 27γ, πίν. 35, ἀρ. 64, 67α κ.ο.κ.).

Ἀξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ διαφορετικὴ ἀπόδοσις τῆς μορφῆς τῆς Νίκης κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Γαλλιηνοῦ καὶ τῆς Σαλωνείνης, ὅποτε δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ νὰ μελετήσωμεν δύο διαφορετικοὺς τρόπους χαράξεως εἰς τὴν αὐτὴν περίοδον (βλ. ἄνωτ. σ. 25). Ὁρισμένοι χαρακταὶ παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὰ παλαιότερα

1. α) Εἰς τὸν Παναθηναϊκὸν ἀγορᾶ ἐν Harvard (ἀρ. Harvard, Hoppin Collection 1925, 30, 124), πρβ. JOHN D. BEAZLEY, ABV 414, 2 (The Nikomachos Series) καὶ The Development of Attic Black - Figure Vases, Oxford 1951, σ. 98, καὶ πίν. 48, 2, ἀπεικονίζεται γυναικεία μορφή, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἀποκαλύπτει ἡ παραπλευρῶς ἐπιγραφὴ ΟΛΥΜΠΙΑΣ. Τὸ αὐτὸ εἶναι δυνατόν νὰ συμβαίῃ καὶ ὡς πρὸς τὴν καθημένην γυναικείαν μορφήν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα δύναται κάλλιστα νὰ εἶναι Ἀκτιάς κατὰ τὸ Ὀλυμπιάς, ὡς εὐστόχως ἐξ ἄλλου παρετήρησε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ Imhoof-Blumer, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιγραφὴν ΑΚΤΙΑΣ ἐπὶ τῶν στατήρων τοῦ Ἀνακτορίου (βλ. ἄνωτέρω σ. 26).

β) Ἀντίθετον ἐρμηνεῖαν, ἥ ὁποία κατὰ τὴν γνώμην μας δὲν εἶναι ὀρθή, προτείνει ἡ Enciclopedia dell'Arte Antica I, Roma 1958, σ. 61, θεωροῦσα τὴν καθημένην ταύτην μορφήν ὡς προσωποποίησιν μιᾶς πόλεως εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, Ἀκτιον.

πρότυπα και απέδωσαν τὰς μορφὰς μὲ σχετικὴν πλαστικότητα (πίν. 58, ἀρ. 14, πίν. 62, ἀρ. 66 - 67), ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλοι, ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν τῆς ἐποχῆς των, ἀπεικόνισαν τὰς μορφὰς λίαν ἐσχηματοποιημένας (πίν. 60, ἀρ. 36 - 37, πίν. 64, ἀρ. 96α, β). Ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλας ἀπεικονίσεις.

4. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητηθῇ ἡ ἱερότης τῶν Νέων Ἀκτίων, διότι τόσον ὁ Στράβων¹, ὅσον καὶ Δίων ὁ Κασσιος² εἶναι ὡς πρὸς αὐτὸ σαφεῖς καὶ κατηγορηματικοί. Εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῶν ὑπὸ τῶν πηγῶν λεχθέντων, ὡς θὰ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως, ἔρχεται καὶ ἡ νομισματικὴ μαρτυρία. Ὡς ἀγὼν ἱερὸς τὰ Νέα Ἀκτια θὰ πρέπει νὰ ᾔσαν καὶ ἀγὼν στεφανίτης. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν τούτων τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, ὅπου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματοκοπείου τῆς ἀπεικονίζονται διάφοροι στέφανοι συνοδευόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς AKTIA ἢ ἀπλῶς ὑπὸ τοῦ γράμματος «Α». Αἱ πηγαὶ δὲν ἀναφέρουν τὸ δένδρον ἢ τὸ φυτὸν ἐκ τοῦ ὁποίου κατεσκευάζετο ὁ ἀκτιακὸς στέφανος, ὡς ἐκ τούτου μόνον ἡ νομισματικὴ ἔρευνα θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ προσδιορίσωμεν ἐν πολλοῖς τοῦτο. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον γνωρίζομεν μέχρι σήμερον ἐκ τῆς ἐπιγραφικῆς μαρτυρίας εἶναι ὅτι οἱ Ἀκτιονῖκαι ἐνίοτε ἐστέφοντο δι' ἀργυροῦ στεφάνου³. Εἰς τὰ νομίσματα τῆς Νικοπόλεως χαράσσονται διάφορα εἶδη στεφάνων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ συνηθέστερος εἶναι ὁ ἐκ καλάμων (πίν. 7, ἀρ. 44, πίν. 13, ἀρ. 15 - 20, πίν. 20, ἀρ. 12β - 14, 16 - 20, πίν. 21, ἀρ. 21 - 27, 30β - 32, πίν. 22, ἀρ. 2 - 5, 10 - 11, πίν. 23, ἀρ. 23 - 25, πίν. 46, ἀρ. 22, πίν. 49, ἀρ. 26, πίν. 51, ἀρ. 9 - 12, πίν. 53, ἀρ. 42α, πίν. 59, ἀρ. 23β - 24, πίν. 61, ἀρ. 54 - 56, πίν. 62, ἀρ. 74α - 78). Τὸ φυτὸν τοῦτο εὐδοκιμεῖ ὄντως εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἀκόμη καὶ σήμερον. Ὁ δαφνικὸς στέφανος ἀντιθέτως συναντᾶται πολὺ ὀλιγώτερον, πρῶτον εἰς δύο νομίσματα Ἀντωνείνου τοῦ Εὐσεβοῦς (πίν. 21, ἀρ. 28 - 29), ἐν συνεχείᾳ εἰς δύο τῆς περιόδου τοῦ Γορδιανοῦ Γ' (πίν. 49, ἀρ. 20α) καὶ τέλος εἰς μίαν περιωρισμένην κοπὴν ἐπὶ Γαλλιανοῦ (πίν. 61, ἀρ. 50 - 51, καὶ πιθανῶς 52β - 53). Τὸ μεγαλύτερον ὅμως ἐνδιαφέρον συγκεντρώνει ἐν εἶδος στεφάνου ὁ ὁποῖος, πιθανώτατα, ἀποτελεῖται ἐκ μῆλων (πίν. 7, ἀρ. 45, πίν. 9, ἀρ. 72, πίν. 15, ἀρ. 15 - 22, πίν. 31, ἀρ. 15)⁴. Εἶναι ἤδη γνωστὸν ἐκ παλαιότερων χρόνων ὅτι ἐδίδοντο καὶ μῆλα ὡς ἑπαθλα κατὰ τοὺς

1. VII 7. 6: ... ἀποδέδεικται δ' ὁ ἀγὼν Ὀλύμπιος, τὰ Ἀκτια, ἱερὸς τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος.

2. LI 1. 2: ... καὶ τὸν μείζω ὠκοδόμησεν, ἀγῶνά τέ τινα καὶ γυμνικὸν καὶ μουσικῆς ἵπποδρομίας τε πεν-τετηρικόν ἱερόν...

3. Βλ. Θ. Χ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 150 καὶ σημ. 3.

4. α) Ὁ ΜΙΟΝΝΕΤ, ἔ.ἀ. ἀριθ. 144, περιγράφει τοὺς καρποὺς αὐτοὺς ὡς πορτοκάλια. β) Παρόμοιος στέφανος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς AKTIA ἀπεικονίζεται εἰς στήλην ἐκ τῆς Ἰσθμίας ἐν ΑΔ 25, 1970, Χρονικά Β 1, σ. 167 καὶ πίν. 141c.

ἀγῶνας: π.χ. εἰς τοὺς Δελφούς, κατὰ τὰ Πύθια, ὡς ἱερὸς καρπὸς τοῦ θεοῦ¹, ὅπως καὶ κατὰ τὰς πρώτας Ὀλυμπιάδας². Ἐπειδὴ τόσοι εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Δελφῶν, ὅσον καὶ τῆς Νικοπόλεως πρόκειται περὶ ἀγῶνων πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοῦ θεοῦ, τοῦ Ἀπόλλωνος, εἶναι πολὺ πιθανόν, νὰ εἰκονίζωνται μῆλα εἰς τὸν προαναφερθέντα στέφανον τῆς Νικοπόλεως.

Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ παραλληλισθῇ ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ στέφανος οὗτος πρὸς ἐκείνους (σαρικοειδῆ καλύμματα τῆς κεφαλῆς), οἱ ὅποιοι ἀπεικονίζονται πλειστάκις ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις τῆς ρωμαιοκρατουμένης Ἑλλάδος ἐπὶ νομισμάτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικρασιατικῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων περιοχῶν, ὡς ἡ Μακεδονία³. Κατόπιν ὅμως ἐπισταμένης ἐρεύνης εἶναι δυνατόν νὰ διακρίνωμεν τὰς διαφοράς, ἰδίως εἰς τὸ ἐξερχόμενον μικρὸν στέλεχος ἐκ τοῦ σφαιρικοῦ καρποῦ, τὸ ὅποιον χαράσσεται ἐπὶ τοῦ στεφάνου τῆς Νικοπόλεως. Πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, ὅτι ἔχομεν ἐνώπιόν μας τὴν ἀπεικόνισιν ἑνὸς σφαιρικοῦ καρποῦ δένδρου, ὁμοιάζοντος ἐν πολλοῖς πρὸς τὸ μῆλον.

5. Μεταξὺ τῶν κυριωτέρων νομισματικῶν ἀγωνιστικῶν τύπων, ἡδὴ ἐκ παλαιωτέρων χρόνων, συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἀπεικόνισις ἄρματος (τέθριππον ἢ συνωρίς) μετὰ τοῦ ἡνιόχου· ἐν ἐκ τῶν λαμπροτέρων παραδειγμάτων τούτων εἶναι καὶ τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῶν Συρακουσῶν, ὡς καὶ τοῦ Ἀκράγαντος⁴. Γνωρίζομεν ὅτι αἱ ἄρματοδρομαὶ ἐλάμβανον χώραν κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων, καὶ ὅτι, κατὰ κανόνα, ἦτο πολὺ μεγάλη ἡ εἰς αὐτὰς συμμετοχὴ τῶν εὐγενῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων κατήγοντο καὶ ἐκ τῆς Σικελίας καὶ Κάτω Ἰταλίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ συνωρίς, ἡ ὁποία εἰκονίζεται ἐπὶ τῶν χρυσῶν στατήρων τοῦ Φιλίππου Β' εἶναι ἐπίσης εἰς ἀγωνιστικὸς τύπος, ἀναμνηστικὸς μιᾶς νίκης τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 352 - 348 π.Χ.⁵

Ὁ τύπος οὗτος ἐξηκολούθησεν ἀπεικονιζόμενος ἐπὶ τῶν νομισμάτων καὶ κατὰ

1. Βλ. A.B. COOK, Zeus, τ. II, σ. 487, 490 - 491. ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ, Ἀνάχαρσις 9. . . . *Πυθοὶ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ, παρ' ἡμῖν . . .* Ἐπίσης ἐπὶ δελφικῶν νομισμάτων, κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, εἰκονίζονται μῆλα, πρβ. BMC Central Greece, σ. 30, ἀρ. 35 - 38, πίν. 4, ἀρ. 23 - 24. Ὡσαύτως εἰς νόμισμα τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς ἐποχῆς τοῦ Γορδιανοῦ Γ', εἰκονίζονται μετὰξὺ ἄλλων καὶ πέντε μῆλα καὶ ἡ ἐπιγραφή ΠΥΘΙΑ, πρβ. GAEBLER, ἔ.ἀ. σ. 128, ἀρ. 61, πίν. XXIV, ἀρ. 30. Βλ. ἐπίσης LOUIS ROBERT, Les boules dans les types monétaires agonistiques, Hellenica 7, 1949, σ. 93 - 104, καὶ ἰδίως σ. 95.

2. Φλέγων ἐκ Τράλλων, ἐν JACOBY, Die Fragmente der griechischen Historiker, Berlin 1930, ἀρ. 257, fr. 1 - 2, A.B. COOK, ἔ.ἀ. σ. 466 - 467.

3. Βλ. Γ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Χριστιανοὶ στεφανηφόροι, εἰς Ἡμερολόγιον Μεγάλης Ἑλλάδος, 1925, σ. 367, 371 - 372, 376. H. GAEBLER, ἔ.ἀ. εἰς νομίσματα: α) Βεροίας, αὐτοκρατορικῶν χρόνων, σ. 47, ἀρ. 2, πίν. XI, ἀρ. 28, β) Θεσσαλονίκης, ἐποχῆς Γορδιανοῦ Γ', σ. 128, ἀρ. 61, 62, πίν. XXIV, ἀρ. 30, 31, γ) Κοινοῦ Μακεδόνων, αὐτοκρατορικῶν χρόνων, σ. 17, ἀρ. 55, πίν. V, ἀρ. 15. P. R. FRANK, Kleinasien zur Römerzeit, München 1968, ἀρ. 240, 242, 243, 246, 247 (ἐπιγραφή AKTIA ἐπὶ τοῦ βωμοῦ), 248 - 254 κ.ο.κ.

4. Βλ. C. C. VERMEULE, Chariot Groups in Fifth Century Greek Sculpture, JHS 75, 1955, σ. 104 κέ.

5. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, Βίοι, Ἀλέξανδρος (4,9): . . . καὶ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἀρμάτων ἐγκαράττων τοῖς νομίμασιν.

τούς μεταγενεστέρους χρόνους. Εἰς τὰς νομισματικὰς ἐκδόσεις τῆς Νικοπόλεως ἐμφανίζεται κατὰ διαστήματα συνωρίς ὀδηγουμένη ὑπὸ Νίκης (πίν. 10, ἀρ. 90, πίν. 18, ἀρ. 3, πίν. 33, ἀρ. 32, πίν. 60, ἀρ. 42α-43, πίν. 63, ἀρ. 79, πίν. 70, ἀρ. 18)· καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Καρακάλλα, εἰς τρία μόνον νομίσματα (μεγάλου διαμετρήματος) εἰκονίζεται τέθριππον ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου (πίν. 37, ἀρ. 93α καὶ πίν. 38, ἀρ. 106). Καὶ αἱ δύο προαναφερθεῖσαι παραστάσεις εἶναι δυνατὸν νὰ συνδυασθοῦν πρὸς τὰς διεξαγομένας κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἀκτίων ἵπποδρομίας, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν μαρτυρίαν Δίωνος τοῦ Κασσίου¹.

6. Καὶ ἡ «πλοίων ἄμιλλα», ἐν ἐκ τῶν ἀγωνισμάτων τῶν ἀκτιακῶν ἀγώνων, ἀπεικονίζεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, καθ' ὅλην μὲν τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματοκοπέου αὐτῆς, ὡς πλοῖον μετὰ κωπηλατῶν, κατὰ δὲ τὴν περίοδον τοῦ Αὐγούστου καὶ ὡς σκηνὴ ναυμαχίας (πίν. 10, ἀρ. 83α - 87). Ἐκ τῆς μελέτης τῶν προαναφερθεισῶν ἀπεικονίσεων προκύπτει, ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ Percy Gardner, ὅτι οἱ νομισματικοὶ ναυτικοὶ τύποι τῆς Νικοπόλεως ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰς δύο μορφὰς τοῦ ἀγωνίσματος «πλοίων ἄμιλλα»: α) Εἰς ἐκείνην ἢ ὁποία ἀναπαριστᾷ ναυμαχίαν, ἀγώνισμα λίαν προσφιλὲς εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ β) εἰς ἐκείνην ἢ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὰς λεμβοδρομίας, αἱ ὁποῖαι ἤδη διεξήγοντο παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐκ παλαιότερων χρόνων². Ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις ἀναφέρονται εἰς τὴν ναυτικὴν νίκην τοῦ Αὐγούστου παρὰ τὸ Ἀκτιον. Οἱ δύο μεγάλοι συγγραφεῖς Στράβων καὶ Δίων ὁ Κασσιος δὲν ἀναφέρουν κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἀγώνων τὴν «πλοίων ἄμιλλαν», ὑπάρχει ὅμως ἡ μαρτυρία τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου³, ἡ ὁποία ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων.

Ὁ J. Gagé⁴ ὀρθῶς ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι ἡ «πλοίων ἄμιλλα» θὰ ἔπρεπε νὰ λαμβάνῃ χώραν εἰς τὸ Ἀκτιον, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀγώνων εἰς τὴν Νικόπολιν, διὰ νὰ ὑπενθυμίζῃ ἐντονώτερον εἰς τοὺς θεατὰς τὴν μεγάλην ναυμαχίαν.

7. Καὶ ἕτερος ναυτικὸς τύπος ὑπαινισσόμενος τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀκτίου, πρῶτα πλοίου εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου, χαράσσεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως, εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα μεταξὺ τοῦ Ὀκταβίου καὶ τοῦ Κομμόδου (πίν. 8, ἀρ. 56α - 60, πίν. 14, ἀρ. 42 - 43 καὶ 3, πίν. 15, ἀρ. 4 - 6, πίν. 19, ἀρ. 16 - 21, πίν. 25, ἀρ. 17 - 19 καὶ 22β - 24).

1. LI 1. 2: ὅτι... ἀγῶνά τέ τινα καὶ γυμνικὸν καὶ μουσικῆς ἵπποδρομίας τε πεντετηρικὸν ἱερὸν... Ἐπίσης βλ. Θ. X. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1965, σ. 160, ἀρ. 31 τῶν Ἀκτιονικῶν.

2. Boat-races among the Greeks, JHS 2, 1881, σ. 92 - 93 καὶ 96.

3. Ἐν ταύτῃ Ἀπόλλωνος γυμνικὸς ἀγὼν καὶ ἱππικὸς καὶ πλοίων ἄμιλλα..., Βερολίνον 1849, εἰς λέξιν Ἀκτιον.

4. Ἐ.ἀ. σ. 93.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς πλώρας ἦτο χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τῶν σαιμακῶν πλοίων τῆς ἐποχῆς τοῦ Πολυκράτους, υἱοθετήθη ὅμως κατόπιν καὶ ὑπὸ ἄλλων πόλεων, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ αἱ Ἀθῆναι περὶ τὸ 500 π.Χ.¹

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ὅτε τὸ κυρίως ἔμβολον τῶν πλοίων εἶχε συνήθως τὸ σχῆμα τῆς τριαίνης, ἡ κεφαλὴ τοῦ κάπρου παρέμεινεν ὡς μικρότερον ἔμβολον ἄνωθεν τοῦ πρώτου, ἀκριβῶς ὡς ἀπαντᾷ εἰς τὰ πλοῖα τῆς Λευκάδος περὶ τὸ 150 π.Χ.² Τινὰ τῶν μικρῶν τούτων ἐμβόλων σφύζονται μέχρι σήμερον καὶ πιθανῶς ἀνήκουν εἰς ρωμαϊκὰ πλοῖα³.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος, εἰς νομίσματα τῆς Φασήλιδος τῆς Λυκίας ἀπεικονίζεται πρῶτα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου⁴, ἐπίσης ἐπὶ χαλκῶν νομισμάτων τῆς Σάμου τοῦ 3ου π.Χ. αἰ. καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς⁵.

Εἰς τὰ νομίσματα τῆς Νικοπόλεως, τὰ ὁποῖα φέρουν τὸν προαναφερθέντα τύπον, ἀπεικονίζεται πιθανῶς ἡ πρῶτα τῆς ναυαρχίδος τοῦ Ἀγρίππα· τοῦτο βεβαίως παραμένει ὡς μία ἀπλὴ ὑπόθεσις, διότι οὐδὲν σχετικὸν ἀναφέρουν αἱ πηγαί. Εἶναι ὅμως φυσικόν, μετὰ ἀπὸ μίαν ναυτικὴν νίκην, νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἡ πρῶτα τοῦ πλοίου τοῦ νικητοῦ.

8. Ἐξ ἄλλου εἰς τὰς νομισματικὰς ἐκδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς ἐμπροσθότυπον τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀγρίππα, εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν εἰκονίζεται δελφὶν καὶ τριαινα, σύμβολα τοῦ θαλασίου στοιχείου, ὑποδηλοῦντα εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀκτίου (πίν. 11, ἀρ. 2β - 5γ).

9. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματοκοπείου τῆς Νικοπόλεως, ἀπεικονίζεται τρεῖς φορές μόνον εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τῶν νομισμάτων ἀγωνιστικὴ τράπεζα⁶, τύπος ἀναφερόμενος εἰς τὰ Ἀκτια. Τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται αὕτη ἐπὶ ἐνὸς νομίσματος τῆς σειρᾶς τῶν «αὐτονόμων» (πίν. 4, ἀρ. 65), ἐν συνεχείᾳ δὲ παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς μίαν λίαν περιορισμένην κοπὴν ἐπὶ Ἀδριανοῦ (σ. 83, ἀρ. 11α, β καὶ 12α, β, πίν. 15) καὶ τέλος ἐπὶ δύο νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρακάλλα (σ. 109, ἀρ. 14α, β, πίν. 31).

1. α) Βλ. CECIL TORR, *Ancient Ships*, Chicago 1964, σ. 64 - 65.

β) Διὰ παραστάσεις πλώρας εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου ἐπὶ ἀγγείων, βλ. J. S. MORRISON καὶ R. T. WILLIAMS, *Greek Oared Ships, 900 - 322 B.C.*, Cambridge 1968, σ. 84, Arch. 33, πίν. 11a καὶ b (ἀγγεῖον François) καὶ σ. 86, Arch. 35, πίν. 11d (μελανόμορφος ἀττική ὑδρία εἰς Λοῦβρον E735).

2. Βλ. BMC Thessaly to Aetolia, πίν. XXVIII, ἀρ. 16 (ἀργυροῦν νόμισμα Λευκάδος) καὶ CECIL TORR, *ἔ.ἀ.* σ. 65.

3. Βλ. CECIL TORR, *ἔ.ἀ.* καὶ *εἰκ.* 43.

4. Βλ. SNG von Aulock, ἀρ. 4389 - 4396, περὶ τὸ 550 π.Χ. - 5ον π.Χ. αἰ.

5. Βλ. BMC Ionia, σ. 366, ἀρ. 173, πίν. XXXVI, ἀρ. 5 καὶ σ. 371, ἀρ. 221, πίν. XXXVI, ἀρ. 16, ὡς καὶ SNG Cop., ἀρ. 1727.

6. Τὸν αὐτὸν τύπον ἔχομεν καὶ εἰς τὰ νομίσματα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων τῶν Δελφῶν, πρβ. BMC Central Greece, σ. 30, ἀρ. 35 - 40, ὡς καὶ τῶν Ἀθηνῶν, πρβ. SVORONOS, *ἔ.ἀ.* πίν. 88, ἀρ. 55 - 61.

Εἶναι σκόπιμον νὰ ἀναφερθῇ ὅτι καὶ εἰς τὰς ρωμαϊκὰς νομισματικὰς ἐκδόσεις τοῦ Αὐγούστου συναντῶμεν τύπους ὑπαινισσομένους τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀκτίου (Νίκην ἱσταμένην ἐπὶ πρῶρας ἢ σφαίρας, Ποσειδῶνα, Ἀπόλλωνα Ἀκτιον, ναυτικὸν τρόπαιον, στέφανον, ὡς καὶ τὸν αὐτοκράτορα ἐπὶ τεθρίππου)¹.

β'. Θεοὶ

Εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως χαράσσονται οἱ κυριώτεροι θεοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Πανθέου.

Ἐκ τῶν τριῶν θεῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι στενῶς συνδεδεμένοι μετὰ τῆς νίκης τοῦ Ἀκτίου, δηλαδὴ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ Ἀρεως², οἱ δύο πρῶτοι ἀπεικονίσθησαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργαστηρίου τῆς πόλεως· ἀντιθέτως ὁ Ἄρης ἀπεικονίσθη ἅπαξ εἰς ἓν νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλιανοῦ (πίν. 60, ἀρ. 38).

Ἡ ἀπεικόνισις τοῦ Ἀπόλλωνος Ἀκτίου, προσωπικοῦ προστάτου τοῦ Ὀκταβίου, ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως εἶναι τελείως διάφορος ἐκείνης ἐπὶ τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ρωμαϊκῶν νομισματικῶν ἐκδόσεων: μίᾳ εἰσέτι μαρτυρία περὶ τῆς ἑλληνικότητος τοῦ χαρακτῆρος τῆς πόλεως. Εἰς μὲν τὰ πρῶτα, τῆς Νικοπόλεως, ὁ θεὸς παρίσταται γυμνός, ἱστάμενος πολλάκις ἐπὶ βάσεως, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς κλάδον ἢ Νίκην (βλ. πίν. 1, ἀρ. 1β, πίν. 29, ἀρ. 47 - 49, πίν. 36, ἀρ. 73 - 76 κ.ο.κ.), εἰς δὲ τὰ ρωμαϊκὰ, ὡς κιθαρωδὸς φέρων ποδῆρη χιτῶνα³.

Ὡς πρώτη κοπὴ ἐτέθη εἰς τὸν κατάλογον ἐν νόμισμα φέρον τὴν παράστασιν τοῦ Ἀπόλλωνος Ἀκτίου (βλ. πίν. 1, ἀρ. 1β) ὁμοιάζουσιν ἐν πολλοῖς (πλὴν τῆς στροφῆς πρὸς ἀριστερὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ θεοῦ) πρὸς ἐκείνην ἐνὸς χαλκοῦ νομίσματος τῆς Νύσης (Καρίας), τῆς ἐποχῆς τῆς Φαυστείνης Β'. Ἡ μορφή αὕτη ἀναπαριστᾷ, ὡς ὀρθῶς διατείνεται ὁ Léon Lacroix⁴, ἀρχαῖκόν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος. Βεβαίως ὁ χαρακτὴς τοῦ νομίσματος τῆς Νικοπόλεως δὲν παρέμεινε πιστὸς εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ ἀρχαῖκοῦ γλυπτοῦ, ὡς ὁ καλλιτέχνης τῆς Νύσης, εἶναι ὅμως ἐκδηλὸς ἡ πρόθεσις αὐτοῦ νὰ ἀπεικονίσῃ ἐν ἀρχαῖκόν πρότυπον. Ἡ αὕτη παράστασις μὲ ὠρισμένας μικρὰς παραλλαγὰς ἀπαντᾷ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἰουλίας Δόμνας (βλ. πίν. 29, ἀρ. 47 - 49) καὶ τοῦ Καρακάλλα (βλ. πίν. 36, ἀρ. 73 - 74,

1. Βλ. H. MATTINGLY, BMC I, Augustus to Vitellius, 1923, σ. CXXII καὶ H. MATTINGLY - E. SYDENHAM, RIC I, London 1923, σ. 45.

2. Διὰ τοὺς θεοὺς τῆς νίκης τοῦ Ἀκτίου βλ. J. GAGÉ, Actiaca, ἑ.ἀ. σ. 58 κέ.

3. Πρβ. RIC I, πίν. III, ἀρ. 38 καὶ 41, BMC I, ἑ.ἀ. πίν. 3, ἀρ. 15, πίν. 11, ἀρ. 7 - 9. Ἐπίσης KONRAD KRAFT, Zur Münzprägung des Augustus, Wiesbaden 1969, σ. 211 - 214, σχετικῶς μὲ ὠρισμένας κοπὰς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Νικόπολιν.

4. Les reproductions de statues sur les monnaies grecques, Liège 1949, σ. 64, πίν. 11, ἀρ. 14.

76, πίν. 37, ἀρ. 90α, 97). Ἐπίσης ἡ αὐτὴ μορφή, ἀλλὰ περισσότερο κεκνημένη, παρουσιάζεται εἰς ἓν νόμισμα τῆς Ἰουλίας Δόμνας (βλ. πίν. 28, ἀρ. 37), τοῦ Φιλίππου Β' (βλ. πίν. 54, ἀρ. 45) καὶ εἰς νομίσματα τῆς περιόδου τοῦ Γαλλιανοῦ καὶ τῆς Σαλωνείνης μὲ βαρβαρικὴν τεχνικὴν (βλ. πίν. 61, ἀρ. 49, πίν. 63, ἀρ. 87 - 88). Εἰς ὅλας, ὅμως, ἀνεξαίρετως τὰς περιπτώσεις διαφαίνεται ἡ ἐπιθυμία τῶν χαρακτῶν νὰ ἀναπαραστήσουν ἓν ἀρχαῖκόν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔστω καὶ κατὰ τρόπον ἀδέξιον.

Ἐπὶ ἐνὸς μοναδικοῦ νομίσματος τῆς ἐποχῆς τοῦ Τραϊανοῦ εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου (βλ. πίν. 13, ἀρ. 21) ἀπεικονίζεται ὁ Ἀπόλλων Λευκάτης¹, ὡς μᾶς πληροφορεῖ ἡ χαραχθεῖσα ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἐπιγραφή. Μία τοιαύτη ἀπεικονισις εἶναι ἀπολύτως ἡτιολογημένη, διότι, ὡς γνωρίζομεν, ὁ Αὐγούστος συνώκισε τὴν Νικόπολιν ἐκ τῶν κατοίκων τῶν πέριξ περιοχῶν (βλ. ἀνωτέρω σ. 8), μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ Λευκάς². Εἶναι δὲ εὐλογον ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου μετέφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν νέαν των πατρίδα τὰς παραδόσεις καὶ τὰς λατρείας τῆς γενετείρας των³.

Ἡ μορφή τοῦ Ποσειδῶνος ἀπεικονίζεται εἰς ὀλίγας μόνον σχετικῶς σειράς, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι συμβολίζει τὴν ναυτικὴν νίκην⁴. Παριστάνεται γυμνός, ἱστάμενος, κρατῶν δεξιῶν καὶ τρίαιναν, τὰ κυριώτερα σύμβολα αὐτοῦ (πίν. 1, ἀρ. 10, πίν. 36, ἀρ. 81, πίν. 58, ἀρ. 2β - 3⁵, πίν. 59, ἀρ. 28β - 30, πίν. 60, ἀρ. 39 - 40, πίν. 64, ἀρ. 95).

Ἐκ τῶν ὑπολοίπων θεῶν, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν νίκην τοῦ Ἀκτίου, ὁ συχνότερον ἀπεικονιζόμενος ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως εἶναι ὁ Ἀσκληπιός. Οὗτος εἰκονίζεται συνήθως ἱστάμενος, κατὰ τὸ ἥμισυ ἐνδεδυμένος, ἀναπαυόμενος ἐπὶ ράβδου — πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφεις — τὴν ὁποίαν κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς χειρός (ἄλλοτε δεξιᾶς, ἄλλοτε ἀριστερᾶς)⁶. τὴν ἄλλην χεῖρα ἔχει ἐπὶ τῆς ὀσφύος (βλ. πίν. 8, ἀρ. 48 - 49β, πίν. 10, ἀρ. 89, πίν. 12, ἀρ. 11α, β, πίν. 15, ἀρ. 13β - 14, πίν. 22, ἀρ. 13, πίν. 26, ἀρ. 16, πίν. 27, ἀρ. 23, πίν. 38, ἀρ. 101, πίν. 43, ἀρ. 2, πίν. 44, ἀρ. 25α - 26 κ.ο.κ.). Εἰς ἐλαχίστας περιπτώσεις εἰκονίζε-

1. Διὰ τὴν παράστασιν τοῦ Ἀπόλλωνος Λευκάτου ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Αὐγούστου βλ. K. KRAFT, *ε.ἀ.* σ. 214 - 219.

2. Ἐπιγραμματα Ἀντιπάτρου τοῦ Θεσσαλονικέως, ἐν Παλατ. Ἀνθολ. VII 553: *Λευκάδος ἀντί με Καῖσαρ, ἰδ' Ἀμβρακίης ἐριβόλου.* . .

3. ΣΤΡΑΒΩΝ X 9: *Ἔχει δὲ τὸ τοῦ Λευκάτου Ἀπόλλωνος ἱερὸν καὶ τὸ ἄλμα.* . . ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ III 94. 2: *... Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.* . .

4. Ὡς παλαιότερον ἐπὶ τῶν νομισμάτων Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, βλ. E. T. NEWELL, *The Coinage of Demetrius Poliorcetes*, London 1927.

5. Εἰς παρομοίαν παράστασιν ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Βαλεριανοῦ (πίν. 56, ἀρ. 4 - 6) ἡ τρίαινα δὲν εἶναι εὐδιάκριτος, ὡς ἐκ τούτου ἡ μορφή δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς Ζεύς.

6. Παρόμοιαι παραστάσεις τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἰς νομίσματα Μεγάρων, Κορίνθου, Ἀργους, Πατρῶν, πρβ. NCP, πίν. A, VI - VII, F, CXVII, K, XXXV καὶ Q, XXIV.

ται οὗτος ιστάμενος ἐντὸς τετραστύλου (πίν. 43, ἀρ. 186α) ἢ διστύλου ναοῦ (πίν. 50, ἀρ. 33). Ἐπίσης ἀπαντᾷ καθήμενος ἐπὶ ἐνὸς νομίσματος τοῦ Τραϊανοῦ (βλ. πίν. 12, ἀρ. 1). Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος ἔχομεν τὴν παράστασιν τοῦ θεοῦ, συνοδευομένην ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ΦΙΝΑΙΟΣ¹ (βλ. πίν. 12, ἀρ. 11α, β).

Κατὰ τὴν σκαφικὴν ἔρευναν ἐν Νικοπόλει τὸ ἔτος 1926 εὐρέθη «ἐν δευτέρᾳ χρήσει στομίῳ φρέατος ἀρχαῖος ἑλληνικὸς βωμὸς κυλινδρικός καθιερωμένος εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ ὑπ' αὐτὸν φρέαρ»². Θὰ ὑπῆρχε βεβαίως ἐκτὸς τοῦ προαναφερθέντος βωμοῦ καὶ Ἀσκληπιεῖον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἔχει εἰσέτι ἀναγνωρισθῇ. Ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ θὰ ᾗτο εὐρέως διαδεδομένη μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, διότι δὲν πρέπει νὰ εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι οὗτος ἀπεικονίσθη ἐπὶ τόσον πολλῶν νομισμάτων.

Ἡ ἀπεικόνισις τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι προσφιλὲς θέμα διὰ τοὺς χαρακτάς τῶν αὐτοκρατορικῶν νομισμάτων τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἐν γένει. Ἐκ τῶν διαφόρων σφζομένων τύπων, ὁ πλέον ἀπεικονισθεὶς εἶναι ἐκεῖνος τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τοῦ Φειδίου, τοῦ ὁποῦ ἡ μεγάλη φήμη παρέμεινεν ἀμείωτος ἐπὶ αἰῶνας³. Ἡ ἀναπαράστασις βεβαίως τοῦ ἀγάλματος⁴ δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβής, ὑπάρχουν δὲ πολλαὶ παραλλαγαὶ τοῦ τύπου τούτου. Καὶ εἰς τὰ νομίσματα τῆς Νικοπόλεως ἐγένετο μία προσπάθεια ἀναπαραστάσεως τοῦ θαυμαστοῦ ἔργου τοῦ Φειδίου (βλ. πίν. 1, ἀρ. 4α, πίν. 8, ἀρ. 50α, 50γ, πίν. 9, ἀρ. 82, πίν. 18, ἀρ. 5α, πίν. 19, ἀρ. 6, πίν. 20, ἀρ. 5, πίν. 25, ἀρ. 1, πίν. 33, ἀρ. 42, πίν. 41, ἀρ. 159, πίν. 42, ἀρ. 178, πίν. 44, ἀρ. 19, πίν. 54, ἀρ. 4 - 6, πίν. 56, ἀρ. 7α, πίν. 63, ἀρ. 85), τὴν ἐποχὴν δὲ τοῦ Γαλλιανοῦ ἢ Ἀθηνᾶ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς γλαῦκα ἀντὶ Νίκης (βλ. πίν. 59, ἀρ. 31, πίν. 63, ἀρ. 84α).

Καὶ ἡ Ἀρτεμις ἀπεικονίζεται κατὰ διαφόρους τρόπους ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως. Ὡς γνωρίζομεν ὑπῆρχε καὶ ναὸς ἐν Νικοπόλει ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτεμιν Κελκαίαν⁵. Ἐπὶ τριῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Τραϊανοῦ καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. πίν. 12, ἀρ. 5 καὶ πίν. 14, ἀρ. 1 - 2) ἡ θεὰ χαράσσεται τρέχουσα πρὸς δεξιὰ κρατοῦσα εἰς ἐκατέραν χεῖρα ἀνὰ μίαν δᾶδα· ὁ αὐτὸς τύπος τῆς Ἀρτέ-

1. Βλ. σχετικῶς ΕΥΘ. ΜΑΣΤΡΟΚΩΣΤΑ, Παλαιοχριστιανικαὶ βασιλικαὶ Δρυμοῦ Βονίτσης, ΑΑΑ IV, 1971, σ. 190 - 191, τὸ ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ Φείνακος.

2. ΠΑΕ 1926, σ. 88.

3. α) Γενικῶς διὰ τὴν ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἀναπαράστασιν τῆς Ἀθηνᾶς Παρθένου τοῦ Φειδίου βλ. ΛΕΟΝ LACROIX, ἔ.ἀ. σ. 266 - 281. β) Διὰ τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ἰδίου ἀγάλματος ἐπὶ τῶν ἀθηναϊκῶν νομισμάτων τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς βλ. Svoronos, Les monnaies d'Athènes, πίν. 82.

4. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ I 24. 7: τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ὀρθὸν ἐστὶν ἐν χιτῶνι ποδήρει καὶ οἱ κατὰ τὸ στέρνον ἡ κεφαλὴ Μεδοῦσης ἐλέφαντός ἐστιν ἐμπεποιημένη· καὶ Νίκην τε ὅσον τεσσάρων πηχῶν, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ δόρυ ἔχει, καὶ οἱ πρὸς τοῖς ποσὶν ἀσπίς τε κεῖται...

5. Περὶ τῆς ὑπάρξεως ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος Κελκαίας βλ. Θ. ΣΑΡΙΚΑΚΗΝ, ΑΕ 1967, σ. 180 - 181.

μιδος ἐμφανίζεται καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν Μεγάρων καὶ τῶν Παγῶν, τὰ ὅποια ἀναπαριστοῦν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος Σωτείας τοῦ Στρογγυλίου¹. Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ εἰς τὰ νομίσματα τῆς Νικοπόλεως χαράσσεται τὸ ὡς ἄνω γλυπτὸν ἔργον. Ἐπίσης καὶ ὁ τύπος τῆς Λαφρίας Ἀρτέμιδος εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐπὶ τριῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου (βλ. κατ. σ. 72, ἀρ. 61α, β καὶ 62, πίν. 8)², ὡς καὶ σκηνὴ ἐκ τῶν Λαφρίων — ἡ ἱερεία τῆς θεᾶς ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ δύο ἐλάφων, εἰς δύο νομίσματα τοῦ Ἀντινόου (βλ. πίν. 18, ἀρ. 61 - 62)³.

Ἐξ ἄλλου τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος⁴ στεφόμενον ὑπὸ τῆς Πόλεως ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἰουλίας Δόμνας (βλ. πίν. 28, ἀρ. 35α, 36α, πίν. 29, ἀρ. 45α, 46) καὶ ἐξακολουθεῖ χαρασσόμενον μόνον ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Καρακάλλα (βλ. πίν. 34, ἀρ. 52, 53α). Οὐδεμίαν γραπτὴν μαρτυρίαν ἔχομεν, ἡ ὁποία νὰ μᾶς πληροφορῇ περὶ τυχόν στενοτέρων σχέσεων μεταξὺ τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς Νικοπόλεως κατὰ τὴν ὡς ἄνω περίοδον, ὥστε νὰ δικαιολογῇται ἡ παράστασις τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως. Ἀπλῶς οἱ χαρακται τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐνίοτε ἀπεικονίζον γνωστοὺς τύπους, οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν πάντοτε στενῶς συνδεδεμένοι πρὸς τὴν πόλιν, ἡ ὁποία ἔκοπτε τὰ νομίσματα.

Ἐπίσης ἡ μορφή τοῦ Διὸς ἀπεικονίζεται ἐπὶ μεμονωμένων κοπῶν καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους εἰς τὴν νομισματοκοπίαν τῆς Ἀκτίας Νικοπόλεως. Ὁ τύπος τοῦ Διὸς κεραυνοβολοῦντος, ἐκ τῶν συνηθεστέρων ἀπεικονίσεων τοῦ θεοῦ, ἐμφανίζεται μόνον ἐπὶ Βαλεριανοῦ (βλ. πίν. 56, ἀρ. 2 - 3) καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ Γαλλιανοῦ καὶ Σαλωνείνης (βλ. πίν. 58, ἀρ. 12 - 13, πίν. 59, ἀρ. 32, πίν. 60, ἀρ. 44α, 45α — βαρβαρικὴ τεχνικὴ — καὶ πίν. 63, ἀρ. 80), ἐνῶ ὁ τύπος τοῦ καθημένου χαράσσεται μόνον εἰς δύο περιπτώσεις ἐπὶ τῶν «αὐτονόμων» (βλ. πίν. 4, ἀρ. 68) καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Καρακάλλα (βλ. πίν. 33, ἀρ. 30). Τέλος ἡ παράστασις τοῦ θεοῦ, κρατοῦντος ἀπλῶς τὸν κεραυνόν⁵, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φιλίππου Α' εἶναι εἰς εἰσέτι σπανιώτερος τύπος τοῦ Διὸς ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως (βλ. πίν. 52, ἀρ. 25, 26β, 27).

Εἰς τὰ Μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Βηρυτοῦ (βλ. κατωτέρω σ. 166), ὅπου

1. NCP, σ. 4, πίν. Α, ἀρ. I καὶ σ. 8, πίν. Α, ἀρ. I καὶ II, ὡς καὶ LÉON LACROIX, *ἔ.ἀ.* σ. 293 - 294, πίν. XXVI, ἀρ. 4 - 6 καὶ σ. 294 σημ. 1 - 7.

2. Εἰς νομίσματα τῶν Πατρῶν κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἀπεικονίζεται ἡ Ἀρτεμις Λαφρία, βλ. NCP, σ. 76 - 77, πίν. Q, ἀρ. VI - IX.

3. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ VII 18. 12: ...πομπὴν μεγαλοπρεπεστάτην τῇ Ἀρτέμιδι πομπεύουσι, καὶ ἡ ἱερωμένη παρθένος ὀχεῖται τελευταία τῆς πομπῆς ἐπὶ ἐλάφῳ ὑπὸ τὸ ἄρμα ἐξευγμένῳ. Ἡ αὕτη παράστασις καὶ εἰς νόμισμα τῶν Πατρῶν, τῆς ἐποχῆς τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, πρβ. BMC Peloponnesus, σ. 27, ἀρ. 34 - 35, πίν. V, ἀρ. 21.

4. Διὰ τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτεμιν βλ. LÉON LACROIX, *ἔ.ἀ.* σ. 176 κέ.

5. Εἰς τὰ ἀθηναῖκα νομίσματα τῶν ἐλληνιστικῶν χρόνων καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ἀπαντᾷ ἐπίσης εἰς παραπλήσιος τύπος Διὸς μετὰ κεραυνοῦ, βλ. Svoronos, *ἔ.ἀ.* πίν. 81, ἀρ. 1 - 16, πίν. 92, ἀρ. 5 - 7.

φυλάσσονται δύο τμήματα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ «θησαυροῦ» νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, εὐρέθησαν τρία νομίσματα τῆς περιόδου τοῦ Γαλλιανοῦ, τὰ ὅποια φέρουν παράστασιν τοῦ Ἡφαίστου¹ (βλ. κατ. σ. 172 κέ., πίν. 68, ἀρ. 80, πίν. 70, ἀρ. 25, πίν. 71, ἀρ. 26).

Γενικῶς μία τοιαύτη παράστασις εἶναι σπανία τόσον εἰς τὴν νομισματοκοπίαν τῆς Νικοπόλεως, ὅσον καὶ εἰς ἐκείνην τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος.

Σποραδικῶς ἀπεικονίσαις καὶ ἄλλων θεῶν, ὅπως τοῦ Διονύσου (βλ. πίν. 2, ἀρ. 17, πίν. 59, ἀρ. 20 - 21, πίν. 64, ἀρ. 97 - 98), τῆς Ἀφροδίτης (βλ. πίν. 30, ἀρ. 55, πίν. 34, ἀρ. 43, πίν. 43, ἀρ. 1α, πίν. 55, ἀρ. 8α)², τοῦ Ἑρμοῦ (βλ. πίν. 4, ἀρ. 66), τῆς Κυβέλης (βλ. πίν. 28, ἀρ. 40α, πίν. 29, ἀρ. 41 - 43, πίν. 30, ἀρ. 56, πίν. 35, ἀρ. 58, 61, 63, πίν. 38, ἀρ. 100, 105 κ.ο.κ.) καὶ τέλος τῆς Ἰσιδος ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τοῦ Αἰλίου (βλ. κατ. σ. 85, 89, πίν. 16, ἀρ. 34 - 35, πίν. 19, ἀρ. 9, 11γ).

Ἡ λατρεία τῆς Ἰσιδος, ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἦτο λίαν διαδεδομένη εἰς διαφόρους περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος³, ὅπου αὕτη ἐλάβανε ποικίλας προσωνυμίας, ἐξ οὗ καὶ ἐκλήθη «πολυώνυμος» ἢ «μυριώνυμος»⁴.

Πλὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου τὸν 1ον μ.Χ. αἰῶνα ἐκτίσθη καὶ δεῦτερος ναὸς τῆς θεᾶς, καὶ τῆς Ἑρετρίας, ὅπου ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Παπαδάκη καὶ περιφημον Ἰσεῖον⁵, ὑπάρχουν ἱερὰ αὐτῆς καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ὅπως ἐν Κορίνθῳ⁶, ἐν Βούρᾳ τῆς Ἀχαΐας⁷, ἐν Μεσσήνῃ⁸, ἐν Βοιαιῇ τῆς Λακωνίας⁹, ἐν Τιθορέᾳ τῆς Φωκίδος¹⁰ καὶ ἄλλαχού. Εἶναι πιθανὸν μελλοντικαὶ σκαφικαὶ ἐρευναι ἐν Νικοπόλει νὰ μᾶς ἀποκαλύψουν καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐν ἱερὸν τῆς Ἰσιδος· διότι δὲν θὰ πρέπει, νομίζω, νὰ θεωρηθῇ τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη ἀπεικονίζεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, τοσούτω μᾶλλον ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ λατρείας ξένης καὶ οὐχὶ ἑλληνικῆς θεότητος.

1. Καὶ εἰς λύχον εὐρεθέντα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πρώτων ἐν Νικοπόλει ἀνασκαφῶν ἔχον παρὰστασιν Ἡφαίστου, βλ. ΠΑΕ 1913, σ. 100, ἀρ., 11. Ν. ΦΑΡΑΚΛΑ, Ἀντίγραφον Κλασσικοῦ Ἑργου, ΑΔ 21, 1966, σ. 128, σημ. 30 καὶ πίν. 52β. FRANK BROMMER, Die Kleinasiatischen Münzen mit Hephaistos, ἐν Chiron 2, 1972, σ. 536, σημ. 18.

2. Διὰ παραπλησίους τύπους, πρβ. MAX BERNHART, Aphrodite auf griechischen Münzen, München, πίν. II, σ. 16 - 18.

3. Βλ. HERZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΝ, ἑ.ἀ. τ. 2, σ. 328 - 336. RE IX₂, στ. 2112 - 2114. ΑΧΜΕΤ Φ. ΕΛ ΣΑΜΜΑΝ, Αἱ Αἰγυπτιακαὶ λατρεῖαι ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι 1965, σ. 87 κέ.

4. Βλ. RE IX₂, στ. 2114.

5. ΑΔ 1, 1915, σ. 115 - 190. K. SCHEFOLD, P. AUBERSON, Führer durch Eretria, Bern 1972, Iseion.

6. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ II 2. 3: ...κατὰ δὲ τὸ ἔτερον πέρασ τοῦ λιμένος Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἰσιδος ἱερὰ.

7. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ VII 25. 9: πεποιήται δὲ καὶ Ἰσιδι ἱερὸν.

8. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ IV 32. 6: Ἀριστομένους δὲ καὶ χαλκοῦς ἀνδριάς ἐστιν ἐν τῇ Μεσσηνίων σταδίῳ τοῦ θεάτρου δὲ οὐ πόρῳ Σαράπιδος ἐστὶ καὶ Ἰσιδος ἱερὸν.

9. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ III 22. 13: καὶ Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν τῇ Βοιατῶν ἀγορᾷ ἐστὶ καὶ ἐτέρῳθι Ἀσκληπιοῦ καὶ Σαράπιδος τε καὶ Ἰσιδος.

10. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ X 32. 13: Τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ περὶ τεσσαράκοντα ἀπέχει σταδίων περίβολος καὶ ἄδυντον ἱερὸν Ἰσιδος, ἀγιώτατον ὅποσα Ἑλληνες θεῶ τῇ Αἰγυπτίᾳ πεποιήνται.

γ'. Προσωποποιήσεις, ήρωες, μυθολογικαὶ παραστάσεις

Ἡ ἀπεικόνισις τῆς Τύχης γενικῶς ἦτο θέμα λίαν προσφιλὲς εἰς τοὺς χαρακτάς τόσο τῶν ρωμαϊκῶν νομισμάτων, ὅσον καὶ ἐκείνων τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Εἰς τὰ νομίσματα τῆς πόλεως τοῦ Ὀκταβίου ἐμφανίζεται αὕτη κατὰ διαφόρους τρόπους καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματοκοπέου της. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ Τύχη ταυτίζεται με αὐτὴν ταύτην τὴν πόλιν¹, δὲν εἶναι δὲ πάντοτε εὐκόλον νὰ διαχωρίσῃ τις τὰς δύο προαναφερθείσας μορφάς.

Ἡ Τύχη παρίσταται ἄλλοτε μὲν ἰσταμένη, κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ φιάλην² ἢ πηδάλιον³ ἢ σκῆπτρον⁴ (βλ. πίν. 8, ἀρ. 54α, πίν. 12, ἀρ. 2α, πίν. 15, ἀρ. 9, πίν. 16, ἀρ. 31 - 32, πίν. 24, ἀρ. 11β, πίν. 26, ἀρ. 11β, 12, πίν. 27, ἀρ. 28 κ.ο.κ.), ἄλλοτε δὲ καθημένη, κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ φιάλην⁵ (βλ. πίν. 26, ἀρ. 13β, πίν. 28, ἀρ. 31 - 34 κ.ο.κ.).

Ὑπάρχει εἰσέτι καὶ μία ἀπεικόνισις τῆς Τύχης ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. Εἰς ὠρισμένας κοπὰς τῆς Ἰουλίας Δόμνας, τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ Βαλεριανοῦ εἰκονίζεται ἡ Τύχη τῆς Πόλεως στέφουσα τὴν Ἀρτεμιν (βλ. πίν. 28, ἀρ. 35α, 36α, πίν. 34, ἀρ. 52, 53α, πίν. 36, ἀρ. 70, πίν. 37, ἀρ. 87, 92, πίν. 57, ἀρ. 23 - 24). Ἐκ πρώτης ὄψεως, ὡς εἶναι φυσικόν, ἀναζητοῦμεν μίαν συναφθεῖσαν εἰς δεδομένην στιγμήν συμμαχίαν μεταξὺ τῶν δύο πόλεων, διὰ νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν παράστασιν ταύτην. Οὐδεμία ὅμως γραπτὴ μαρτυρία παρέχει εἰς ἡμᾶς μίαν τοιαύτην πληροφορίαν. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητον τὰ ὡς ἄνω νομίσματα νὰ εἶναι «συμμαχικά». Ὡς γνωρίζομεν, ὁ τύπος τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος συναντᾶται καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων διαφόρων ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους⁶.

Ἐπὶ τριῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Βολουσιανοῦ καὶ τοῦ Βαλεριανοῦ ἀπεικονίζεται μία γυναικεία καθημένη μορφή, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ECTIA BOYΛHC (βλ. πίν. 55, ἀρ. 13, πίν. 57, ἀρ. 21 - 22). Πρόκειται περὶ τῆς θεᾶς Ἑστίας, τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα ἔστατο ἐνίοτε ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου ἢ, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, ἔχομεν τὴν προσωποποίησιν τῆς ἀκτιακῆς βουλῆς. Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς δευτέρας ἐκδοχῆς ἔρχεται τὸ γεγονός, ὅτι ἡ κεφαλὴ εἶναι δα-

1. Βλ. TOBIAS DOHRN, Die Tyche von Antiochia, Berlin 1960, σ. 26 - 29, G. Münzen.

2. Εἰς νομίσματα τῶν Μεγάρων, τῆς Κορίνθου, τῆς Σικυῶνος κ.ἄ. ὑπάρχει παραπλησία παράστασις· πρβ. NCP, πίν. Α, ἀρ. XIV, πίν. Ε, ἀρ. LXXXIII, πίν. Η, ἀρ. III.

3. Εἰς νόμισμα τῆς Κορίνθου, ἐποχῆς Ἀδριανοῦ· πρβ. αὐτόθι σ. 20, κ.ο.κ.

4. Παραπλησία ἀπεικόνισις εἰς νόμισμα τοῦ Ἀργούς, ἐποχῆς Καρακάλλα, πρβ. αὐτόθι πίν. Κ, ἀρ. XXX, κ.ο.κ.

5. Παραπλήσιος τύπος εἰς νόμισμα τῆς Κορίνθου, ἐποχῆς Σεπτιμίου Σευήρου· πρβ. αὐτόθι πίν. Ε, ἀρ. LXXXIV, κ.ο.κ.

6. Βλ. LÉON LACROIX, ἔ.ἄ. σ. 187.

φνοστεφής¹, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς Ἑστίας, ἥτις οὐδέποτε φέρει στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ κατὰ κανόνα παριστάνεται πεπλοφόρος.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τεσσάρων νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρακάλλα (βλ. πίν. 34, ἀρ. 54, πίν. 40, ἀρ. 132, 133α) εἰκονίζεται τὸ ἄνω μέρος μιᾶς μορφῆς πτερωτῆς κρατούσης κέρας Ἀμαλθείας καὶ δᾶδα, ἡ ὁποία παλαιότερον ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Percy Gardner ὡς ἡ προσωποποίησις τῆς πόλεως². Παρ' ὅλον ὅτι τὸ στήθος τονίζεται περισσότερο εἰς τὰ δύο ἐκ τῶν τεσσάρων τεμαχίων (βλ. πίν. 40, ἀρ. 133α) δὲν νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ γυναικείας, ἀλλὰ περὶ νεανικῆς ἀνδρικής μορφῆς, προσωποποιούσης τὸ πνεῦμα τῆς πόλεως. Τοῦτο γίνεται εὐκόλως ἀντιληπτὸν ἐὰν παραλληλισθῇ ἡ μορφή αὕτη πρὸς μίαν ἄλλην, ἡ ὁποία εἶναι ὄντως ἡ προσωποποίησις τῆς κεφαλῆς τῆς πόλεως (βλ. πίν. 39, ἀρ. 124 - 127). Ἐξ ἄλλου ἡ διευθέτησις τῆς χλαμύδος, ἡ ὁποία περιβάλλει τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ τῆς μορφῆς ταύτης καὶ ἀφήνει ἀκάλυπτον τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, εἶναι ἴδιον ἀνδρικής μορφῆς.

Εἰς τέσσαρα μεγάλου μεγέθους νομίσματα τοῦ Φιλίππου Α' εἰκονίζονται κατὰ τὸ ἥμισυ τρεῖς ἀνδρικοὶ μορφαὶ αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ Sylloge τῆς Δανίας³ ἀναφέρονται ὡς θεοὶ-ποταμοί⁴. Ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἀρχαίων πηγῶν ἡ Νικόπολις δὲν ἦτο ἰδιαιτέρως γνωστή, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, διὰ τοὺς ποταμούς της, ἀλλὰ διὰ τοὺς λιμένας της⁵, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλει ἐν πολλοῖς καὶ τὴν μεγάλην ἀνάπτυξιν της, ἐπομένως εἰς τὰ νομίσματα τοῦ Φιλίππου Α' θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὰς προσωποποιήσεις τῶν λιμένων της⁶ (βλ. τοπογραφικὸν διάγραμμα, σ. 53). Μία ἄλλη πόλις, ἡ Κόρινθος, ἐπίσης σημαντικὴ λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως καὶ τῶν λιμένων της, ἔχει μεταξὺ τῶν νομισματικῶν της τύπων καὶ προσωποποιήσεις λιμένων⁷.

Ἄλλος νομισματικὸς τύπος ἐπίσης λίαν προσφιλὴς εἰς τοὺς Ἕλληνας χαρακτὰς τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἦτο καὶ ἡ ἀπεικόνισις τοῦ Ἡρακλέους, καὶ κατὰ προ-

1. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς τῆς Βουλῆς εἰς νομίσματα διαφόρων μικρασιατικῶν πόλεων, ὡς εἰς Πρυμνησὸν Φρυγίας, πρβ. BMC Phrygia, πίν. XLII, ἀρ. 10.

2. Βλ. BMC Thessaly to Aetolia, ἀρ. 35.

3. Βλ. SNG Cop. ἀρ. 83.

4. Ὁ IMHOOF-BLUMER ἐτάτισε, κατὰ τὴν γνώμην μας οὐχὶ ὀρθῶς, τὰς τρεῖς αὐτὰς μορφὰς μετὰ νύμφας, πρβ. Fluss-und Meergötter auf griechischen und römischen Münzen, Genf 1924, σ. 88.

5. Βλ. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 5: Μετὰ δὲ Γλυκὸν λιμένα, ἐφεξῆς εἰσὶ δύο ἄλλοι λιμένες. . . W.M. LEAKE, ἔ.ἀ. σ. 196. HERTZBERG - ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, ἔ.ἀ. σ. 603.

6. Διὰ τὸν τρίτον λιμένα τῆς Νικοπόλεως, κείμενον εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἀνατολικῶς τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Μιχαλιτσίου, βλ. S. DAKARIS, Kassopaia and the Elean Colonies, Ancient Greek Cities, 4, A.T.O., σ. 129, παρ. 506 καὶ 507, εἰκ. 36.

7. Ἐπίσης προσωποποιήσεις λιμένων ἔχομεν καὶ εἰς νομίσματα τῆς Κορίνθου τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων NCP, πίν. C, ἀρ. XXXIX καὶ XL.

τίμησιν ὁ τύπος Farnese¹. Οὗτος, ὡς εἶναι εὐλογον, ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς νομισματοκοπίας της (βλ. πίν. 1, ἀρ. 5, 7, πίν. 36, ἀρ. 84, πίν. 54, ἀρ. 46 - 47, 2β, πίν. 59, ἀρ. 33, πίν. 60, 34β, 46, πίν. 63, ἀρ. 86α). Εἶναι ἄξιον νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 νόμισμα τῆς κατηγορίας τῶν «αὐτονόμων» (βλ. πίν. 1), ὁ Ἡρακλῆς τοῦ τύπου Farnese ἀπεικονίζεται ἐντὸς διστύλου ναῖσκου. Εἶναι λίαν πιθανὸν νὰ ὑπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἱερὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἥρωα, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ἀποκαλύψουν μελλοντικαὶ ἀνασκαφαί. Ἐν συνεχείᾳ ἐμφανίζεται οὗτος εἰς ὠρισμένας κοπὰς τῆς Ἰουλίας Δόμνας, τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ Γορδιανοῦ ἱστάμενος πρὸς ἀριστερά, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς στηριζόμενος ἐπὶ ροπάλου (βλ. πίν. 29, ἀρ. 44, πίν. 36, ἀρ. 82 - 83, πίν. 37, ἀρ. 89α, πίν. 48, ἀρ. 1), εἰς ἓν νόμισμα δὲ τοῦ Φιλίππου Β' παρίσταται οὗτος κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς λεοντὴν ἀντὶ τόξου (βλ. πίν. 53, ἀρ. 43). Τέλος εἰς μίαν λίαν περιορισμένην κοπὴν τῆς Σαλωνείνης εἰκονίζεται ὁ Ἡρακλῆς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, κρατῶν τὸ ρόπαλον ἐπὶ τῶν ὤμων· ἡ ὅλη παράστασις ἀποδίδεται σχηματικῶς, κατὰ βαρβαρικὸν τρόπον (βλ. πίν. 63, ἀρ. 93β, 94).

Μία ἄλλη ἀξιόλογος παράστασις τῆς κατηγορίας ταύτης εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία πηγάζει ἐκ τοῦ μύθου τοῦ Ὀφέλτου (ἢ Ἀρχεμόρου) καὶ τῆς Ὑψιπύλης² καὶ ἐμφανίζεται μόνον ἐπὶ τριῶν νομισμάτων τοῦ Φιλίππου Α' (βλ. κατ. σ. 145, πίν. 51, 18α, 20). Ἡ Ὑψιπύλη ἔντρομος ἀποσύρεται πρὸς ἀριστερά, ἀτενίζουσα πρὸς τὸν Ὀφέλτην, πέρειξ τοῦ ὁποῖου ἐλίσσεται ὁ ὄφις³.

δ'. Οἰκοδομήματα

Ἡ ἀπεικόνισις οἰκοδομημάτων ἐπὶ τῶν νομισμάτων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἦτο λίαν συνήθης⁴, εἰς τὰς κοπὰς δὲ τῶν ἐλληνικῶν ἐργαστηρίων παρίσταται πλῆθος κτισμάτων, εἴτε παλαιότερας εἴτε συγχρόνου πρὸς τὴν κοπὴν τοῦ νομίσματος ἐποχῆς⁵.

1. Διὰ τὸν τύπον τοῦ Ἡρακλέους Farnese ἐπὶ νομισμάτων τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους βλ. J. VON SCHLOSSER, *Kleinasiatische und thrakische Münzbilder der Kaiserzeit*, Num. Zeit. 23, 1891, σ. 27. Ἐπίσης εἰς νομίσματα τῶν Δελφῶν, πρβ. BMC Central Greece, σ. 30, ἀρ. 35 - 40 καὶ Ἀθηνῶν, πρβ. SVORONOS, ξ.ἀ. πίν. 88, ἀρ. 55 - 61 καὶ πίν. 95, ἀρ. 1 - 5.

2. Ἐπίσης σκηναὶ ἐκ τοῦ ὡς ἄνω μύθου εἰς νομίσματα αὐτοκρατορικῶν χρόνων Κορίνθου, πρβ. NCP, σ. 33, πίν. I, ἀρ. VII - IX καὶ Ἀργούς, πρβ. αὐτόθι πίν. I, ἀρ. II - VI.

3. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ II 15. 2 - 3: ...*κνυπαρίσσων τε ἄλσος ἐστὶ περὶ τὸν ναόν, καὶ τὸν Ὀφέλτην ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς τροφοῦ τεθέντα ἐς τὴν πόαν διαφθαρεῖν λέγουσιν ὑπὸ τοῦ δράκοντος*.

4. Διὰ σχετικὴν βιβλιογραφίαν περὶ τῶν ρωμαϊκῶν σειρῶν βλ. BLUM TRELL, *Architectura Numismatica*, Early Types: Greek, Roman, Oriental. An extended review of G. Fuchs, *Architekturdarstellungen auf römischen Münzen*, Num. Chr. 1972, σ. 45 - 59.

5. Ἐκ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος εἶναι τὰ νομίσματα τῶν

Εἰς τὰς νομισματικὰς σειρὰς τῆς Νικοπόλεως ἐμφανίζονται ἐπίσης ὠρισμένα χαρακτηριστικὰ οἰκοδομήματα, τὰ ὅποια θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐρμηνεύσωμεν καὶ νὰ ταυτίσωμεν, εἰ δυνατόν, κυρίως βάσει τῶν πηγῶν ἢ ἄλλων τυχόν δεδομένων.

Ὁ William Martin Leake, ἐνῶ περιγράφει τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπόλεως, ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν μεγάλην πύλην τῆς πόλεως¹. αὕτη προφανῶς ἀπεικονίζεται ἐπὶ ἐξ νομισμάτων τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. κατ. σ. 86, ἀρ. 42α - ε καὶ 43, πίν. 17, ἀρ. 42α καὶ 43) καὶ ἐπὶ δέκα τοῦ Ἀντινόου (βλ. κατ. σ. 87, ἀρ. 51 - 54στ, πίν. 17, ἀρ. 51 - 55). Ἀμφότεραι αἱ κοπαὶ συνδέονται μεταξὺ των δι' ὁμοίων σφραγίδων τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς (βλ. ἄνωτ. σ. 19).

Ἐξ ἄλλου τόσον οἱ παλαιότεροι, ὅσον καὶ οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς δὲν παραλείπουν εἰς τὰς περιγραφὰς των τῆς Νικοπόλεως νὰ ἀναφέρουν καὶ τοὺς λιμένας της², οἱ ὅποιοι, ὡς ἤδη ἐλέχθη, συνέτεινον κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξίν της. Ἐπὶ τεσσάρων νομισμάτων, ἐν τῆς κατηγορίας τῶν «αὐτονόμων» (βλ. πίν. 4, ἀρ. 64) καὶ τρία τῆς περιόδου τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. πίν. 16, ἀρ. 29 - 30 καὶ πίν. 71, ἀρ. H1) χαράσσεται ὡς κύριος τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ἐν κωνικὸν οἰκοδόμημα, ταυτιζόμενον μὲ φάρον³. Δὲν χωρεῖ καὶ ἡ παραμικρὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ χαράκτης ἠθέλησε νὰ ἀναπαραστήσῃ τοὺς φάρους, οἱ ὅποιοι θὰ ἔσταντο εἰς τὸ στόμιον τῶν τῶν τριῶν λιμένων της⁴.

Ἐν συνεχείᾳ εἰς ἐν νόμισμα τοῦ Αὐγούστου (πίν. 8, ἀρ. 64), εἰς ἕτερον τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. πίν. 16, ἀρ. 26) καὶ εἰς μίαν σχετικῶς περιωρισμένην κοπὴν ἐπὶ Φαυστείνης Β' (βλ. πίν. 23, ἀρ. 18α - 21) παρίσταται ἐν διώροφον, τετράστυλον κυκλικὸν οἰκοδόμημα μετὰ κυκλικῆς τετραστύλου στέγης, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἴσταται ἄγαλμα μὴ δυνάμενον νὰ ταυτισθῇ. Ἡ ὡς ἄνω παράστασις ἐνθυμίζει ἐν πολλοῖς παραπλήσια κυκλοτερῆ κτίσματα, τὰ ὅποια, κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας, φέρονται ὡς κυκλικοὶ ναοὶ τῆς Ἀφροδίτης⁵. Δὲν ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενον νὰ ὑπῆρχε καὶ ἐν Νικοπόλει εἷς τοιοῦτος ναός, τοῦ ὁποίου ἡ ἰδιόμορφος κατα-

ρωμαϊκῶν χρόνων τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἀπεικονίζονται ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὰ Προπύλαια, ὡς καὶ τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, πρβ. Svoronos, ἔ.ἀ. πίν. 98, ἀρ. 19 - 46, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ τῆς Κορίνθου, ὅπου ἐμφανίζονται, πλὴν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τοῦ Ἀκροκορίνθου (ΠΑΥΣ. II 5. 1, πρβ. BMC Corinth, σ. 75, ἀρ. 597, σ. 79, ἀρ. 616), καὶ διάφορα ἄλλα οἰκοδομήματα τῆς πόλεως, ὡς ὁ κυκλικὸς ναὸς τοῦ Μελικέρτου (ΠΑΥΣ. II 2.1, πρβ. BMC ἔ.ἀ., σ. 78, ἀρ. 614 - 615, σ. 80, ἀρ. 624), τὰ προπύλαια τῆς πόλεως, πρβ. Edwards, Corinth, σ. 30, ἀρ. 129 κ.ἀ.

1. W. M. LEAKE, ἔ.ἀ. κεφ. IV, σ. 188: «...leaving the Paleokastro by the great gate...».

2. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 5. ΔΙΩΝ ΚΑΕΣΙΟΣ L 12.4. W. M. LEAKE, ἔ.ἀ. σ. 185. BURSIA, ἔ.ἀ. σ. 32.

3. Παραστάσεις φάρων ἐπὶ νομισμάτων, πλὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, πρβ. BMC Alexandria, σ. 54, ἀρ. 450, σ. 89, ἀρ. 755 - 758 κ.ἀ., ἔχομεν καὶ εἰς τὴν Σηστόν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, πρβ. BMC Thrace, σ. 200, ἀρ. 18, εἰς τὴν Ἀβυδὸν τῆς Τρωάδος, πρβ. BMC Troas, σ. 7, ἀρ. 60 καὶ εἰς τὰς Αἰγὰς τῆς Κιλικίας, πρβ. BMC Cilicia, σ. CXV, καὶ σημ. 5 κ.ἀ.

4. Διὰ τὸν τρίτον λιμένα, βλ. ἄνωτέρω σ. 52, σημ. 6.

5. Βλ. KARL SCHEFOLD, Aphrodite von Knidos, Isis und Serapis, Antike Kunst 7, 1964, σ. 56, πίν. 15, εἰκ. 1.

σκευὴ ἐπέτρεπε νὰ εἶναι ὁρατὸν τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς ἐξ ὅλων τῶν πλευρῶν, ὡς πιστεύεται ὅτι συνέβαινε καὶ εἰς τὴν Κνίδον.

Τὸ μεγαλύτερον ὅμως ἐνδιαφέρον συγκεντρώνει ἡ ἀπεικόνισις ἐνὸς μεγάλου κορινθιακοῦ ναοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἴσταται προφανῶς τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀκτιάδος, κρατούσης ἀγγεῖον - ἑπαθλον. Ὁ ναὸς οὗτος ἐχαράχθη πρὸς τὸ τέλος τοῦ 2ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος ἐπὶ τεσσάρων νομισμάτων μεγάλου μεγέθους τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου (βλ. πίν. 27, ἀρ. 20) καὶ τῆς Πλαυτίλλας (βλ. πίν. 42, ἀρ. 176α, β καὶ σ. 128).

Ὡς γνωρίζομεν, ὁ Ἀλέξανδρος Φιλαδελφεύς, τὸ 1913, ἀνεῦρεν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος Μιχαλίτσι ἀρχιτεκτονικὰ μέλη κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, τὰ ὁποῖα ἀπέδωσε, στηριζόμενος καὶ ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ Σουητωνίου¹, εἰς μέγαν κορινθιακὸν ναόν, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ἄρην². Τὸ ὑψῶμα Μιχαλίτσι ταυτίζεται μὲ τὸν λόφον ὅπου ὁ Ὀκτάβιος ἔστησε τὴν σκηνὴν του πρὸ τῆς ναυμαχίας καὶ κατεσκεύασε μετὰ τὴν νίκην κρηπίδωμα ἐκ λίθων, τὸ ὁποῖον ἐκόσμησε διὰ τῶν ἀποκτηθέντων λαφύρων καὶ τῶν ἐμβόλων ἐχθρικῶν πλοίων, δι' ἐνὸς ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος κ.ἄ.³ Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν ἀνευρέθη, τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς ἀφιερωματικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Ὀκταβίου⁴.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ὁ Κωνσταντῖνος Ρωμαῖος, δημοσιεύων ἐκτενέστερον τὴν ὡς ἄνω ἐπιγραφὴν (βλ. σημ. 4), ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων ὅτι τόσον ὁ Στράβων (VII 7.6) ὅσον καὶ Δίων ὁ Κασσιος (LI 2.3) εἶναι σαφεῖς, ὅτι ὁ Ὀκτάβιος ἔστησεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ λόφου κρηπίδα καὶ οὐχὶ ναόν, ταύτην δὲ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Οὗτος ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Φιλαδελφέως ἐπὶ τοῦ λόφου ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν λέγει ἐπὶ λέξει τὰ ἀκόλουθα⁵: «Τὰ ἀνευρεθέντα ἄρα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη δὲν ἀνῆκον εἰς ναὸν καταλαμβάνοντα ὁλόκληρον τὸν χῶρον. Ἄν μετὰ τὸν Αὐγούστον οἱ Νικοπολῖται ἢ τις

1. Aug. XCVI 3: «...victor posuit in templo, in quod castrorum suorum locum vertit». Αὐτόθι XVIII 3: «...locum castrorum, quibus fuerat usus, exornatum navalibus spoliis Neptuno ac Marti consecravit».

2. Ἀνασκαφαὶ ἐν Νικοπόλει, ΠΑΕ 1913, σ. 83 - 91, εἰκ. 3 - 4. Τοῦ ἰδίου, Ἀγγελίαι ἐκ Νικοπόλεως, ΑΕ 1913, σ. 235, RE, *Nikopolis*, σ. 515.

3. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 6: «...τὸ δ' ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ ἄλλου ἱεροῦ λόφῳ τοῦ Ἀπόλλωνος. ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ LI 2.4: «...κατέλαβε τὸ χωρίον τοῦτο ἐν ᾧ νῦν ἡ Νικόπολις ἐστὶ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐπὶ μετεώρῳ, ὅθεν ἐπὶ πάντα ὁμοίως τῆς τε ἔξω τῆς πρὸς Πάξους θαλάσσης. . . LI 1.3: «...τὸ τε χωρίον ἐν ᾧ ἐσκήνησε, λίθοις τε τετραπέδοις ἐκρηπίδωσε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐμβόλοις ἐκόσμησεν, ἔδος τι ἐν αὐτῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπαίθριον ἰδρυσάμενος. Ἐπίσης J. GAGÉ, ἔ.ἄ. σ. 52 - 58.

4. Διὰ τὴν ἐρμηνείαν καὶ συμπλήρωσιν τῆς ἐπιγραφῆς βλ. ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΑ, ἔ.ἄ. Κ. ΡΩΜΑΙΟΝ, Εἰδήσεις ἐκ τῆς Ἡ' Ἀρχαιολογικῆς Περιφερείας κατὰ τὰ ἔτη 1922 - 25, ΑΔ 9, 1924 - 25, Παράρτημα, σ. 1 - 4. J. GAGÉ, ἔ.ἄ. σ. 98 - 100. JAMES H. OLIVER, Octavian's Inscription at Nicopolis, American Journal of Philology 90, 1969, σ. 178 - 182.

5. Αὐτόθι σ. 3.

ἐκ τῶν αὐτοκρατόρων ἐκτισεν ἐνταῦθα ναόν, οὗτος θὰ κατελάμβανε πάντως μέρος μόνον τῆς κρηπίδος».

Τὰ μετέπειτα ὅμως εὐρεθέντα τεμάχια τῆς μεγάλης ἀφιερωματικῆς ἐπιγραφῆς ὑπὸ τοῦ τότε Ἐφόρου Γ. Μηλιάδη συμπληρώνουν τὰ ὀνόματα τῶν δύο θεῶν: NEPTUNO ET MARTI¹. Ἄρα ἡ μαρτυρία τοῦ Σουητωνίου (Aug. 18.2), ὅτι τὰ λάφυρα ἀφιερώθησαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ἄρην ἐπιβεβαιοῦται διὰ τῆς ἀνευρέσεως τῶν νέων τεμαχίων τῆς ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν βοηθεῖ εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεγέρσεως ἢ μὴ ὑπὸ τοῦ Ὀκταβίου μεγάλου ναοῦ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ λόφου.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν νομισματικὴν μαρτυρίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ Σεπτιμίου Σευήρου ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως μεγαλοπρεπὴς κορινθιακὸς ναός. Τὸ γεγονός τοῦτο δικαιώνει τὴν διατυπωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Ρωμαίου ὑπόθεσιν, ὅτι δηλαδὴ ἐπὶ Ὀκταβίου δὲν ὑπῆρχε ναός ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ λόφου, ἀλλὰ ἱερὸν ὑπαίθριον (τέμενος) — ὡς ἄλλωστε μαρτυροῦν τοῦτο καὶ αἱ πηγαί² — καὶ ὅτι ἀργότερον, πιθανώτατα ἐπὶ Σεπτιμίου Σευήρου, βάσει καὶ τῶν νομισματικῶν τώρα δεδομένων, ἀνηγέρθη ὁ ἀπεικονιζόμενος ἐπὶ τῶν τεσσάρων νομισμάτων ναός ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἢ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος. Διότι πῶς ἄλλως εἶναι δυνατόν νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν αἰφνιδίαν ἐμφάνισιν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Σευήρου ἑνὸς τόσο μεγάλου κορινθιακοῦ ναοῦ καὶ οὐχὶ ἐνωρίτερον; Πιθανὸν νὰ ἀναλογισθῇ τις τὸν ναὸν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος, τὸν ὁποῖον ἐμεγέθυνεν ὁ Ὀκτάβιος³, διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν θεὸν μετὰ τὴν ἐνδοξὴν νίκην του· ἀλλὰ τότε, διατί οὗτος δὲν ἐχαράχθη ἤδη ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου ἢ ἔστω καὶ εὐθύς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ; Ἐχῶ τὴν γνώμην ὅτι ἡ πρώτη ἐκδοχὴ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς πιθανώτερα, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐπιβεβαιώνει καὶ τὴν γνώμην τοῦ διαπρεποῦς Ἑλληνος ἀρχαιολόγου καὶ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς πηγάς. Εἰς ποῖον ἐκ τῶν τριῶν θεῶν, δηλαδὴ τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Ποσειδῶνα ἢ τὸν Ἄρην, ἦτο ἀφιερωμένος ὁ ναός; Τοῦτο δὲν γνωρίζομεν. Ἐντὸς αὐτοῦ ἴσταται τὸ ἄγαλμα μιᾶς γυναικείας καθημένης μορφῆς, προφανῶς, ὡς εἴπομεν, τῆς Ἀκτιάδος, ἢ ὁποία κρατεῖ ὡς ἑπαθλὸν ἀγγεῖον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι καὶ μία ἀδιάσειστος ἀπόδειξις ὅτι ὁ ναός ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀκτιάδα. Οἱ χαράκται δὲν ἦσαν πάντοτε ἀπολύτως ἀκριβεῖς εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν λεπτομερειῶν. Ὡστε θὰ πρέπει νὰ ἀναμείνωμεν νέα στοιχεῖα, διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν εἰς ποῖον θεὸν ἦτο ἀφιερωμένος ὁ ναός οὗτος.

1. Βλ. J. GAGÉ, ἑ.ἀ. σημ. 176 καὶ J. H. OLIVER, ἑ.ἀ. σημ. 176.

2. ΣΤΡΑΒΩΝ VII 7. 6 καὶ ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ LI 2. 3.

3. Βλ. SUTONIUS, Aug. 18. 2 «... Et ampliatio vetere Apollinis templo...». EUGEN OBERHUMMER, Akarnanien, Ambrakia, Amphilochien, Leucas im Altertum, München 1887, σ. 204. Ἐπίσης J. GAGÉ, ἑ.ἀ. σ. 46 καὶ σημ. 1.

ε'. Διάφοροι τύποι

Μία λίαν ενδιαφέρουσα ὅσον καὶ σπανιωτάτη παράστασις εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἴστανται ἀντιμέτωπα εἰς στάσιν μάχης δύο ζῶα, εἷς κάπρος καὶ εἷς κύων. Κατὰ ἓνα περιέργον τρόπον αὕτη ἐμφανίζεται μόνον ἐπὶ τριῶν νομισμάτων, δύο τοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν καὶ ἑνὸς τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν τοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῆς νομισματικοπίας τῆς πόλεως (βλ. πίν. 1, ἀρ. 3) καὶ τὰ ἄλλα δύο εἰς τὸ τέλος αὐτῆς, ἐπὶ Σαλωναίνης (βλ. πίν. 62, ἀρ. 73 καὶ πίν. 63, ἀρ. 82).

Ἡ ἐρμηνεία τῆς ὡς ἄνω παραστάσεως δὲν εἶναι εὐκόλος. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ κάπρος εἶναι ἐκ τῶν βασικῶν τύπων τῶν αἰτωλικῶν νομισμάτων¹ καὶ ἡ παρουσία του εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη, ἐφ' ὅσον ἡ Νικόπολις συνωκίσθη καὶ ἐκ τῶν πέριξ αἰτωλικῶν πόλεων (βλ. ἄνωτ. σ. 8). "Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κύνα, πιθανὸν νὰ παριστάνεται ὁ κύων-μολοσσός, ἐν καθαρῶς ἡπειρωτικὸν θέμα². Ὑπάρχει ὅμως καὶ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ τύπου τῶν νομισμάτων τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἀργους³, τοὺς κατοίκους τοῦ ὁποίου μετέφερεν ἐπίσης ὁ Ὀκταβίος εἰς τὴν νεοῖδρυθεῖσαν πόλιν (βλ. ἄνωτέρω σ. 8, σημ. 3).

Ἀλλὰ πῶς δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ ἡ ἐχθρική μεταξὺ τῶν δύο ζώων στάσις; Μήπως τυχὸν ἔχωμεν ἐνώπιόν μας μίαν μεταφορικὴν παράστασιν τῆς μεγάλης διαμάχης μεταξὺ τοῦ Ὀκταβίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου;

Ἐν συνεχείᾳ ἔχομεν καὶ μίαν ἄλλην ἀπεικόνισιν ζώου, τοῦ βοῦς ἱσταμένου πρὸς δεξιάν, ὡς βασικοῦ τύπου τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ὠρισμένων νομισματικῶν σειρῶν τοῦ Αὐγούστου (βλ. πίν. 9, ἀρ. 67α - 69) καὶ τοῦ Τραϊανοῦ (βλ. πίν. 12, ἀρ. 10α). Ἡ αὕτη παράστασις ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὰ ρωμαϊκὰ νομίσματα⁴, συνδυάζεται δέ, ὡς φαίνεται, προσωπικῶς μετὰ τοῦ Αὐγούστου⁵.

Ὁ ἔφιππος αὐτοκράτωρ ἄλλοτε καλπάζων (πίν. 7, ἀρ. 43, πίν. 9, ἀρ. 73α, πίν. 16, ἀρ. 24, πίν. 50, ἀρ. 31 - 32) καὶ ἄλλοτε προχωρῶν βάδην πρὸς δεξιάν (πίν. 31, ἀρ. 4 - 12α, πίν. 32, ἀρ. 24 - 25, πίν. 34, ἀρ. 50α, πίν. 43, ἀρ. 10 - 11, πίν. 44, ἀρ. 12α - 16, πίν. 45, ἀρ. 4 - 10α) εἶναι τύπος ἀναφερόμενος εἰς τὰς νίκας, διαλαλῶν τὴν δόξαν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἴσως εἶναι ἡ μόνη παράστασις τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως, ἡ ὁποία συνδέεται τόσον στενῶς μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Διότι ἐκ τῆς μελέτης τῶν νομισματικῶν τύπων τῆς ὀπισθίας

1. BMC Thessaly to Aetolia, σ. 196 - 197, ἀρ. 16 - 37.

2. P. R. FRANKE, Die antiken Münzen von Epirus, σ. 66, 92 - 93, 119, 123.

3. BMC, ἔ.ἀ. σ. 172, ἀρ. 1 - 8, πίν. XXVII, ἀρ. 12 - 14.

4. RIC I, πίν. III, ἀρ. 56 (κοπὴ Αὐγούστου).

5. Αὐτόθι σ. 58: «The bull is probably a personal allusion to Augustus and the device is copied from the well known silver coins of Thurium. Suetonius (Aug. 7) observes, in reference to Augustus, «Infanti cognomen Thurinus inditum est, in memoriam majorum originis».

πλευρᾶς προέκυψεν, ὅτι οὗτοι ἔχουν κρατήσῃ κατὰ κανόνα τὸν ἐλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ συνδέονται μὲ παλαιότερα ἐλληνικὰ πρότυπα.

Ἐπὶ μιᾷ κοπῇ τῆς Φαυστείνης Α' εἰκονίζεται καὶ τὸ σύμβολον τοῦ Ἑρμοῦ, τὸ κηρύκειον (βλ. πίν. 21, ἀρ. 34α-37). Προφανῶς τοῦτο ὑπαινίσσεται τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν πόλιν, ἣ ὁποία ἄλλωστε ἦτο καὶ ἐμπορικὸς σταθμὸς σημαντικός, ἐφόσον συνέδεε τὴν κεντρικὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Ἰταλίας.

Ἐπὶ ἐνὸς νομίσματος τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ. πίν. 17, ἀρ. 41) καὶ ἐπὶ ὁκτὼ τοῦ Ἀντινόου (βλ. κατ. σ. 86-87, πίν. 17, ἀρ. 47α-49) παρίσταται ἀστὴρ καὶ μηνίσκος, ἀμφότερα πιθανῶς ὑποδηλοῦντα τὴν θεοποίησιν τοῦ Ἀντινόου.

Τέλος ὁ τρίπους ἀπεικονίζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως ἐν συνδυασμῷ μὲ κλάδον προφανῶς δάφνης καὶ ὄφιν ἐλισσόμενον πέριξ αὐτοῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχομεν συνένωσιν τῶν στοιχείων τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Πύθωνος (βλ. πίν. 28, ἀρ. 39δ, πίν. 38, ἀρ. 111-114, πίν. 39, ἀρ. 116-123α, πίν. 40, ἀρ. 142-148, πίν. 41, ἀρ. 149α-152 κ.ο.κ.). Ἄλλοτε πάλιν τὸ κυριώτερον σύμβολον τοῦ Ἀπόλλωνος εἰκονίζεται ἄνευ τῶν προαναφερθέντων δύο στοιχείων (βλ. πίν. 1, ἀρ. 11-12, πίν. 2, ἀρ. 13-15β, πίν. 61, ἀρ. 58, πίν. 63, ἀρ. 90-91).

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἡ πλειονότης τῶν τύπων τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τῶν νομισμάτων τῆς Νικοπόλεως ὑποδηλοῖ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ χαρακτῆρός της. Ἡ ποικιλία τῶν χαραχθεισῶν μορφῶν ὑπῆρξεν ὄντως μεγάλη, ἡ ἀπόδοσις δὲ ὠρισμένων μορφῶν εἰς παλαιότερα πρότυπα δὲν ὑπῆρξε πάντοτε, ὡς εἶναι εὐλόγον, εὐχερής. Ἐπίσης ὠρισμένοι τύποι δὲν συνδέονται ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς πόλεως καὶ ἐνίοτε δὲν δικαιολογοῦν τὴν ἀπεικόνισίν των. Πιθανὸν μελλοντικαὶ σκαφικαὶ ἔρευναι ἢ ἄλλα τυχαῖα εὐρήματα νὰ φέρουν εἰς φῶς νέα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς βοηθήσουν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκκρεμούντων προβλημάτων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

« Αὐτόνομα »

Μετὰ τὸ 28 π.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1
2. "Εμ. 1	"Οπ. 2
3. "Εμ. 1	"Οπ. 3
4. "Εμ. 2	"Οπ. 4

"Εμ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.

Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ πρὸς δεξ.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἀπόλλων Ἀκτιος ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ Νίκην(;).

α) Λονδῖνον, $\swarrow$, 10.36 γρ.

BMC, ἀριθ. 5.

* β) Πάτραι, $\swarrow$.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ φιᾶλην. Στικτὸς κύκλος.

* α) Καϊμπριτζ, McClean Collection, $\rightarrow$, 9.19 γρ.

Grose, ἀριθ. 5138.

β) Βολωνία.

γ) Βολωνία.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Κάπρος καὶ κύων-μολοσσός(;) ἀντιμέτωποι, εἰς ἐπιθετικὴν στάσιν. Στικτὸς κύκλος.

* Ἀθῆναι (Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 38), $\leftarrow$, 7.29 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ.

Ἀθηνᾶ ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς Νίκην καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς δόρυ καὶ ἀσπίδα. Στικτὸς κύκλος.

* α) Παρίσιοι, $\leftarrow$, 10.81 γρ.

β) Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως,

Ῥδεῖον 1969, $\leftarrow$.

"Εμ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ.

Προτομή πτερωτῇ καὶ πυργοστεφῆς τῆς Πόλεως πρὸς ἄρ.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ.

Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς δεξ. ἐντὸς διστύλου

5. "Εμ. 3 "Οπ. 5
 ναοῦ· παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κύων(;). Στικτὸς κύκλος. (Τύπος Farnese.)
 * Βερολῖνον, von Rauch, ↘, 9.45 γρ.
 "Εμ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.
 Προτομή πτερωτῇ καὶ πυργοστεφῆς τῆς Πόλεως πρὸς δεξ.
6. "Εμ. 1 "Οπ. 6
 "Οπ. ΚΤΙCMA [CΕΒΑCΤΟΥ].
 Θέτις ἐπὶ ἱπποκάμπου πρὸς δεξ.(;).
 * Βιέννη, ←, 7.23 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 3¹.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Ἑρακλῆς ἱστάμενος δεξ., ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος (τύπος Farnese).
 * Παρίσιοι, →, 7.41 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ., στεφομένη ὑπὸ Νίκης, ἣ ὅποια βαδίζει πρὸς δεξ.
7. "Εμ. 4 "Οπ. 7
 * Βερολῖνον, ↓, 9.12 γρ.
 "Εμ. [ΙΕΡΑ] ΝΙΚΟΠΟΛ[ΙΣ].
 Προτομή Νίκης πρὸς δεξ.
8. "Εμ. 5 "Οπ. 8
 "Οπ. ΚΤΙ[CMA CΕΒΑCΤΟΥ].
 Ὁ Αὐγουστος καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ., λαμβάνων τὸ στέμμα παρὰ τῆς Νίκης ἱσταμένης ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
9. "Εμ. 6 "Οπ. 9
 * Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↓, 7.948 γρ.
 Ν.Η. Eur., σ. 76, ἀριθ. 14.
 "Εμ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ [ΙΕΡΑ].
 Προτομή πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ τῆς Πόλεως πρὸς ἄρ. Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 7 "Οπ. 10
 "Οπ. CΕΒΑCΤΟΥ ΚΤΙCMA.
 Ποσειδῶν ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν δελφῖνα καὶ τρίαιναν. Στικτὸς κύκλος.
 * Βατικανόν.
 "Εμ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.
 Προτομή πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ τῆς Πόλεως πρὸς δεξ.
11. "Εμ. 8 "Οπ. 11
 "Οπ. ΚΤΙCMA CΕΒΑCΤΟΥ.
 Τρίπους μετὰ λέβητος.
 * Νέα Ὑόρκη, ↑, 6.79 γρ.

12. "Εμ. 9	"Οπ. 12	* Βιέννη, ↑ , 8.43 γρ.
13. "Εμ. 10	"Οπ. 13	* Λονδίνον, → , 4.05 γρ.
14. "Εμ. 10	"Οπ. 14	Μόναχον, ↖ , 5.50 γρ.
15. "Εμ. 11	"Οπ. 15	* α) Νέα Ύδρκη, ↑ , 7.79 γρ.
		* β) Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 10.365 γρ.
		γ) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓ , 8.87 γρ.
16. "Εμ. 12	"Οπ. 16	"Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 8.87 γρ.
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 10.
		"Εμ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ
		Τὸ αὐτό.
		"Οπ. СЕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙCΜΑ.
		Διόνυσος ἱστάμενος πρὸς ἀρ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς θύρσον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς κἀνθαρον, ἐκ τοῦ ὁποίου ρέει οἶνος· παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θεοῦ πάνθηρ.
17. "Εμ. 13	"Οπ. 17	* Παρίσιοι, ↑ , 8.03 γρ.
		"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή, ὡς καὶ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙCΜΑ.
		Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα ἀγ- γεῖον-ἔπαθλον καὶ δᾶδα. Στικτὸς κύκλος.
18. "Εμ. 13	"Οπ. 18	* Παρίσιοι, ↓ , 6.91 γρ.
19. "Εμ. 13	"Οπ. 19	* Βερολῖνον, ↓ , 8.55 γρ.
20. "Εμ. 14	"Οπ. 20	* Ὁξφόρδη, ↑ , 8.91 γρ.
21. "Εμ. 14	"Οπ. 21	* Νεάπολις, S10332, ↖ , 8.66 γρ.
22. "Εμ. 15	"Οπ. 22	* Βιέννη, ↓ , 8.30 γρ.
		Schlösser, ἀριθ. 4.
23. "Εμ. 16	"Οπ. 23	* Βιέννη, ↙ , 8.95 γρ.
24. "Εμ. 16	"Οπ. 24	* Ὁξφόρδη, ↗ , 7.35 γρ.
25. "Εμ. 17	"Οπ. 25	* Κοπεγχάγη, ↓ , 7.65 γρ.
		SNG Cop., ἀριθ. 56.
26. "Εμ. 17	"Οπ. 26	* Βιέννη, ↓ , 6.45 γρ.
27. "Εμ. 17	"Οπ. 26(;)	Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως, Ὡδεῖον 1969, ↙ .
28. "Εμ. 18	"Οπ. 27	* Μόναχον, ↑ , 6.457 γρ.
29. "Εμ. 19	"Οπ. 28	* Μόναχον, ↗ , 5.901 γρ.
30. "Εμ. 12	"Οπ. 29	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 9.61 γρ.
31. "Εμ. 20	"Οπ. 23	* Βερολῖνον, von Rauch, ↙ , 9.36 γρ.
32. "Εμ. 20	"Οπ. 30	* Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως, Ὡδεῖον 1969, → .
33. "Εμ. 21	"Οπ. 31	* Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως, Ὡδεῖον 1969, ↗ .
34. "Εμ. 22	"Οπ. 32	* Καῦμπριτζ, Leake Collection, ↓ , 2.726 γρ.

35. "Εμ. 23	"Οπ. 33	N.H. Eur., σ. 76, ἀριθ. 13. * Λονδῖνον, ↓, 9.32 γρ. BMC, ἀριθ. 3.
36. "Εμ. 24	"Οπ. 34	* Λονδῖνον, ↘, 6.40 γρ. BMC, ἀριθ. 4.
37. "Εμ. 25	"Οπ. 35	* Λονδῖνον, ↘, 8.00 γρ. BMC, ἀριθ. 2.
38. "Εμ. 26	"Οπ. 36	"Αρτα (Ε.Π.), ↗, 5.30 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 1.
39. "Εμ. 27	"Οπ. 37	"Αρτα (Ε.Π.), ↓, 3.49 γρ. Οἰκονομίδου, (Ε.Π.), ἀριθ. 2.
40. "Εμ. 27(;))	"Οπ. 38	"Αρτα (Ε.Π.), ↓, 6.335 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 3.
41. "Εμ. 28	"Οπ. 39	"Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.064 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 4.
42. "Εμ. 28(;))	"Οπ. 40	"Αρτα (Ε.Π.), ↗, 3.740 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 5.
43. "Εμ. 28(;))	"Οπ. ἐφθ.	"Αρτα (Ε.Π.), 3.288 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 6.
44. "Εμ. 29	"Οπ. 41	"Αρτα (Ε.Π.), →, 3.727 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 7.
45. "Εμ. 30	"Οπ. 42	"Αρτα (Ε.Π.), →, 5.138 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 8.
46. "Εμ. 31	"Οπ. 43	* Ἀθῆναι, (Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 102), →, 6.125 γρ.
47. "Εμ. 32	"Οπ. 44	"Ιωάννινα, ἐκ Νικοπόλεως 1967, →, 7.97 γρ.
48. "Εμ. 33	"Οπ. 45	Μοδένα (ἐφθ.).
49. "Εμ. 34	"Οπ. 46	* Κόρινθος. Edwards, ἀριθ. 254a.
50. "Εμ. 35	"Οπ. 47	* Κόρινθος. Edwards, ἀριθ. 254b.
51. "Εμ. 36	"Οπ. 48	* Μοδένα.
52. "Εμ. 37	"Οπ. 49	* Συλλογή Vermeule, πρόην Lockett, ↑, 5.99 γρ. "Εμ. [ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ]. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΚΤ]ICM[A CΕΒΑΣΤΟΥ]. "Η Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξ., κρα- τοῦσα ἀγγεῖον-ἐπαθλον καὶ δᾶδα.
53. "Εμ. 38	"Οπ. 50	* α) Βερολῖνον, ↑, 6.34 γρ. β) Ἀθῆναι, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1954, ↘, 5.85 γρ. "Εμ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. Προτομὴ τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ πρὸς ἄρ. "Οπ. CΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙCMA. "Η Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ.,

			κρατούσα ἀγγεῖον-ἐπαθλον.
54. "Εμ. 39	"Οπ. 51	↓	* Βερολῖνον, Cassel, ↙ , 7.74 γρ.
55. "Εμ. 39	"Οπ. 52		* Βερολῖνον, ἀριθ. 17054, ↙ , 8.66 γρ.
56. "Εμ. 40	"Οπ. 53		* α) Νέα Ὑόρκη, ↙ , 6.89 γρ. β) Παρίσιοι, ↓ , 7.08 γρ.
57. "Εμ. 40	"Οπ. 54		* α) Νέα Ὑόρκη, ↓ , 7.24 γρ. β) Βιέννη, ↓ , 6.55 γρ. Schlosser, ἀριθ. 5.
58. "Εμ. 40	"Οπ. 51	↑	* Νέα Ὑόρκη, ↓ , 9.42 γρ.
59. "Εμ. 40	"Οπ. 55		* α) Λονδῖνον, ↓ , 9.30 γρ. BMC, ἀριθ. 1. β) Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως, Ῥοδεῖον 1969, ↓ .
60. "Εμ. 41	"Οπ. 56		* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓ , 9.38 γρ.
61. "Εμ. 42	"Οπ. 57		* Μοδέννα. "Εμ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Προτομὴ τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. IEPAC. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατούσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
62. "Εμ. 43	"Οπ. 58		* Βιέννη, ↓ , 2.90 γρ. Schlosser, ἀριθ. 1.
63. "Εμ. 43	"Οπ. 59		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 3.62 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Κωνικὸν οἰκοδόμημα, προφανῶς φάρος.
64. "Εμ. 43	"Οπ. 60		* Λονδῖνον, ↙ , 2.42 γρ., πρόσκλημα 1909. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Ἰερὰ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας στέφανος· κάτωθεν αὐτῆς ἀγγεῖον(;). Στικτὸς κύκλος.
65. "Εμ. 43	"Οπ. 61		* Παρίσιοι, → , 2.57 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Ἑρμῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν κηρύκειον.
66. "Εμ. 43	"Οπ. 62		* Winterthur, 1778, 3.25 γρ. "Εμ. IEPA ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Κάπρος τρέχων πρὸς δεξ.
67. "Εμ. 44	"Οπ. 63		* Βιέννη, ↑ , 3.25 γρ. Schlosser, ἀριθ. 2.

Νικόπολις(;)

68. "Εμ. 45

"Οπ. 64

"Εμ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.

Κεφαλή πυργοστεφής τῆς Πόλεως πρὸς δεξ.

"Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.

Ζεὺς καθήμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν ἀετὸν καὶ σκῆπτρον.

* Βερολῖνον, C.R.Fox, ↑, 5.655 γρ.

Αὐγούστος

27 π.Χ. - 14 μ.Χ.

1. "Εμ. 1

"Οπ. 1

2. "Εμ. 1

"Οπ. 2

3. "Εμ. 1

"Οπ. 3

4. "Εμ. 1

*"Οπ. 4

5. "Εμ. 1

*"Οπ. 5

6. "Εμ. 1

"Οπ. 6

7. "Εμ. 1

"Οπ. 7

8. "Εμ. 1

*"Οπ. 8

9. "Εμ. 1

"Οπ. 9

10. "Εμ. 1

*"Οπ. 10

11. "Εμ. 1

"Οπ. 11

12. "Εμ. 1

"Οπ. 12

"Εμ. ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.

Κεφαλή γυμνή τοῦ Αὐγούστου πρὸς δεξ.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ.

Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον.

α) Νέα Ὑόρκη, ↑, 4.28 γρ.

* β) Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↖, 5.71 γρ.
Grose, ἀριθ. 5139.

γ) Ἀθῆναι, 1891/92 Ζ' 2, ↗, 5.25 γρ.

* Ὁξφόρδη, →, 4.82 γρ.

α) Κοπεγχάγη, ←, 6.54 γρ.
SNG Cop., ἀριθ. 57.* β) Δρέσδη, ἀριθ. 2858, 6.67 γρ.
* Νεάπολις, F6810, ↗, 5.61 γρ.
C.M.N.N. I, ἀριθ. 6810.

* Νέα Ὑόρκη, ↗, 3.48 γρ.

* Λονδῖνον, ↘, 4.00 γρ.
BMC, ἀριθ. 11.

* Μόναχον, ↑, 5.049 γρ.

* α) Νέα Ὑόρκη, ↗, 5.31 γρ.

β) Συλλογὴ Δημητριάδη, ↘, 4.126 γρ.

γ) Συλλογὴ Vermeule, Βοστώνη, πρῶην Lockett, ↓, 4.07 γρ.

Βιέννη, ←, 6.45 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 6 - 9.

* α) Βιέννη, ↓, 5.20 γρ.
ξ.ἀ.

β) D. Macdonald, ↓, 5.39 γρ.

γ) Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1959, Θέατρον, ↑.

α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 5.07 γρ.

* β) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer (1900), ↑, 5.35 γρ.

* α) Καϊμπριτζ, McClean Collection, →, 7.01 γρ.
Grose, ἀριθ. 5141.

β) Καϊμπριτζ, McClean Collection,

			Grose, ἀριθ. 5140.
13. "Εμ. 1	—	"Οπ. 13	* "Αθῆναι (Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 31) ↙, 4.55 γρ.
14. "Εμ. 1	—	"Οπ. 14	* α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8203, ←, 6.90 γρ. β) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8204, ↘, 4.35 γρ. * Γκράτς (Αὐστρία), ↗, 3.88 γρ.
15. "Εμ. 1	—	"Οπ. 15	
16. "Εμ. 1α	—	"Οπ. 16	* Καϊμπριτς, Leake Collection, ←, 5.299 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 1.
17. "Εμ. 1α	—	*"Οπ. 17	* "Αθῆναι, ἀριθ. 1936α, ↗, 7.20 γρ.
18. "Εμ. 2	—	"Οπ. 17	* α) "Οξφόρδη, ↓, 6.66 γρ. β) "Αθῆναι, ↘, 6.78 γρ.
19. "Εμ. 2	—	"Οπ. 18	α) "Οξφόρδη, ↑, 4.89 γρ. * β) Βερολῖνον, Fox 1873, ↖, 4.93 γρ.
20. "Εμ. 1	—	"Οπ. 19	* Βατικανόν, ἀριθ. 34.
21. "Εμ. 1	—	"Οπ. 20	* Βατικανόν, ἀριθ. 35.
22. "Εμ. 1	—	"Οπ. 21	* Βιέννη, ↓, 7.15 γρ. Schlosser, ἀριθ. 6 - 9.
23. "Εμ. 3	—	"Οπ. 21	* Παρίσιοι, ↗, 7.12 γρ.
24. "Εμ. 4	—	"Οπ. 22	* Συλλογή Μελετοπούλου.
25. "Εμ. 4	—	"Οπ. 23	* Βοστώνη.
26. "Εμ. 5	—	"Οπ. 24	* α) Λονδῖνον, ←, 7.10 γρ. β) "Οξφόρδη, ↙, 5.38 γρ. γ) Boutin, Παρίσιοι, Φεβρουάριος 1961. δ) "Ιωάννινα, ἀνασκαφή Δωδώνης 1959, ↙.
27. "Εμ. 6	—	"Οπ. 24	* α) Βερολῖνον, Löbbecke (1906), →, 5.45 γρ. β) Συλλογή Εὐελπίδου, ↓, 5.700 γρ. γ) Leu - Münzen und Medaillen, 21 - 22, Octob., Niggeler, 6.56 γρ. δ) Συλλογή Franke, πρῶην Hollschek, ↓, 5.38 γρ. ε) Münster, ←, 6.51 γρ. (κακέκτυπον). στ) "Ιωάννινα, ἀνασκαφή Δωδώνης 1959, Θέατρον, →.
28. "Εμ. 7	—	"Οπ. 24	* Λονδῖνον, ↗, 5.10 γρ. BMC, ἀριθ. 10.
29. "Εμ. 7	—	*"Οπ. 25	* α) Βιέννη, ←, 7.45 γρ. Schlosser, ἔ.ἄ. β) Συλλογή Franke, πρῶην Hollschek, ↖, 5.10 γρ.
30. "Εμ. 7	—	*"Οπ. 26	* Νεάπολις, ἀριθ. 6811, ↓, 2.48 γρ. C.M.N.N. I, ἀριθ. 6811.
31. "Εμ. 7	—	*"Οπ. 12	* Βερολῖνον, v. Knobelsdorf, ↙, 6.27 γρ.
32. "Εμ. 7	—	"Οπ. 27	"Ιωάννινα, ἀνασκαφή "Αρτης 1969, ↗, 4.758 γρ.
33. "Εμ. 8	—	"Οπ. 28	* Μόναχον, ↙, 5.196 γρ.

34. "Εμ. 9	"Οπ. 29	* Νέα Ὑόρκη, → , 5.28 γρ.
35. "Εμ. 10	"Οπ. 29	* α) Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↑ , 6.44 γρ.
		β) Boutin, Παρίσιοι, Φεβρουάριος 1961.
36. "Εμ. 10	"Οπ. 30	* Μόναχον, ← , 4.101 γρ.
37. "Εμ. 10(;)	"Οπ. 31	* Αθῆναι, ἀριθ. Π 1908/9, I, 56, ↓ , 5.37 γρ.
38. "Εμ. 11	"Οπ. 32	* Boutin, Παρίσιοι, Φεβρουάριος 1961.
39. "Εμ. 12	"Οπ. 33	* Mechi, Βιέννη, → , 6.10 γρ.
40. "Εμ. 13	"Οπ. 34	Καϊμπριτζ, General Collection, ↘ , 5.342 γρ., ἐφθ.
		"Εμ. ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.
		Κεφαλή γυμνή Αὐγούστου ἐντὸς στεφάνου, πρὸς δεξ.
		"Οπ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.
		Κεραυνὸς μετὰ ταινιῶν καὶ κηρύκειον.
41. "Εμ. 14	"Οπ. 35	* Παρίσιοι, ↓ , 14.87 γρ.
		Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 99 (κεφαλή πρὸς ἀρ.)
42. "Εμ. 15	"Οπ. 36	* Βιέννη, ↗ , 14 γρ.
		Schlosser, ἀριθ. 11.
		"Εμ. ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.
		Κεφαλή γυμνή τοῦ Αὐγούστου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
		"Οπ. Α[ΥΓΟΝΣΤ]ΟΣ.
		Ὁ αὐτοκράτωρ φέρων χλαμύδα, ἔφιππος, καλ- πάζων πρὸς δεξ. καὶ ἔχων ἀνασηκωμένην τὴν δε- ξιάν. Στικτὸς κύκλος.
		Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 94.
43. "Εμ. 16	"Οπ. 37	* Βερολῖνον, Fox, ↙ , 8.21 γρ.
		"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων.
44. "Εμ. 16	"Οπ. 38	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5376, ↓ , 5.53 γρ.
		"Εμ. ΚΤΙΣΤΗΣ ΑΥΓΟΝΣΤΟΣ.
		Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ μήλων (;).
45. "Εμ. 17	"Οπ. 39	* Βερολῖνον, Fox, ↓ , 6.11 γρ.
		"Εμ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑ.
		Τὸ αὐτό.
		ΝΕΙΚΟΠΟ[ΛΕΩΣ].
		"Οπ. Προτομή τῆς Πόλεως πτερωτὴ καὶ πυργοστεφῆς πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
46. "Εμ. 18	"Οπ. 40	* α) Βιέννη, ↓ , 3.70 γρ.
		Schlosser, ἀριθ. 17 - 18.
		β) Ὁξφόρδη, ↓ , 3.97 γρ.
		γ) Παρίσιοι, ↓ , 4.25 γρ.
		δ) Winterthur, ἀριθ. 1780, ↙ , 4.47 γρ.

47. "Εμ. 18	"Οπ. 41	* Βερολῖνον, Peytriguet (1869), ↓, 4.965 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφή ἀσαφής. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν ράβδον πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφεις καὶ ἔχων τὴν δε- ξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Στικτὸς κύκλος.
48. "Εμ. 18	"Οπ. 42	* Βερολῖνον, v. Rauch, ↘, 3.853 γρ. "Εμ. ΚΤΙCΤΗC ΑΥΓΟΥCΤΟC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Τὸ αὐτό.
49. "Εμ. 19	"Οπ. 43	* α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 3.82 γρ. * β) Μόναχον, ↓, 3.113 γρ. γ) Κοπεγχάγη, ↓, 2.87 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 59. δ) Βιέννη, ↓, 2.55 γρ. Schlosser, ἀριθ. 12. ε) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1910/11, ΛΑ', 22, ↓, 2.14 γρ. στ) Συλλογὴ Vermeule, Βοστώνη, πρῶην Lockett, ↓, 2.00 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα γλαῦκα καὶ ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος. Στικτὸς κύκλος.
50. "Εμ. 19	"Οπ. 44	* α) Βερολῖνον, ἀριθ. 28632/5, ↑, 2.51 γρ. β) Νέα Ὑόρκη, ↓, 2.97 γρ. * γ) Βιέννη, ↑, 3.10 γρ. Schlosser, ἀριθ. 14. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα κλάδον φοί- νικος καὶ στέφανον. Στικτὸς κύκλος.
51. "Εμ. 19	"Οπ. 45	α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 1.81 γρ. * β) Λονδῖνον, ↓, 4.20 γρ. BMC, ἀριθ. 7.
52. "Εμ. 19	"Οπ. 46	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 3.310 γρ.
53. "Εμ. 20	"Οπ. 47	* Βοστώνη, πρῶην Lockett, ↓, 3.07 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
54. "Εμ. 19	"Οπ. 48	* α) Λονδῖνον, ↑, 2.75 γρ.

			BMC, ἀριθ. 8.
			β) Ἀθῆναι, ἀριθ. A.E. 387, ↑, 2.80 γρ.
			ῥΕμ. Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. ΝΕΙΚΟΠΟ[ΛΕΩC].
			Νίκη ἰσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
55. ῥΕμ. 21	—	ῥΟπ. 49	Βιέννη, ↓, 3.15 γρ.
			* Schlosser, ἀριθ. 10.
			ῥΕμ. Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
			Πρῶρα πλοίου εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
56. ῥΕμ. 21	—	ῥΟπ. 50	* α) Ὁξφόρδη, ↓, 3.03 γρ.
			β) Νέα Ὑόρκη, ↓, 3.84 γρ.
			γ) Cahn's Sale Catalogue 1931, ἀριθ. 71, 745.
57. ῥΕμ. 21	—	*ῥΟπ. 51	* Ὁξφόρδη, ↓, 3.20 γρ.
			ῥΕμ. Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. Ἡ αὐτὴ παράστασις, ἀλλὰ πρὸς ἄρ.
58. ῥΕμ. 21	—	ῥΟπ. 52	* Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 3.22 γρ.
			ῥΕμ. СЕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙCΜΑ.
			Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. Τὸ αὐτό.
59. ῥΕμ. 22	—	ῥΟπ. 53	α) Βερολῖνον, ἀριθ. 10685, ↘, 3.47 γρ.
			* β) Παρίσιοι, ↓, 4.40 γρ.
			* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8.205, ↓, 3.70 γρ.
60. ῥΕμ. 23	—	ῥΟπ. 54	ῥΕμ. ΚΤΙCΤΗC ΑΥΓΟΥCΤΟC.
			Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			ῥΑρτεμις βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα τόξον καὶ φέρουσα φαρέτραν· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς κύων.
			Στικτὸς κύκλος.
			Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 86.
61. ῥΕμ. 21	—	ῥΟπ. 55	* α) Λονδῖνον, ↓, 3.60 γρ.
			BMC, ἀριθ. 9.
			β) Βιέννη, ↓, 2.80 γρ.
			Schlosser, ἀριθ. 13.
			ῥΕμ. ΑΥΓΟΝCΤΟC.
			Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. Τὸ αὐτό.
			* Βερολῖνον, Dressel (1921), ↓, 3.18 γρ.
62. ῥΕμ. 24	—	ῥΟπ. 56	ῥΕμ. Τὸ αὐτό.
			ῥΟπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			Ἡ Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέραc Ἀμαλθείας.

63. "Εμ. 24	—	"Οπ. 57	* Κοπεγχάγη, ↓ , 3.08 γρ. SNG Corp., ἀριθ. 58. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΟΣ. Κυκλικὸν οἰκοδόμημα μετὰ ὀπαίου καὶ τεσσάρων κίωνων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διακρίνεται ἄγαλμα πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
64. "Εμ. 24	—	"Οπ. 58	"Οξφόρδη, Christ Church, ↓ , 3.27 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. "Απόλλων γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ἱμάτιον ἀναδιπλωμένον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τόξον(;). Στικτὸς κύκλος.
65. "Εμ. 24	—	"Οπ. 59	α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↘ , 3.71 γρ.
66. "Εμ. 25	—	"Οπ. 60	* β) Βερολῖνον, ἀριθ. 5177, ↘ , 3.185 γρ. Παρίσιοι, ↓ , 5.15 γρ. "Εμ. CEBACTOY K TICMA. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC. Ταῦρος ἱστάμενος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, II, 56, ἀριθ. 79.
67. "Εμ. 22	↑	"Οπ. 61	* α) Λονδῖνον, πρόσκτημα 1906, ↓ , 2.75 γρ.
68. "Εμ. 26	↓	"Οπ. 62	β) Παρίσιοι, ↓ , 5.15 γρ.
69. "Εμ. 26	—	*"Οπ. 63	*"Οξφόρδη, ↘ , 3.98 γρ. * Νέα Ὑόρκη, ↘ , 4.23 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC. Τρίαινα πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται δελφίν. * Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↑ , 4.33 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 4. "Εμ. [K TIC THC] AY ΓOYCTOC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη ἐπὶ δίππου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, ἀριθ. 8012, ↙ , 5.78 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
70. "Εμ. 22	↑	"Οπ. 64	"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ μήλων(;). Στικτὸς κύκλος. * Συλλογὴ Δημητριάδη, ↗ , 4.573 γρ. "Εμ. K TIC THC AY ΓOYCTOC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἰππεύς (ὁ αὐτοκράτωρ) καλπάζων πρὸς δεξ.
71. "Εμ. 27	—	"Οπ. 65	* α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 4.43 γρ.
72. "Εμ. 27	—	"Οπ. 66	β) Συλλογὴ Vermeule, Βοστώνη, πρῶην Lockett,
73. "Εμ. 28	—	"Οπ. 67	

		↓, 2.85 γρ.
		γ) Ἰωάννινα ἐκ Νικοπόλεως 1969, Ὠδεῖον, ↓.
		Ἔμ. Τὸ αὐτό.
74. Ἔμ. 28	Ὀπ. 68	Ὀπ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. Ἀθῆναι, ἀριθ. 1908/9, Α', 9, ↘, 5.52 γρ. ΚΤΙCΤΗC ΑΥ[ΓΟΥCΤΟC].
		Ἔμ. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Αὐγούστου πρὸς δεξ.
		Ὀπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
		Ἡ Δήμητρα(;) ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα δᾶ- δα(;) καὶ ἀγγεῖον(;).
75. Ἔμ. 29	Ὀπ. 69	Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 87. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 4.880 γρ.
		Ἔμ. ΚΤΙCΜΑ CΕΒΑCΤΟΥ.
		Κεφαλὴ Αὐγούστου πρὸς δεξ. δαφνοστεφῆς.
		Ὀπ. [ΙΕΡΑ ΝΙ]ΚΟΠΟ[ΛΙC].
		Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον.
76. Ἔμ. 30	Ὀπ. 70	* Βερολῖνον, Cassel, ↗, 8.88 γρ.
		Ἔμ. Τὸ αὐτό.
		Ὀπ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙC
		Προτομὴ τῆς Πόλεως πτερωτὴ καὶ πυργοστεφῆς πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
77. Ἔμ. 30	Ὀπ. 71	* α) Μόναχον, ↓, 11.295 γρ.
		β) Μόναχον, ↑, 8.878 γρ.
78. Ἔμ. 31	Ὀπ. 72	* Βιέννη, ↘, 12.50 γρ.
		Schlosser, ἀριθ. 17, 18.
79. Ἔμ. 32	Ὀπ. 73	* Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↖, 9.42 γρ.
		N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 3.
80. Ἔμ. 33	Ὀπ. 73(;)	Βερολῖνον, Cassel, ↖, 7.99 γρ.
		Ἔμ. [ΚΤΙC]ΜΑ CΕΒΑCΤΟΥ.
		Τὸ αὐτό.
		Ὀπ. [ΙΕΡ]ΑC [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC].
		Πολεμιστῆς (ὁ αὐτοκράτωρ;) ἱστάμενος ἐπὶ πλοίου πρὸς δεξ., κρατῶν ἀσπίδα καὶ δόρυ.
81. Ἔμ. 34	Ὀπ. 74	* Βιέννη, ←, 8.60 γρ.
		Schlosser, ἀριθ. 15.
		Ἔμ. ΚΤΙCΜΑ CΕΒΑCΤΟΥ.
		Τὸ αὐτό.
		Ὀπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC ΙΕΡΑC.
		Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀσπίδα καὶ δόρυ διὰ τῆς ἀριστερᾶς.
82. Ἔμ. 36	Ὀπ. 75	* Ἀθῆναι, ἀριθ. 1968/489, ↘, 11.98 γρ.
		ΑΔ 24, 1969, Χρονικά, σ. 10, ἀριθ. ιβ.

		<p>᾽Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>᾽Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.</p> <p>Σκηγή ἐκ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ἀκτίου· δύο πολεμικά πλοῖα μετὰ πολεμιστῶν τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Στικτὸς κύκλος.</p>
83. ᾽Εμ. 36	᾽Οπ. 76	<p>* α) Λονδῖνον, , 15.65 γρ. BMC, ἀριθ. 12.</p> <p>β) Βιέννη, , 13.25 γρ. Schlosser, ἀριθ. 16.</p> <p>γ) Νέα Ὑόρκη, , 14.82 γρ.</p> <p>δ) Παρίσιοι, , 17.51 γρ. (σύγχρονος ἐπεξεργασία). Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 97.</p>
84. ᾽Εμ. 37	᾽Οπ. 77	* Βερολῖνον, Löbbecke (1906), , 15.42 γρ.
85. ᾽Εμ. 38	᾽Οπ. 78	<p>* α) Βερολῖνον, , 17.35 γρ.</p> <p>β) Ἀρτα, ἐκ Νικοπόλεως (1967), , 10.69 γρ. (ἐφθ.) Γλασκώβη, 10.642 γρ. (ἀποτετριμμένον). Hunterian Collection I, σ. 11, ἀριθ. 1.</p>
86. ᾽Εμ. 39	᾽Οπ. 79	
87. ᾽Εμ. 40	᾽Οπ. 80	<p>* Γλασκώβη, 13.111 γρ. ἔ.ἀ. ἀριθ. 2.</p> <p>᾽Εμ. ΚΤΙCΤΗC CEBACTOC.</p> <p>Κεφαλὴ γυμνὴ Αὐγούστου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>᾽Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛ[ΕΩC].</p> <p>Πλοῖον μετὰ τριῶν κωπηλατῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
88. ᾽Εμ. 41	᾽Οπ. 81	<p>* α) Ἀθῆναι (Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 38), , 8.89 γρ.</p> <p>β) Παρίσιοι, , 6.66 γρ. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 109 - 111.</p> <p>᾽Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>᾽Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.</p> <p>Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, κρατῶν ῥάβδον πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφεις, ἔχων δὲ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Πρβ. Mionnet Sup. III, ἀριθ. 88 (ΑΥΓΟΥCΤΟC ΚΤΙCΤΗC).</p>
89. ᾽Εμ. 41	᾽Οπ. 82	<p>* Συλλογὴ Εὐελπίδου, , 14.970 γρ.</p> <p>᾽Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.</p> <p>Νίκη ἐπὶ καλπαζούσης συνωρίδος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
90. ᾽Εμ. 41	᾽Οπ. 83	<p>* Ἀρτα (Ε.Π.), , 7.570 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.) ἀριθ. 22¹.</p>

1. Εἰς Ἀγρίππαν· ἀναθεώρησις τῆς ἀρχικῆς κατατάξεως.

Ἀγρίππας¹

1. Ἦμ. 1 Ὡπ. 1

2. Ἦμ. 2 Ὡπ. 2

3. Ἦμ. 2 Ὡπ. 3

4. Ἦμ. 2 Ὡπ. 4

5. Ἦμ. 2 Ὡπ. 5

Ἦμ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑ.

Κεφαλὴ γυμνὴ Ἀγρίππα πρὸς ἄρ.

Ὡπ. ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.

Ἀκροστόλιον ἐντὸς στεφάνου.

α) Βερολῖνον, ἀριθ. 5442, ↗, 6.40 γρ.

* β) Παρίσιοι, ←, 9.48 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 115.

Ἦμ. Τὸ αὐτό.**Ὡπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.**

Τρίαινα περίξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν.

α) Βερολῖνον, ἀριθ. 7716, ↗, 3.67 γρ.

β) Βερολῖνον, ἀριθ. 28645, ↗, 3.35 γρ.

γ) Λονδῖνον, ↗, 2.70 γρ.

BMC, ἀριθ. 13.

δ) Λονδῖνον, ↗, 3.93 γρ.

BMC, ἀριθ. 14.

ε) Βιέννη, ↓, 3.30 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 19.

στ) Κοπεγχάγη, ↑, 3.00 γρ.

SNG Cop., ἀριθ. 60.

ζ) Παρίσιοι, ←, 2.16 γρ.

α) Νέα Ὑόρκη, →, 2.83 γρ.

β) Συλλογὴ Δημητριάδη, ↘, 2.718 γρ.

α) Καϊμπριτζ, Leake Collection, →, 3.20 γρ.

N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 16.

β) Κοπεγχάγη, ↑, 2.44 γρ.

SNG Cop., ἀριθ. 61.

α) Ὁξφόρδη, ↑, 2.59 γρ.

β) Ὁξφόρδη, →, 2.899 γρ.

γ) Δρέσδη, ἀριθ. 2809, ↗, 2.16 γρ.

Τιβέριος

14 μ.Χ. - 37 μ.Χ.

Ἦμ. KAICAP TIBERIOΣ.

Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς τοῦ Τιβερίου πρὸς δεξ.

Ὡπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος.

1. Ἦμ. 1 Ὡπ. 1

* Βιέννη, ↑, 5.05 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 20.

1. Ἐθεωρήθη σκόπιμον ὅπως ἡ μικρὰ κοπὴ τοῦ Ἀγρίππα τοποθετηθῇ ἀμέσως μετὰ τὸν Αὐγουστον, καθότι αὕτη εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς νίκης τοῦ Ἀκτίου. Διὰ τὴν χρονολόγησιν γενικῶς τῶν νομισμάτων τοῦ Ἀγρίππα βλ. ANNE ROBERTSON, Roman Imperial Coins in the Hunter Coin Cabinet I, Augustus to Nerva, Oxford 1962, σ. LXIV.

Νέρων

54 - 68 μ.Χ.

1. "Εμ. 1 — "Οπ. 1
 2. "Εμ. 1 — "Οπ. 2

3. "Εμ. 2 — "Οπ. 3

4. "Εμ. 1 — "Οπ. 4

5. "Εμ. 1 — "Οπ. 5

6. "Εμ. 3 — "Οπ. 6

7. "Εμ. 4 — "Οπ. 7

"Εμ. ΝΕΡΩΝΟΝΙΚΟΠΟΛΙΣ Η ΠΡΟΣ ΑΚΤ. .

Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ
 πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΝΕΡΩΝΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑ ΣΕΒΑ, ἐν τῷ πεδίῳ
 ΕΠΙΦΑΝΙΑ.

Πλοῖον μετὰ κωπηλατῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* α) Νεάπολις, ἀριθ. S10331, ←, 8.45 γρ.

β) Βερολῖνον, ἀριθ. 6174, ↖, 7.74 γρ.

α) Νέα Ὑόρκη, ↗, 9.41 γρ.

β) Νεάπολις, ἀριθ. F6812, ↙, 7.45 γρ.
 C.M.N.N. I, ἀριθ. 6812.

γ) Winterthur (1779), ↘, 7.73 γρ.

δ) Βερολῖνον, ἀριθ. 28764, ↗, 10.16 γρ.

* ε) Βερολῖνον, C.R. Fox, ←, 9.68 γρ.

* στ) Παρίσιοι, ↖, 10.87 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 118.

* Παρίσιοι, ↖, 8.07 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 119.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΡΩΝΟΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ.

Τὸ αὐτό.

* Νέα Ὑόρκη, ↑, 10.72 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΡΩ. . . .

Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον.
 Στικτὸς κύκλος.

* Seaby, XII/57.

"Εμ. SEBASTON ΝΕΡΩ[NA].

Προτομή δαφνοστεφῆς τοῦ Νέρωνος πρὸς δεξ.
 Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚ[ΟΠΟΛΕΩΣ].

Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον.
 Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, Friedländer (1861), ↑, 3.41 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΙΚΗ ΠΟΠΠΑΙΑ¹.

Τὸ αὐτό.

* Βιέννη, ↓, 3.20 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 21.

1. Ὁ αὐτὸς εἰκονογραφικὸς τύπος καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή εἰς Σμύρνην Ἰωνίας, πρβ. BMC Ionia, σ. 271, ἀριθ. 292 (πίν. 28, ἀριθ. 13).

Τραϊανὸς
98 - 117 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1	"Εμ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη. Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠ[ΟΛΕΩC]. 'Ασκληπιὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ., κρατῶν σκῆπτρον καὶ ράβδον πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφις. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 4.01 γρ. "Εμ. ΑΥΤΟΚΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΣ. Προτομή δαφνοστεφής μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. 'Η Τύχη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 3.365 γρ. β) Βερολῖνον, Löbbecke, ↘, 3.80 γρ. γ) Βατικανόν. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟ[ΛΕΩC]. Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, ἀριθ. 1173/1912, εὔρημα Δωδώνης, ↘, 3.795 γρ. "Εμ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩC]. 'Ερμῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν χλαμύδα καὶ κηρύκειον. Στικτὸς κύκλος. * α) Βερολῖνον, ἀριθ. 1173/1912, εὔρημα Δωδώνης, ↓, 3.58 γρ. β) Βιέννη, ↓, 3.65 γρ. Schlosser, ἀριθ. 26. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη. 'Αρτεμις τρέχουσα πρὸς δεξ. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 3.380 γρ. "Εμ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ. Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφής καὶ πτερωτὴ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * α) Λονδῖνον, ↓, 2.55 γρ. BMC, ἀριθ. 15. β) Βιέννη, ↓, 3.95 γρ. Schlosser, ἀριθ. 25.
2. "Εμ. 2	"Οπ. 2	
3. "Εμ. 2	"Οπ. 3	
4. "Εμ. 2	"Οπ. 4	
5. "Εμ. 2	"Οπ. 5	
6. "Εμ. 3	"Οπ. 6	

7. "Εμ. 3	"Οπ. 7	* γ) 'Οξφόρδη, ↙ , 4.41 γρ. * Παρίσιοι, ↓ , 3.80 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 120.
8. "Εμ. 3	"Οπ. 8	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↙ , 3.24 γρ.
9. "Εμ. 3	"Οπ. 9	* Λονδῖνον, ↓ , 3.30 γρ. BMC, ἀριθ. 16. "Εμ. ΑΥΤΟΚΑΙCΑΡ ΤΡΑΙΑΝΟC. Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC. Ταῦρος ἱστάμενος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 4	"Οπ. 10	* α) Βερολῖνον, ↓ , 3.48 γρ. * β) Κοπεγχάγη, ↓ , 3.75 γρ. SNG Cor., ἀριθ. 63. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΦΙΝΑΙΟC. 'Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., κρατῶν ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν καὶ ἔχων τὴν δεξιάν ἐπὶ τοῦ μηροῦ. Στικτὸς κύκλος.
11. "Εμ. 4	"Οπ. 11	* α) Βερολῖνον, v. Rauch, ↓ , 4.27 γρ. ZfN 1878, σ. 331, ἀριθ. 3. * β) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓ , 4.10 γρ. "Εμ. ΑΥΤ ΚΑΙCΑΡ ΤΡΑΙΑ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Τρίαινα πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται δελφίν.
12. "Εμ. 5	"Οπ. 12	* α) Λονδῖνον, πρόσκτημα 1908, ↙ , 3.80 γρ. β) Κοπεγχάγη, ↑ , 2.97 γρ. SNG Cor., ἀριθ. 65. "Εμ. [ΑΥΤΟ] ΤΡΑΙΑΝΟC CΩ ΤΗΡ ΠΟΛΕΩC. Κεφαλὴ δαφνοστεφής πρὸς δεξ. "Οπ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη. Δημήτηρ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς δύο δᾶδας.
13. "Εμ. 6	"Οπ. 13	* 'Ιωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1959, Θέατρον, ↖ . "Εμ. ΑΥΤΟΤΡΑΙΑΝΟC CΩ ΤΗΡ ΠΟΛΕΩC. Τὸ αὐτό. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄνω ΑΥΓΟΝCΤΟC. Πλοῖον μετὰ ἑξ κωπηλατῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
14. "Εμ. 7	"Οπ. 14	* Βιέννη, ↓ , 6.50 γρ. Schlosser, ἀριθ. 24. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλᾶμων. Στικτὸς κύκλος.

15. "Εμ. 7	"Οπ. 15	* Βερολῖνον, C.R. Fox, ↑ , 7.18 γρ.
16. "Εμ. 7	"Οπ. 16	* Λονδῖνον, πρόσκτημα 1883, ↓ , 5.10 γρ.
17. "Εμ. 7	"Οπ. 17	* Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↘ , 6.44 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 5, Sylloge, ἀριθ. 2601.
18. "Εμ. 7	"Οπ. 18	* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8230, ↓ , 4.80 γρ.
19. "Εμ. 7(;)	"Οπ. 19	* Ἀθῆναι, ἀριθ. 1970/227, ↓ , 7.225 γρ.
20. "Εμ. 8	"Οπ. 20	* Παρίσιοι, ↑ , 6.72 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΛΕΥΚΑΤΗΣ ΑΠΟΛΛΩΝ ¹ . Ἀπόλλων Λευκάτης ἱστάμενος γυμνὸς ἐπὶ βωμοῦ κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ. καὶ τείνων τὴν δεξιάν. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓ , 7.425 γρ. Imhoof - Blumer, Monnaies grecques, σ. 141. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον. * Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↓ , 4.47 γρ. Grose, ἀριθ. 5142. "Εμ. ΑΥΤ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΩΤΗΡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΟΣ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Βιέννη, ↑ , 4.25 γρ. Schlosser, ἀριθ. 22. * Παρίσιοι, ↓ , 5.00 γρ. * Κοπεγχάγη, ↓ , 4.97 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 62. * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓ , 3.71 γρ. * Βερολῖνον, ἀριθ. 5377, ↓ , 3.75 γρ. "Εμ. ΑΥΤ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΩΤΗΡ ΠΟΛΕΟΣ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό. * α) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↓ , 4.15 γρ. β) Γκράτς, ↓ , 4.75 γρ. * Βερολῖνον, Löbbecke, ↘ , 3.15 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΜΕΙΚΟΠΟΛΙΣ. Τὸ αὐτό. * Παρίσιοι, ↓ , 5.39 γρ.
21. "Εμ. 9	"Οπ. 21	
22. "Εμ. 10	"Οπ. 22	
23. "Εμ. 11	"Οπ. 23	
24. "Εμ. 11	"Οπ. 24	
25. "Εμ. 11	*"Οπ. 25	
26. "Εμ. 11	"Οπ. 26	
27. "Εμ. 11	"Οπ. 27	
28. "Εμ. 12	"Οπ. 28	
29. "Εμ. 12	"Οπ. 29	
30. "Εμ. 12	"Οπ. 30	

1. Ἡ γραφὴ τῆς λέξεως Ἀπόλλων ἀντίστροφος ΝΩΛΛΟΠΑ.

		Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 121.
31. "Εμ. 13	"Οπ. 31	* Μόναχον, ↓ , 4.208 γρ.
32. "Εμ. 14	"Οπ. 32	* Συλλογή Franke, πρώην Hollschek, ✓ , 3.63 γρ.
33. "Εμ. 15	"Οπ. 33	* Αθῆναι, ἀριθ. 1937α, ↓ , 3.97 γρ.
34. "Εμ. 16	"Οπ. 34	* α) Νεάπολις, F6813, ↓ , 3.90 γρ. C.M.N.N. I, ἀριθ. 6813. β) Ἰωάννινα, ἀνασκαφή Δωδώνης 1959, Θέατρον, ✓ .
35. "Εμ. 17	"Οπ. 35	* α) Ὀξφόρδη, ↓ , 4.50 γρ. β) Συλλογή Δημητριάδη, ↓ , 3.742 γρ. "Εμ. ΑΥΤΟ ΤΡΑΙΑΝΟC CΩΤΗΡ ΠΟΛΕΩC. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό.
36. "Εμ. 18	"Οπ. 36	* α) Βερολῖνον, Löbbecke, ✓ , 4.55 γρ. β) Βιέννη, ↓ , 4.00 γρ. Schlosser, ἀριθ. 23. γ) Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως 1971, ✓ , 3.308 γρ.
37. "Εμ. 19	"Οπ. 37	* Βατικανόν. "Εμ. [ΑΥΤΟ] ΤΡΑΙΑΝΟC CΩΤΗΡ ΠΟΛΕΟC. Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC. Πρῶρα πλοίου πρὸς ἄρ.
38. "Εμ. 20	"Οπ. 38	* Παρίσιοι, ↑ , 3.27 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 127.
39. "Εμ. 21	"Οπ. 39	* Βερολῖνον, v. Knobelsdorf, ↓ , 4.06 γρ.
40. "Εμ. 22	"Οπ. 40	* Παρίσιοι, ↓ , 4.79 γρ.
41. "Εμ. 23	"Οπ. 41	* Κοπεγχάγη, ↓ , 2.94 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 64. "Εμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς ἄρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 125.
42. "Εμ. 24	"Οπ. 42	* Νέα Ὑόρκη, ↓ , 3.86 γρ.
43. "Εμ. 25	"Οπ. 43	* Λονδῖνον, πιθανῶς πρώην Woodhouse 1866, ↓ , 3.80 γρ.

Ἀδριανὸς 117 - 138 μ.Χ.

"Εμ. ΑΔΡΙΑΝΟC ΚΑΙCΑΡ.
Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ θώρακος καὶ πτυ-
χώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
Ἀρτεμις τρέχουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα ἀνὰ μίαν
δᾶδα. Στικτὸς κύκλος.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1	* Καϊμπριτς, General Collection, ↓ , 2.43 γρ. SNG Fitz. Mus. IV, ἀριθ. 2602.
2. "Εμ. 2	"Οπ. 1	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5379, ↘ , 4.01 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
3. "Εμ. 2	"Οπ. 2	* Λονδῖνον, πρῶην Woodhave 1866, ↓ , 2.90 γρ.
4. "Εμ. 3	"Οπ. 3	* Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓ , 3.04 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 8. "Εμ. KAICAP AΔPIANOC. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς δεξ. καὶ ἄγκυρα. Στικτὸς κύκλος.
5. "Εμ. 4	"Οπ. 4	α) Βερολῖνον, ἀριθ. 28642/6, ↓ , 3.66 γρ. * β) Λονδῖνον, Earle Fox, πρόσκτημα 1920, ↓ , 3.20 γρ. γ) Παρίσιοι, ↓ , 3.59 γρ.
6. "Εμ. 5	"Οπ. 5	* Οξφόρδη, ↓ , 3.06 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. NEIKOΠO[ΛEΩC]. Μορφή ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον. Στικτὸς κύκλος (ἐφθαρμένον).
7. "Εμ. 6	"Οπ. 6	* Βερολῖνον, ἀριθ. 6759, ↘ , 3.04 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
8. "Εμ. 6	"Οπ. 7	* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓ , 2.75 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
9. "Εμ. 7	"Οπ. 8	* Λονδῖνον, πρόσκτημα 1936, ↓ , 3.60 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. AΥΓΟΥCΤOC. Πλοῖον μετὰ ἐπτὰ κωπῶν καὶ μιᾶς ἀνδρικῆς μορ- φῆς ἵσταμένης εἰς τὴν πρῶραν (πιθανῶς ὁ Ὀκτα- βιανός). Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 7	"Οπ. 9	* Παρίσιοι, ↓ , 3.77 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Ἐν τῷ ἐξέργῳ AKTIA. Τράπεζα ἀγωνιστικὴ μεταξύ δύο κλάδων φοίνι-

11. "Εμ. 8	"Οπ. 10	κος. Στικτός κύκλος. * α) Βερολῖνον, ἀριθ. 6175, ↓, 4.07 γρ. β) "Οξφόρδη, ↓, 4.82 γρ.
12. "Εμ. 9	"Οπ. 11	* α) Γλασκώβη, 6.184 γρ. Hunterian Collection, ἀριθ. 3. β) Συλλογή Εὐελπίδου, ↓, 5.270 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. "Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτός κύκλος.
13. "Εμ. 9	"Οπ. 12	α) Βερολῖνον, 1173/1912 εὔρημα Δωδώνης, ↓, 5.75 γρ. * β) Λονδῖνον, ↓, 7.55 γρ. BMC, ἀριθ. 17. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤ[Ω]N. "Η αὐτὴ παράστασις.
14. "Εμ. 10	"Οπ. 13	* Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↓, 4.67 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 9. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου (ἐκ μήλων;): ἄνω μονογράφημα Α . Στικτός κύκλος.
15. "Εμ. 9	"Οπ. 14	* "Οξφόρδη, ↓, 6.08 γρ.
16. "Εμ. 9	"Οπ. 15	* Λονδῖνον, ↓, 5.55 γρ. BMC, ἀριθ. 19.
17. "Εμ. 11	"Οπ. 14	* α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 7.89 γρ. β) Μόναχον, ↓, 7.734 γρ. γ) Παρίσιοι. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 144.
18. "Εμ. 12	"Οπ. 14	* Κοπεγχάγη, ↓, 5.81 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 69.
19. "Εμ. 13	"Οπ. 16	* Βιέννη, ↓, 4.90 γρ. Schlosser, ἀριθ. 27 - 28.
20. "Εμ. 14	"Οπ. 17	* Βιέννη, ↑, 3.80 γρ. Schlosser, ἀριθ. 27 - 28.
21. "Εμ. 15	"Οπ. 18	* Λονδῖνον, ↓, 7.10 γρ. BMC, ἀριθ. 20.
22. "Εμ. 16	"Οπ. 19	* Νέα Ὑόρκη, ↑, 5.16 γρ. "Εμ. ΑΔΡΙΑΝΟC [KAICAP]. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. "Οπ. Τὸ αὐτό.

23. "Εμ. 17	"Οπ. 20	* Καϊμπριτς, Leake Collection, ↑ , 6.67 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 6. "Εμ. KAICAP AΔPIANOC. Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώ- ρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. AYΓOYCTOC. "Ο 'Οκταβιανὸς ἔφιππος καλπάζων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
24. "Εμ. 18	"Οπ. 21	* Βερολῖνον, 1173/1912, εὔρημα Δωδώνης, ↓ , 7.37 γρ. "Εμ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής. Τὸ αὐτό. "Οπ. NEIKOΠOΛEΩC. Ἐρμῆς ἱστάμενος γυμνὸς πρὸς ἀρ. "Οπισθεν καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κριὸς πρὸς δεξ. * Βερολῖνον, C.R. Fox, ↓ , 5.105 γρ. "Εμ. KAICAP AΔPIANOC. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Κυκλοτερὲς οἰκοδόμημα μετὰ κιόνων καὶ κυκλι- κῆς στέγης, ἥτις συγκρατεῖται ὑπὸ κιόνων. Στι- κτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 139.
25. "Εμ. 19	"Οπ. 22	* Βερολῖνον, Dressel (1921), ↓ , 3.67 γρ. "Εμ. AΔPIANOC KAICAP. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Ἀρτεμις βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα τόξον καὶ φέρουσα φαρέτρα ἐπὶ τῶν ὤμων. Στικτὸς κύ- κλος. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς κύων.
26. "Εμ. 20	"Οπ. 23	* Βιέννη, ↓ , 3.25 γρ. Schlosser, ἀριθ. 29. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Ἀθηνᾶ βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα Νίκην καὶ δόρυ. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 132.
27. "Εμ. 21	"Οπ. 24	* Βερολῖνον, ἀριθ. 336/1910, ↓ , 3.29 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Κωνικὸν οἰκοδόμημα, προφανῶς φάρος. Στικτὸς κύκλος.
28. "Εμ. 22	"Οπ. 25	* Βιέννη, ↓ , 3.15 γρ. Schlosser, ἀριθ. 33.
29. "Εμ. 22	"Οπ. 26	

			᾽Εμ. KAICAP AΔPIANOC. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Τὸ αὐτό.
30. ᾽Εμ. 23	᾽Οπ. 26		* Βερολῖνον, ἀριθ. 8728, ↓ , 3.395 γρ.
			᾽Εμ. AΔPIANOC KAICAP. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
31. ᾽Εμ. 22	᾽Οπ. 27		* Βιέννη, ↓ , 3.45 γρ.
			Schlosser, ἀριθ. 30.
32. ᾽Εμ. 24	᾽Οπ. 28		* Λονδῖνον, πρόσκλημα 1927, ↓ , 2.80 γρ.
			᾽Εμ. KAICAP AΔPIANOC. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Τὸ αὐτό.
33. ᾽Εμ. 25	᾽Οπ. 29		* Λονδῖνον, ↓ , 6.35 γρ.
			BMC, ἀριθ. 18.
			᾽Εμ. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			Ἴσις ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ τελετουργικὸν ἀγγεῖον. Στικτὸς κύκλος ¹ .
34. ᾽Εμ. 26	᾽Οπ. 30		* Παρίσιοι, ↓ , 7.17 γρ.
			Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 133.
35. ᾽Εμ. 26	᾽Οπ. 31		* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓ , 5.57 γρ.
			᾽Εμ. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα κλάδον φοί- νικος καὶ στέφανον. Στικτὸς κύκλος.
36. ᾽Εμ. 27	᾽Οπ. 32		* Λονδῖνον, πρόσκλημα 1920, ↓ , 4.30 γρ.
			᾽Εμ. AΔPIANOC KAICAP. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Τὸ αὐτό.
37. ᾽Εμ. 28	᾽Οπ. 33		* Οἰφόρδη, ↓ , 2.70 γρ.
38. ᾽Εμ. 29	᾽Οπ. 34		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 3.66 γρ.
			᾽Εμ. ΑΥΤ KAICAP AΔPIANOC. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Τὸ αὐτό.
39. ᾽Εμ. 30	᾽Οπ. 35		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 7.30 γρ.
40. ᾽Εμ. 31	᾽Οπ. 36		* Νέα Ὑόρκη, ↓ , 4.20 γρ.
			᾽Εμ. ΑΥΤ AΔPIANOC KAICAP. Τὸ αὐτό.

1. Ἡ σειρά αὕτη ἐκόπη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὸ 130 μ.Χ., κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

41. "Εμ. 32 "Οπ. 37 ↓
 "Οπ. ΙΕΡΑ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ.
 Μηνίσκος καὶ δεκτάκτινος ἀστήρ. Στικτὸς κύκλος.
 * Winterthur, ἀριθ. 1781, ↑, 5.10 γρ.
 "Εμ. ΑΥΤ ΚΑΙCΑΡ ΑΔΡΙΑΝΟC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Πύλη μετὰ τριῶν ἀψίδων¹. Στικτὸς κύκλος.
 42. "Εμ. 33 "Οπ. 38 ↓
 * α) Βιέννη, ↑, 4.85 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 31, 32.
 β) Παρίσιοι, ↑, 4.84 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 141.
 γ) Βιέννη, ↑, 4.10 γρ.
 Schlosser, ξ.ά.
 δ) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↓, 6.03 γρ.
 ε) Κέρκυρα ἀριθ. 274, ἀνασκαφὴ Κασσιόπης 1970, ↑.
 43. "Εμ. 34 "Οπ. 39
 * Κοπεγχάγη, ↓, 4.63 γρ.
 SNG Cop., ἀριθ. 66.
 "Εμ. [ΑΥΤ ΚΑΙCΑΡ] ΑΔΡΙΑΝΟC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC ΙΕΡΑ.
 Προτομὴ πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ τῆς Πόλεως
 πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 44. "Εμ. 35 "Οπ. 40 ↓
 * Παρίσιοι, ↓, 3.73 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 134.
 "Εμ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφῆς.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Ὁ Ἀπόλλων καθήμενος πρὸς ἀρ. ἐπὶ βράχου(;) ἢ κορμοῦ δένδρου(;) ἔχων ἀνασηκωμένην τὴν δεξιάν.
 45. "Εμ. 36 "Οπ. 41 ↓
 * Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 3.43 γρ.
 46. "Εμ. 37 "Οπ. 42
 * Ὁξφόρδη, ↓, 4.25 γρ.

ἈντίνοοC

- "Εμ. ANTINOON ΘΕON.
 Προτομὴ Ἀντινόου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. Μηνίσκος καὶ δεκτάκτινος ἀστήρ. Στικτὸς κύκλος.
 47. "Εμ. 38 "Οπ. 43
 * α) Παρίσιοι, Collection Arnaud - Valton, ↓, 4.68 γρ.²

1. Βλ. ἄνωτέρω σ. 55.

2. Τεμάχιον ἐπιχρυσωμένον.

48. "Εμ. 39	↓	"Οπ. 37	↑	β) Παρίσιοι, →, 4.70 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 145.
				α) Παρίσιοι, ↗, 4.69 γρ.
				* β) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8210, ↑, 4.26 γρ.
				γ) Συλλογή Εὐελπίδου, →, 5.990 γρ.
				δ) Glendining, Φεβρουάριος 1961, R.C. Lockett, Greek Part IV, ἀριθ. 2855.
49. "Εμ. 40	↓	"Οπ. 44		* Βερολῖνον, ↓, 4.235 γρ.
50. "Εμ. 40	↓	"Οπ. 45		* Βιέννη, ↓, 5.10 γρ. Schlosser, ἀριθ. 37.
				"Εμ. Τὸ αὐτό.
				"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
				Πύλη μετὰ τριῶν ἀψίδων. Στικτὸς κύκλος.
				Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 148, 149.
51. "Εμ. 39	↑	"Οπ. 38	↑	* Βερολῖνον, C.R. Fox, ↑, 5.04 γρ.
52. "Εμ. 41	↑	"Οπ. 38	↑	* Κοπεγχάγη, ↗, 5.04 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 67.
53. "Εμ. 42	↑	"Οπ. 38	↑	* Βερολῖνον, v. Rauch, ↘, 3.965 γρ.
54. "Εμ. 43	↑	"Οπ. 46	↑	α) Παρίσιοι, ↑, 3.85 γρ.
				* β) Βιέννη, ↑, 3.70 γρ. Schlosser, ἀριθ. 35, 36.
				γ) Βιέννη, ←, 3.90 γρ. Schlosser, ε.ἀ.
				* δ) Ὁξφόρδη, ↘, 3.80 γρ.
				ε) Ὁξφόρδη, ↘, 3.95 γρ.
				στ) S'Ntamaria, 1950, Magnaguti 3, ἀριθ. 1120
55. "Εμ. 44	↑	"Οπ. 46	↑	* Βατικανόν.
				"Εμ. Τὸ αὐτό.
				"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
				Βωμός. Στικτὸς κύκλος.
56. "Εμ. 45	↑	"Οπ. 47	↑	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 3.95 γρ.
				"Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
				Τὸ αὐτό.
				"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC ΙΕΡΑ.
				Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
57. "Εμ. 46	↑	"Οπ. 40	↑	* Παρίσιοι, ↓, 4.95 γρ.
				"Εμ. Τὸ αὐτό.
				"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
				Ἀπόλλων καθήμενος ἐπὶ βράχου ἢ κορμοῦ δέν- δρου πρὸς ἀρ., στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ φέρων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.
				Πρβ. G. Blum, Numismatique d'Antinoos,

58. "Εμ. 46	"Οπ. 41	↑	ΔΕΝΑ 16, 1914, σ. 33, ἀριθ. 1. * Βιέννη, ↓, 2.80 γρ. Schlosser, ἀριθ. 34. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν ράβδον πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Cassel (1925), ↘, 4.11 γρ.
59. "Εμ. 46	"Οπ. 48	↓	* Κοπεγχάγη, ↓, 4.00 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 68. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος Λαφρίας ἐπὶ ἄρματος συ- ρομένου ὑπὸ δύο ἐλάφων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Münzen und Medaillen, 17 - 19 Juni 1954, πίν. 30, ἀριθ. 870. * Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1959, Θέατρον, ↓.
60. "Εμ. 47	"Οπ. 48	↓	
61. "Εμ. 47(;)	"Οπ. 49		
62. "Εμ. 46	"Οπ. 50	↑	

Αἴλιος

136 - 137 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1		"Εμ. ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙCΑΡ. Προτομή μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. "Οπ. ΝΙΚΟΠ[ΟΛΕΩC]. Ἡ Ἀκτιάς καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ ἄγγεῖον - ἔπαθλον. * Παρίσιοι, ↓, 21.51 γρ. "Εμ. Α ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙCΑΡ. Προτομή πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 152. * Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως 1969, Ῥδεῖον, ↑. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ δύο ἵππων πρὸς ἄρ. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 8.40 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ ἰδία παράστασις ὡς καὶ εἰς τὸ προηγούμενον, ἀλλὰ πρὸς δεξ.
2. "Εμ. 2	"Οπ. 2		
3. "Εμ. 2	"Οπ. 3		

4. "Εμ. 3	"Οπ. 4	* Βιέννη, ↓ , 7.65 γρ. Schlosser, ἀριθ. 38. "Εμ. [Λ ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙCΑΡ]. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δε- ξιᾶς Νίκην καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀσπίδα καὶ δό- ρυ. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 150.
5. "Εμ. 4	"Οπ. 5	* α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8207, ↓ , 6.75 γρ. β) Ἰωάννινα, τυχαῖον εὔρημα εἰς Νικόπολιν κατὰ τὸ 1967, ↑ , 10.34 γρ.
6. "Εμ. 4	"Οπ. 6	* Συλλογὴ Δημητριάδη, ↓ , 7.90 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κλάδον φοί- νικος καὶ στέφανον. Στικτὸς κύκλος.
7. "Εμ. 4	"Οπ. 7	* Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως 1969, Ῥδεῖον, ↓ . "Εμ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Κεφαλὴ τοῦ Αἰλίου πρὸς δεξ. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀγαλμα γυναικείας μορφῆς, ἱσταμένης πρὸς δεξ., κρατοῦσης φιάλην, τοποθετημένον ἐπὶ ὑψηλῆς βά- σεως. Στικτὸς κύκλος.
8. "Εμ. 5	"Οπ. 8	* Βιέννη, ↓ , 4.30 γρ. Schlosser, ἀριθ. 39. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἴσις ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, φέρουσα μόδιον, κρατοῦσα μακρὰν ράβδον καὶ τελετουργικὸν ἄγ- γεῖον. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 151.
9. "Εμ. 5	"Οπ. 9	* Λονδῖνον, ↓ , 5.40 γρ. BMC, ἀριθ. 21.
10. "Εμ. 6	"Οπ. 9	* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↘ , 4.35 γρ.
11. "Εμ. 7	"Οπ. 10	α) Ὁξφόρδη, ↓ , 2.84 γρ. β) Συλλογὴ Δημητριάδη, ↓ , 4.34 γρ. * γ) Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως 1969, Ῥδεῖον, ↓ . "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀνδρική μορφή ἐπὶ πλοίου πρὸς ἄρ. Στικτὸς κύ- κλος.

12. "Εμ. 7	—	"Οπ. 11
13. "Εμ. 7	—	"Οπ. 12
	↓	
	↑	
14. "Εμ. 5	—	"Οπ. 13
15. "Εμ. 8	—	"Οπ. 14

* Βιέννη, ↓ , 3.55 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 41.

* Λονδίνον, ↓ , 3.85 γρ.

BMC, ἀριθ. 22.

* Βερολῖνον, Löbbecke, ↘ , 4.35 γρ.

α) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↓ , 4.08 γρ.

β) Νεάπολις, ἀριθ. 6814, ↓ , 4.25 γρ.
C.M.N.N. I, ἀριθ. 6814.

γ) Ἰωάννινα, ἀνασκαφή Δωδώνης 1969, Βουλευτή-
ριον, ↓ .

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.

Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς ἄρ. καὶ
ἐπ' αὐτῆς ἄγκυρα. Στικτὸς κύκλος.

* Ὁξφόρδη, ↙ , 3.28 γρ.

* Βιέννη, → , 3.80 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 40.

* Βερολῖνον, ↘ , 3.15 γρ.

* Παρίσιοι, ↓ , 3.12 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 157.

* Λονδίνον, ↙ , 4.20 γρ.

BMC, ἀριθ. 23.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓ , 4.58 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Ὁ αὐτοκράτωρ(;) καλπάζων πρὸς δεξ. Στικτὸς
κύκλος. Ἐφθαρμένον.

Ἰωάννινα, ἐκ Νικοπόλεως 1970.

"Εμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής.

"Οπ. ΝΙΚ[ΟΠΟΛΕΩC].

Ἡ Τύχη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας

Ἀμαλθείας καὶ φιάλην(;). Στικτὸς κύκλος.

* Ἀθῆναι, Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 102, ↓ , 6.03 γρ.

16. "Εμ. 7	—	"Οπ. 15
17. "Εμ. 7	—	"Οπ. 16
	↑	
18. "Εμ. 6	—	"Οπ. 16
19. "Εμ. 6	—	"Οπ. 17
20. "Εμ. 9		"Οπ. 18
21. "Εμ. 10		"Οπ. 19
22. "Εμ. 11		"Οπ. 20
23. "Εμ. 12		"Οπ. 21

Ἄντωνεῖνος Εὐσεβῆς

138 - 161 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	—	"Οπ. 1
-----------	---	--------

"Εμ. ΚΑΙCΑΡ ΑΝΤΩΝΙΝΟC.

Προτομή δαφνοστεφής, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ
πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Νίκη ἐπὶ διίππου πρὸς ἄρ. Στικτὸς κύκλος.

* Παρίσιοι, ↓ , 6.55 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 160.

2. "Εμ. 1 "Οπ. 2 * Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 6.87 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον
 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
3. "Εμ. 1 "Οπ. 3 * Βερολῖνον, C.R. Fox, ✓, 6.43 γρ.
 "Εμ. . . . . ANTONINOC.
 Προτομή πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Ἡ Νέμεσις ἱσταμένη ἐντὸς διστύλου ναοῦ, ἔχουσα
 ὑψωμένην τὴν δεξιὰν καὶ κρατοῦσα διὰ τῆς ἀρι-
 στερεᾶς ράβδον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς τροχός.
 Στικτὸς κύκλος.
4. "Εμ. 2 "Οπ. 4 * Παρίσιοι, ↓, 8.88 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 161.
 "Εμ. ΜΑΙΑ. AN[TONINOC] KAICAP.
 Κεφαλὴ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC IEPA C.
 Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δε-
 ξιᾶς Νίκην καὶ διὰ τῆς ἀριστερεᾶς ἀσπίδα καὶ
 δόρυ. Στικτὸς κύκλος.
5. "Εμ. 3 "Οπ. 5 * Boutin, Παρίσιοι, Φεβρουάριος 1961.
 "Εμ. ΑΥΤΑΙΔΙΟC KAICAP[ANTONINOC].
 Τὸ αὐτό. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον
 καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
6. "Εμ. 4 "Οπ. 6 * Βιέννη, ↓, 8.45 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 42¹.
 "Εμ. ΑΥΤΚΑΙ ANTONINOC.
 Κεφαλὴ πωγωνοφόρος καὶ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.
 "Οπ. IEPA N ΝΙΚΟΠΟΛ[IN].
 Τὸ αὐτό.
7. "Εμ. 5 "Οπ. 7 * Νέα Ὑόρκη, ↓, 6.68 γρ.
 "Εμ. ΑΥΤΑΙΑ ΚΑΙΑΝΤΩΝ[INOC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Τὸ αὐτό.
8. "Εμ. 6 "Οπ. 8 * Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓, 8.76 γρ.
9. "Εμ. 7 "Οπ. 9 * Βιέννη, ↓, 4.75 γρ.
 "Οπ. [IEPA C NAYAPXIDOC] ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.

		Γυναικεία μορφή ίσταμένη προς άρ., κρατούσα σκήπτρον καὶ φιάλην.
10. "Εμ. 8	"Οπ. 10	* Βιέννη, ↓, 4.50 γρ. Schlosser, άριθ. 44. "Εμ. 'Επιγραφή άσαφής. Κεφαλή δαφνοστεφής 'Αντωνείνου Εϋσεβοϋς(;) προς δεξ. "Οπ. NEIKOΠOΛEΩC. Πλοῖον μετὰ κωπηλατῶν προς δεξ.
11. "Εμ. 9	"Οπ. 11	* Βερολῖνον, ↑, 2.805 γρ. "Εμ. ΑΥΤ.ΑΝΤΩΝΙΝΟC CEB.ΕΥCΥΠΓ. Προτομή δαφνοστεφής καὶ πωγωνοφόρος προς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. AKTIA ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.
12. "Εμ. 10	"Οπ. 12	α) Λονδῖνον, ↗, 1.77 γρ. (Α). BMC, άριθ. 24. β) Λένινγκραντ, άριθ. 8209, ↗, 1.60 γρ. (Α). γ) 'Οξφόρδη, ↗, 1.43 γρ. (Α). * Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↓, 1.47 γρ. (Α) N.H. Eur., σ. 77, άριθ. 11, Sylloge, άριθ. 2603.
13. "Εμ. 11	"Οπ. 13	* Νέα 'Υόρκη, ↑, 1.81 γρ. (Α). "Εμ. KAICAP ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Τὸ αὐτό.
14. "Εμ. 12	"Οπ. 14	"Οπ. Α ἐντὸς διπλοῦ στεφάνου. * Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 7.79 γρ. "Εμ. ΤΑΙΛΙΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Τὸ αὐτό.
15. "Εμ. 13	"Οπ. 15	"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων, πέριξ τοῦ ὁποίου κύκλος ἐκ στιγμῶν. * Παρίσιον, ↑, 3.07 γρ. Mionnet, Sup. III, άριθ. 167.
16. "Εμ. 14	"Οπ. 16	* Λένινγκραντ, άριθ. 8211, ↑, 3.24 γρ.
17. "Εμ. 15	"Οπ. 16	* 'Οξφόρδη, ↓, 2.43 γρ.
18. "Εμ. 16	"Οπ. 17	* α) Λένινγκραντ, άριθ. 8212, ↓, 2.26 γρ.
19. "Εμ. 17	"Οπ. 18	β) 'Ιωάννινα, άνασκαφή Νικοπόλεως 1969, 'Ωδεῖον, ↓, 2.81 γρ.
20. "Εμ. 18	"Οπ. 19	* Λονδῖνον, πρόσκλημα 1928, ↓, 3.05 γρ.
21. "Εμ. 19	"Οπ. 20	* Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 2.85 γρ.
22. "Εμ. 20	"Οπ. 21	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 3.66 γρ. "Εμ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.
23. "Εμ. 21	"Οπ. 22	* Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↗, 2.86 γρ.

- N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 7.
 "Εμ. ΑΙΛΙΟC ANTΩ NEINOC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Τὸ αὐτό.
 * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 4.10 γρ.
 Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 166.
24. "Εμ. 22 "Οπ. 23 "Εμ. AVTOKPAT. . . . .
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων, πέριξ τοῦ ὁποῖου
 ἡ ἐπιγραφή: [NI]ΚΟΠΟΛ[ΕΩC].
 * Λονδῖνον, ↑, 5.40 γρ.
 BMC, ἀριθ. 25.
25. "Εμ. 23 "Οπ. 24 "Εμ. . . . . [A]NTΩ NEIN[OC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων.
 * Βιέννη, ↑, 3.95 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 45.
26. "Εμ. 24 "Οπ. 25 "Εμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων.
 * Ὁξφόρδη, ↓, 3.46 γρ.
 Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 163.
27. "Εμ. 25 "Οπ. 26 "Εμ. ΤΑΙΛΙΟC ANTΩ NINOC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ δάφνης. Στικτὸς κύκλος.
 * Βερολῖνον, C.R. Fox (;) ↓, 5.26 γρ.
28. "Εμ. 26 "Οπ. 27 "Εμ. [ΤΑΙ]ΛΙΟC ANTΩ NINOC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Στέφανος ἐκ δάφνης ἐντὸς στικτοῦ κύκλου.
 * Λέινγκραντ, ἀριθ. 8208, ↓, 4.51 γρ.
29. "Εμ. 27 "Οπ. 28

Φαυστεινα Α'

- "Εμ. ΘΕΑ.ΦΑΥCΤΕΙΝΑ.
 Προτομὴ τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ διαδήματος καὶ
 πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
30. "Εμ. 28 "Οπ. 12 "Οπ. ΑΚΤΙΑ ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς
 κύκλος.
 α) Ὁξφόρδη, ↗, 1.56 γρ. (**Α**).
 * β) Winterthur, ἀριθ. 1782, ↗, 1.38 γρ. (**Α**).
 * γ) Λονδῖνον, πρῶην Montagu 1896, ↗, 1.72 γρ.
 (**Α**).

			δ) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↗, 1.44 γρ. (Α).
			* ε) Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 1.48 γρ. (Α).
			στ) Βερολῖνον, ἀριθ. 11808, ↗, 1.41 γρ. (Α).
			ζ) Μόναχον, ↗, 1.341 γρ. (Α).
31. "Εμ. 29	"Οπ. 29		* Λονδῖνον, ↘, 1.31 γρ. (Α).
			BMC, ἀριθ. 26.
32. "Εμ. 30	"Οπ. 30		* Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓, 1.29 γρ. (Α).
			N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 12, Sylloge, ἀριθ. 2604.
			"Εμ. ΘΕΑ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ.
			Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
			Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ., κρατοῦσα ἀγγεῖον-ἐπαθλον καὶ κάλαμον. Στικτὸς κύκλος.
33. "Εμ. 31	"Οπ. 31		* α) Λονδῖνον, πρόσκτημα 1961, ↓, 6.30 γρ.
			* β) Παρίσιοι, ↓, 10.25 γρ.
			* γ) Τουρῖνον, ἀριθ. 2822.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
			Κηρύκειον πτερωτόν. Στικτὸς κύκλος.
			Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 170.
34. "Εμ. 32	"Οπ. 32		* α) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↓, 1.82 γρ.
			β) Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 1.60 γρ.
35. "Εμ. 32	"Οπ. 33		* Νέα Ὑόρκη, ↓, 1.82 γρ.
36. "Εμ. 33	"Οπ. 34		* Βερολῖνον, ↓, 1.41 γρ.
37. "Εμ. 33	"Οπ. 35		* Βερολῖνον, ↓, 1.525 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
			Κεραυνὸς πτερωτὸς καὶ σφαῖρα. Στικτὸς κύκλος.
38. "Εμ. 32	"Οπ. 36		* Βατικανόν.

Μάρκος Αὐρήλιος

161 - 180 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1		"Εμ. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΡΗΛΙΟΣ.
			Προτομή πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
			"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.
			Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
			Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 172.
			* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 3.19 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.

2. "Εμ. 1		"Οπ. 2	* Βερολῖνον, Löbbecke, $\swarrow$, 2.775 γρ. "Εμ. ΑΥΡΗ [ΛΙΟC ΑΝΤΩ] ΝΙΝΟC. Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
3. "Εμ. 2		"Οπ. 3	"Οπ. Τὸ αὐτό.
4. "Εμ. 2		"Οπ. 4	* α) Βερολῖνον, C.R. Fox, $\downarrow$, 4.05 γρ.
5. "Εμ. 3		"Οπ. 5	β) Ἀθῆναι, πρόσκτημα 1938, $\downarrow$, 4.12 γρ. γ) Παρίσιοι, $\uparrow$, 3.47 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 176. * Ὁξφόρδη, $\uparrow$, 1.37 γρ. * Βερολῖνον, παλαιὸν πρόσκτημα, $\downarrow$, 1.80 γρ.
			"Εμ. ΚΑΙCΑΡ ΑΥΡΗΛΙΟC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Πλοῖον μετὰ πέντε κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
6. "Εμ. 1		"Οπ. 6	* Καῖμπριτζ, Leake Collection, $\downarrow$, 2.52 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 14. "Εμ. ΡΑΝΤΩ Ν[ΙΝΟC] ΑΥΡΗΛΙΟC. Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
			"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα Νίκην καὶ δόρυ· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἀσπίς. Στικτὸς κύκλος.
7. "Εμ. 4		"Οπ. 7	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, $\downarrow$, 5.650 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. [ΝΙΚΟΠΟ] ΛΕΩC. Ἀσκληπιὸς καὶ Ὑγεία ἱστάμενοι κατ' ἐνώπιον. Στικτὸς κύκλος.
8. "Εμ. 4		"Οπ. 8	* Ἀθῆναι, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1955, $\downarrow$, 3.37 γρ. ΠΑΕ 1955, σ. 176, πίν. 60, ἀριθ. 9. "Εμ. [Κ]ΑΙCΑΡ ΜΑΡ ΑΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟC Κεφαλὴ πρὸς δεξ.
			"Οπ. ΝΙΚΟ[ΠΟΛΕΩC]. Γυναικεία μορφή καθημένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ δόρυ (ἀποκεκομμένον). Καῖμπριτζ, Leake Collection, N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 13.
9. "Εμ. 5		"Οπ. 9	

Μάρκος Αὐρήλιος (;)

			"Εμ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής. Τὸ αὐτό.
10. "Εμ. 6	"Οπ. 10		"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλᾶμων. Στικτὸς κύκλος. * Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, $\swarrow$, 3.62 γρ.
11. "Εμ. 7	"Οπ. 11		* Βιέννη, $\downarrow$, 2.54 γρ.

12. "Εμ. 8 "Οπ. 12
 "Εμ. 'Επιγραφή άσαφής. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 * Βιέννη, ↑ , 3.40 γρ.
 "Εμ. KAICAP ANTΩNINOC.
 Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 'Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἀναπαυόμενος ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Στικτὸς κύκλος.
 13. "Εμ. 9 "Οπ. 13
 * Οξφόρδη, ↓ , 2.76 γρ.¹

Φαυστειίνα Β'

- "Εμ. CEBACTH ΦΑΥCTEINA.
 Προτομή τῆς Φαυστειίνης πρὸς δεξ.
 "Οπ. AKTIA ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.
 14. "Εμ. 10 "Οπ. 14
 * α) Βερολῖνον, ἀριθ. 8729, ↙ , 3.27 γρ.
 β) Βιέννη, ↑ , 2.20 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 47.
 γ) Κοπεγχάγη, ↓ , 2.22 γρ.
 SNG Cop., ἀριθ. 70.
 15. "Εμ. 11 "Οπ. 14
 * δ) Νέα Ὑόρκη, ↗ , 2.75 γρ.
 ε) Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↙ , 2.42 γρ.
 α) Καϊμπριτς, McClean Collection, ↓ , 4.12 γρ.
 Grose, ἀριθ. 5143.
 * β) Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓ , 2.75 γρ.
 γ) Κόρινθος, 1937, 'Αρχαία 'Αγορά, ↓ , 1.92 γρ.
 16. "Εμ. 12 "Οπ. 15
 * Παρίσιοι, ↓ , 4.16 γρ.
 Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 182, 183.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 'Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ κρατῶν ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.
 Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 180.
 17. "Εμ. 12 "Οπ. 16
 * α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 1.69 γρ.

1. Κατὰ τὸν G. Milne Μᾶρκος Αὐρήλιος, κατ' ἄλλους 'Αντωνεῖνος Εὐσεβής.

		β) Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως 1971, ↓ , 2.04 γρ. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὅπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τετράστυλον κυκλοτερὲς οἰκοδόμημα μετὰ κυ- κλοτεροῦς τετραστύλου στέγης. Στικτὸς κύκλος.
18. Ἔμ. 12	Ὅπ. 17	* α) Βερολῖνον, v. Rauch, ↙ , 3.705 γρ. * β) Παρίσιοι, ↓ , 3.43 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 178. γ) Βερολῖνον, C.R. Fox, ↙ , 2.67 γρ. (κακέκτυ- πον). * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↙ , 2.895 γρ.
19. Ἔμ. 13	Ὅπ. 17	
20. Ἔμ. 14	Ὅπ. 18	* α) Ὁξφόρδη, ↓ , 2.95 γρ. * β) Βιέννη, ↓ , 3.20 γρ. Schlosser, ἀριθ. 48, 49.
21. Ἔμ. 15	Ὅπ. 18	* Βιέννη, ↓ , 2.60 γρ. Schlosser, ἀριθ. 48, 49. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὅπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἀπόλλων(;) ἐπὶ ἄρματος, συρομένου ὑπὸ δύο ἐλάφων πρὸς ἄρ. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 181.
22. Ἔμ. 16	Ὅπ. 19	* Βιέννη, ↓ , 2.10 γρ. Schlosser, ἀριθ. 50.

Λούκιος Οὐῆρος

		Ἔμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής. Προτομὴ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. Ὅπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος. * Νέα Ὑόρκη, ↙ , 3.62 γρ.
23. Ἔμ. 17	Ὅπ. 20	Ἔμ. . . . . СЕВНРОС ¹ . Τὸ αὐτό.
24. Ἔμ. 18	Ὅπ. 21	Ὅπ. Τὸ αὐτό. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓ , 3.370 γρ. Ἔμ. OVA ∨ O) (P . Τὸ αὐτό.
25. Ἔμ. 19	Ὅπ. 22	Ὅπ. Τὸ αὐτό. * Νέα Ὑόρκη, ↑ , 4.01 γρ.

1. Προφανῶς πρόκειται περὶ λάθους τοῦ χαρακτοῦ, διότι τὸ πορτραῖτον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου.

Κόμμος
176 - 192 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1	
2. "Εμ. 2	"Οπ. 1	
3. "Εμ. 3	"Οπ. 1	
4. "Εμ. 3	"Οπ. 2	
5. "Εμ. 4	"Οπ. 2	
6. "Εμ. 5	"Οπ. 2	
7. "Εμ. 6	"Οπ. 3	
8. "Εμ. 7	"Οπ. 3	
9. "Εμ. 8	"Οπ. 4	
10. "Εμ. 9	"Οπ. 5	

"Εμ. ΑΚΑΙCΑΡ ΑΥΡ ΚΟΜΟ[ΔΟC].

Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς στέφανον καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.

α) Κοπεγχάγη, ↓, 5.20 γρ.
SNG Cor., ἀριθ. 71.

* β) Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↓, 6.10 γρ.
Grose, ἀριθ. 5145.

γ) Βερολῖνον, v. Rauch, ↓, 4.12 γρ.

* δ) Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 3.56 γρ.

* α) Παρίσιοι, ↓, 5.10 γρ.

β) Βιέννη, ↓, 3.40 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 51.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↙, 5.150 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Τὸ αὐτό.

α) Παρίσιοι, ↓, 4.93 γρ.

β) Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓, 6.81 γρ.

* γ) Νέα Ὑόρκη, ↓, 5.94 γρ.

* Βιέννη, ↓, 4.80 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 52.

* Βερολῖνον, ↓, 4.375 γρ.

* Κοπεγχάγη, ↓, 6.64 γρ.

SNG Cor., ἀριθ. 72.

* α) Λονδῖνον, ↓, 4.35 γρ.

BMC, ἀριθ. 27.

β) Ὁξφόρδη, ↓, 4.67 γρ.

(;) γ) Sir Hermann Weber Collection, Spink 1922, ἀριθ. 3009.

* Κοπεγχάγη, ↑, 4.36 γρ.

SNG Cor., ἀριθ. 73.

* Ὁξφόρδη, ↓, 5.85 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

11. "Εμ. 3	↑	"Οπ. 6	Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 188. α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↙, 5.53 γρ. * β) Μόναχον, ↙, 6.053 γρ. γ) Βιέννη, ↓, 6.60 γρ. δ) Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↓, 5.41 γρ. Grose, ἀριθ. 5144. ε) Ἰωάννινα, ἐκ Νικοπόλεως (1967), ↓, 4.21 γρ. * Συλλογὴ Franke, πρώην Hollschek, ↙, 5.15 γρ. * Λονδῖνον, ↙, 5.00 γρ. BMC, ἀριθ. 28. "Εμ. . . . .]ΚΟΜΟΔΟΣ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., κρατῶν ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφεις. Στικτὸς κύκλος.
12. "Εμ. 10		"Οπ. 6	
13. "Εμ. 11		"Οπ. 7	
14. "Εμ. 12		"Οπ. 8	* Παρίσιοι, ↑, 5.53 γρ. "Εμ. [KAICAPMA] ΚΟΜΟΔ[OC]. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλᾶμων. * Μόναχον, ↑, 1.565 γρ. * Λονδῖνον, ↑, 1.95 γρ. BMC, ἀριθ. 29. "Εμ. [KAI]CAP MA [ΚΟΜΟΔΟΣ]. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛ[ΕΩΣ]. Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
15. "Εμ. 13		"Οπ. 9	
16. "Εμ. 14		"Οπ. 10	
17. "Εμ. 14		"Οπ. 11	* Βερολῖνον, ἀριθ. 8730, ↓, 1.35 γρ. "Εμ. KAICAP ΚΟΜΟΔΟΣ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό.
18. "Εμ. 15		"Οπ. 12	* Κοπεγχάγη, ↓, 1.88 γρ. SNG Cor., ἀριθ. 74.
19. "Εμ. 16		"Οπ. 12	* Παρίσιοι, ↓, 1.52 γρ. "Εμ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα κέρα Ἀμαλθείας.
20. "Εμ. 17		"Οπ. 13	Πάτραι, ἀριθ. 525, ↓.

Κρισπεΐνα

21. "Εμ. 18	"Οπ. 14
22. "Εμ. 18	"Οπ. 15
23. "Εμ. 18	"Οπ. 16
24. "Εμ. 19	"Οπ. 17

Σεπτίμιος Σευήρος
193 - 211 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1
2. "Εμ. 2	"Οπ. 2
3. "Εμ. 2	"Οπ. 3
4. "Εμ. 3	"Οπ. 4

"Εμ. SEBASTH KRISPINA.

Προτομή μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων.* Παρίσιοι, $\uparrow$, 2.14 γρ.**"Εμ.** Τὸ αὐτό.**"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.**

Πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου. Στικτὸς κύκλος.

α) Βιέννη, $\rightarrow$, 3.20 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 54, 55.

* β) Βερολῖνον, Löbbecke, $\downarrow$, 2.83 γρ.* γ) Παρίσιοι, $\downarrow$, 2.65 γρ.* Βιέννη, $\leftarrow$, 2.10 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 54, 55.

* Μόναχον, $\leftarrow$, 3.094 γρ.**"Εμ. ΛΑΕΠΤ [ΣΕΒΗΡΟΣ;].**

Προτομή δαφνοστεφῆς καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην καὶ ἀσπίδα.

* Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1959, Θέατρον, $\swarrow$.**"Εμ. ΛΑΕΠΤΙΣ[ΕΒΗΡΟΣ].**

Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩΣ].

Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Ὑστερόσημον.

* α) Βερολῖνον, ἀριθ. 11832, $\rightarrow$, 6.50 γρ.β) Βερολῖνον, Löbbecke, $\rightarrow$, 5.675 γρ.

Ὁ αὐτὸς τύπος. Ὅπῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς.

* Νέα Ὑόρκη, $\leftarrow$, 7.78 γρ.

Ὁ αὐτὸς τύπος. Ὅπῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς.

* Βιέννη, $\downarrow$, 6.95 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 57.

"Εμ. ΛΑΕΒΗΡΟΝΗ.

			Προτομή ἀκτινοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC]. Τὸ αὐτό. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ←, 5.39 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 194.
5. "Εμ. 4		"Οπ. 5	"Εμ. ΛΑΕΠΤΙC[ΕΒΗΡΟC]. Προτομή δαφνοστεφής καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ.
			"Οπ. ΙΕΡΑ [ΝΕΙΚ[ΟΠΟΛΕΩC]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. * Βερολῖνον, Löbbecke, ↙, 6.345 γρ.
6. "Εμ. 2	↑	"Οπ. 6	"Εμ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό.
7. "Εμ. 2	↑	"Οπ. 7	"Οπ. Τὸ αὐτό. "Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.910 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 28.
8. "Εμ. 5	↓	"Οπ. 8	"Αρτα (Ε.Π.), →, 5.500 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 29.
9. "Εμ. 6	↓	"Οπ. 9	*"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 6.045 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 27.
			"Εμ. 'Επιγραφὴ ἀσαφής. Προτομή ἀκτινοστεφής(;).
10. "Εμ. 7		"Οπ. 10	"Οπ. Τὸ αὐτό. * "Αθῆναι (Π.Ε.), ←, 5.320 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 2.
			"Εμ. ΛΑΕΠΤ [ΣΕΒΗΡΟC]. Προτομή δαφνοστεφής καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
			"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. "Η Τύχη ἰσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ κέραc "Αμαλθείας. "Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
11. "Εμ. 5	↑	"Οπ. 11	α) Βιέννη, ↗, 6.45 γρ. Schlosser, ἀριθ. 56.
			* β) Παρίσιοι, ↘, 6.68 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 196.
			γ) "Αρτα (Ε.Π.), ←, 6.210 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 30.
12. "Εμ. 8		"Οπ. 12	* Παρίσιοι, ↖, 6.83 γρ.
			"Εμ. Λ [ΕC ΕΒΗΡΟC ..C Ε. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.

13. "Εμ. 6		"Οπ. 13	<p>Γυναικεία μορφή (ή Τύχη) καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ φιάλην. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>α) Παρίσιοι, , 5.13 γρ.</p> <p>* β) Ἀθῆναι (Π.Ε.), , 5.325 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 1.</p> <p>γ) Βερολῖνον, ἀριθ. 9504, , 5.20 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡ[ΑC]. Τέθριππον ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
14. "Εμ. 6		"Οπ. 14	<p>* Ἀρτα (Ε.Π.), , 5.955 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 26.</p>
15. "Εμ. 9		"Οπ. 15	<p>"Αρτα (Ε.Π.), , 5.855 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 25.</p> <p>"Εμ. ΑΥΡ Λ ΣΕΠ ΣΕΒΗ[ΡΟC CE;]. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕΩC]. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἔχων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ ῥάβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν καὶ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος.</p>
16. "Εμ. 10		"Οπ. 16	<p>* Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, , 16.82 γρ.</p> <p>"Εμ. [ΛCΕ] ΠΤΙ ΣΕΒΗ[ΡΟC]. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
17. "Εμ. 11		"Οπ. 17	<p>* Συλλογὴ Εὐελπίδου, , 6.770 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. ΙΕΡΑ C ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC . Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα ἀγγεῖον-ἐπαθλον καὶ σκῆπτρον ὑστερόσημον. Στικτὸς κύκλος.</p>
18. "Εμ. 11		"Οπ. 18	<p>* Παρίσιοι, , 5.71 γρ.</p>
19. "Εμ. 11		"Οπ. 19	<p>* Βερολῖνον, ἀριθ. 337/1910, , 9.73 γρ.</p> <p>"Εμ. ΑΥΚΑΣΕΠ ΣΕΥΗΡ[ΟC]. Προτομή δαφνοστεφῆς, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἀκτιὰς(;) καθημένη πρὸς ἄρ. ἐντὸς κορινθιακοῦ ναοῦ. Στικτὸς κύκλος.</p>
20. "Εμ. 12		"Οπ. 20	<p>* Λονδῖνον, , 18.35 γρ.</p>

BMC, ἀριθ. 30.

Ἔμ. ΑΥ[Τ]ΚΛΣΕΠΤ ΣΕΥΗΡΟΣ Π.

Προτομή δαφνοστεφής καὶ παγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

Ἦπ. ΝΙΚ. . . . . Ε . . . Ν .

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Ἐπικεκομμένον ἐπὶ ἄλλου(;).

21. Ἔμ. 13

Ἦπ. 21

* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↙, 7.77 γρ.

Ἔμ. ΑΝΚΑΙ ΣΕΥΗΡΟΣ.

Τὸ αὐτό.

Ἦπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕ[ΩΣ ΙΕΡΑΣ].

Γυναικεία μορφή ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἀσαφές ἀντικείμενον. Στικτὸς κύκλος.

22. Ἔμ. 14

Ἦπ. 22

* Ὁξφόρδη, ↙, 2.85 γρ.

Ἰουλίᾳ Δόμνᾳ

Ἔμ. ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑΣΕ.

Προτομή μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ.

Στικτὸς κύκλος.

Ἦπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στηριζόμενος ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.

23. Ἔμ. 15

Ἦπ. 23

* Ἀρτα (Ε.Π.), ↗, 7.152 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 32.

Ἔμ. Τὸ αὐτό.

Ἦπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟ]ΛΕΩΣ.

Ἡ Δήμητρα (;) ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ δᾶδα(;).

24. Ἔμ. 15

Ἦπ. 24

Ἀρτα (Ε.Π.), →, 5.431 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 35.

Ἔμ. Τὸ αὐτό.

Ἦπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.

25. Ἔμ. 15

Ἦπ. 25

* α) Νέα Ὑόρκη, ↙, 5.47 γρ.

β) Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 5.425 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 34.

Τὸ αὐτό, ἀλλὰ ἄνευ στεφάνου ἐν τῷ πεδίῳ

26. "Εμ. 16 — ↓ "Οπ. 26

27. "Εμ. 17 — ↓ "Οπ. 27

28. "Εμ. 15 — ↑ "Οπ. 28

29. "Εμ. 15 — ↑ "Οπ. 29

30. "Εμ. 16 — ↑ "Οπ. 30

31. "Εμ. 16 — ↑ "Οπ. 31

32. "Εμ. 17 — ↑ "Οπ. 32

33. "Εμ. 17 — ↑ "Οπ. 33

34. "Εμ. 18 — ↓ "Οπ. 34

* Λονδῖνον, ↖, 6.70 γρ.

BMC, ἀριθ. 31.

"Εμ. ΙΟΥ ΔΟΜΝΑ CEBA[CTHCE].

Τὸ αὐτό.

"Οπ. Τὸ αὐτό.

α) "Αρτα (Ε.Π.), ↑, 8.692 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 38.

β) "Ιωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, →.

* γ) "Αθῆναι, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1954, ↖, 4.66 γρ.

ΠΑΕ 1955, σ. 176.

(:) δ) Κόρινθος, ←, 7.52 γρ.

Edwards, ἀριθ. 255.

"Εμ. Τὸ αὐτό, ἀλλὰ ἄνευ κέρατος "Αμαλθείας.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

"Η Τύχη πυργοστεφής, ἰσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα κέρας "Αμαλθείας καὶ σκῆπτρον.

"Εν τῷ πεδίῳ ἀρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.

* "Αθῆναι, 1908/9, I ἀριθ. 57, →, 5.63 γρ.

* "Αρτα (Ε.Π.), ↓, 6.868 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.) ἀριθ. 33.

* α) Παρίσιοι, ↑, 6.75 γρ. (ἐπικεκομμένον ἐπὶ ἄλλου).

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 211.

* β) "Αρτα (Ε.Π.), ↖, 7.005 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 43.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφὴ.

"Η Τύχη καθημένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας "Αμαλθείας καὶ φιάλην. Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, ↓, 7.88 γρ.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 8.420 γρ.

* Παρίσιοι, ↗, 7.27 γρ.

* Νέα Ὑόρκη, ↘, 7.26 γρ.

"Εμ. ΙΟΥΔΟΜΝΑ CEBA[CTHCE].

Προτομὴ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. "Εμπροσθεν κέρας "Αμαλθείας.

"Οπ. "Εν τῷ πεδίῳ ΝΕΙΚΟ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΠΟΛΕΩΣ. Ξόανον "Αρτέμιδος "Εφesiaς στεφόμενον ὑπὸ

τῆς Πόλεως πυργοστεφοῦς καὶ κρατούσης κέρας		
Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.		
35. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 35
		* α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↖, 8.05 γρ.
		β) Ἀρτα (Ε.Π.), 5.525 γρ.
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 36.
		γ) Παρίσιοι, →, 7.02 γρ.
36. Ὑμ. 19		Ὑπ. 35
		* α) Βιέννη, ↑, 5.70 γρ.
		Schlosser, ἀριθ. 63.
		β) Βερολῖνον, →, 6.64 γρ.
		Ὑμ. ΙΟΥΔΟΜΝΑΣΕΒΑΣΤΗΣΕ.
		Τὸ αὐτό.
		Ὑπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
		Ἀπόλλων πρὸς ἄρ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς
		τόξον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς Νίκην ἢ Χάριτα. Στικτὸς
		κύκλος.
37. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 36
38. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 37
		* Ὁξφόρδη, ↙, 7.46 γρ.
		Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 4.020 γρ. (ἐφθ.).
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 42.
		Ὑμ. Τὸ αὐτό.
		Ὑπ. Τρίπους μετὰ λέβητος· περίξ αὐτοῦ ἐλίσσεται
		ῥομφαία καὶ ἐξέρχεται κλάδος. Στικτὸς κύκλος.
39. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 38
		α) Ἀρτα (Ε.Π.), ↙, 6.900 γρ.
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 40.
		β) Ἀρτα (Ε.Π.), ↙, 5.880 γρ.
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 41.
		γ) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↗, 6.850 γρ.
		* δ) Βερολῖνον, ἀριθ. 5302, ←, 6.815 γρ.
		Ὑμ. Τὸ αὐτό.
		Ὑπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.
		Ἡ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ λέοντος βαδίζοντος πρὸς
		δεξ. Στικτὸς κύκλος.
40. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 39
41. Ὑμ. 17	↕	Ὑπ. 40
		* α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8213, ←, 7.92 γρ.
		β) Ὁξφόρδη, ←, 6.99 γρ.
		* Ἀρτα (Ε.Π.), ↖, 8.120 γρ.
		Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 39.
		Ὑμ. Τὸ αὐτό, ἀλλὰ ἄνευ κέρατος Ἀμαλθείας.
		Ὑπ. Τὸ αὐτό.
42. Ὑμ. 20		Ὑπ. 41
		* α) Παρίσιοι, ↗, 7.71 γρ.
		Mionnet, II, σ. 58, ἀριθ. 95.
		β) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8214, ↑, 5.37 γρ.
		Ὑμ. ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑΣΕΒ.
		Ὑπ. Τὸ αὐτό.

43. "Εμ. 21 — "Οπ. 42

* Νέα Υόρκη, ←, 7.96 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡρακλῆς ἱσταμένος πρὸς ἄρ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου. Στικτὸς κύκλος.

44. "Εμ. 21 — "Οπ. 43

* Οξφόρδη, ←, 8.78 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Ἐφεσία Ἀρτεμις ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον μεταξὺ δύο ἐλάφων στέφεται ὑπὸ τῆς Νίκης ἱσταμένης πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

45. "Εμ. 21 — "Οπ. 44

* α) Παρίσιοι, ↗, 6.80 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 203.

β) Βιέννη, ↓, 6.95 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 62.

γ) Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↘.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.

Ἡ Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., στέφουσα τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτεμιν, ἱσταμένην κατ' ἐνώπιον μεταξὺ δύο ἐλάφων. Στικτὸς κύκλος.

46. "Εμ. 22 — "Οπ. 45

* Παρίσιοι, ↖, 6.25 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἀπόλλων Ἀκτιος ἱσταμένος πρὸς ἄρ. ἐπὶ βάσεως, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς κλάδον.

47. "Εμ. 16 — "Οπ. 46

* Αθῆναι (Π.Ε.), ←, 8.150 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 3.

48. "Εμ. 16 — "Οπ. 47

* Βερολῖνον, ↘, 6.07 γρ.

49. "Εμ. 16 — "Οπ. 48

* Νεάπολις, ἀριθ. F6815, ↖, 7.13 γρ.

C.M.N.N. I, ἀριθ. 6815.

"Εμ. ΙΟΥΔΟΜΝΑΣΕΒΑΣΤΗΣΕ.

Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

50. "Εμ. 17 — "Οπ. 49

* Ἀρτα (Ε.Π.), ↗, 5.158 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 37.

"Εμ. ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑΣΕΒ. Τὸ αὐτό.

51. "Εμ. 23 — "Οπ. 50

* Παρίσιοι, ↗, 7.34 γρ.

52. "Εμ. 23 — "Οπ. 51

* Βιέννη, →, 8.90 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 61.

		"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
		Ἡ Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
53. "Εμ. 24	"Οπ. 52	* Βιέννη, →, 8.20 γρ. Schlosser, ἀριθ. 59.
54. "Εμ. 26	"Οπ. 53	* Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 6.512 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 45.
		"Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΝΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩΣ].
		Ἡ Ἀφροδίτη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα μῆλον καὶ σκῆπτρον.
55. "Εμ. 26	"Οπ. 54	* Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 5.081 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 44.
		"Εμ. ΙΟΥΛΙΑ [ΔΟΜΝΑΣΕΒ]. Τὸ αὐτό (ἐφθ.).
		"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Ἡ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ λέοντος βαδίζοντος πρὸς δεξ.
56. "Εμ. 27	"Οπ. 55	* Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 4.812 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 46.
		"Εμ. ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑΣ. Προτομή μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
		"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
		Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
57. "Εμ. 28	"Οπ. 56	* α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 3.62 γρ. β) Κοπεγχάγη, ↓, 3.58 γρ. SNG Cor., ἀριθ. 75.
58. "Εμ. 28	"Οπ. 57	* Βιέννη, ↗, 4.35 γρ. Schlosser, ἀριθ. 60.
		"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΑΚΤΙΑ ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.
59. "Εμ. 28	"Οπ. 58	* Λονδῖνον, ↘, 3.60 γρ.

Ἰουλίᾱ Δόμνα (;)

"Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
Προτομή τῆς Ἰουλίας Δόμνας(;) πρὸς δεξ.
"Οπ. ΙΕΡΑΣ Ν[ΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].
Ἡ τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας

60. "Εμ. 29

"Οπ. 59

Ἀμαλθείας καὶ πηδάλιον. Στικτὸς κύκλος.

* Ἄρτα (Ε.Π.), ↑, 6.989 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 47.

Κα ρ α κ ἄ λ λ α ς

198 - 217 μ.Χ.

1. "Εμ. 1

"Οπ. 1

2. "Εμ. 1

"Οπ. 2

3. "Εμ. 2

"Οπ. 3

4. "Εμ. 3

"Οπ. 4

5. "Εμ. 4

"Οπ. 5

6. "Εμ. 4

"Οπ. 6

7. "Εμ. 5

"Οπ. 7

"Εμ. ANTΩNEINOC SEBACTO[C].

Προτομή νεανική, ἀγένειος, δαφνοστεφής καὶ μετὰ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. IEPAC NEIKOΠOΛE[ΩC].

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

* Νέα Ὑόρκη, ↖, 7.94 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. IEPA NEIKOΠOΛIC.

Προτομή τῆς Πόλεως πτερωτή καὶ πυργοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* Παρίσιοι, →, 8.43 γρ.

Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 239 (ἀλλὰ ἐπι-γραφὴ M AYANT. . .).

"Εμ. ANTΩNEINOC SEBAC.

Τὸ αὐτό.

"Οπ. AKTIA ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς κύκλος.

* α) Παρίσιοι, ↖, 5.88 γρ.

β) Παρίσιοι, →, 3.26 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 286¹.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* Βιέννη, ↑, 5.30 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 64.

"Εμ. AKMAΥ ANTΩNINOC.

Προτομή νεανική, ἀγένειος, δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. NEIKOΠOΛEΩC.

Τὸ αὐτό.

* Βερολῖνον, ↗, 5.22 γρ.

Κοπεγχάγη, →, 4.48 γρ.

SNG Corp., ἀριθ. 79².

* Βιέννη, ↓, 5.40 γρ.

1. Εἰς Ἐλαγάβαλον· γενικῶς ὑπάρχει δυσκολία ἀποδόσεως ὠρισμένων νεανικῶν πορτραίτων εἰς τὸν Κα-ρακάλλαν ἢ τὸν Ἐλαγάβαλον. Βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω εἰσαγωγὴ σ. 4 - 5.

2. Εἰς Ἐλαγάβαλον.

8. "Εμ. 6	"Οπ. 8	Schlosser, ἀριθ. 66. * Καϊμπριτς, Leake Collection, →, 4.34 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 19.
9. "Εμ. 7	"Οπ. 9	* Καϊμπριτς, Leake Collection, ↖, 5.15 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 18.
10. "Εμ. 7	"Οπ. 9(;)	* Παρίσιοι, ↗, 5.85 γρ.
11. "Εμ. 8	"Οπ. 10	* Βιέννη, ↓, 6.65 γρ. Schlosser, ἀριθ. 67. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Τὸ αὐτό.
12. "Εμ. 9	"Οπ. 11	* α) Παρίσιοι, ↘, 7.98 γρ. β) Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↓. "Εμ. ΑΚΜΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC. Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ., κρατοῦσα κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 221 (ἀλλὰ ἐπιγραφή ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC).
13. "Εμ. 10	"Οπ. 12	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓, 5.69 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφή ἀσαφής. Ἀγωνιστικὴ τράπεζα. Στικτὸς κύκλος.
14. "Εμ. 10	"Οπ. 13	* α) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1939, ↘, 4.30 γρ. β) Παρίσιοι, ↙, 4.54 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ μῆλων (;). Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↓, 4.51 γρ.
15. "Εμ. 11	"Οπ. 14	"Εμ. ΑΚΜΑΒΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝΚ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη ἰσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
16. "Εμ. 12	"Οπ. 15	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5149, ↓, 7.08 γρ. "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφή δυσδιάκριτος. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος.
17. "Εμ. 13	"Οπ. 16	* Ἄρτα (Ε.Π.), ↓, 6.402 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 48.
18. "Εμ. 13	"Οπ. 17	* Ἀθῆναι, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1955, ↘, 6.55 γρ. ΠΑΕ 1955, σ. 176.

		Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. [NEIKOΠO]ΛEΩC ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ἡ Κυβέλη ἐπὶ τῆς ράχεως λέοντος πρὸς δεξ., κρατοῦσα τύμπανον. Στικτὸς κύκλος. * Νέα Ὑόρκη, ←, 8.27 γρ.
19. Ἔμ. 13	Ὀπ. 18	Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. IEPAC NEI[KOΠOΛEΩC]. Ἡ Τύχη πυργοστεφῆς ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρα- τοῦσα πηδάλιον καὶ κέρασ Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
20. Ἔμ. 13(;)	Ὀπ. 19	* Βιέννη, →, 7.30 γρ. Schlosser, ἀριθ. 71. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. IEPAC NEIKOΠOΛEΩC. Ἡ Τύχη πυργοστεφῆς ἵσταμένη πρὸς δεξ., κρα- τοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρασ Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
21. Ἔμ. 14	Ὀπ. 20	* Συλλογὴ Franke, πρώην Hollschek, ↘, 6.43 γρ.
22. Ἔμ. 15	Ὀπ. 21	* Ἰωάννινα, ↙. Ἔμ. AKMAΥ ANT ΩNEINOC. Τὸ αὐτό. Ὀπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρασ Ἀμαλθείας. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
23. Ἔμ. 15	Ὀπ. 22	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↘, 6.40 γρ. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. NEIKOΠOΛEΩC. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↓, 6.01 γρ.
24. Ἔμ. 16	Ὀπ. 23	* Βερολῖνον, ἀριθ. 339/1910, →, 4.53 γρ.
25. Ἔμ. 17	Ὀπ. 24	Ἔμ. MAVANTΩNEINON. Τὸ αὐτό. Ὀπ. NEIKOΠOΛEΩC. Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Νεάπολις, F6819, ↓, 7.67 γρ.
26. Ἔμ. 18	Ὀπ. 25	Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη πυργοστεφῆς ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον καὶ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρασ Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

27. "Εμ. 18 — "Οπ. 26 * α) Λονδῖνον, ↙, 6.10 γρ.
BMC, ἀριθ. 33.
β) Κοπεγχάγη, ↙, 5.90 γρ.
SNG Cop., ἀριθ. 77¹.
28. "Εμ. 18 — "Οπ. 27 * "Αρτα (Ε.Π.), ↘, 6.150 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 51.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ.
29. "Εμ. 18 — "Οπ. 28 ↓ α) Καῖμπριτς, Mc Clean Collection, ↘, 6.79 γρ.
Grose, ἀριθ. 5148.
* β) "Αθῆναι (Π.Κ. αὐξ. ἀριθ. 156), →, 4.395 γρ.
γ) Βιέννη, ↓, 7.10 γρ.
δ) Παρίσιοι, ↘, 5.94 γρ.
Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 221.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
Ζεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου μετὰ ἐρεισινώτου
πρὸς ἀρ., κρατῶν σκῆπτρον. "Εμπροσθεν αὐτοῦ
βωμός. Στικτὸς κύκλος.
30. "Εμ. 18 — "Οπ. 29 * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, →, 6.77 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΙΕΡΑ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ.
Προτομή τῆς Πόλεως πτερωτὴ καὶ πυργοστεφής
πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
31. "Εμ. 18 — "Οπ. 30 α) Παρίσιοι, ↘, 7.34 γρ.
Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 239.
* β) "Ιωάννινα, Παλαιὰ Συλλογή, ←.
"Εμ. ΜΑΥΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ.
Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ μι-
κροῦ πώγωνος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ.
32. "Εμ. 19 — "Οπ. 28 ↑ * Βερολῖνον, ἀριθ. 5378, ↓, 8.26 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
"Η Τύχη ἵσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον
καὶ κέρας "Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
33. "Εμ. 19 — "Οπ. 31 * Νέα "Υόρκη, ↗, 7.44 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό. "Επιγραφή ἐφθαρμένη.
"Οπ. "Επιγραφή ἐφθαρμένη.
Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς ἀρ.

1. Πιστεύω ὅτι καὶ ἡ ἐμπροσθία ὄψις προέρχεται ἀπὸ τὴν αὐτὴν μήτραν.

34. "Εμ. 20 "Οπ. 32 * Βερολῖνον, Cassel 1925, ↑ , 5.08 γρ.
 "Εμ. AVKMAA NTΩNEI[OC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC NEIKOΠΟΛΕΩC.
 Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσει-
 ται ὄφις. Στικτὸς κύκλος.
35. "Εμ. 21 "Οπ. 33 * Βιέννη, ↓ , 3.85 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 79, 80.
 "Εμ. AKMATANTΩNEI[NOC].
 Προτομή δαφνοστεφῆς μετὰ πτυχώσεων καὶ θώ-
 ρακος, ὡς καὶ μικροῦ πώγωνος(;) πρὸς δεξ.
36. "Εμ. 22 "Οπ. 34 * "Αρτα (Ε.Π.), ← , 5.587 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 49.
 "Εμ. . . . NEIN. . .
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. NEIK[ΟΠΟΛΕΩC], ἐν τῷ ἐξέργῳ IEPAC].
 "Η Κυβέλη καθημένη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ.
37. "Εμ. 23 "Οπ. 35 "Αρτα (Ε.Π.), ↘ , 6.642 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 52.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
 "Η Τύχη ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον, κρατοῦσα σκῆ-
 πτρον καὶ κέρας "Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
38. "Εμ. 23 "Οπ. 36 * "Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 5.998 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 54.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
39. "Εμ. 23 "Οπ. 37 * "Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 6.130 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 53.
 "Εμ. AKMAANT ΩNEINO C B.
 Προτομή δαφνοστεφῆς μετὰ πτυχώσεων καὶ μι-
 κροῦ πώγωνος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. IEPAC NEIKOΠΟΛΕΩC.
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον
 καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
40. "Εμ. 24 "Οπ. 38 * Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓ , 6.97 γρ.
 N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 2.
 "Εμ. MAVANTΩNEINONT.
 Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς μετὰ μικροῦ πώγωνος(;) πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. NEIKOΠΟΛΕΩC.

41. "Εμ. 25 — "Οπ. 39
 * Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου μετὰ ἐρεισινώτου
 πρὸς ἄρ., κρατοῦσα ἀγγεῖον-ἐπαθλον καὶ μακρὰν
 δᾶδα. Στικτὸς κύκλος.
 * Καϊμπριτς, McClean Collection, →, 7.44 γρ.
 Grose, ἀριθ. 5149.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην καὶ
 ἄσπίδα. Στικτὸς κύκλος.
42. "Εμ. 25 — "Οπ. 40
 * Παρίσιοι, ↖, 8.21 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 262.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Ἡ Ἀφροδίτη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆ-
 πτρον καὶ μῆλον. Στικτὸς κύκλος.
43. "Εμ. 25 — "Οπ. 41
 * Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 6.17 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [NEIKOΠO]ΛE[ΩC].
 Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας
 Ἀμαλθείας καὶ φιάλην(;). Στικτὸς κύκλος.
44. "Εμ. 25 — "Οπ. 42
 * Βερολῖνον, ↖, 6.25 γρ.
 "Εμ. ΜΑΥΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας
 Ἀμαλθείας καὶ φιάλην. Στικτὸς κύκλος.
45. "Εμ. 26 — "Οπ. 43
 * Ἄρτα (Ε.Π.), ←, 4.825 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 50.
 "Εμ. ΑΚΜΑΑΝΤΩΝ[EINOC].
 Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ μι-
 κροῦ πώγωνος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC].
 Τὸ αὐτό.
46. "Εμ. 27 — "Οπ. 44
 * Συλλογὴ Franke, πρώην Hollschek, ↘,
 7.45 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚ[ΟΠΟΛΕΩC], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC.
 Ἡ Κυβέλη κρατοῦσα τύμπανον καὶ καθημένη ἐπὶ
 λέοντος, βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
47. "Εμ. 27 — "Οπ. 45
 * Βιέννη, ↑, 6.40 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 75, 76.
 "Εμ. ΜΑΥΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.

48. "Εμ. 28 "Οπ. 46
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Νίκη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
 * Νεάπολις, ἀριθ. F6818, ↖, 7.14 γρ.
 C.M.N.N. I, σ. 133, ἀριθ. 6818.
49. "Εμ. 28(;) "Οπ. 47
 * Καϊμπριτς, McClean Collection, ↘, 5.85 γρ.
 Grose, ἀριθ. 5146.
 "Εμ. ΑΥΜΑΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ν[ΕΙΚΟΠΟΛΕΩC].
 Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 * α) Μόναχον, →, 4.998 γρ.
 β) Βιέννη, →, 4.90 γρ.
50. "Εμ. 29 "Οπ. 48
 "Εμ. [ΑΥ]ΚΜΑΑΝΤ[ΩΝΕΙΝΟC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἀσαφής.
 Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ φιάλην. Στικτὸς κύκλος.
51. "Εμ. 30 "Οπ. 49
 * Ἄρτα (Ε.Π.), ↘, 4.680 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 57.
 "Εμ. ΑΥΚΜΑ [ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [ΙΕΡ]ΑC, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 Ἐόανον Ἀρτέμιδος Ἐφεσίας στεφόμενον ὑπὸ τῆς Πόλεως πυργοστεφοῦς καὶ κρατούσης κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
52. "Εμ. 31 "Οπ. 50
 * Βιέννη, →, 6.95 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 73.
53. "Εμ. 32 "Οπ. 50
 * α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8216, ↗, 6.45 γρ.
 β) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↓, 7.955 γρ.¹
 "Εμ. ΜΑΥΑΝ[ΤΩ]ΝΕΙΝΟΝ.
 Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
54. "Εμ. 33 "Οπ. 51
 * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, →, 8.82 γρ.
 "Εμ. [ΑΥΚΜΑΑΝΤ]ΩΝΕΙΝΟC.

1. Ἡ ὀπισθία μήτρα ρετουσαρισμένη.

- Τὸ αὐτό.
55. "Εμ. 34 "Οπ. 52 "Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ
κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
* "Αρτα (Ε.Π.), ↓, 6.10 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 59.
"Εμ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Τὸ αὐτό.
"Οπ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
'Η Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον
καὶ κέρας 'Αμαλθείας (ἐφθ.).
56. "Εμ. 34(;) "Οπ. 53 * "Αρτα (Ε.Π.), →, 7.125 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 58.
"Εμ. ΑΚΜΑΑΝΤ ΩΝΕΙΝΟCΒ
Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ] ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
'Η Τύχη πυργοστεφῆς ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρα-
τοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρας 'Αμαλθείας. Στικτὸς
κύκλος.
57. "Εμ. 35 "Οπ. 54 α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↙, 6.030 γρ.
* β) 'Αθῆναι, ↘, 7.340 γρ.
Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 4.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.
'Η Κυβέλη κρατοῦσα τύμπανον καὶ καθημένη ἐπὶ
λέοντος, βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
58. "Εμ. 36 "Οπ. 55 * Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 8.45 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
59. "Εμ. 36 "Οπ. 50 ↑ "Οπ. [ΙΕΡΑΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΝΕΙΚ[ΟΠΟΛΕΩΣ].
Ξόανον 'Εφείας 'Αρτέμιδος στεφόμενον ὑπὸ τῆς
Πόλεως, πυργοστεφοῦς καὶ κρατούσης κέρας
'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
* 'Αθῆναι, 1951, δωρεὰ Θρασ. Γριμάνη, ↗, 7.185 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
60. "Εμ. 37 "Οπ. 56 ↓ "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕΩΣ].
Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ
κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
* 'Αθῆναι, 1962 ἐκ Νικοπόλεως, ↓, 5.72 γρ.
"Εμ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.
'Η Κυβέλη κρατοῦσα τύμπανον καὶ καθημένη ἐπὶ
λέοντος, βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

61. "Εμ. 38 "Οπ. 57 * 'Οξφόρδη, ↑, 7.93 γρ.
 62. "Εμ. 39 "Οπ. 58 'Ιωάννινα, ↘.
 63. "Εμ. 40 "Οπ. 58 * Λονδίνον, ↙, 6.72 γρ.
 BMC, ἀριθ. 37.
 "Εμ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [ΙΕΡ]ΑΣ ΝΕΙΚΟΠ[ΟΛΕΩΣ].
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον
 καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
 64. "Εμ. 41 "Οπ. 59 * "Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.735 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 85.
 "Εμ. ΑΚΜΑΑΝΤ ΩΝΕΙΝΟ □ Β.
 Κεφαλή δαφνοστεφής καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ.
 Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕ [ΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.
 Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ
 κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
 65. "Εμ. 42 "Οπ. 56 * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↙, 7.950 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
 'Η Τύχη ἵσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον
 καὶ κέρας 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
 66. "Εμ. 43 "Οπ. 60 * Καϊμπρις, Leake Collection, →, 9.79 γρ.
 Ν.Η. Eur., σ. 78, ἀριθ. 1.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑ □ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩ □.
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον
 καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
 67. "Εμ. 43 "Οπ. 61 * α) Νεάπολις, ἀριθ. F6816, ↘, 8.19 γρ.
 C.M.N.N. I, ἀριθ. 6816.
 β) Βερολῖνον, Fox, ↑, 8.95 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡ [ΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.
 Τρίπους μετὰ λέβητος πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται
 ὄφιν καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος.
 68. "Εμ. 43 "Οπ. 62 * "Αρτα (Ε.Π.), ↙, 9.550 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 55.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.
 Γυναικεία μορφὴ ἵσταμένη πρὸς ἀρ. (ἐφθ.).
 69. "Εμ. 43 "Οπ. 63 * "Αρτα (Ε.Π.), ↙, 4.158 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 56.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛ]ΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.

70. "Εμ. 44 "Οπ. 64
 * Η Πόλις ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας
 Ἀμαλθείας καὶ στέφουσα τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας
 Ἀρτέμιδος. Στικτὸς κύκλος.
 * Παρίσιοι, $\nwarrow$, 7.24 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 236.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕ [ΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].
 * Η Ἀκτιὰς καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ., κρα-
 τοῦσα σκῆπτρον καὶ ἀγγεῖον-ἔπαθλον.
71. "Εμ. 45 "Οπ. 65
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\leftarrow$, 4.640 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 82.
72. "Εμ. 46 "Οπ. 66
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\uparrow$, 6.152 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 83.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑ $\square$ ΝΕΙΚΟΠΟ [ΛΕΩ $\square$].
 * Απόλλων Ἀκτιος ἱστάμενος πρὸς ἀρ., κρατῶν
 κλάδον(;) καὶ τόξον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. στέφανος.
 Στικτὸς κύκλος.
73. "Εμ. 47 "Οπ. 67
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\nearrow$, 6.420 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 60.
74. "Εμ. 48 "Οπ. 67
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\uparrow$, 7.184 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 61.
75. "Εμ. 49 "Οπ. 68
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\rightarrow$, 7.290 γρ. (ἐφθ.)
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 62.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Προτομή δαφνοστεφής, παγωνοφόρος καὶ μετὰ
 πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
76. "Εμ. 50 "Οπ. 68(;)
 * Ἀρτα (Ε.Π.), $\rightarrow$, 7.518 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 63.
 "Εμ. ΑΚΜΑΒΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ.
 Κεφαλὴ δαφνοστεφής καὶ παγωνοφόρος πρὸς δεξ.
 Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ [ΙΕΡΑΣ].
 Κυβέλη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
77. "Εμ. 51 "Οπ. 69
 * Βερολῖνον, ἀριθ. 5284, $\uparrow$, 5.66 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
 * Η Τύχη καθημένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα φιάλην
 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
78. "Εμ. 51 "Οπ. 70
 * Καϊμπριτς, McClean Collection, $\nwarrow$, 7.65 γρ.
 Grose, ἀριθ. 5147.

			Ἔμ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Προτομὴ δαφνοστεφής, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ πτυχώσεις πρὸς δεξ.
79. Ἔμ. 52	Ὀπ. 71	]	Ὀπ. Τὸ αὐτό. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, →, 7.820 γρ.
80. Ἔμ. 53	Ὀπ. 71		* Παρίσιοι, ↗, 6.13 γρ.
			Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟ]ΠΟΛΕΩΣ. Ποσειδῶν ἱστάμενος πρὸς δεξ., κρατῶν τρίαιναν καὶ δελφῖνα. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ←, 7.98 γρ.
81. Ἔμ. 53	Ὀπ. 72		Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου. * Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 6.460 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 74.
82. Ἔμ. 53	Ὀπ. 73		Ἔμ. Τὸ αὐτό ¹ . Ὀπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου ² . Στικτὸς κύκλος.
83. Ἔμ. 53	Ὀπ. 74		* Λονδῖνον, ↗, 7.50 γρ. BMC, ἀριθ. 34. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς δεξ., ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου (τύπος Farnese). Στικτὸς κύκλος.
84. Ἔμ. 53	Ὀπ. 75		* Βερολῖνον, ↙, 6.095 γρ. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. ΙΕΡΑ □ [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
85. Ἔμ. 53	*Ὀπ. 76		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↘, 5.73 γρ. Ἔμ. Τὸ αὐτό. Ὀπ. [ΝΕΙΚΟ]ΠΟΛΕΩΣ. Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
86. Ἔμ. 53	*Ὀπ. 77		* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8217, ↓, 5.98 γρ. Ἔμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

1. Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ μεταγραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου AVT-KMA... δὲν εἶναι ὀρθή.

2. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἡ μορφή ταυτίζεται πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα· κατὰ τὴν γνώμην μου εἰκονίζεται ὁ Ἡρακλῆς ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου.

- Τὸ αὐτό.
87. "Εμ. 54 "Οπ. 78 "Οπ. ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕΩC], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC.
Τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος στεφόμενον
ὑπὸ τῆς Πόλεως. Στικτὸς κύκλος.
* Βερολῖνον, ἀριθ. 5524, ↖, 18.25 γρ.
"Εμ. ΑΚΜΑΥΑΝ ΤΩΝΕΙΝΟC.
Προτομή δαφνοστεφής, πωγωνοφόρος, μετὰ θώ-
ρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
"Οπ. [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC.
Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ
κέρας Ἀμαλαθείας. Στικτὸς κύκλος.
88. "Εμ. 55 "Οπ. 79 * Παρίσιοι, ↑, 7.02 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩC.
Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., στρέφων τὴν κε-
φαλὴν πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον
καὶ στηριζόμενος διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ ροπάλου. Στι-
κτὸς κύκλος.
89. "Εμ. 55 "Οπ. 80 * α) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1940, →, 8.41 γρ.
β) Βερολῖνον, ἀριθ. 338/1910, →, 6.22 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑC] ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
Ἀπόλλων Ἀκτιος ἱστάμενος ἐπὶ βάρους πρὸς ἄρ.,
κρατῶν τόξον καὶ Νίκην (;) ¹.
90. "Εμ. 55 "Οπ. 81 * α) Παρίσιοι, ←, 7.85 γρ.
β) Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↙.
"Εμ. Τὸ αὐτό (ἐφθ.).
"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Ἡ Ἀκτιάς (;) καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆ-
πτρον καὶ ἀγγεῖον-ἐπαθλον (;), ἐφθ.
91. "Εμ. 55 "Οπ. 82 "Αρτα (Ε.Π.), ←, 5.410 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 84.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΝΕΙΚΟΠΟ]ΛΕΩ[C], ἐν τῷ ἐξέργῳ [ΙΕΡΑC].
Τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος στεφόμενον
ὑπὸ τῆς Πόλεως. Στικτὸς κύκλος.
92. "Εμ. 55 "Οπ. 83 Ἰωάννινα, Παλαιὰ Συλλογὴ.
"Εμ. ΑΚΜΑΑ[ΝΤΩΝΕΙΝΟC].
Προτομή δαφνοστεφής, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ
πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
"Οπ. ΝΙΚΟΠ[ΟΛΕΩC], ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. ΙΕΡΑC.
Ὁ Ἥλιος ἐπὶ τεθρίππου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

1. Ὁ Babelon ὑποστηρίζει ὅτι κρατεῖ μικρὰν δᾶδα.

93. "Εμ. 56 — "Οπ. 84 * α) Κοπεγχάγη, ↓, 21.65 γρ.
SNG Cop., ἀριθ. 76.
β) Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως 1971, ←, 16.912 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος, καλπάζων πρὸς δεξ., κρατῶν δόρυ· κάτωθεν τοῦ ἵππου δύο αἰχμάλωτοι. Στικτὸς κύκλος.
94. "Εμ. 56 — "Οπ. 85 * Βιέννη, ↑, 10.07 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 74.
"Εμ. ΑΥΚΜΑ[ΝΤΩΝΕΙΝΟΣ].
Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚ]ΟΠΟΛ[ΕΩΣ].
Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
95. "Εμ. 57 "Οπ. 86
96. "Εμ. 58 ■ "Οπ. 86 * Βερολῖνον, v. Rauch, →, 6.11 γρ.
* Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 7.226 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 86.
"Εμ. ΑΚΜΑΑ [ΝΤ]ΟΝΙΝΟCΕΥ.
Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΙΕΡΑ [Ν ΕΙ ΚΟΠΟΛ[ΕΩΣ]].
Ἀπόλλων Ἀκτιος ἱστάμενος πρὸς ἄρ. ἐπὶ βάθρου, κρατῶν τόξον καὶ μικρὰν Νίκην(;). Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
97. "Εμ. 59 "Οπ. 87 * Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↗, 8.14 γρ.
"Εμ. ΑΚΜΑΒΑΝΤΩΝ[ΕΙΝΟΣ].
Τὸ αὐτό.
"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛ[ΕΩΣ].
Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα κλάδον φοίνικος καὶ στέφανον. Στικτὸς κύκλος.
98. "Εμ. 60 — "Οπ. 88 * Παρίσιοι, →, 7.35 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡ[ΑΣ].
Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις. Στικτὸς κύκλος.
99. "Εμ. 60 — "Οπ. 89 * Ἀρτα (Ε.Π.), ↘, 8.647 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 73.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ [ΙΕ]ΡΑΣ.
Ἡ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ. κρατοῦσα τύμπανον. Στικτὸς κύκλος.
100. "Εμ. 61 "Οπ. 90 * Βιέννη, ↓, 5.95 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 75, 76.

- ῥΕμ. ῥΕπιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. ΙΕΡΑ Σ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩ Σ .
ῥΑσκληπιὸς ἰσταμένος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν
κεφαλὴν πρὸς ἄρ., ἔχων τὴν ἄριστεράν ἐπὶ τῆς
ὀσφύος καὶ στηριζόμενος διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ ρά-
βδου. Στικτὸς κύκλος.
101. ῥΕμ. 62 ῥΟπ. 91 * Βιέννη, $\uparrow$, 6.30 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 70.
- ῥΕμ. ῥΕπιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟ]ΠΟΛΕΩΣ.
ῥΗ Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον
καὶ κέρας ῥΑμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
102. ῥΕμ. 63 ῥΟπ. 92 ῥΑρτα (Ε.Π.), $\nwarrow$, 7.030 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 76.
103. ῥΕμ. 64 ῥΟπ. 92 * ῥΑρτα (Ε.Π.), $\nwarrow$, 9.645 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 75.
- ῥΕμ. Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. ΙΕΡΑ Σ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩ Σ .
ῥΗ ῥΑρτεμις ἰσταμένη κατ' ἐνώπιον στρέφουσα
τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ
τόξον. Στικτὸς κύκλος.
104. ῥΕμ. 65 ῥΟπ. 93 * α) Βιέννη, $\rightarrow$, 4.95 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 69.
- * β) ῥΙωάννινα, Παλαιὰ Συλλογὴ, $\nwarrow$.
- ῥΕμ. ΑΚΜΑΥΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ.
Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ.
ῥΗ Κυβέλη κρατοῦσα τύμπανον καὶ καθημένη ἐπὶ
λέοντος, βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
105. ῥΕμ. 66 ῥΟπ. 94 * Βιέννη, $\nearrow$, 8.20 γρ.
- ῥΕμ. ΑΚΜΑΥΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.
Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. [ΝΕΙΚΟ]ΠΟ[ΛΕΩΣ ΙΕΡΑΣ].
ῥΟ ῥΑπόλλων (ἢ ὁ ῥΗλιος) ἐπὶ τεθρίπτου πρὸς δεξ.
Στικτὸς κύκλος.
106. ῥΕμ. 67 ῥΟπ. 95 * Λένινγκραντ, $\searrow$, 13.12 γρ.
- ῥΕμ. ῥΕπιγραφὴ ἐφθαρμένη.
Τὸ αὐτό.
- ῥΟπ. ῥΕπιγραφὴ ἐφθαρμένη.
ῥΗ Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον
(μετριοπάτης διατηρήσεως).
107. ῥΕμ. 68 ῥΟπ. 96 ῥΑρτα (Ε.Π.), $\nearrow$, 8.802 γρ.

108. "Εμ. 69	"Οπ. 97	Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 87. "Αρτα (Ε.Π.), ↗, 5.571 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 88. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Επιγραφὴ ἐφθαρμένη. Γυναικεία μορφή ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον (ἐφθ.)
109. "Εμ. 70	"Οπ. 98	"Αρτα (Ε.Π.), →, 6.668 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 89. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟ]ΠΟΛΕΩC. 'Η Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέραC 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * Νέα Ὑόρκη, ↑, 6.47 γρ.
110. "Εμ. 71	"Οπ. 99	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩC], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC. Τρίπους μετὰ λέβητος πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφιC καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος δάφνης. Στικτὸς κύκλος.
111. "Εμ. 71	"Οπ. 100	* Παρίσιοι, →, 5.03 γρ.
112. "Εμ. 71	"Οπ. 101	* Καϊμπριτς, McClean Collection, ↑, 6.79 γρ. Grose, ἀριθ. 5151. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙ ΠΟΛΕΩC ¹ . 'Η Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέραC 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, ἀριθ. 5270, ↘, 8.00 γρ.
113. "Εμ. 72	"Οπ. 102	"Εμ. ΑἴΚΜΑΥΑ ΝΤΩΝΕΙΝΟC. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφιC καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος δάφνης. Στικτὸς κύκλος.
114. "Εμ. 73	"Οπ. 103	* Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↘.
115. "Εμ. 73	"Οπ. 101	* α) Μόναχον, ↘, 8.056 γρ. β) Βιέννη, ↓, 8.45 γρ. Schlosser, ἀριθ. 79, 80.
116. "Εμ. 74	"Οπ. 101	* "Αρτα (Ε.Π.), ←, 6.100 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 64.
117. "Εμ. 75	"Οπ. 101	"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 5.720 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 65.
118. "Εμ. 76	"Οπ. 104	* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8221, ↑, 7.41 γρ.

1. Ἐκ παραδρομῆς ὁ χαρακτὴρ παρέλειψε τὸ ΚΟ.

			"Εμ. AVKMA NTΩNEINOC. Προτομή δαφνοστεφής, παγωνοφόρος και μετά πτυχώσεων προς δεξ. Στικτός κύκλος.
			"Οπ. Τὸ αὐτό.
119. "Εμ. 77 —	"Οπ. 101	↑	* Συλλογή Εὐελπίδου, ↖, 4.760 γρ.
120. "Εμ. 77 —	"Οπ. 105		α) Βιέννη, →, 5.15 γρ.
			* β) Μόναχον, ↑, 7.265 γρ.
			γ) Συλλογή Εὐελπίδου, ←, 8.560 γρ.
121. "Εμ. 77 —	"Οπ. 106		* Παρίσιοι, ←, 8.58 γρ.
122. "Εμ. 77 —	"Οπ. 107		* Βερολῖνον, ↗, 5.17 γρ.
123. "Εμ. 77 —	"Οπ. 108		* α) Ἀθῆναι, (Π.Κ. αῦξ. ἀριθ. 38), ←, 7.52 γρ.
			β) Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↗, 5.93 γρ. Grose, ἀριθ. 5150.
			γ) Μόναχον, ↓, 5.263 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΙΕΡΑ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ.
			Ἡ προτομή τῆς Πόλεως πτερωτὴ καὶ πυργοστε- φῆς πρὸς δεξ. Στικτός κύκλος.
124. "Εμ. 77 —	"Οπ. 109		* Λονδῖνον, πρόσκτημα 1850, ↗, 7.85 γρ.
125. "Εμ. 77 —	"Οπ. 110		α) Λονδῖνον, ↖, 7.95 γρ.
			β) Βιέννη, ↗, 7.70 γρ.
			* γ) Νεάπολις, F6817, ↖, 5.75 γρ. C.M.N.N. I, ἀριθ. 6817.
			δ) Λονδῖνον, ↖, 6.90 γρ. BMC, ἀριθ. 36.
			* ε) Βερολῖνον, Bernard - Imhoof, →, 9.09 γρ.
126. "Εμ. 77 —	"Οπ. 111	↓	* α) Καϊμπριτζ, Leake Collection, ↙, 6.46 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 20.
			β) Ὁξφόρδη, ←, 7.61 γρ.
127. "Εμ. 78 —	"Οπ. 112		* Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↖, 7.690 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 5.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
			Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτός κύκλος.
128. "Εμ. 78 —	"Οπ. 113		α) Βερολῖνον, εὔρημα Δωδώνης 1173/1912, ↓, 5.34 γρ.
			* β) Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↖, 6.765 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 16.
129. "Εμ. 78 —	"Οπ. 114		* Λονδῖνον, πρόσκτημα 1922, Sir Hermann Weber Collection, Spink 1922, ἀριθ. 3010, ↖, 6.60 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Γυναικεία μορφή ἱσταμένη πρὸς ἀρ. (ἐφθ.).

130. "Εμ. 78	—	"Οπ. 115	*'Αθῆναι (Π.Ε.), ↙, 6.240 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 8. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ Ν[ΕΙΚΟΠ]ΟΛΕΩΣ. Ἡ Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας.
131. "Εμ. 78	—	"Οπ. 116	* Βερολῖνον, Löbbecke, ←, 5.34 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος τοῦ Πνεύματος τῆς Πόλεως, πτερωτοῦ καὶ κρατοῦντος δᾶδα καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
132. "Εμ. 78	—	"Οπ. 117	*'Αθῆναι (Π.Ε.), ↓, 9.240 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 7.
133. "Εμ. 79	↓	"Οπ. 118	* α) Λονδῖνον, ↙, 5.70 γρ. BMC, ἀριθ. 35. β) Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 7.995 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη καθήμενη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
134. "Εμ. 78	↕	"Οπ. 119	* Ἀρτα (Ε.Π.), ↘, 5.640 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 80.
135. "Εμ. 80		"Οπ. 120	* Ἀρτα (Ε.Π.), ←, 5.635 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 81.
136. "Εμ. 81		"Οπ. 121	* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8218, ↑, 6.98 γρ.
137. "Εμ. 82		"Οπ. 122	* Παρίσιοι, ↓, 6.40 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 250.
138. "Εμ. 83		"Οπ. 123	* Ἰωάννινα, ↓.
139. "Εμ. 84		"Οπ. 124	* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↑, 8.23 γρ.
140. "Εμ. 85		"Οπ. 125	* Βιέννη, →, 5.30 γρ. Schlosser, ἀριθ. 78. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠ[ΟΛΕΩΣ]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
141. "Εμ. 86		"Οπ. 126	* Καῖμπριτζ, Leake Collection, ↑, 7.22 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 10 ¹ . "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποῦ ἐλίσσε-

1. Ἀναγράφεται ὡς Ἀδριανός, δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὴ ἢ ἀπόδοσις αὕτη.

142. "Εμ. 78	↑	"Οπ. 127	ται ὄφεις καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος δά- φνης. Στικτὸς κύκλος.
143. "Εμ. 78	—	"Οπ. 128	*"Αθῆναι (Π.Ε.), ↘, 6.660 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 9.
144. "Εμ. 78	—	"Οπ. 129	*"Ιωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1969, Βουλευτή- ριον, ↘.
			*"Αθῆναι, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1955, ↖, 5.40 γρ. ΠΑΕ 1955, σ. 176, πίν. 60, ἀριθ. 10.
		"Εμ. AVKMAA NTΩNEINOS	Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Τὸ αὐτό.	
145. "Εμ. 87	—	"Οπ. 130	*Νέα Ὑόρκη, ↗, 7.69 γρ.
146. "Εμ. 87	—	"Οπ. 104 ¹	*Βερολῖνον, Löbbecke, ↖, 6.165 γρ.
147. "Εμ. 88	—	"Οπ. 108	*Οξφόρδη, ↘, 5.22 γρ.
148. "Εμ. 88	—	"Οπ. 131	*"Αθῆναι (Π.Κ. αὔξ. ἀριθ. 38), ←, 8.28 γρ.
149. "Εμ. 89	—	"Οπ. 108	* α) "Οξφόρδη, ↘, 6.41 γρ. (;) β) Κόρινθος(;), ἐκ τοῦ εὐρήματος Κορίνθου 1930 (Noe 266α). T. L. Shear ἐν AJA 35, 1931, σ. 150, ἀριθ. 20, πίν. V.
150. "Εμ. 90		"Οπ. 132	* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8219, ↓, 5.60 γρ.
151. "Εμ. 91		"Οπ. 133	* Βερολῖνον, Fox, ↗, 7.11 γρ. "Εμ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό (ἐφθ.).
152. "Εμ. 92		"Οπ. 134	*"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 4.550 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 66.
153. "Εμ. 93		"Οπ. 135	"Αρτα (Ε.Π.), ←, 7.110 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 67.
154. "Εμ. 94		"Οπ. 136	"Αρτα (Ε.Π.), →, 5.450 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 68.
155. "Εμ. 95		"Οπ. 138	"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 6.080 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 69.
156. "Εμ. 96		"Οπ. 138	"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 6.733 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 70.
157. "Εμ. 97		"Οπ. 139	"Αρτα (Ε.Π.), ↘, 4.470 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 71.
158. "Εμ. 98		"Οπ. 140	"Αρτα (Ε.Π.), →, 5.142 γρ.

1. Ρετουσαρισμένη μήτρα (recut-die).

159. "Εμ. 82 "Οπ. 141
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 72.
 "Εμ. AVKMAN TΩNEINOC.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC NEI [ΚΟΠΟΛΕΩC].
 Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς Νίκην καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς δόρυ καὶ ἀσπίδα. Στικτὸς κύκλος.
 * Νέα Ὑόρκη, , 8.08 γρ.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [IEPAC NEIKOΠΟΛΕΩC].
 Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον. Στικτὸς κύκλος.
 * Βιέννη, , 4.95 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 77.
 "Εμ. [AVKMA] NTΩ[NEINOC].
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC NEIKOΠΟΛΕΩC.
 Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ ἀνασηκώνουσα τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν κεφαλὴν. Στικτὸς κύκλος.
 * Συλλογὴ Εὐελπίδου, , 6.200 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC ἐν τῷ ἐξέργῳ, NEIKOΠΟΛΕΩC.
 Ἡ Κυβέλη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ., κρατοῦσα τύμπανον. Στικτὸς κύκλος.
 * Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, , 6.42 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC [NEIKOΠΟΛΕΩC].
 Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου.
 * α) Βιέννη, , 8.25 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 72.
 β) Συλλογὴ Δημητριάδη, , 7.282 γρ.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Τὸ αὐτό.
 "Οπ. IEPAC NEIKOΠΟΛΕ[ΩC].
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
 * Παρίσιοι, , 6.77 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 242.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Ἡ Τύχη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην
160. "Εμ. 92 "Οπ. 142
161. "Εμ. 78 "Οπ. 143
162. "Εμ. 77 "Οπ. 144
163. "Εμ. 77 "Οπ. 145
164. "Εμ. 99 "Οπ. 146

165. "Εμ. 100 "Οπ. 147 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
 *Ἄρτα (Ε.Π.), $\nwarrow$, 6.830 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 77.
166. "Εμ. 101 "Οπ. 148 *Ἄρτα (Ε.Π.), $\searrow$, 5.585 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 78.
167. "Εμ. 102 "Οπ. 148 (;)
 Ἄρτα (Ε.Π.), $\nwarrow$, 5.712 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 79.
 "Εμ. [ΑΥ]ΚΜΑΝ[ΤΩΝΕΙΝΟΣ].
 Τὸ αὐτό. (Φθορὰ εἰς τὸ ἄνω δεξιὸν τῆς κεφαλῆς.)
 "Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚ] ΟΠΟΛΕΩΣ.
 Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον
 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
168. "Εμ. 103 "Οπ. 149 *Ἀθῆναι (Π.Ε.), $\rightarrow$, 8.315 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 10.
 "Εμ. [ΑΥΚΜ] ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ.
 Προτομή δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕ[ΩΣ].
 Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον
 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
169. "Εμ. 104 "Οπ. 150 *Ἀθῆναι (Π.Ε.), $\searrow$, 7.560 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 11.
 "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Προτομή δαφνοστεφῆς, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ
 πτυχώσεων πρὸς δεξ.
 "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Παράστασις ἀσαφής. Μορφή ἱσταμένη πρὸς ἄρ.
 (ἐφθ.)
170. "Εμ. 105 "Οπ. 151 Ἄρτα (Ε.Π.), $\downarrow$, 5.950 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 90.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. Ἐφθαρμένον. Πιθανῶς μορφή γυναικεία ἱσταμένη
 πρὸς ἄρ.
171. "Εμ. 106 "Οπ. — Ἄρτα (Ε.Π.), 2.422 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 91.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
172. "Εμ. 107 "Οπ. — Ἄρτα (Ε.Π.), 2.978 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 92.

Καρακάλλας (;)

- "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
 Προτομή τοῦ Καρακάλλα(;) δαφνοστεφῆς πρὸς
 δεξ.

173. "Εμ. 108 "Οπ. 152
 "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.
 'Η Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον
 καὶ κέρας 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
 "Αρτα (Ε.Π.), ←, 5.240 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 93.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [ΙΕΡΑ]C ΝΕΙΚΟΠΟΛ[ΕΩC].
 Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον.
 "Αρτα (Ε.Π.), ↗, 6.803 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 45.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη.
 Τριήρης μετὰ κωπηλατῶν πρὸς δεξ.
 "Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.050 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 94.

Π λ α υ τ ῖ λ λ α

176. "Εμ. 111 "Οπ. 155
 "Εμ. ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ CEBACTH.
 Προτομή τῆς Πλαυτίλλας μετὰ πτυχώσεων πρὸς
 δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕΡΑC, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 'Η 'Ακτιὰς καθημένη πρὸς ἄρ. ἐντὸς κορινθιακοῦ
 ναοῦ, κρατοῦσα ἀγγεῖον-ἔπαθλον καὶ σκῆπτρον.
 Στικτὸς κύκλος.
 * α) Καϊμπριτς, Leake Collection, →, 15.89 γρ.
 N.H. Eur., σ. 135, ἀριθ. 8 (Ramsay Sale, 4
 July 1855, Christie 199).
 * β) Λονδῖνον, ↗, 13.80 γρ.
 BMC, ἀριθ. 39.
 γ) Βιέννη, →, 13.74 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.
 'Η Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην
 καὶ κέρας 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
 * Καϊμπριτς, Leake Collection, ↖, 17.46 γρ.
 N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 3, Sylloge, ἀριθ. 2605.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟ ΛΕΩC.
 'Αθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην διὰ
 τῆς δεξιᾶς καὶ ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος διὰ τῆς
 ἀριστερᾶς.
 * Βιέννη, ↓, 6.50 γρ.
 Schlosser, ἀριθ. 81.
177. "Εμ. 111 "Οπ. 156
 178. "Εμ. 112 "Οπ. 157

188. "Εμ. 116

"Οπ. 167

"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.

Γυναικεία μορφή (Δημήτηρ;) ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ δᾶδα. Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, Fox, →, 5.48 γρ.

Γέτας

ὥς καῖσαρ

198 - 209 μ.Χ.

1. "Εμ. 1

"Οπ. 1

"Εμ. Λ СЕПТИГЕТАСК.

Προτομή μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

'Η Ἀφροδίτη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ μῆλον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος(;). Στικτὸς κύκλος.

* α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 7.26 γρ.

β) Ἀρτα (Ε.Π.), ←, 5.819 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 97.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.

'Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφις. Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, 291/1934, ↙, 6.79 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛ]ΕΩΣ.

'Η Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

* Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↘.

"Εμ. Λ СЕПТИГЕТАСК.

Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.

* Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, →.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον. Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, 1173/1912, εὔρημα Δωδώνης, ←, 5.175 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

'Ηρακλῆς (τύπου Farnese) πρὸς δεξ., ἀνα-

2. "Εμ. 1

"Οπ. 2

3. "Εμ. 1

"Οπ. 3

4. "Εμ. 2

"Οπ. 4

5. "Εμ. 2

"Οπ. 5

6. "Εμ. 2	—	*"Οπ. 6	παυόμενος ἐπὶ ροπάλου καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. * Νεάπολις, F6820, ↘, 7.19 γρ. C.M.N.N. I, ἀριθ. 6820.
7. "Εμ. 2	—	"Οπ. 7	* "Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.168 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 98. "Εμ. Λ СЕПТИМІГЕТΑΝК. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
8. "Εμ. 3		"Οπ. 8	* α) Λονδῖνον, πρόσκτημα 1890, ↖, 5.90 γρ. β) Βοστώνη, πρῶην Συλλογὴ Vermeule, ←, 6.70 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
9. "Εμ. 4		"Οπ. 9	* Βοστώνη, Συλλογὴ Vermeule, πρῶην Lockett, ↙, 7.18 γρ. "Εμ. Λ СЕПТИГЕТΑΝК. Προτομή μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ὁ Γέτας ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 5		"Οπ. 10	* Μόναχον, →, 4.572 γρ.
11. "Εμ. 6	—	"Οπ. 11	* Παρίσιοι, ↗, 4.60 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 268.
12. "Εμ. 6	—	"Οπ. 12	* α) "Αρτα (Ε.Π.), ↖, 4.150 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 99.
13. "Εμ. 6	—	"Οπ. 13	β) Βερολῖνον, v. Rauch, ↖, 6.51 γρ. * Καῖμπριτς, Leake Collection, ↗, 4.32 γρ. N.H. Eur., σ. 77, ἀριθ. 17 ¹ . "Εμ. Λ СЕПТИГЕТΑΝКЕ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό.
14. * "Εμ. 7	—	"Οπ. 13	* Βιέννη, ↑, 3.90 γρ. Schlosser, ἀριθ. 84.
15. "Εμ. 7	—	"Οπ. 14	* Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ←, 5.68 γρ.
16. "Εμ. 8		"Οπ. 15	* Παρίσιοι, →, 4.39 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 268.
17. "Εμ. 9		"Οπ. 16	Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 5.70 γρ.

1. Καθὼς ἀναφέρεται ὡς Σεπτίμιος Σευῆρος.

			"Εμ. Λ ΣΕΠΤΙΜΙ[ΓΕΤΑΝΚ]. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Η Τύχη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρασ 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↗, 7.52 γρ.
18. "Εμ. 10	]	"Οπ. 17	"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛ[ΕΩΣ]. 'Αθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην καὶ ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Fox, ↗, 6.43 γρ.	
19. "Εμ. 10	]	"Οπ. 18	
Γέτας ὡς αὐτοκράτωρ 209 - 212 μ.Χ.			
			"Εμ. ΑΝΚΑΣΕ[ΠΤΙΓΕΤΑΣ]. Τὸ αὐτό, ἀλλὰ ἡ προτομὴ καὶ δαφνοστεφής.
			"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ. Νίκη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Βιέννη, ↓, 7.45 γρ. Schlosser, ἀριθ. 83.
20. "Εμ. 11	]	"Οπ. 19	"Εμ. ΑΝΚΑΣΕΠΤ ΙΓΕΤΑΣ. Προτομὴ δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώ- ρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
		"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Τρίπους μετὰ λέβητος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος καὶ πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφις. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.	
21. "Εμ. 12	]	"Οπ. 20	α) Βερολῖνον, ←, 8.445 γρ.
		* β) "Αρτα (Ε.Π.), ↘, 6.800 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 100.	
			γ) Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ←, 6.67 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Νίκη ἐπὶ διήππου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
22. "Εμ. 12	]	"Οπ. 21	* Νέα Ὑόρκη, ←, 7.84 γρ.
		"Εμ. Τὸ αὐτό.	
			"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. 'Ηρακλῆς τοῦ τύπου Farnese πρὸς δεξ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
23. "Εμ. 13	]	"Οπ. 22	* Λονδῖνον, ↘, 6.40 γρ.

Ἔμ. ΑΝΚΑΣΕ[ΠΤΙΓΕΤΑΣ].
Τὸ αὐτό, ἀλλὰ ἡ προτομὴ καὶ δαφνοστεφής.

Ἦπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Νίκη ἰσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
* Βιέννη, ↓, 7.45 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 83.

Ἔμ. ΑΝΚΑΣΕΠΤ ΙΓΕΤΑΣ.
Προτομὴ δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

Ἦπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Τρίπους μετὰ λέβητος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξέρχεται κλάδος καὶ πέριξ τοῦ ὁποῦ ἐλίσσεται ὄφις. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
α) Βερολῖνον, ←, 8.445 γρ.
* β) Ἀρτα (Ε.Π.), ↘, 6.800 γρ.
Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 100.
γ) Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ←, 6.67 γρ.

Ἔμ. Τὸ αὐτό.

Ἦπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Νίκη ἐπὶ δῦππου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
* Νέα Ὑόρκη, ←, 7.84 γρ.

Ἔμ. Τὸ αὐτό.

Ἦπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Ἡρακλῆς τοῦ τύπου Farnese πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.
* Λονδῖνον, ↘, 6.40 γρ.

BMC, ἀριθ. 40.

᾽Εμ. ΑΥΛ Γ ΓΕΠΤΙΓΕΤΑ Γ .

Τὸ αὐτό.

᾽Οπ. ΙΕΡΑ Γ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩ Γ .

Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη πρὸς ἀρ. ἐπὶ θρόνου, κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ ἀγγεῖον-ἐπαθλον. Στικτὸς κύκλος.

24. ᾽Εμ. 14

᾽Οπ. 23

* α) Νέα Ὑόρκη, , 9.15 γρ.β) Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, .

᾽Εμ. Τὸ αὐτό.

᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.

Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. στέφανος. Στικτὸς κύκλος.

25. ᾽Εμ. 14

᾽Οπ. 24

* α) Ὁξφόρδη, , 6.60 γρ.β) Ἀρτα (Ε.Π.), , 8.205 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 101.

26. ᾽Εμ. 15

᾽Οπ. 24

* Ἀρτα (Ε.Π.), , 5.610 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 102.

᾽Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Τὸ αὐτό.

᾽Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Νίκη πρὸς ἀρ. (ἐφθ.).

27. ᾽Εμ. 16

᾽Οπ. 25

Ἀρτα (Ε.Π.), , 5.680 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 103.

Γ έ τ α ς

᾽Εμ. Τὸ αὐτό.

᾽Οπ. ΝΕΙΚΟ Π [ΟΛΕΩΣ].

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ σκῆπτρον. Στικτὸς κύκλος.

28. ᾽Εμ. 17

᾽Οπ. 26

* Ἀρτα (Ε.Π.), , 4.407 γρ.Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 106¹.

Γ έ τ α ς (;)

᾽Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Προτομή τοῦ Γέτα(;) πρὸς δεξ.

᾽Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Γυναικεία μορφή πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας

Ἀμαλθείας. (Ἡ Τύχη.)

29. ᾽Εμ. 18

᾽Οπ. 27

Ἀρτα (Ε.Π.), , 6.380 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 104.

1. Κατόπιν ἐξετάσεως πολλῶν σφραγίδων ἀνεθώρησα τὴν ἀρχικὴν γνώμην, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἐλαγάβαλου καὶ ἔθεσα τὸ νόμισμα αὐτὸ εἰς τὸν Γέταν.

Ἑλαγάβαλος
218 - 222 μ.Χ.

1. Ὑμν. 1

ὙΠ. 1

Ὑμν. ΑΥΚΑ [ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC].

Προτομή δαφνοστεφής τοῦ Ἑλαγαβάλου πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΠ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC]. *

Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↙, 2.950 γρ.

Ὑμν. ΑΥΜΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.

Τὸ αὐτό.

ὙΠ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.

Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.

* Παρίσιοι, →, 3.86 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 216¹.

Ὑμν. Τὸ αὐτό.

ὙΠ. [ΙΕΡ]ΑC ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕΩC].

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρασ Ἀμαλθείας καὶ πηδάλιον(;). Στικτὸς κύκλος.

Βερολῖνον, ↑, 4.40 γρ.

Ὑμν. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.

Τὸ αὐτό.

ὙΠ. Ἐπιγραφή ἀσαφής.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* Νέα Ὑόρκη, ↖, 4.22 γρ.

Κοπεγχάγη, →, 5.37 γρ.

SNG Cop., ἀριθ. 78.

Ὑμν. ΑΥΚΜΑ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.

Προτομή δαφνοστεφής μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος(;). πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΠ. [ΙΕΡΑC] ΝΕΙ [ΚΟΠΟ]ΛΕΩC.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔφιππος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* Νέα Ὑόρκη, ↖, 3.74 γρ.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 6.900 γρ.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 5.870 γρ.

Ἄρτα (Ε.Π.), →, 2.150 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 105.

Ὑμν. ΑΥΜΑΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.

Τὸ αὐτό.

ὙΠ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.

Τὸ αὐτό.

2. Ὑμν. 2

ὙΠ. 2

3. Ὑμν. 2(;)

ὙΠ. 3

4. Ὑμν. 3

ὙΠ. 4

5. Ὑμν. 4

ὙΠ. 5

6. Ὑμν. 5

ὙΠ. 6

7. Ὑμν. 6

ὙΠ. 7

8. Ὑμν. 6(;)

ὙΠ. 8

9. Ὑμν. 7

ὙΠ. 9

10. "Εμ. 8	"Οπ. 10	<p>* α) Καϊμπριτς, McClean Collection, ↓ , 6.10 γρ. Grose, ἀριθ. 5153.</p> <p>β) Καϊμπριτς, McClean Collection, ↓ , 4.76 γρ. Grose, ἀριθ. 5153</p> <p>"Εμ. AKMAY ANTΩNEINOC. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. ΙΕΡΑCΝΙΚΟ [ΠΟΛΕΩC]. Τρίπους μετὰ λέβητος πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος. Στικτὸς κύκλος.</p>
11. "Εμ. 9	"Οπ. 11	<p>* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8223, ↘ , 6.70 γρ.</p> <p>"Εμ. AKMANTΩ NEINOCΘYIOC. Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώ- ρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Πλοῖον μετὰ ἐξ κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
12. "Εμ. 10	"Οπ. 12	<p>* α) Νεάπολις, F6821, ↑ , 7.09 γρ.</p> <p>β) Βερολῖνον, Löbbecke, ↑ , 6.57 γρ.</p> <p>γ) Βιέννη, ↑ , 5.30 γρ. Schlosser, ἀριθ. 89.</p>
13. "Εμ. 10	*"Οπ. 13	* Παρίσιον, ↘ , 6.91 γρ.
14. "Εμ. 10	"Οπ. 14	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑ , 6.00 γρ.
15. "Εμ. 11	"Οπ. 14 ¹	* Νέα Ὑόρκη, ↑ , 8.80 γρ.
16. "Εμ. 12	"Οπ. 15	<p>* Λονδῖνον, ↑ , 6.90 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Πλοῖον μετὰ τεσσάρων κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρ- χηγοῦ· εἰς τὸ μέσον ἐν ἰστίον. Στικτὸς κύκλος.</p>
17. "Εμ. 13	"Οπ. 16	<p>* Βερολῖνον, Imhoof-Blumer, ↑ , 5.30 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Πλοῖον μετὰ ἑπτὰ κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρχηγοῦ. Στικτὸς κύκλος.</p>
18. "Εμ. 14	"Οπ. 17	<p>* Βιέννη, ↓ , 6.10 γρ. Schlosser, ἀριθ. 68.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ αὐτὴ παράστασις μετὰ ἐξ κωπηλατῶν.</p>
19. "Εμ. 14(;)	"Οπ. 18	* Καϊμπριτς, McClean Collection, ↓ , 6.97 γρ. Grose, ἀριθ. 5154.
20. "Εμ. 15	"Οπ. 19	* Λένινγκραντ, ἀριθ. 8224, ↓ , 6.83 γρ.

1. Ἐλαφρὰ ἐπεξεργασία (ρετούς).

21. Ὑμ. 16

ὙΟπ. 20

Ἰουλία Παῦλα

219 - 220 μ.Χ.

22. Ὑμ. 17

ὙΟπ. 21

Ἰουλία Ἀκυλία Σευήρα

220 μ.Χ. καὶ μετέπειτα

221 - 222 μ.Χ. (;)

23. Ὑμ. 18

ὙΟπ. 22

Ἰουλία Σοαιμιάς

218 - 222 μ.Χ.

24. Ὑμ. 19

ὙΟπ. 23

Ἰουλία Μαῖσα

218 - 223 μ.Χ.

ὙΕμ. ὙΕπιγραφή ἐφθαρμένη.

Τὸ αὐτό.

ὙΟπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Κυβέλη πυργοστεφής, καθημένη ἐπὶ λέοντος
βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.* Παρίσιοι, $\searrow$, 6.32 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 276.

ὙΕμ. ΙΟΥΛΙΑ [ΠΑΥ]ΛΑ ΣΕ.

Προτομή τῆς Ἰουλίας Παύλας πρὸς δεξ. Στικτὸς
κύκλος.ὙΟπ. ΑΚΤΙΑ ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. Στικτὸς
κύκλος.* Κοπεγχάγη, $\nwarrow$, 3.24 γρ.

SNG Cop., ἀριθ. 80.

ὙΕμ. . . . . ΒΗΡΑ ΣΕΒ.

Προτομή μετὰ διαδήματος τῆς Ἰουλίας Ἀκυλίας
Σευήρας πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΟπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ]ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον
καὶ κλάδον φοίνικος.* Ἀρτα (Ε.Π.), $\downarrow$, 5.200 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 107.

ὙΕμ. ΙΟΥΛΙΑ ΣΟΑΙΜΙΑ ΣΕΒ.

Προτομή τῆς Ἰουλίας Σοαιμιάδος μετὰ πτυχώ-
σεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΟπ. [ΙΕΡΑΣ] ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Πλοῖον μετὰ ἐξ κωπηλατῶν (;) πρὸς δεξ.

* Βιέννη, $\rightarrow$, 7.10 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 90.

ὙΕμ. ΙΟΥΛΙΑΜΑΙΣΑ ΣΕΒ.

Προτομή τῆς Ἰουλίας Μαΐσας μετὰ πτυχώσεων
πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

		"Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.	
		Πλοῖον μετὰ πέντε κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.	
25. "Εμ. 20	"Οπ. 24	* α) Κοπεγχάγη, $\nwarrow$, 6.77 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 81.	
		β) Καϊμπριτζ, McClean Collection, $\nwarrow$, 6.74 γρ. Grose, ἀριθ. 5155.	
		γ) Νέα Ὑόρκη, $\nwarrow$, 6.34 γρ.	
26. "Εμ. 20	"Οπ. 25	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, $\uparrow$, 4.720 γρ.	
27. "Εμ. 20	"Οπ. 26	* Ἀθῆναι, ἀριθ. 1940β, $\uparrow$, 7.45 γρ.	
28. "Εμ. 20 (;)	"Οπ. 27	* Μόναχον, $\downarrow$, 5.643 γρ.	
		"Εμ. Τὸ αὐτό.	
		"Οπ. [ΙΕΡΑ]C ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC].	
		Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος.	
29. "Εμ. 21	"Οπ. 28	* Ἀρτα (Ε.Π.), $\uparrow$, 4.480 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 108.	
		"Εμ. Τὸ αὐτό.	
		"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής. Γυναικεία μορφή ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας (;).	
30. "Εμ. 22	"Οπ. 29	* Ἀρτα (Ε.Π.), $\downarrow$, 5.520 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 109.	
31. "Εμ. 23	"Οπ. 30	* Ἀρτα (Ε.Π.), $\downarrow$, 5.432 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 110.	

Ἀλέξανδρος Σευῆρος

222 - 235 μ.Χ.

		"Εμ. ΑΚΜΑΥΣΕΒΑΛΕΞΑΝΔΡΟC.	
		Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.	
		"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.	
		Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφις καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος. Στι- κτὸς κύκλος.	
1. "Εμ. 1	"Οπ. 1	* Βερολῖνον, Fox, $\downarrow$, 6.03 γρ.	
		"Εμ. Τὸ αὐτό.	
		"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.	
		Μορφή ἱσταμένη πρὸς δεξ., ἔχουσα τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος.	
2. "Εμ. 2	"Οπ. 2	* Βερολῖνον, $\uparrow$, 7.95 γρ.	
		"Εμ. Τὸ αὐτό.	
		"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.	
		Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλ- θείας καὶ ἀνασύρουσα διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν χιτῶνα.	

3. "Εμ. 3	"Οπ. 3	* Βερολῖνον, Löbbecke, ←, 5.83 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * Νέα Ὑόρκη, ↑, 4.58 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕ]Ι ΚΟΠΟΛΕ[ΩC]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Franke, πρῶην Hollschek, ↑, 6.12 γρ. * Βερολῖνον, ↑, 6.42 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣΝΕΙ ΚΟΠΟΛΕΩC. Ἡ Ἀφροδίτη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς περιστερὰν καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς σκῆπτρον. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 6.535 γρ.
4. "Εμ. 4	"Οπ. 4	
5. "Εμ. 5	"Οπ. 5	
6. "Εμ. 6	"Οπ. 6	
7. "Εμ. 7	"Οπ. 7	

Ἰουλία Μαμαία

8. "Εμ. 8	"Οπ. 1	↑	"Εμ. ΙΟΥΛΙΑΜΑΜΑΙΑCΕΒ. Προτομή μετὰ διαδήματος καὶ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποῦ ἐλίσσεται ὄφης καὶ ἐξέρχεται κλάδος. Στικτὸς κύκλος. * α) Παρίσιοι, ↓, 6.01 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 302. β) Βιέννη, ↓, 4.60 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * α) Καϊμπριτζ, McClean Collection, ↑, 7.03 γρ. Grose, ἀριθ. 5156. β) Ἀθῆναι, ↑, 9.03 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 13. γ) Franke, πρῶην Hollschek, ↑, 5.97 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα πηδάλιον καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↘, 6.25 γρ. * Ἰωάννινα, ἀνασκαφὴ Δωδώνης 1959, Βουλευτή-
9. "Εμ. 8	"Οπ. 8	↓	
10. "Εμ. 8	"Οπ. 9	]	
11. "Εμ. 9	"Οπ. 9	]	

12. "Εμ. 8	↑	"Οπ. 10
13. "Εμ. 10		"Οπ. 10

Β α λ β ῖ ν ο ς

238 μ.Χ.

(ἀρχαὶ Ἀπριλίου -
τέλη Ἰουνίου)

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1
-----------	--------

2. "Εμ. 2	"Οπ. 2
-----------	--------

Γ ο ρ δ ι α ν ὸ ς

238 - 244 μ.Χ.

1. "Εμ. 1	"Οπ. 1
-----------	--------

ριον, ↓, 6.18 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙ Κ ΟΠΟΛΕ[ΩC].

Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ
κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.

* Βιέννη, ↑, 6.70 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 91.

* α) Λονδῖνον, ↙, 6.90 γρ.

β) Βερολῖνον, ↙, 5.27 γρ.

"Εμ. ΚΑΙ ΒΑΛΒΗΝ[ΟC].

Προτομή δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ πτυχώσεων τοῦ
αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚ[ΟΠΟΛΕΩC].

Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποῖου ἐλίσσε-
ται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.

* Βιέννη, ↓, 9.85 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 92.

"Εμ. ΚΑΙ [ΒΑΛΒ] ΗΝΟC CEB.

Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙ Κ ΟΠΟΛΕΩC.

Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν
κεφαλὴν πρὸς ἄρ. καὶ κρατῶν ράβδον πέριξ τῆς
ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.

* Βιέννη, ↓, 9.25 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 93.

"Εμ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής.

Προτομή δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ πτυχώσεων
πρὸς δεξ.

"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη.

Ἡρακλῆς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ
ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου.

* Ἀρτα (Ε.Π.), ↓, 8.687 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 123.

"Εμ. ΑΥΚΜΑΑΝΓΟΡΔΙΑΝΟCCE.

Τὸ αὐτό.

Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη.

Προτομή τῆς Πόλεως πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ
πρὸς δεξ. (ἐφθ.).

2. "Εμ. 2	"Οπ. 2	*"Αρτα (Ε.Π.), ↑, 5.712 γρ. Οίκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 117. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
3. "Εμ. 3	"Οπ. 3	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5359, ↘, 7.17 γρ.
4. "Εμ. 4	"Οπ. 4	*"Αρτα (Ε.Π.), ↑, 7.360 γρ. Οίκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 111. "Εμ. ΑΥΚΜΑΑΝΓΟΡΔΙΑΝΟCCEB. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό.
5. "Εμ. 5	"Οπ. 5	* Καῖμπριτζ, Leake Collection, ↑, 6.99 γρ. N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 5. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ. (ἐφθ.).
6. "Εμ. 6	"Οπ. 6	"Αρτα (Ε.Π.), ↓, 4.870 γρ. Οίκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 112. "Εμ. ΑΥΚΜΑΑΝΓΟΡΔΙΑΝΟCC. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό.
7. "Εμ. 7	"Οπ. 7	* α) Νέα Ὑόρκη, ↘, 7.12 γρ. β) Νέα Ὑόρκη, ↘, 7.30 γρ. γ) Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↘, 7.878 γρ. Οίκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 14.
8. "Εμ. 7	"Οπ. 8	* Βιέννη, ↓, 5.65 γρ. Schlosser, ἀριθ. 94. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Τὸ αὐτό.
9. "Εμ. 8	"Οπ. 9	* α) Κοπεγχάγη, ↓, 6.86 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 82. β) Ὁξφόρδη, ↑, 7.72 γρ. γ) Παρίσιοι, →, 7.10 γρ.
10. "Εμ. 9	"Οπ. 10	* Λένινγκραντ, ↑, 5.22 γρ.
11. "Εμ. 9	"Οπ. 11	* α) Λένινγκραντ, ↑, 7.60 γρ.
12. "Εμ. 10	"Οπ. 11	β) Ἀθῆναι, 1912/13 ΙΘ' 7, ↑, 8.55 γρ. * Καῖμπριτζ, Leake Collection, ↑, 6.65 γρ. N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 9.
13. "Εμ. 11	"Οπ. 12	* Βιέννη, ↑, 5.15 γρ.
14. "Εμ. 9	"Οπ. 12	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↙, 7.15 γρ.
15. "Εμ. 12	"Οπ. 13	Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↖, 6.790 γρ. (ἐφθ.). Οίκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 15.

			"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Α ἐντὸς στεφάνου ἐκ καλάμων. * "Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 7.530 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 125.
26. "Εμ. 23	"Οπ. 24		"Εμ. 'Επιγραφὴ ἀσαφής. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟ]ΠΟΛΕ[ΩΣ]. Τριήρης μεθ' ἐνὸς ἀρχηγοῦ καὶ ἑξ κωπηλατῶν. Στικτὸς κύκλος.
27. "Εμ. 24	"Οπ. 25		* "Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 4.408 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 119. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑΣ]ΝΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩΣ]. Τριήρης μεθ' ἐνὸς ἀρχηγοῦ καὶ ἐπτὰ κωπηλατῶν. Στικτὸς κύκλος.
28. "Εμ. 25	"Οπ. 26		* "Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 6.239 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 120. "Εμ. ΑΥΚΜΑΑΝΓΟΡΔΙΑΝΟΣCE. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛ[ΕΩΣ]. Ἡ Τύχη καθήμενη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
29. "Εμ. 26	"Οπ. 27		* α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8225, ↘ , 6.75 γρ. β) "Αρτα (Ε.Π.), ↖ , 5.270 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 121.
30. "Εμ. 27	"Οπ. 28		γ) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1912/13 ΙΘ' 8, ↖ , 6.45 γρ. * "Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 6.789 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 122. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΝΕ] ΙΚΟ [ΠΟΛΕΩΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἑφιππος πρὸς δεξ.
31. "Εμ. 28	"Οπ. 29		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↓ , 3.85 γρ.
32. "Εμ. 29	"Οπ. 30		* Βιέννη, ↓ , 5.55 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ. Τετράστυλος ναός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἄγαλμα Ἀσκληπιοῦ, ἔχοντος τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ μηροῦ καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσ- σεται ὄφεις.
33. "Εμ. 29	"Οπ. 31		* Βερολῖνον, v. Rauch, ↘ , 7.36 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΝΕΙΚΟΠΟ[ΛΕΩΣ], ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑΣ. Πύλη μετὰ τριῶν θυρῶν. Στικτὸς κύκλος.
34. "Εμ. 30	"Οπ. 32		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↘ , 3.85 γρ.

35. "Εμ. 31   "Οπ. 33
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].
 Νίκη ἐπὶ ἄρματος πρὸς δεξ. (ἐφθ.).
 "Αρτα (Ε.Π.), ↓, 5.666 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 118.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
 Παράστασις ἀσαφής. "Επικεκομμένον ἐπὶ ἄλ-
 λου (ἐφθ.).
 36. "Εμ. 32   "Οπ. 34
 "Αρτα (Ε.Π.), 8.431 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 126.
- Γορδιανός (;)**
37. "Εμ. 33   "Οπ. 35
 "Εμ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
 Προτομὴ δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων
 Γορδιανοῦ Γ' (;).
 "Οπ. "Επιγραφὴ ἐφθαρμένη.
 "Αρτεμις ἰσταμένη κατ' ἐνώπιον καὶ στρέφουσα τὴν
 κεφαλὴν πρὸς δεξ. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς δύο
 ζῶα (ἐφθ.).
 "Αρτα (Ε.Π.), ←, 7.422 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 127.
- Φίλιππος Α'**
224 - 249 μ.Χ.
1. "Εμ. 1   "Οπ. 1
 "Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣCE.
 Προτομὴ δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς
 δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
 "Εντὸς πλοίου μετὰ δύο κωπηλατῶν, ὁ αὐτοκρά-
 τωρ ἰστάμενος, κρατῶν ἀσπίδα καὶ δόρυ, στέφε-
 ται ὑπὸ Νίκης. Στικτὸς κύκλος.
 Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 315.
 * Βερολῖνον, ↗, 3.97 γρ.
 "Εμ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Προτομὴ ἀκτινοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς
 δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. Τὸ αὐτό.
 * Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 6.28 γρ.
 2. "Εμ. 2   "Οπ. 2   * Μόναχον, →, 8.229 γρ.
 3. "Εμ. 2   "Οπ. 3   * Βιέννη, ↑, 5.65 γρ.
 4. "Εμ. 3   "Οπ. 3   Schlosser, ἀριθ. 100.
- "Εμ. "Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Προτομὴ δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς
 δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕΩΣ].

			Τρίπους μετά λέβητος, περίξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις. Στικτὸς κύκλος.
5. "Εμ. 4	"Οπ. 4		* Νέα Ὑόρκη, ↘, 4.82 γρ.
6. "Εμ. 5	"Οπ. 5	]	α) Βερολῖνον, ἀριθ. 5277, ↘, 8.055 γρ.
			* β) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8228, ↙, 5.00 γρ.
			γ) Συλλογὴ Δημητριάδη, ↑, 9.22 γρ.
7. "Εμ. 6	"Οπ. 5	]	Βιέννη, ↓, 7.60 γρ.
			Schlosser, ἀριθ. 101.
			"Εμ. ΑΥΤΜΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣΣ.
			Προτομὴ δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
			"Οπ. Τὸ αὐτό.
			* Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 8.08 γρ.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ περίξ στεφάνου ἐκ καλάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Στικτὸς κύκλος.
			Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 317 (κεφαλὴ πρὸς ἄρ.).
			* Βερολῖνον, Löbbecke, ←, 9.04 γρ.
			Boutin, Παρίσι, Φεβρουάριος 1961.
			α) Βιέννη, ↓, 8.25 γρ.
			Schlosser, ἀριθ. 102.
			* β) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1940δ, ←, 7.00 γρ.
			* Ἀθῆναι (Π.Κ. ἀξ. ἀριθ. 38), →, 5.25 γρ.
			"Εμ. ΑΥΜΙΟΥΦΙΛΙΠΠΟΣΣΕΒ.
			Προτομὴ δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
			"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ.
			Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σιγῆ-πτρον καὶ ἀγγεῖον-ἐπαθλον. Στικτὸς κύκλος.
			* Βερολῖνον, v. Rauch, ↘, 8.64 γρ.
			"Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣΣΕ.
			Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Τὸ αὐτό.
			* Βιέννη, ↓, 8.40 γρ.
			Schlosser, ἀριθ. 106 ¹ .
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
			"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ.
			Γυναικεία μορφή (ἢ Τύχη;) καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην. Στικτὸς κύκλος.
			* Ἀρτα (Ε.Π.), ↘, 5.200 γρ.
			Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 128.

16. "Εμ. 12 — "Οπ. 13
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 'Η Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., στρέφουσα τὴν κεφαλήν πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ κέρασ 'Αμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
 * Βερολῖνον, Fox, ↙, 4.78 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 'Αθηνᾶ Νικηφόρος ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα Νίκην (ἢ ὁποία φέρει διὰ τῆς δεξιᾶς στέφανον) καὶ ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος. Στικτὸς κύκλος.
17. "Εμ. 12 — * "Οπ. 14
 * α) Παρίσιοι, ↖, 8.02 γρ.
 Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 308.
 β) 'Αθῆναι, ἀριθ. 1968/1, ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως 1964, ←, 5.098 γρ.
 ΑΔ 20, 1965, Χρονικά, σ. 377.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 Γυναικεία μορφή (ἢ 'Υψιπύλη) βαδίζουσα πρὸς ἄρ., ἔχουσα τεταμέναις τὰς χεῖρας, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. καὶ ἀτενίζουσα πρὸς παιδίον ('Αρχέμορον), πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφις. Στικτὸς κύκλος.
18. "Εμ. 12 — "Οπ. 15
 * α) Βερολῖνον, Löbbecke, →, 7.14 γρ.
 β) Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓, 5.85 γρ.
 N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 7.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Επιγραφή ἐφθαρμένη. Γυναικεία μορφή ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρασ 'Αμαλθείας(;).
19. "Εμ. 12 — "Οπ. 16
 * 'Αρτα (Ε.Π.), ↑, 5.420 γρ.
 Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 129.
 "Εμ. ΑΚΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣCE.
 Κεφαλὴ ἀκτινοστεφῆς τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
20. "Εμ. 13 — "Οπ. 17
 "Οπ. Τὸ αὐτὸ μὲ τὸν ἀριθ. 18.
 * Λονδῖνον, ←, 5.80 γρ.
 BMC, ἀριθ. 43.
 "Εμ. ΑΥΤΜΑΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣCEBA.
 Προτομὴ δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ πτυχώσεων τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή.
 'Η Τύχη καθημένη ἐπὶ βράχου πρὸς ἄρ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. ἀμφορεύς· κάτωθεν αἱ προσωποποιή-

21. "Εμ. 14	"Οπ. 18	σεις τῶν τριῶν λιμένων τῆς Πόλεως ¹ . Στικτὸς κύκλος. * α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↙, 15.745 γρ. * β) Βιέννη, ↓, 16.30 γρ. Schlosser, ἀριθ. 98.
22. "Εμ. 15	"Οπ. 19	* α) Παρίσιοι, ↙, 16.06 γρ. Mionnet, Sup. III, ἔ.ἀ. ἀριθ. 312. * β) Βιέννη, ↓, 15.05 γρ. Schlosser, ἀριθ. 99. γ) Κοπεγχάγη, →, 13.07 γρ. SNG Cop., ἀριθ. 83. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀπόλλων καθήμενος ἐπὶ βράχου πρὸς ἄρ., ἔχων ὑψωμένην τὴν δεξιὰν καὶ κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον. Κάτωθεν κύων πρὸς δεξ. καὶ πρόσθιον ἵππου ἐξερχόμενον ἐκ βράχου πρὸς ἄρ.* μεταξὺ αὐτῶν κεφαλὴ κάπρου. Στικτὸς κύκλος.
23. "Εμ. 15	"Οπ. 20	* Λονδῖνον, ←, 15.10 γρ. BMC, ἀριθ. 42. "Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣCE. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
24. "Εμ. 16	"Οπ. 21	* Βερολῖνον, ἀριθ. 6176, ↗, 7.23 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ζεὺς βαδίζων πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς κεραυνὸν καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἄετόν. Στικτὸς κύκλος.
25. "Εμ. 17	"Οπ. 22	* Βιέννη, ↓, 6.15 γρ. Schlosser, ἀριθ. 97.
26. "Εμ. 18	"Οπ. 22	α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↙, 8.730 γρ.
27. "Εμ. 19	"Οπ. 23	* β) Λονδῖνον, ↑, 5.95 γρ. * Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓, 4.40 γρ.

Ὡτακιλία Σευήρα

"Εμ. [MAP]Κ ΟΤΑΚCEBHPACEB.

Προτομή τῆς αὐτοκρατορίρας μετὰ διαδήματος καὶ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

1. Βλ. ἄνωτέρω σ. 52.

28. "Εμ. 20	"Οπ. 24	"Οπ. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 319. α) Καϊμπριτς, Leake Collection, ↓, 6.65 γρ. N.H. Eur., σ. 78, ἀριθ. 8.
		* β) Ἀθῆναι, →, 6.660 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 18.
		"Εμ. ΜΑΡΚ ΟΤΑΚΙΑΣΕΒΗΡ[ΑCΕΒ]. Τὸ αὐτό.
29. "Εμ. 21	"Οπ. 25	"Οπ. Τὸ αὐτό. * Συλλογὴ Δημητριάδης, ↑, 10.493 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
30. "Εμ. 21	"Οπ. 26	* α) Νέα Ὑόρκη, ↖, 8.76 γρ. β) Βερολῖνον, Löbbecke, →, 7.39 γρ. γ) Βερολῖνον, Löbbecke, ↗, 5.90 γρ. δ) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↘, 6.270 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΙΕΡΑC [ΝΕΙΚΟΠΟ]ΛΕΩC. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 325 ¹ .
31. "Εμ. 21	"Οπ. 27	* Ὁξφόρδη, ↘, 8.12 γρ.
32. "Εμ. 21	"Οπ. 28	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↗, 6.340 γρ.
33. "Εμ. 22	"Οπ. 29	* Νέα Ὑόρκη, →, 6.21 γρ.
34. "Εμ. 23	"Οπ. 29	* Νέα Ὑόρκη, ↖, 7.43 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
35. "Εμ. 24	"Οπ. 30	* Παρίσιον, ↙, 7.86 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 323.
		"Εμ. Ἐπιγραφή ἀσαφής. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΝΑΥΑΡΧΙΔ. . . . . Πλοῖον μετὰ κωπηλατῶν καὶ ἱστίου πρὸς δεξ. ² * Νέα Ὑόρκη, ↙, 9.69 γρ.
36. "Εμ. 25	"Οπ. 31	

1. Schlosser, ἀριθ. 103.

2. Πιθανῶς τὸ ἀπεικονιζόμενον πλοῖον νὰ ᾔτο, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τοῦ Ἀκτίου, ἡ ναυαρχίς τοῦ Ὀκταβίου.

Φίλιππος Β'

244 - 249

37. "Εμ. 26	"Οπ. 32	"Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣΣΕ. Προτομή δαφνοστεφής και μετά θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
38. "Εμ. 27	"Οπ. 33	"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕ[ΩΣ]. Τρίπους μετά λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφης. Στικτὸς κύκλος. * Βιέννη, ←, 7.20 γρ. Schlosser, ἀριθ. 107. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↖, 5.520 γρ.
39. "Εμ. 28	*"Οπ. 33	"Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣΣΕΒ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό. * Παρίσιοι, ↗, 7.55 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 333.
40. "Εμ. 28	"Οπ. 34	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚ]ΟΠΟΛΕΩΣ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς δόρυ και διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος. Στικτὸς κύκλος. * Αἰθῆραι (Π.Ε.), →, 9.860 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 17 ¹ .
41. "Εμ. 28	"Οπ. 35	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Πλοῖον μετά δύο κωπηλατῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἵσταται ὁ αὐτοκράτωρ, κρατῶν ἀσπίδα και δόρυ. Νίκη στέφει αὐτόν. Στικτὸς κύκλος. * Λονδῖνον, Woodhouse 1866, ↑, 8.85 γρ.
42. "Εμ. 28	"Οπ. 36	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ πέριξ στεφάνου ἐκ καλάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Στικτὸς κύκλος. * α) Λένινγκραντ, ↓, 4.39 γρ. β) Ἰωάννινα, Παλαιὰ Συλλογὴ, ↖.
43. "Εμ. 29	"Οπ. 37	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡρακλῆς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ροπάλου διὰ τῆς δεξιᾶς και κρατῶν τὴν λεοντὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 328. * Οξφόρδη, ↗, 7.45 γρ.

1. Ἀνεθεωρήθη ἡ ἀρχικὴ ταύτισις, ἡ ὁποία ἐτοποθετοῦσε τὸ νόμισμα τοῦτο εἰς τὸν Φίλιππον Α', κατόπιν συγκρίσεως πολλῶν σφραγίδων.

44. *Εμ. 29	↑	Οπ. 38	<p>Εντός διστύλου ναού Ἡρακλῆς τοῦ τύπου Farnese. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>* α) Παρίσιοι, ↓, 6.56 γρ. Mionnet Sup. III, ἀριθ. 330.</p> <p>* β) Βιέννη, ↓, 7.90 γρ. Schlosser, ἀριθ. 105.</p> <p>Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝΦΙΛΙΠΠΟΣCE.</p> <p>Τὸ αὐτό.</p> <p>Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.</p> <p>Ἀπόλλων Ἀκτιος ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ Νίκην.</p>
45. Εμ. 30	↑	Οπ. 39	<p>* Βιέννη, ←, 5.75 γρ. Schlosser, ἀριθ. 104.</p> <p>Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.</p>
46. Εμ. 30	↑	Οπ. 40	<p>Ἡρακλῆς τοῦ τύπου Farnese. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>* Καϊμπριτς, McClean Collection, ←, 4.74 γρ. Grose, ἀριθ. 5157.</p>
47. Εμ. 31	↑	Οπ. 40	<p>* Ἰωάννινα, Παλαιὰ Συλλογή, ↗.</p>

Τρεβωνιανὸς Γάλλος

251 - 253 μ.Χ.

1. Εμ. 1	↑	Οπ. 1	<p>Εμ. [ΑΥΚΦ] ΒΙΓΑΛΛΟΣ.</p> <p>Προτομή δαφνοστεφής μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC.</p> <p>Πλοῖον μετὰ κωπηλατῶν πρὸς ἄρ.</p> <p>* Βερολῖνον, ἀριθ. 28632/4, ↘, 6.64 γρ.</p> <p>Εμ. [ΑΚ] ΒΙΑ [Φ] ΓΑ [ΛΛΟΣ].</p> <p>Τὸ αὐτό.</p> <p>Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟ ΠΟΛΕΩC.</p> <p>Ἡρακλῆς τοῦ τύπου Farnese πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p>
2. Εμ. 2	↑	Οπ. 2	<p>α) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8222, ↑, 7.13 γρ.</p> <p>* β) Ἀθῆναι (Π.Ε.), →, 6.250 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 25.</p> <p>Εμ. ΑΚ [ΒΙΑΦΓΑΛΛΟΣ].</p> <p>Τὸ αὐτό.</p> <p>Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.</p> <p>Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις.</p>
3. Εμ. 3	↑	Οπ. 3	<p>Λονδῖνον, ↑, 7.35 γρ. BMC, ἀριθ. 38¹.</p>

1. Εἰς Καρακάλλαν.

			᾽Εμ. ΑΚΒΙΑ [Φ] ΓΑΛΛΟΣ. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. ᾽Αθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς γλαῦκα καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀσπίδα καὶ δόρυ. Στικτὸς κύκλος. ᾽Αρτα (Ε.Π.), ↑, 6.990 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 131. * Βερολῖνον, ἀριθ. 1173/1912, εὔρημα Δωδώνης, ↑, 5.28 γρ. * Ἰωάννινα, ↑.
4. ᾽Εμ. 4		᾽Οπ. 4	
5. ᾽Εμ. 5	]	᾽Οπ. 5	
6. ᾽Εμ. 5		᾽Οπ. 6	
7. ᾽Εμ. 5		᾽Οπ. 7	
			᾽Εμ. Τὸ αὐτό. ᾽Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Προτομή πτερωτῇ καὶ πυργοστεφῆς τῆς Πόλεως πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Ἀθῆναι (Π.Ε.), →, 6.790 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 22.
			᾽Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό. ΙΕΡ[ΑCΝΕΙΚΟΠ]ΟΛΕΩC. Ἡ Ἀφροδίτῃ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον καὶ μῆλον.
8. ᾽Εμ. 6	]	᾽Οπ. 8	* α) Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↗, 9.602 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 19. β) Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↖, 7.978 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 20.
			᾽Εμ. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC]. Γυναικεία μορφή ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. καὶ ἀνασύρουσα μίαν μορφήν εὐρισκομένην ἐπὶ βράχου. * Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 7.275 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 130.
9. ᾽Εμ. 6		᾽Οπ. 9	
			᾽Εμ. ΑΥΚΦΒΙ [ΓΑΛΛΟΣ]. Τὸ αὐτό.
			᾽Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΕΙ] ΚΟΠΟΛΕΩC. Νίκη ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↓, 8.810 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 21.
10. ᾽Εμ. 7		᾽Οπ. 10	

Βολουσιανὸς

᾽Εμ. ΒΙΑΦΓΑΛΛΟCCEΒΟ[ΛΟΝCΙΑΝΟC].
Τὸ αὐτό, ἀλλὰ βραχὺ γένειον.

11. "Εμ. 8	"Οπ. 3	↑	"Οπ. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος. *Αθῆναι (Π.Ε.), ↗, 8.660 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 23. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡΑΣ] ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Νίκη ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. *Βερολῖνον, v. Rauch, ↖, 6.825 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΕCΤΙΑ] ΒΟΥΛΗ[С] ¹ . Γυναικεία μορφή (ἡ Βουλὴ) καθημένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. καὶ ἔχουσα τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ὤμου. *Αθῆναι (Π.Ε.), →, 6.602 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 24. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, πέριξ στεφάνου ἐκ καλὰμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Στικτὸς κύκλος. *Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 8.470 γρ. "Εμ. ΑΒΙΑΦΓΑΛ[ΛΟС] Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Προτομὴ πτερωτῇ καὶ πυργοστεφῆς τῆς Πόλεως πρὸς δεξ. Κτυπημένον δίσκ. Παρίσιοι, ↑, 5.19 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 337 ² . "Εμ. [ΒΙΑΦΓΑΛΛΟС] СΕΒΟΛΟΝС[ΙΑНОС]. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. Βερολῖνον, Cassel 1925, ↓, 7.08 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφὴ. "Αρτεμις ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατοῦσα τόξον καὶ σκῆπτρον. "Οξφόρδη, ↓, 7.40 γρ.
12. "Εμ. 8	"Οπ. 11		
13. "Εμ. 8	"Οπ. 12		
14. "Εμ. 9	"Οπ. 13		
15. "Εμ. 10	"Οπ. 14		
16. "Εμ. 11	"Οπ. 10(;) ↑		
17. "Εμ. 12	"Οπ. 15		

1. Μετὰ τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ νομίσματος ὑπ' ἀρ. 21 τοῦ Βαλεριανοῦ, τοῦ ὁποίου ἐσφύζετο ἀκέραιον τὸ ἀριστερὸν τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς, αὕτη συνεπληρώθη ὀρθῶς. Διὰ πρώτην φοράν ἀπαντᾷ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἰς νομίσματα τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων. Βλ. ἀνωτέρω σ. 31.

2. Εἰς Τρεβωνιανὸν Γάλλον (κεφαλὴ πρὸς ἀρ.).

Βαλεριανός

253 - 260 μ.Χ.

1. ὙΕμ. 1 ὙΟπ. 1

2. ὙΕμ. 2 ὙΟπ. 2

3. ὙΕμ. 3 ὙΟπ. 3

4. ὙΕμ. 4 ὙΟπ. 4

5. ὙΕμ. 4 ὙΟπ. 5

6. ὙΕμ. 5 ὙΟπ. 6

7. ὙΕμ. 6 ὙΟπ. 7

8. ὙΕμ. 7 ὙΟπ. 8

9. ὙΕμ. 8 ὙΟπ. 9

ὙΕμ. ὙΕπιγραφή ἐφθαρμένη.

Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΟπ. ΙΕΡΑΣ Ν[ΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Ποσειδῶν ἱστάμενος πρὸς δεξ., κρατῶν τρίαιναν καὶ δελφῖνα.

* Βερολῖνον, Friedländer, ↓, 5.10 γρ.

ὙΕμ. [Π]ΟΛΙΚΒΑΛ[ΕΡΙΑΝΟCCE].

Τὸ αὐτό.

ὙΟπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ζεὺς κεραυνοβολῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

* Ἀθῆναι, Συλλογὴ Μηλιαρέση, ἀριθ. 95, ↓.

* Ἀθῆναι (Π.Ε.), ↖, 9.266 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 26.

ὙΕμ. Τὸ αὐτό.

ὙΟπ. ὙΗ αὐτὴ ἐπιγραφή.

Ζεύς(;) ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. καὶ κρατῶν σκῆπτρον(;). Στικτὸς κύκλος.

* Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 7.314 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 132.

* α) Ἀρτα (Ε.Π.), →, 6.268 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 133.

β) Πάτραι, →.

* Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 6.675 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 134.

ὙΕμ. ὙΕπιγραφή ἐφθαρμένη.

Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

ὙΟπ. ὙΗ αὐτὴ ἐπιγραφή.

Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος καὶ κρατοῦσα δόρυ. Στικτὸς κύκλος.

* α) Ἀρτα (Ε.Π.), ↗, 6.608 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 135.

β) Ἀρτα (Ε.Π.), ↗, 9.408 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 136.

* Λονδῖνον, πρῶην Woodhouse 1866, ↙, 9 γρ.

ὙΕμ. ΠΟΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟCCEB.

Τὸ αὐτό.

ὙΟπ. Τὸ αὐτό.

* α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↘, 12.16 γρ.

β) Ἰωάννινα, Παλαιὰ Συλλογὴ, ↘.

ὙΕμ. Τὸ αὐτό.

			"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρίπους μετὰ λέβητος, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφιν καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται κλάδος. Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 8		"Οπ. 10	* Καϊμπριτς, McClean Collection, →, 8.29 γρ. Grose, ἀριθ. 5158.
11. "Εμ. 9		"Οπ. 11	* Βερολῖνον, Löbbecke, ↘, 6.09 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
12. "Εμ. 9		"Οπ. 12	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηναῖς ἱσταμένη πρὸς ἄρ., ἀναπαυομένη ἐπὶ ἀσπίδος καὶ κρατοῦσα Νίκη. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↗, 5.64 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 343.
			"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. 13	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος. * Ἀρτα (Ε.Π.), ↑, 6.399 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 137.
13. "Εμ. 10			"Εμ. ΠΟΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟCCE. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. 14	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Πλοῖον μετὰ τριῶν κωπηλατῶν καὶ ἐνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. * Λονδῖνον, 1844, ↙, 9.15 γρ.
14. "Εμ. 11			"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. 15	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Πλοῖον μετὰ τεσσάρων κωπηλατῶν καὶ ἐνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
15. "Εμ. 12			* α) Καϊμπριτς, ←, 6.09 γρ. McClean Collection, ἀριθ. 187. β) Συλλογὴ Δημητριάδης, ←, 7.56 γρ.
			"Εμ. ΠΟΛΙΚ ΒΑΛΕΡΙΑΝΟC. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. 16	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Ασκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., στηριζόμενος ἐπὶ ράβδου διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 344.
16. "Εμ. 13			* Ὁξφόρδη, ↑, 20.43 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ.	[ΝΕΙΚΟΠΟ]ΛΕΩC, ἐν τῷ ἐξέργῳ ΙΕΡΑC. Τέθριππον ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου(;) πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

17. "Εμ. 14 "Οπ. 17 *"Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 8.230 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 138.
18. "Εμ. 15 "Οπ. 17(;) *"Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 7.729 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 139.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή.
"Ο Ἡλῖος ἐπὶ συνωρίδος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
19. "Εμ. 16 "Οπ. 18 *"Αθῆναι (Π.Ε.), ↑ , 7.401 γρ.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ] πέριξ στεφάνου ἐκ καλάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Στικτὸς κύκλος.
20. "Εμ. 17 "Οπ. 19 *"Αρτα (Ε.Π.), 8.401 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 140.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. ΕCΤΙΑ ΒΟΥΛΗΣ.
Ἡ Βουλὴ καθημένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
21. "Εμ. 18 "Οπ. 20] *"Αθῆναι, Α' 1932, 4 Ὀκτωβρίου, παρὰ τοῦ καθ. Δημ. Εὐαγγελίδου, ← .
22. "Εμ. 19 "Οπ. 20] *"Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 7.032 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 141.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
Ἡ Πόλις πυργοστεφής, κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας, στέφει ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. Στικτὸς κύκλος.
23. "Εμ. 20 "Οπ. 21 * Βιέννη, ↓ , 5.25 γρ.
Schlosser, ἀριθ. 108.
24. "Εμ. 21 "Οπ. 22 *"Αρτα (Ε.Π.), ↗ , 5.920 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 142.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].
Ἡ Ἀφροδίτη ἵσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκήπτρον καὶ μῆλον.
25. "Εμ. 22 "Οπ. 23 *"Αρτα (Ε.Π.), ↓ , 8.130 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 143.
"Εμ. Τὸ αὐτό.
"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη.
Γυναικεία μορφή πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας(;).
26. "Εμ. 23 "Οπ. 24 "Αρτα (Ε.Π.), ↙ , 6.00 γρ.
Οικονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 144.
"Εμ. Τὸ αὐτό.

27. "Εμ. 24	"Οπ. —	<p>"Οπ. Δὲν ἐκτυπήθη ἡ ὀπισθία πλευρά· διαγράφεται ἡ ἐμπροσθία ἔγκοιλος καὶ ἀντίστροφος.</p> <p>*"Αρτα (Ε.Π.), 9.346 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 145.</p>
Γ α λ λ ι ν ὸ ς 253 - 268 μ.Χ.		
1. "Εμ. 1	"Οπ. 1 	<p>"Εμ. ΠΟΛΙΚΓΑΛΛΙΗΝΟΣΣΕ. Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>"Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Πλοῖον μετὰ τεσσάρων κωπηλατῶν καὶ ἐνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>* Παρίσιοι, , 8.14 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ποσειδῶν ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τρίαιναν καὶ ἔχων τὴν ἀριστεράν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Στικτὸς κύκλος.</p>
2. "Εμ. 2	"Οπ. 2 	<p>α) Βιέννη, ↑, 9.15 γρ. Schlosser, ἀριθ. 111.</p>
3. "Εμ. 3 ²	"Οπ. 2 	<p>* β) Βερολῖνον, v. Rauch, ↑, 7.48 γρ. * Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 8.580 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Δίστυλος ναός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἄγαλμα Ἀσκληπιοῦ ἱσταμένου πρὸς δεξ., ἔχοντος τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τὴν ἀριστεράν ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.</p>
4. "Εμ. 4	"Οπ. 3	<p>* Βερολῖνον, ἀριθ. 5281, ↑, 6.91 γρ. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 356.</p> <p>"Εμ. ΠΟΛΙΚ ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ ΣΕΒ. Προτομή δαφνοστεφής, πωγωνοφόρος, μετὰ πτυχώσεων καὶ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.</p> <p>"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ., ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τὴν ἀριστεράν ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.</p>

1. Ἡ αὐτὴ σφραγὶς μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 14 νόμισμα τοῦ Βαλεριανοῦ, ὡς ἐκ τούτου ἐτέθη εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νομισματοκοπίας τοῦ Γαλλιανοῦ. Ἡ χρονολόγησις τῆς κοπῆς ταύτης τοποθετεῖται ἀπὸ τὸ 253 ἕως τὸ 259/60 μ.Χ. περίπου.

2. Πιθανῶς ρετουσαρισμένη ἡ σφραγὶς (2;).

5. "Εμ. 5	"Οπ. 4	* Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, $\nwarrow$, 21.40 γρ. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 355. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ὁ αὐτὸς τύπος, ἀλλὰ πρὸς ἀρ.
6. "Εμ. 6	"Οπ. 5	* Λονδῖνον, $\downarrow$, 9.75 γρ. BMC, ἀριθ. 45.
7. "Εμ. 7	"Οπ. 6	* Οξφόρδη, $\downarrow$, 8.92 γρ.
8. "Εμ. 7	"Οπ. 7	* Βερολῖνον, Löbbecke, $\nearrow$, 7.32 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Κυβέλη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ., κρατοῦσα τύμπανον. Στικτὸς κύκλος.
9. "Εμ. 7	"Οπ. 8	* α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, $\uparrow$, 10.35 γρ. β) Λονδῖνον, $\downarrow$, 7.30 γρ. BMC, ἀριθ. 44. γ) Συλλογὴ Δημητριάδης, $\uparrow$, 10.448 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Ἀφροδίτη ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα μῆλον καὶ σκῆπτρον. Στικτὸς κύκλος.
10. "Εμ. 7	"Οπ. 9	* Παρίσιοι, $\downarrow$, 8.12 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 351.
11. "Εμ. 8	"Οπ. 9	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5283, $\downarrow$, 8.90 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ζεὺς κεραυνοβολῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
12. "Εμ. 9	"Οπ. 10	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, $\rightarrow$, 7.40 γρ.
13. "Εμ. 9	"Οπ. 11	* Παρίσιοι, $\nwarrow$, 8.55 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. IEPAC [NE] I ΚΟΠΟ. Νίκη βαδίζουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Στικτὸς κύκλος.
14. "Εμ. 10	"Οπ. 12	* Παρίσιοι, $\swarrow$, 7.70 γρ. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 359 (ἀλλὰ Νίκη πρὸς ἀρ.). "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. IEPAC [NEIKOΠΟΛΕΩC]. Πλοῖον μετὰ τριῶν(;) κωπηλατῶν καὶ ἑνὸς ἀρχηγοῦ πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
15. "Εμ. 11	"Οπ. 13	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, $\downarrow$, 7.290 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. IEPAC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς Νίκην καὶ ἔχουσα τὴν ἀριστεράν ἐπὶ ἀσπίδος. Στικτὸς κύκλος.
16. "Εμ. 12	"Οπ. 14	* Οξφόρδη, $\swarrow$, 8.31 γρ.
17. "Εμ. 12	"Οπ. 15	* Βερολῖνον, v. Rauch, $\uparrow$, 7.65 γρ.

18. "Εμ. 13	↓	"Οπ. 16	"Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Τὸ αὐτό. * Νέα Ὑόρκη, ↓, 12.32 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Τύχη καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ., κρατοῦσα σκῆπτρον. Στικτὸς κύκλος.
19. "Εμ. 14		"Οπ. 17	* Μόναχον, ↓, 8.490 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. Διόνυσος ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν κἀνθαρον καὶ κέρας. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
20. "Εμ. 15		"Οπ. 18	* Παρίσιοι, ←, 9.72 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 363.
21. "Εμ. 16	—	"Οπ. 19	* Βερολῖνον, ἀριθ. 5294, ↗, 7.46 γρ.
22. "Εμ. 16	—	"Οπ. 20	* Ἀθῆναι, ↑, 9.041 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 28. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ περίξ στεφάνου ἐκ καλάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἕτερος μικρότερος ἔχων εἰς τὸ μέσον τὸ γράμμα Α. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.
23. "Εμ. 16	—	"Οπ. 21	α) Παρίσιοι, ↓, 9.78 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 370. * β) Ἀθῆναι, →, 8.852 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 29. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ Ν[ΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ], περίξ στεφάνου ἐκ καλάμων ἐντὸς τοῦ ὁποῖου τὸ γράμμα Α. Ἐπὶ τοῦ στεφάνου πτηνόν(;). Ἄνω ἐν τῷ πεδίῳ Δ. Στικτὸς κύκλος.
24. "Εμ. 16	—	"Οπ. 22	↓ * Βιέννη, ↑, 12.00 γρ. Schlosser, ἀριθ. 112. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. [ΙΕΡ]ΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Τρίπους μετὰ λέβητος, περίξ τοῦ ὁποῖου ἐλίσσεται ὄφιν. Στικτὸς κύκλος.
25. "Εμ. 16	—	"Οπ. 23	* Λονδῖνον, πρόσκτημα 1912, ↗, 7.85 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ λέοντος πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ Δ. Στικτὸς κύκλος.
26. "Εμ. 16	—	"Οπ. 24	* Βερολῖνον, Löbbecke, ←, 9.215 γρ.
27. "Εμ. 17		"Οπ. 25	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ←, 7.610 γρ.

28. "Εμ. 16	↑	"Οπ. 26
29. "Εμ. 16α ¹		"Οπ. 27
30. "Εμ. 18	↓	"Οπ. 28
31. "Εμ. 19		"Οπ. 29
32. "Εμ. 19		"Οπ. 30
33. "Εμ. 18	↑	"Οπ. 31
34. "Εμ. 18α ²		"Οπ. 31
35. "Εμ. 20		"Οπ. 32

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Ποσειδῶν ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τρίαιναν καὶ δελφῖνα. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.

α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, →, 9.230 γρ.

* β) 'Αθῆναι, ↑, 5.495 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 30.

* 'Αθῆναι, ←, 11.220 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 31.

* 'Αθῆναι (Π.Κ. ἀριθ. 38), ↑, 9.56 γρ.

"Εμ. ΠΟΥΛΙΚΓΑΛΛΙΗΝΟΣ[CE].

Τὸ αὐτό.

"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα δόρυ καὶ γλαῦκα· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἄσπῖς. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 10.280 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Ζεὺς κεραυνοβολῶν πρὸς δεξ. 'Εν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ. Στικτὸς κύκλος.

* Βερολῖνον, ἀριθ. 6177, →, 8.59 γρ.

"Εμ. ΠΟΛΙΚΓΑΛΛΙΗΝΟΣ [CEB].

Τὸ αὐτό.

"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Ηρακλῆς ἱστάμενος πρὸς δεξ. καὶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.

* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↑, 9.570 γρ.

α) Βερολῖνον, ἀριθ. 5311, →, 11.49 γρ.

* β) Καϊμπριτζ, McClean Collection, →, 8.05 γρ. Grose, ἀριθ. 5159.

"Εμ. [ΠΟΥΛΙ] Κ ΓΑΛΛΙΗΝΟCC.

Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕ]ΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩΣ]. Τρίπους μετὰ λέβητος. "Ανω Δ. Στικτὸς κύκλος.

* α) Παρίσιοι, →, 10.17 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 366.

β) Καϊμπριτζ, ↘, 8.45 γρ.

SNG Leake and General Collection IV, ἀριθ. 2607³.

"Εμ. 'Επιγραφή ἀσαφής. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣ Ν [ΙΚ]ΟΠΟΛ[ΕΩΣ]. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοῖνικος.

* 1. 'Ελαφρὰ ἐπεξεργασία (ρετούς) σφραγίδος 16.
2. 'Ελαφρὰ ἐπεξεργασία.
3. 'Αναφέρεται ὡς Φίλιππος Α'.

36. "Εμ. 21	↓	"Οπ. 33	↑	Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος. * Ἀθῆναι, ↑, 12.535 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 32.
37. "Εμ. 21α ¹	↓	"Οπ. 33	↑	* Ἀθῆναι (Π.Κ. ἀριθ. 156), ←, 10.48 γρ. "Εμ. [ΠΟΥΛΙΚΓ] ΑΛΛΗ [ΝΟCCE]. Προτομή ἀκτινοστεφῆς πρὸς δεξ. "Οπ. Ἐπιγραφὴ ἀσαφής. Ὁ Ἀρης βαδίζων πρὸς δεξ., κρατῶν δόρυ. Ἀθῆναι, ↑, 9.580 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 47.
38. "Εμ. 22		"Οπ. 34		"Εμ. [ΠΟΥΛΙΚ] ΓΑΛΛΙΝΟC [CE]. Κεφαλὴ ἀκτινο- στεφῆς πρὸς δεξ. "Οπ. ΙΕΡΑCΝΙ[ΚΟΠΟΛΕΩC]. Ποσειδῶν ἱστάμε- νος πρὸς ἄρ., κρατῶν δελφῖνα καὶ τρίαῖναν. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
39. "Εμ. 23		"Οπ. 27	↑	* Βιέννη, ←, 6.90 γρ.
40. "Εμ. 24		"Οπ. 27	↑	* Παρίσιοι, ↓, 7.86 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 360. "Εμ. ΠΟΝΑΙΚ [ΓΑΛΛΙΗ] ΝΟC [CE]. Προτομή δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. "Οπ. [ΙΕΡΑ]C ΝΙΚΟΠΟΛΙC. Ἀσκληπιὸς ἱστάμε- νος πρὸς δεξ., στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., κρατῶν ράβδον, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφις. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Η. Στικτὸς κύκλος.
41. "Εμ. 25		"Οπ. 35		* Παρίσιοι, ↙, 18.15 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 355. "Εμ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ. Προτομή δαφνοστεφῆς καὶ πωγωνοφόρος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΙ]ΚΟΠΟ[ΛΕΩC]. Νίκη ἐπὶ ἄρμα- τος συρομένου ὑπὸ δύο ἵππων πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.
42. "Εμ. 26	↓	"Οπ. 36	↓	* α) Ἀθῆναι, ↑, 6.280 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 33.
43. "Εμ. 26	—	"Οπ. 37		* β) Ἀθῆναι (Π.Κ. ἀριθ. 38), ↑, 10.29 γρ. * Ἀθῆναι, ↓, 10.412 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 34. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑCΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩC]. Ζεὺς κεραυνοβολῶν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
44. "Εμ. 26	—	"Οπ. 38		* α) Ἀθῆναι, ←, 6.940 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 35. β) Ἀθῆναι, ↙, 7.225 γρ.

45. "Εμ. 27 "Οπ. 39
- Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 36.
 * α) 'Αθῆναι, ↙, 6.945 γρ.
 * Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 37.
 β) 'Αθῆναι, ↗, 10.130 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 38.
 "Εμ. ΠΟΥΛ[ΙΚ ΓΑ]ΛΛΙΗ[Ν]ΟΣ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Ηρακλῆς ἱστάμενος πρὸς δεξ., ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου καὶ ἔχων τὴν δεξιάν ἐπὶ τοῦ μηροῦ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἀρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
46. "Εμ. 28 "Οπ. 40
- * α) 'Αθῆναι, ↗, 9.950 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 39.
 β) Βοστώνη, Συλλογὴ Vermeule, πρῶην Loc-kett, ↙, 5.97 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. ΙΕΡ[Α]C ΝΙΚΟΠΟΛΙ[C]. Προτομὴ πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ τῆς Πόλεως πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
47. "Εμ. 28 "Οπ. 41
- * Καϊμπριτς, General Collection, ↖, 11.84 γρ.
 "Εμ. ΠΟΥΛΙΚ ΓΑΛΛΙΝΟ C. Προτομὴ δαφνοστεφῆς, πωγωνοφόρος καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. Τὸ αὐτό.
48. "Εμ. 29 "Οπ. 42 ↓
- * α) 'Αθῆναι, ←, 8.762 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 40.
 β) Βιέννη, ←, 8.10 γρ. (ἐπικεκομμένον ἐπὶ ἄλλου). Schlosser, ἀριθ. 109.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟ]ΛΙC. 'Απόλλων ἱστάμενος πρὸς ἀρ., κρατῶν τόξον καὶ κλάδον. Στικτὸς κύκλος.
49. "Εμ. 29 "Οπ. 43 ↓
- * 'Αθῆναι, →, 9.310 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 41.
 "Εμ. ΠΟΝΑΙΚΙΓΑΛΛΙΗΝΟΣ. Προτομὴ ἀκτινοστεφῆς, πωγωνοφόρος καὶ πτυχωτῇ πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩC] περίξ στεφάνου ἐκ δάφνης. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.
50. "Εμ. 30 "Οπ. 44
- * Νέα Ὑόρκη, ↑, 6.98 γρ.
51. "Εμ. 30 "Οπ. 45
- * 'Αθῆναι, →, 11.639 γρ.
 Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 42.
 "Εμ. ΠΟΥΛΙΓΑΛΛΙΝΟΣ. Τὸ αὐτό.
 "Οπ. [ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC] περίξ στεφάνου ἐκ δάφνης(;), ἐντὸς τοῦ ὁποίου Δ.

52. "Εμ. 31	"Οπ. 46	α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↖, 12.28 γρ. * β) Ἀθῆναι, ↗, 8.160 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 43.
53. "Εμ. 31	"Οπ. 47	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, →, 9.110 γρ. "Εμ. ΠΟΥΛΙΚΓΑΛΛΗΝΟ[С]. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ πέριξ στεφάνου ἐκ καλά- μων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Ἐν τῷ πεδίῳ Δ. Στικτὸς κύκλος.
54. "Εμ. 32	"Οπ. 48	* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↗, 11.260 γρ.
55. "Εμ. 32	"Οπ. 49	* Ἀθῆναι, ↙, 12.085 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 44.
56. "Εμ. 32	"Οπ. 50	* Παρίσιοι, ↓, 8.06 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 368. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. Ἀρτεμις βαδίζουσα πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
57. "Εμ. 32	"Οπ. 51	* α) Ἀθῆναι, ←, 10.04 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 45. β) Ἀθῆναι, ἀριθ. 1940ε, ↑, 7.37 γρ. γ) Ἰωάννινα (ἐκ Νικοπόλεως 1967), →, 8.86 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρίπους μετὰ λέβητος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.
58. "Εμ. 32	"Οπ. 32 ¹	* Παρίσιοι, ←, 7.13 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 366. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ἡ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ τῆς ράχεως λέοντος βαδίζοντος πρὸς δεξ. Στι- κτὸς κύκλος.
59. "Εμ. 33	"Οπ. 52	α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↓, 9.160 γρ. * β) Ἀθῆναι, ↑, 7.180 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 46. "Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Προτομὴ ἀκτινοστεφῆς πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. "Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθ. Γυναικεία μορφή ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.
60. "Εμ. 34	"Οπ. 53	"Ἄρτα (Ε.Π.), ↓, 6.430 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 146. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΕΙΚΟΠΟ]ΛΕΩΣ. Ἡ Τύχη ἱστα- μένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς

1. Εἶναι λίαν πιθανὸν ὁ χαρακτήρς νὰ μετεχειρίσθῃ ἐκ νέου μετὰ τὴν παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου τὴν μήτραν τοῦ 35α.

61. "Εμ. 35

"Οπ. 54

δεξ., κρατούσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ σκῆπτρον.
Στικτὸς κύκλος.

"Αρτα (Ε.Π.), ↖, 5.122 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 147.

"Εμ. [ΠΟΛ] ΙΚΓΑΛ [ΛΙΗΝΟΣ]. Προτομή δαφνο-
στεφῆς πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος (ἐφθ.).

"Οπ. [ΙΕΡ] ΑCNEIK [ΟΠΟΛΕΩC] περίξ στεφάνου
ἐκ καλάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἐγγεγραμμέ-
νον τὸ γράμμα Α. Στικτὸς κύκλος.

*"Αρτα (Ε.Π.), ↓, 5.020 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 148.

"Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Τὸ αὐτό (ἐφθ.).

"Οπ. ΙΕΡΑC [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC], περίξ στεφάνου,
ἐντὸς τοῦ ὁποίου Δ. Στικτὸς κύκλος (ἐφθ.).

Ἀθῆναι, ἀνασκαφαὶ Ὀλυμπίας, 26-1-1877, ἀριθ.
1594, ↗, 5.642 γρ.

62. "Εμ. 36

"Οπ. 55

63. "Εμ. 37

"Οπ. 56

Γαλλιηνός(;)

"Εμ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Προτομή δαφνοστεφῆς
Γαλλιηνοῦ(;) πρὸς δεξ.

"Οπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρμένη. Νίκη ἵσταμένη πρὸς ἀρ.

"Αρτα (Ε.Π.), ↓, 5.020 γρ.

Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 149.

64. "Εμ. 38

"Οπ. 57

Σαλωνεῖνα

"Εμ. ΚΟΡCΑΛΩΝΕΙΝΑCΕΒΑ. Προτομή μετὰ διαδή-
ματος καὶ πτυχώσεων πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑCNEIKOΠOΛEΩC. Πλοῖον μετὰ τεσσά-
ρων κωπηλατῶν πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

65. "Εμ. 39

"Οπ. 58

* α) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ←, 8.93 γρ.

β) Βιέννη, ←, 6.70 γρ.

Schlosser, ἀριθ. 114.

γ) Λένινγκραντ, ἀριθ. 8231, →, 7.75 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΚΟΡCΑΛΩΝΕΙΝΑCΕΒ. Νίκη βαδίζουσα πρὸς
δεξ., κρατούσα κλάδον φοίνικος καὶ στέφανον.
Στικτὸς κύκλος.

* Ἀθῆναι, →, 8.912 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 60.

* Παρίσιοι, →, 7.65 γρ.

Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 376.

66. "Εμ. 39α

"Οπ. 59

67. "Εμ. 40

"Οπ. 60

"Εμ. Τὸ αὐτό.

68. "Εμ. 39	↑	"Οπ. 61	"Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρίπους μετὰ λέβητος, περίξ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφεις καὶ ἐξέρχεται κλάδος. Στικτὸς κύκλος. * Βιέννη, ↑ , 5.85 γρ. Schlosser, ἀριθ. 113.
69. "Εμ. 39(;)	↑	"Οπ. 62	*"Αρτα (Ε.Π.), ↑ , 6.760 γρ. Οἰκονομίδου (Ε.Π.), ἀριθ. 150.
70. "Εμ. 40	↓	"Οπ. 63	* Νέα Ὑόρκη, ↘ , 7.17 γρ.
71. "Εμ. 41	↑	"Οπ. 64	* Συλλογὴ Franke, πρῶην Hollschek, ↓ , 8.12 γρ.
72. "Εμ. 41	↓	"Οπ. 65	* Παρίσιοι, ↑ , 13.36 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Κάπρος καὶ κύων-μολοσσὸς ἀντιμέτωποι, εἰς ἐπιθετικὴν στάσιν. Ἐν τῷ ἐξέρ- γῳ πρῶρα εἰς σχῆμα κεφαλῆς κάπρου. Στικτὸς κύκλος. * Βερολῖνον, v. Hermann, ↙ , 6.95 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ περίξ στεφάνου ἐκ κα- λάμων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Α. Στικτὸς κύκλος. * α) Βερολῖνον, Löbbecke, ↑ , 8.58 γρ. β) Βερολῖνον, Imhoof - Blumer, ↑ , 8.70 γρ. γ) Λονδῖνον, πρόσκτημα 1931, ↙ , 7.45 γρ. * Λονδῖνον, ↙ , 8.40 γρ. BMC, ἀριθ. 46. * Ἰωάννινα, Συλλογὴ Δημοτικοῦ Μουσείου, ↘ .
73. "Εμ. 40(;)	↑	"Οπ. 66	
74. "Εμ. 41	↑	"Οπ. 67	
75. "Εμ. 41	↑	"Οπ. 68	
76. "Εμ. 41	↑	"Οπ. 69	
77. "Εμ. 42	↓	"Οπ. 70	↓
78. "Εμ. 43	↓	"Οπ. 71	↓
			* Νέα Ὑόρκη, ↘ , 7.68 γρ. (ἐπικεκομμένον ἐπὶ ἄλλου). * Καϊμπριτζ, General Collection, → , 9.53 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Ἀπόλλων ἢ Ἥλιος ἐπὶ τεθρίππου πρὸς δεξ. * Παρίσιοι, ← , 8.30 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 381. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Ζεὺς κεραυνοβολῶν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Ε. Στικτὸς κύκλος. * Παρίσιοι, ↑ , 7.21 γρ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 373. "Εμ. ΚΟΡΝΗΣΑΛΩΝΙΝΑ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣΝΙΚΟ [ΠΟΛΕΩΣ] περίξ στεφάνου ἐκ κισσοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου Δ. Στικτὸς κύκλος.
79. "Εμ. 44		"Οπ. 72	
80. "Εμ. 45		"Οπ. 73	

81. "Εμ. 46	"Οπ. 74	<p>* α) Βιέννη, ←, 6.05 γρ. Schlosser, ἀριθ. 115¹.</p> <p>β) Συλλογή Δημητριάδη, ↗, 6.774 γρ.</p> <p>"Εμ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή καὶ προτομή.</p> <p>"Οπ. IEPAC NEI[ΚΟΠΟΛΕΩC]. Δύο ζῶα (κά- προς καὶ κύων-μολοσσός;) βαδίζοντα πρὸς δεξ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.</p>
82. "Εμ. 46	"Οπ. 75	<p>* Αθῆναι, ↑, 7.479 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 48.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. IE ΝΙΚΟΠΟΛΙ. Προτομή πυργοστεφῆς καὶ πτερωτῇ τῆς Πόλεως πρὸς δεξ. 'Εν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ. Στικτὸς κύκλος.</p>
83. "Εμ. 46	"Οπ. 76	<p>* Συλλογή Εὐελπίδου, →, 8.960 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. [IEPACNΙΚΟΠΟΛΕΩC]. 'Η 'Αθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα δόρυ καὶ γλαῦκα· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἄσπις. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.</p>
84. "Εμ. 46	"Οπ. 77 ↓	<p>* α) Συλλογή Εὐελπίδου, ↓, 9.630 γρ.</p> <p>β) 'Αθῆναι, ↗, 6.980 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 49.</p> <p>γ) Συλλογή Δημητριάδη, ↙, 8.882 γρ.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. IE[PA]C NI[K]O[ΠΟΛΕΩC]. 'Η 'Αθηνᾶ ἱστα- μένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα δόρυ καὶ Νίκη· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἄσπις. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.</p>
85. "Εμ. 46	"Οπ. 78	<p>* Αθῆναι, ↙, 8.454 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 50.</p> <p>"Εμ. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. [IEP]ACNΙΚΟΠΟΛ[ΕΩC]. 'Ηρακλῆς γυμνός, ἱστάμενος πρὸς δεξ., ἀναπαυόμενος ἐπὶ ροπάλου (τύπος Farnese).</p>
86. "Εμ. 46	"Οπ. 79	<p>* α) 'Αθῆναι, ↑, 9.310 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 51.</p> <p>β) 'Αθῆναι, 1912/13, ΙΘ, ἀριθ. 9, ←, 8.70 γρ.</p> <p>"Εμ. ΚΟΡΝΗΛ[CΑΛΩΝΙΝΑ]. Τὸ αὐτό.</p> <p>"Οπ. [IEPAC ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC]. 'Απόλλων ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν κλάδον καὶ τόξον. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.</p>

1. Τὸ γράμμα ἀναφέρεται ὡς Α καὶ ὁ στέφανος ὅτι εἶναι ἐκ καλᾶμων.

87. "Εμ. 47	↓	"Οπ. 43	↑	* Αθῆναι, ←, 9.988 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 52. "Εμ. ΚΟΡΣΑΛΩΝΕΙΝΑ [CEB]. Τὸ αὐτό. "Οπ. Τὸ αὐτό. * Παρίσιοι, →, 9.12 γρ. "Εμ. ΚΟΡΝΗΣΑΛΩ [NINA]. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΙ. Ἡ Τύχη πυργοστεφῆς καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα φιάλην καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος. Πρβ. Mionnet, Sup. III, ἀριθ. 380.
88. "Εμ. 48		"Οπ. 43		* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↘, 5.120 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρίπους μετὰ λέβητος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω Δ. Στικτὸς κύκλος.
89. "Εμ. 49	↓	"Οπ. 80	↓	* Αθῆναι, →, 9.818 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 57.
90. "Εμ. 50		"Οπ. 81		* Αθῆναι, ←, 13.210 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 58.
91. "Εμ. 50		"Οπ. 82		* Βερολῖνον, Löbbecke, ↘, 11.22 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡρακλῆς ἱστάμενος κατ' ἐνώ- πιον, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ ρόπαλον ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τὴν λεοντὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ.
92. "Εμ. 51		"Οπ. 82		α) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↘, 8.690 γρ. * β) Αθῆναι, ↑, 6.788 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 59.
93. "Εμ. 52		"Οπ. 83	↓	* Αθῆναι, ἀριθ. 1940γ, ↑, 5.63 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ποσειδῶν ἱστάμενος πρὸς ἄρ., κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς δελφῖνα καὶ διὰ τῆς ἀρι- στερᾶς τρίαιναν. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
94. "Εμ. 52		"Οπ. 84		* Συλλογὴ Εὐελπίδου, ←, 5.470 γρ. "Εμ. ΚΟΡ ΣΑΛΩΝΙΝΑ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἄρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
95. "Εμ. 52		"Οπ. 85		* α) Μόναχον, ↑, 9.915 γρ. * β) Συλλογὴ Εὐελπίδου, ↗, 9.910 γρ. γ) Βερολῖνον, Löbbecke, ↑, 10.50 γρ. δ) Αθῆναι, →, 10.352 γρ. Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 53.
96. "Εμ. 53		"Οπ. 86	↓	

97. Έμ. 53

Όπ. 87

98. Έμ. 53(;)

Όπ. 87

ε) Ἀθῆναι, ↗, 10.620 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 54.

στ) Ἀθῆναι, ↖, 9.320 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 55.

ζ) Καϊμπριτζ, General Collection, ↓, 8.26 γρ.

Έμ. Τὸ αὐτό.

Όπ. [ΙΕΡΑΣ ΝΙ]ΚΟΠΟΛΙΣ. Διόνυσος ἱστάμενος
πρὸς ἄρ., κρατῶν κἀνθαρον καὶ κέρας. Ἐν τῷ
πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.

* Παρίσιαι, ↘, 10.09 γρ.

* Ἀθῆναι, ↑, 7.912 γρ.

Οἰκονομίδου (Π.Ε.), ἀριθ. 56.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Α Ι

Μετά τὸ πέρας τῆς συγγραφῆς τοῦ καταλόγου, ἔλαβον γνῶσιν καὶ νέου ὕλικου, προερχομένου ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῆς ἀποσφραγίσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 (NM 29) φυλασσομένου εἰς τὴν Νομισματικὴν Συλλογὴν παλαιοῦ κιβωτίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς ἀποστολῆς ἐκμαγείων ἐκ διαφόρων ξένων Μουσείων καὶ Πανεπιστημίων, ἐξ ἑλληνικῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν, ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς εἰς Κόρινθον, ἐκ τῶν ἐργασιῶν καθαρισμοῦ εἰς τὸ Ὁδεῖον Νικοπόλεως κατὰ τὸ 1971, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Βουλευτηρίου εἰς Δωδώνην κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος.

Διὰ καθαρῶς τεχνικοὺς λόγους ἦτο ἀδύνατος ἡ ἔνταξις τοῦ ὡς ἄνω ὕλικου εἰς τὸν ἤδη περατωθέντα κατάλογον, πλὴν ὠρισμένων μεμονωμένων περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι προήρχοντο ἐξ ὁμοίων σφραγίδων, τόσον τῆς ἐμπροσθίας, ὅσον καὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς.

Ἡ μελέτη καὶ ἡ ταξινόμησις τοῦ νέου ὕλικου ἐγένετο, ὡς εἶναι φυσικόν, βάσει τοῦ ἀρχικοῦ καταλόγου, σημειοῦνται δὲ παραπλευρῶς αἱ τυχόν εὐρεθεῖσαι ὅμοιαι σφραγίδες.

Τὸ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον τοῦ παρόντος κεφαλαίου παρουσιάζουν τὰ δύο «εὐρήματα», τῶν Μουσείων Ἀθηνῶν καὶ Βηρυτοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τμήματα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μεγαλυτέρου διασκορπισθέντος «εὐρήματος». Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν εὐρεθὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀποσφραγίσεως τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 (NM 29) παλαιοῦ κιβωτίου, ἀναφέρεται ἐν BCH 59, 1935, σ. 243, ἀρ. 13 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Κωνσταντίνου Κωνσταντοπούλου· ἐν συνεχείᾳ δὲ συμπεριελήφθη εἰς τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Sydney Noe εὐρετήριο τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν εὐρημάτων ὑπ' αὐξ. ἀρ. 397. Προσφάτως ἐδημοσιεύθη τοῦτο λεπτομερῶς ὑπὸ τῆς συγγραφέως εἰς τὰ Χρονικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1971, σ. 42 - 51, πίν. ΚΣΤ' - ΚΗ'. Ὡς ἐκ τούτου θὰ ἀπεικονισθοῦν εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον, μόνον ἐκεῖνοι ἐκ τῶν τύπων, οἱ ὁποῖοι δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ τμήμα τοῦ Μουσείου τῆς Βηρυτοῦ, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται κατωτέρω λεπτομερῶς.

1. «ΕΥΡΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΗΡΥΤΟΥ»¹

Αὐγουστός

(Μεταγενεστέρα ἀναμνηστική κοπή)

1. Ἔμ. K41	Ὀπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 88α, β. ² *Ἀρ. εὐρ. 203, ↗, 9.77 γρ.
------------	--------	--

Καρακάλλας

2. Ἔμ. K—	Ὀπ. K33	Τύπος: Ἀρ. κατ. 35. *Ἀρ. εὐρ. ↙, 6.60 γρ.
3. Ἔμ. K42	Ὀπ. K62	Τύπος: Ἀρ. κατ. 68. *Ἀρ. εὐρ. 108, ↙, 9.19 γρ.
4. Ἔμ. K51	Ὀπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 78. *Ἀρ. εὐρ. 110, ↖, 6.06 γρ.
5. Ἔμ. K64(;)	Ὀπ. K—	Ἀρ. εὐρ. 111, ↘, 6.98 γρ.
6. Ἔμ. K—	Ὀπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 142 κέ. *Ἀρ. εὐρ. 106, ↑, 6.60 γρ.
7. Ἔμ. K83	Ὀπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 165 - 166. *Ἀρ. εὐρ. 109, ↖, 8.32 γρ.
8. Ἔμ. K—	Ὀπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 4 - 12α, β. *Ἀρ. εὐρ. 105, ↘, 5.15 γρ.

Ἐλαγάβαλος

9. Ἔμ. K10	Ὀπ. K13(;)	Τύπος: Ἀρ. κατ. 12α, β, γ, κέ. *Ἀρ. εὐρ. 104, ↖, 7.90 γρ.
------------	------------	--

Ἀλέξανδρος Σευήρος

10. Ἔμ. K5	Ὀπ. K5	Τύπος: Ἀρ. κατ. 5 - 6. *Ἀρ. εὐρ. 114, ↓, 7.39 γρ.
11. Ἔμ. K5	Ὀπ. 5	Ἀρ. εὐρ. 115, ↑, 7.36 γρ.

1. Θὰ ἐπεθύμουν καὶ πάλιν νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας, τόσον εἰς τὸν καθηγητὴν κ. H. Seyrig, ὁ ὁποῖος ἐφρόντισε νὰ μοῦ ἀποσταλοῦν τὰ ἐκμαγεῖα τοῦ εὐρήματος, ὅσον καὶ εἰς τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Λιβάνου κ. M. Chéhab, ὁ ὁποῖος προθύμως συγκατετέθη καὶ προέβη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν ἀποστολὴν τούτων.

Ὁ καθηγητὴς κ. H. Seyrig μὲ ἐπληροφόρησε δι' ἐπιστολῆς του, ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα ἐπεδείχθησαν εἰς αὐτὸν τὸ ἔτος 1931 εἰς τὴν Βηρυτὸν ὑπὸ Ἑλλήνος ἀρχαιοπώλου. Ἀφοῦ ἡγόρασε ταῦτα, ὑποχρεωθείς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Ἑνωμέναν Πολιτείαν, ἐδῶρθε τὰ ὡς ἄνω νομίσματα εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Βηρυτοῦ.

2. Ὅτε οἱ τύποι περιλαμβάνονται εἰς τὸν ἀρχικὸν κατάλογον δὲν δίδεται περιγραφὴ ἐκ νέου τοῦ νομίσματος.

Ἰουλίᾱ Μαμαία

12. Ὑμ. K8	Ὅπ. K1	Τύπος: Ἀρ. κατ. 8α, β. *Ἀρ. εὐρ. 113, , 6.28 γρ.
13. Ὑμ. K10	Ὅπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 9α, β, γ. *Ἀρ. εὐρ. 112, , 4.90 γρ.

Γορδιανὸς Γ'

14. Ὑμ. K13(;)	Ὅπ. K14	Τύπος: Ἀρ. κατ. 16 - 19. *Ἀρ. εὐρ. 116, , 7.51 γρ.
15. Ὑμ. K—	Ὅπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 3 - 5. *Ἀρ. εὐρ. 117, , 6.82 γρ.
16. Ὑμ. K—	Ὅπ. K19	Τύπος: Ἀρ. κατ. 21 - 24. *Ἀρ. εὐρ. 118, , 5.36 γρ.

Φίλιππος Α'

17. Ὑμ. K—	Ὅπ. K10	Τύπος: Ἀρ. κατ. 9 - 12. *Ἀρ. εὐρ. 119, , 6.97 γρ.
18. Ὑμ. K8	Ὅπ. K—	*Ἀρ. εὐρ. 120, , 8.99 γρ.
19. Ὑμ. K8	Ὅπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 16. *Ἀρ. εὐρ. 121, , 6.65 γρ.
20. Ὑμ. K12	Ὅπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 25 - 27. *Ἀρ. εὐρ. 122, , 11.43 γρ.
21. Ὑμ. K—	Ὅπ. K—	Τύπος: Ἀρ. κατ. 18α, β. *Ἀρ. εὐρ. 123, , 6.30 γρ.
22. Ὑμ. K—	Ὅπ. K—	*Ἑμ. [ΑΥΤΜΙΟΝ]ΦΙΛΙΠΠΟΣ. Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ θώρακος πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος. Ὅπ. ΙΕΡΑΣΝ ΕΙΚΟ[ΠΟΛΕΩΣ]. Ἡ Ἀκτιὰς καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα ἀγγεῖον-ἑπαθλον. Στικτὸς κύκλος. *Ἀρ. εὐρ. 124, , 6.87 γρ.

Ὡτακιλία Σευήρα

23. Ὑμ. K20	Ὅπ. K24	Τύπος: Ἀρ. κατ. 28α, β - 29. *Ἀρ. εὐρ. 125, , 7.83 γρ.
-------------	---------	---

Τρεβωνιανὸς Γάλλος

Ὑμ. ΑΝΚΒΙ. ΓΑΛΛΟΣ. .

τος, ἀλλὰ ἀναφέρεται ὁ ἀντίστοιχος ἀριθμὸς τοῦ καταλόγου. Ἐπίσης σημειοῦνται παραπλευρῶς τοῦ αὐξ. ἄρ. αἱ ὅμοιαι μὲ τὸν κατάλογον σφραγίδες, προτασσομένου τοῦ γράμματος Κ.

Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.
 "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΕΙ [ΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Ἡρακλῆς βαδίζων πρὸς δεξ., κρατῶν ρόπαλον.
 Στικτὸς κύκλος.

24. "Εμ. K—

"Οπ. K—

*Ἀρ. εὐρ. 126, ↗, 5.24 γρ.

Βολουσιανὸς

25. "Εμ. K8

"Οπ. K3

Τύπος: Ἀρ. κατ. 11.

*Ἀρ. εὐρ. 129, ↘, 7.71 γρ.

"Εμ. ΓΑΒΙΑΦΓΑΛΛΟΣΒΕΒΟΛΟΥΪΑ[ΝΟΣ].

Προτομή δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑΣΝΕΙ ΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς δεξ., κρατοῦσα σκῆπτρον
 καὶ κέρας Ἀμαλθείας. Στικτὸς κύκλος.

26. "Εμ. K9

"Οπ. K—

*Ἀρ. εὐρ. 128, ↖, 8.36 γρ.

"Εμ. ΓΑΒΙΑΦΓΑΛΛΟΣ. . . . .

Προτομή δαφνοστεφής καὶ μετὰ πτυχώσεων πρὸς
 δεξ. Στικτὸς κύκλος.

"Οπ. ΙΕΡΑΣΝΕΙ[ΚΟΠΟΛΕ]ΩΣ.

Ἡ Ἀφροδίτη ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα μῆλον
 καὶ σκῆπτρον. Στικτὸς κύκλος.

27. "Εμ. K—

"Οπ. K—

*Ἀρ. εὐρ. 127, ↖, 8.60 γρ.

Βαλεριανὸς

28. "Εμ. K—

"Οπ. K—

Τύπος: Ἀρ. κατ. 7α, β - 9α, β.

*Ἀρ. εὐρ. 131, ↘, 7.85 γρ.

29. "Εμ. K9(;)

"Οπ. K—

Τύπος: Ἀρ. κατ. 10 - 11.

*Ἀρ. εὐρ. 130, ↖, 10.60 γρ.

Γαλλιηνὸς

30. "Εμ. K2

"Οπ. K2

Τύπος: Ἀρ. κατ. 2α, β - 3.

*Ἀρ. εὐρ. 148, ↑, 7.58 γρ.

31. "Εμ. K—

"Οπ. K2

*Ἀρ. εὐρ. 149, ↑, 6.62 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕ[ΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ].

Νίκη στέφουσα τὸ ξόανον τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμι-
 δος. Στικτὸς κύκλος.

32. "Εμ. K—

"Οπ. K—

*Ἀρ. εὐρ. 169, ↑, 8.67 γρ.

Τύπος: Ἀρ. κατ. 6 - 8.

33. "Εμ. K7

"Οπ. K—

*Ἀρ. εὐρ. 144, ↘, 8.40 γρ.

Τύπος: Ἀρ. κατ. 10 - 11.

34. "Εμ. K7

"Οπ. K9

*Ἀρ. εὐρ. 160, ↓, 8.53 γρ.

- "Εμ. ΠΟΥΛΙΓ [ΑΛΛΙ] ΗΝΟC. .
 Προτομή παγωνοφόρος, δαφνοστεφής και μετά
 πτυχώσεων προς δεξ. Στικτός κύκλος.
- "Οπ. 'Επιγραφή έφθαρμένη.
 'Ιππεύς προς δεξ. 'Εν τῷ πεδίῳ κάτωθεν Η. Στι-
 κτός κύκλος.
35. "Εμ. K— — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 132, ↘, 17.36 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
- "Οπ. 'Επιγραφή άσαφής. ΙΕ[ΡΑΝΙΚΟΠΟΛ]ΙC.
 Νίκη προς άρ. 'Εν τῷ πεδίῳ άρ. Η. 'Επικεκομ-
 μένον ἐπὶ ἄλλου(;).
36. "Εμ. K— — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 133, ↙, 14.52 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
- "Οπ. ΙΕΡΑC ΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩC].
 'Η Τύχη ισταμένη προς άρ., πυργοστεφής, κρα-
 τοῦσα κέραC 'Αμαλθείας και φιάλην.
 'Εν τῷ πεδίῳ άρ. Η. Στικτός κύκλος.
37. "Εμ. K— — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 134, ↑, 20 γρ.
 38. "Εμ. K— — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 135, ↙, 14.27 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
- "Οπ. 'Ασκληπιὸς ιστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν
 κεφαλὴν προς άρ. και ἀναπαυόμενος ἐπὶ ράβδου,
 πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφισ. 'Εν τῷ πεδίῳ
 άρ. Η. Στικτός κύκλος.
39. "Εμ. K— — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 136, ↘, 24.28 γρ.
 Τύπος: 'Αρ. κατ. 23α, β.
40. "Εμ. K16 — — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 157, ↘, 8.41 γρ.
 41. "Εμ. K16 — — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 158, ↗, 6.38 γρ.
 42. "Εμ. K16 — — — — — "Οπ. K— — — — — 'Αρ. εύρ. 156, ↗, 4.87 γρ.
 Τύπος: 'Αρ. κατ. 31.
43. "Εμ. K19 — — — — — "Οπ. K29 — — — — — *'Αρ. εύρ. 163, ↑, 6.33 γρ.
 Τύπος: 'Αρ. κατ. 33 - 34α, β.
44. "Εμ. K18α — — — — — "Οπ. K— — — — — 'Αρ. εύρ. 146, ↙, 8.42 γρ.
 45. "Εμ. K18α — — — — — "Οπ. K— — — — — *'Αρ. εύρ. 147, ↙, 8.56 γρ.
 "Εμ. Τὸ αὐτό.
- "Οπ. [ΙΕΡΑC] ΝΙΚΟΠΟΛΕ[ΩC].
 'Ασκληπιὸς ιστάμενος κατ' ἐνώπιον, στρέφων τὴν
 κεφαλὴν προς άρ. και ἀναπαυόμενος ἐπὶ ράβδου,
 πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφισ. 'Εν τῷ πεδίῳ
 άρ. Δ. Στικτός κύκλος.
46. "Εμ. K16 — — — — — "Οπ. K— — — — — 'Αρ. εύρ. 143, ↘, 8.57 γρ.
 Τύπος: 'Αρ. κατ. 28α, β - 30.
47. "Εμ. K16(;) — — — — — "Οπ. K26 — — — — — *'Αρ. εύρ. 141, ↘, 8.28 γρ.

48. "Εμ. K20	"Οπ. K—	Τύπος: 'Αρ. κατ. 23α, β. * 'Αρ. εύρ. 155, $\searrow$, 5.35 γρ.
49. "Εμ. K20	"Οπ. K32	Τύπος: 'Αρ. κατ. 35α, β. * 'Αρ. εύρ. 176, $\uparrow$, 9.32 γρ.
50. "Εμ. K21α(;) $\downarrow$	"Οπ. K—	Τύπος: 'Αρ. κατ. 36 - 37. * 'Αρ. εύρ. 159, $\nwarrow$, 7.30 γρ. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩΣ]. 'Η Τύχη καθημένη πρὸς ἄρ., κρατοῦσα κέρασ 'Αμαλθείας. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
51. "Εμ. K20 $\uparrow$	"Οπ. K—	* 'Αρ. εύρ. 162, $\nearrow$, 8.00 γρ.
52. "Εμ. K20	"Οπ. K—	'Αρ. εύρ. 161, $\nwarrow$, 6.09 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 39 - 40.
53. "Εμ. K23	"Οπ. K27	* 'Αρ. εύρ. 142, $\nearrow$, 8.13 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 42α, β - 43.
54. "Εμ. K26	"Οπ. K36	* 'Αρ. εύρ. 171, $\nwarrow$, 9.10 γρ.
55. "Εμ. K26	"Οπ. K36	'Αρ. εύρ. 172, $\nearrow$, 9.64 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 44α, β - 45α, β.
56. "Εμ. K26	"Οπ. K38	* 'Αρ. εύρ. 137, $\swarrow$, 8.23 γρ.
57. "Εμ. K26	"Οπ. K38	'Αρ. εύρ. 138, $\nearrow$, 15.75 γρ.
58. "Εμ. K27	"Οπ. K—	* 'Αρ. εύρ. 139, $\swarrow$, 10.60 γρ.
59. "Εμ. K27	"Οπ. K—	'Αρ. εύρ. 140, $\leftarrow$, 7.30 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 46.
60. "Εμ. K28	"Οπ. K40	* 'Αρ. εύρ. 145, $\nearrow$, 6.48 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 31.
61. "Εμ. K—	"Οπ. K—	* 'Αρ. εύρ. 164, $\searrow$, 11.09 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 48α, β.
62. "Εμ. K29	"Οπ. K42	* 'Αρ. εύρ. 168, $\nwarrow$, 8.28 γρ.
63. "Εμ. K29	"Οπ. K42	'Αρ. εύρ. 165, $\nearrow$, 6.24 γρ.
64. "Εμ. K29	"Οπ. K42	'Αρ. εύρ. 166, $\nwarrow$, 6.83 γρ.
65. "Εμ. K29	"Οπ. K42	'Αρ. εύρ. 167, $\nearrow$, 8.08 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 49.
66. "Εμ. K30	"Οπ. K—	'Αρ. εύρ. 150, $\searrow$, 8.00 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 50 - 51.
67. "Εμ. K30	"Οπ. K45	'Αρ. εύρ. 151, $\searrow$, 9.84 γρ.
68. "Εμ. K30	"Οπ. K45	'Αρ. εύρ. 152, $\swarrow$, 7.20 γρ.
69. "Εμ. K30	"Οπ. K45	* 'Αρ. εύρ. 153, $\leftarrow$, 11.36 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 54 - 56.
70. "Εμ. K32	"Οπ. K49	* 'Αρ. εύρ. 154, $\searrow$, 8.17 γρ. Τύπος: 'Αρ. κατ. 58.
71. "Εμ. K32	"Οπ. K32	* 'Αρ. εύρ. 773, $\leftarrow$, 8.22 γρ.
72. "Εμ. K32	"Οπ. K32	'Αρ. εύρ. 174, $\leftarrow$, 10.26 γρ.
73. "Εμ. K32	"Οπ. K32	'Αρ. εύρ. 175, $\downarrow$, 8.72 γρ.
74. "Εμ. K32	"Οπ. K32	'Αρ. εύρ. 177, $\nearrow$, 9.32 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. [ΙΕΡΑ ΝΙΚΟ]ΠΟΛΙΣ.

Πλοῖον μετὰ τριῶν κωπηλατῶν πρὸς ἄρ. Στικτὸς κύκλος.

75. "Εμ. K—

"Οπ. K—

*'Αρ. εὐρ. 170, $\nwarrow$, 4.95 γρ.

Σ α λ ω ν ε ῖ ν α

76. "Εμ. K41

"Οπ. K65

Τύπος: 'Αρ. κατ. 68 - 72.

*'Αρ. εὐρ. 202, $\searrow$, 8.28 γρ.

77. "Εμ. K46

"Οπ. K—

Τύπος: 'Αρ. κατ. 84α,β - 85.

*'Αρ. εὐρ. 201, $\nearrow$, 9.83 γρ.

78. "Εμ. K46

"Οπ. K79

Τύπος: 'Αρ. κατ. 86α, β.

*'Αρ. εὐρ. 178, $\leftarrow$, 9.80 γρ.

79. "Εμ. K46

"Οπ. K79

'Αρ. εὐρ. 179, $\nearrow$, 9.10 γρ.

"Εμ. Τὸ αὐτό.

"Οπ. ΙΕΡΑΣΝ ΙΚΟΠΟΛΙ.

Ὁ "Ηφαιστος ἱστάμενος πρὸς ἄρ., γυμνὸς κατὰ τὸ ἥμισυ, κρατῶν πυράγραν καὶ σφῦραν. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Δ'. Στικτὸς κύκλος.

80. "Εμ. K46

"Οπ. K—

*'Αρ. εὐρ. 188, $\searrow$, 10.22 γρ.

81. "Εμ. K46

"Οπ. K—

'Αρ. εὐρ. 189, $\nwarrow$, 8.31 γρ.

Τύπος: 'Αρ. κατ. 96α, β.

82. "Εμ. K—

"Οπ. K—

'Αρ. εὐρ. 180, $\searrow$, 7.14 γρ.

83. "Εμ. K—

"Οπ. K—

'Αρ. εὐρ. 181, $\swarrow$, 8.95 γρ.

Τύπος: 'Αρ. κατ. 89.

84. "Εμ. K—

"Οπ. K80

*'Αρ. εὐρ. 183, $\swarrow$, 8.82 γρ.

85. "Εμ. K—

"Οπ. K80

'Αρ. εὐρ. 187, $\swarrow$, 9.40 γρ.

86. "Εμ. K—

"Οπ. K80

'Αρ. εὐρ. 185, $\rightarrow$, 8.27 γρ.

87. "Εμ. K—

"Οπ. K—

*'Αρ. εὐρ. 186, $\nearrow$, 10.25 γρ.

88. "Εμ. K—

"Οπ. K—

'Αρ. εὐρ. 184, $\nearrow$, 4.87 γρ. (πιθανῶς ἐπικεκομμένον ἐπὶ ἄλλου).

89. "Εμ. K—

"Οπ. K—

'Αρ. εὐρ. 182, $\nwarrow$, 8.85 γρ.

Τύπος: 'Αρ. κατ. 87

90. "Εμ. K47

"Οπ. 43

*'Αρ. εὐρ. 192, $\nwarrow$, 6.38 γρ.

Τύπος: 'Αρ. κατ. 93α,β - 94.

91. "Εμ. K52

"Οπ. K83

*'Αρ. εὐρ. 193, $\nwarrow$, 5.40 γρ.

92. "Εμ. K52

"Οπ. K83

'Αρ. εὐρ. 194, $\searrow$, 7.04 γρ.

93. "Εμ. K52

"Οπ. K83

'Αρ. εὐρ. 195, $\searrow$, 11.43 γρ.

94. "Εμ. K52

"Οπ. K83

'Αρ. εὐρ. 196, $\searrow$, 9.08 γρ.

95. "Εμ. K52

"Οπ. K83

'Αρ. εὐρ. 197, $\swarrow$, 7.55 γρ.

Τύπος: 'Αρ. κατ. 95.

96. "Εμ. K52

"Οπ. K85

*'Αρ. εὐρ. 199, $\nwarrow$, 8.16 γρ.

97. "Εμ. K52

"Οπ. K85

'Αρ. εὐρ. 200, $\swarrow$, 3.46 γρ.

98. "Εμ. K—		Τύπος: 'Αρ. κατ. 97 - 98.
98. "Εμ. K53	"Οπ. K87	'Αρ. εύρ. 190, ↓, 5.56 γρ.
99. "Εμ. K53	"Οπ. K87	*'Αρ. εύρ. 191, ↗, 8.56 γρ.
		"Εμ. Τὸ αὐτό.
		"Οπ. ΙΕΡΑΣ [ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ]. Διόνυσος γυμνὸς ἐπὶ λέοντος. 'Εν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ. Στικτὸς κύκλος.
100. "Εμ. K53	"Οπ. K—	*'Αρ. εύρ. 198, ↖, 7.89 γρ.

Ἐκ τῆς ταξινομήσεως τοῦ «εὐρήματος» τοῦ Μουσείου τῆς Βηρυτοῦ, προέκυψαν ὠρισμένοι νέοι τύποι, ἢ παραλλαγαί, ἤδη γνωστῶν ἐκ τοῦ καταλόγου παραστάσεων. Τὰ κυριώτερα παραδείγματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) Αἱ πέντε μεγάλοι ὑποδιαίρεσεις τῶν ὀκτῶ ἀσσαρίων τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλιανοῦ (αὕξ. ἀρ. 35 - 39).

β) Ἡ παράστασις τοῦ Ἡφαίστου εἰς δύο νομίσματα τῆς Σαλωνείνης (αὕξ. ἀρ. 80 - 81), ὡς καὶ ἀπεικόνισις πλοίου μετὰ τριῶν κωπηλατῶν εἰς νόμισμα τῆς ἰδίας αὐτοκρατείας (αὕξ. ἀρ. 75). Ὡσαύτως ἡ σπανιωτάτη παράστασις τοῦ Διονύσου ἐπὶ ράχεως λέοντος εἰς τὸ τελευταῖον τεμάχιον τοῦ ὡς ἄνω εὐρήματος (αὕξ. ἀρ. 100).

γ) Ὁ ἤδη γνωστὸς τύπος ἐξ ἄλλων περιόδων τῆς Ἀκτιάδος καθημένης, εἰς νόμισμα τοῦ Φιλίππου Α' (αὕξ. ἀρ. 22), ὡς καὶ αἱ ἀπεικονίσεις τῆς Τύχης καὶ τῆς Ἀφροδίτης εἰς δύο νομίσματα τοῦ Βολουσιανοῦ (αὕξ. ἀρ. 25 - 26).

δ) Τέλος, ἡ παράστασις τοῦ Ἡρακλέους βαδίζοντος πρὸς δεξ. μετὰ ροπάλου (αὕξ. ἀρ. 24), εἰς νόμισμα τοῦ Τρεβωνιανοῦ Γάλλου.

2. «ΕΥΡΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, ΝΟΕ 397»

Ὡς ἤδη ἐλέγχθη, τὰ 54 τεμάχια τοῦ ἁνωτέρω «εὐρήματος» καὶ τὰ 100 παραπλήσια τοῦ Μουσείου Βηρυτοῦ προέρχονται ἐκ τοῦ ἰδίου μεγαλυτέρου διασκορπισθέντος «θησαυροῦ». Ἐπειδὴ δὲ τὸ τμήμα τοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν, ἔχει ἤδη δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα τοῦ 1971 (βλ. ἁνωτέρω σ. 166), θὰ ἀναφερθοῦν μόνον ἐκεῖνοι ἐκ τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι δὲν εὐρέθησαν εἰς τὸ τμήμα τῆς Βηρυτοῦ:

1. Αὐτόνομον, λίαν ἐφθαρμένον (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 1).
- * 2. Σεπτίμιος Σευήρος (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 4). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K6 καὶ "Οπ. K9.
- * 3. Ἰουλία Δόμνα (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 5). Τύπος: ἀρ. κατ. 40α,β - 43. Σφραγίς: "Εμ. K21. Ἡ ὀπισθία σφραγίς εἶναι ἀπὸ νέαν μήτραν.
- * 4. Καρακάλλας (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 6). Τύπος: ἀρ. κατ. 4 - 12α,β. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν κατάλογον.
- * 5. Καρακάλλας (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 7). Τύπος: ἀρ. κατ. 124 - 127. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν κατάλογον.
- * 6. Καρακάλλας (ΑΕ 1971, αὕξ. ἀρ. 20). Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K78 καὶ "Οπ. K112(;).

- * 7. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 8). Τύπος: ἀρ. κατ. 55, 65. Ἡ ἐμπροσθία σφραγὶς εἶναι ἢ αὐτὴ μὲ τὸν ἀρ. 5 καὶ δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κατάλογον. Ἡ ὀπισθία πιθανῶς νὰ εἶναι: "Οπ. K52.
- * 8. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 17). Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγὶς ἐμπροσθίας πλευρᾶς "Εμ. K77, ὁ ὀπισθότυπος ἀπὸ νέαν μήτραν.
- * 9. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 9). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K25 καὶ "Οπ. K41.
- * 10. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 10). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K25 καὶ "Οπ. K39.
- * 11. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 13). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K58 καὶ "Οπ. K80.
- * 12. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 14). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K60 καὶ "Οπ. K90.
- * 13. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 18). Τύπος: ἀρ. κατ. 128α, β - 129. Σφραγίς: "Εμ. K78. Ὁ ὀπισθότυπος εἶναι ἀπὸ νέαν μήτραν.
- 14. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 19). Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K78 καὶ "Οπ. K113(;).
- * 15. Κ α ρ α κ ά λ λ α ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 22). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K82 καὶ "Οπ. K141.
- * 16. Π λ α υ τ ί λ λ α (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 23). Τύπος: ἀρ. κατ. 181 - 185. Σφραγίς: "Εμ. K112, ἢ ὀπισθία ἀπὸ νέαν μήτραν.
- 17. Π λ α υ τ ί λ λ α (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 24). Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K112 καὶ "Οπ. K161.
- * 18. Φ ί λ ι π π ο ς Α' (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 25). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K12 καὶ "Οπ. K21.
- * 19. Φ ί λ ι π π ο ς Α' (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 26). Νέος τύπος. "Εμ. ΑΥΤΜΙΟΝ ΦΙΛΙΠΠΟΣCE. Προτομὴ δαφνοστεφῆς τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. "Οπ. Ι ΕΡΑΣΝ ΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. Ἡ Τύχη ἱσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας καὶ πηδάλιον.
- * 20. Φ ί λ ι π π ο ς Α' (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 27). Νέος τύπος. "Εμ. Τὸ αὐτό. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα πρὸς ἀρ., κρατοῦσα στέφανον καὶ κλάδον φοίνικος(;).
- * 21. Ὡ τ α κ ι λ ί α Σ ε υ ή ρ α (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 29). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K22 καὶ "Οπ. K29.
- * 22. Β ο λ ο υ σ ι α ν ό ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 30). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K8 καὶ "Οπ. K6.
- * 23. Β ο λ ο υ σ ι α ν ό ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 31). Τύπος: ἀρ. κατ. 15. "Εμ. K8, ἢ ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν.
- * 24. Γ α λ λ ι η ν ό ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 36). Τύπος: ἀρ. κατ. 25. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν κατάλογον.
- * 25. Γ α λ λ ι η ν ό ς (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 37). Ὁ τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κατάλογον. "Εμ. K16. "Οπ. ΙΕΡΑΣΝ ΙΚΟΠΟΛΙ[C]. Ὁ "Ηφαιστος ἱστάμενος πρὸς ἀρ., κρατῶν πυράγραν καὶ σφῦραν.
- * 26. Σ α λ ω ν ε ῖ ν α (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 46). Ὁ τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς δὲν εὑρέθη εἰς τὸν κατάλογον. "Εμ. K39. "Οπ. ΚΟΡCΑΛΩΝΕΙΝΑCΕΒΑ. Ὁ "Ηφαιστος γυμνός βαδίζων πρὸς δεξ., κρατῶν πυράγραν καὶ σφῦραν.
- * 27. Σ α λ ω ν ε ῖ ν α (ΑΕ 1971, αῦξ. ἀρ. 47). Ὁ τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς δὲν ὑπάρχει

εἰς τὸν κατάλογον. "Εμ. K46. "Οπ. ΙΕΡΑΣΝΙΚΟΠΟ[ΛΕΩΣ]. Πλοῖον μετὰ τεσσάρων κωπηλατῶν πρὸς δεξ.

- * 28. Σ α λ ω ν ε ῖ ν α (ΑΕ 1971, αὔξ. ἀρ. 51). Σφραγιῖδες καταλόγου: "Εμ. K47 καὶ "Οπ. K76(;).
- * 29. Σ α λ ω ν ε ῖ ν α (ΑΕ 1971, αὔξ. ἀρ. 54). Παραλλαγή τύπου ὀπισθίας πλευρᾶς: αὔξ. ἀρ. κατ. 81α, β. "Εμ. K53.

B

ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (ΣΥΛΛΟΓΗ DELEPIERRE)

- 1. Α ὕ τ ὀ ν ο μ α. Τύπος: 'Αρ. κατ. 24 - 53α, β. 'Αμφότεραι αἱ σφραγιῖδες ἐλλείπουν ἐκ τοῦ καταλόγου, 6.25 γρ., ↗.
- * 2. 'Α ν τ ω ν ε ῖ ν ο ς Ε ὕ σ ε β ῆ ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 29. 'Αμφότεραι αἱ σφραγιῖδες ἐλλείπουν ἐκ τοῦ καταλόγου. 'Αρ. εὐρ. 2182, ↙, 1.38 γρ.
- * 3. Κ ὀ μ μ ο δ ο ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 15 - 16. Σφραγίς "Εμ. K13(;). 'Η ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν. 'Αρ. εὐρ. 2183, ↓, 3.11 γρ.
- * 4. Γ α λ λ ι η ν ὀ ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 58. Σφραγίς "Εμ. K32. 'Η ὀπισθία πλευρὰ ἀπὸ νέαν σφραγιῖδα.

Γ

ΕΚ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΤΗΣ ΧΑΪ-ΔΕΛΒΕΡΓΗΣ

- * 1. Μ ᾱ ρ κ ο ς Α ὕ ρ ῆ λ ι ο ς. 'Ο τύπος αὐτὸς ἐλλείπει ἐκ τοῦ καταλόγου. "Εμ. .ΑΥ. . . ΩΝΙΝΟC. Προτομή τοῦ αὐτοκράτορος γενειοφόρος καὶ δαφνοστεφής πρὸς δεξ. "Οπ. ΝΙΚΟΠΟ[ΛΙ]C. "Αρτεμις τρέχουσα πρὸς δεξ., κρατοῦσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς σύρουσα βέλος ἐκ τῆς φαρέτρας. 'Αρ. εὐρ. 69, ↗, 3.35 γρ.
- 2. Κ α ρ α κ ᾶ λ λ α ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 89α, β. Σφραγιῖδες: "Εμ. K53 καὶ "Οπ. K80. 'Αρ. εὐρ. 70, ↗, 6.95 γρ.
- 3. Κ α ρ α κ ᾶ λ λ α ς. 'Ο αὐτὸς τύπος. Σφραγιῖδες: "Εμ. K53(;) καὶ "Οπ. K80. 'Αρ. εὐρ. 447, ↗, 5.35 γρ.
- 4. Κ α ρ α κ ᾶ λ λ α ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 59. Σφραγιῖδες: "Εμ. K43 καὶ "Οπ. K50(;). 'Αρ. εὐρ. 71, ↗, 8.58 γρ.
- 5. Π λ α υ τ ῖ λ λ α. Τύπος: 'Αρ. κατ. 180. Σφραγίς: "Εμ. K112. 'Η ὀπισθία πλευρὰ ἀπὸ νέαν μήτραν. 'Αρ. εὐρ. 72, ↗, 7.85 γρ.

Δ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ DR. H. CAHN

- 1. Β α λ ε ρ ι α ν ὀ ς. Τύπος: 'Αρ. κατ. 17. Σφραγίς: "Εμ. K17. 'Η ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν.

Ε

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

1. Αὐτόνομα. Τύπος: Ἀρ. κατ. 18-53α, β. Σφραγίς: Ἐμ. K13. Ἡ σφραγίς τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς λόγω φθορᾶς δὲν ταυτίζεται, 9.77 γρ.
2. Αὐγουστος. Τύπος: Ἀρ. κατ. 1-40. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K10(;) καὶ Ὀπ. K24. 5.125 γρ.
3. Νέρων. Τύπος: Ἀρ. κατ. 1α, β-4. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K1 καὶ Ὀπ. K4. 7.299 γρ.
4. Ἰουλία Δόμνα. Τύπος: Ἀρ. κατ. 54. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K15 καὶ Ὀπ. K53. 4.977 γρ.
- * 5. Πλαυτίλλα. Ὁ τύπος τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ἐλλείπει ἐκ τοῦ καταλόγου. Ἐμ. K115 καὶ Ὀπ. ΙΕΡΑΣΝΕΙΚΟ ΠΟΛΕΩΣ. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. καὶ ἀναπαύομενος διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ ράβδου, πέριξ τῆς ὁποίας ἐλίσσεται ὄφις. 4.87 γρ.
6. Γέτας. Τύπος: Ἀρ. κατ. 10-16. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K5 καὶ Ὀπ. K13. 4.145 γρ.

ΣΤ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ SCHOTTEN EN BIENNË (HÜBL - KATALOG ἀρ. 2036 - 2041)

- * 1. Αὐτόνομα. Τύπος: Ἀρ. κατ. 18-53α, β. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες ἐλλείπουν ἐκ τοῦ καταλόγου. 6.56 γρ. Hübl, ἀρ. 2036.
2. Αὐγουστος. Τύπος: Ἀρ. κατ. 1-40. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K1 καὶ Ὀπ. K1(;). 5.68 γρ. Hübl, ἀρ. 2038.
3. Αὐγουστος. Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K1 καὶ Ὀπ. K7. 4.82 γρ. Hübl, ἀρ. 2040.
4. Αὐγουστος. Ὁ αὐτὸς τύπος. Σφραγίς: Ἐμ. K1. Ἡ ὀπισθία πλευρὰ ἀπὸ νέαν μήτραν. 3.89 γρ. Hübl, ἀρ. 2037.
5. Αὐγουστος. Ὁ αὐτὸς τύπος ἀποκεκομμένος. Ἐμ. K7. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σφραγιῖδα τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς λόγω φθορᾶς εἶναι δύσκολον νὰ ταυτισθῇ. 2.96 γρ. Hübl, ἀρ. 2039.
6. Καρακάλλα. Τύπος: Ἀρ. κατ. 128α, β-129. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K78(;) καὶ Ὀπ. K114.

Ζ

ΕΚ ΤΩΝ ΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΙΚΟΠΟΛΙΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1971

1. Αὐτόνομα. Τύπος: Ἀρ. κατ. 18-53α, β. Σφραγίς: Ἐμ. K16. Ἡ ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν. Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως, ↗, 6.64 γρ.
- * 2. Τραϊανός. Τύπος: Ἀρ. κατ. 6α,β-9. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες ἐλλείπουν ἐκ τοῦ καταλόγου. Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως, ↓, 3.63 γρ.
3. Ἀδριανός. Τύπος: Ἀρ. κατ. 10. Ἀμφότεραι αἱ σφραγιῖδες ἐλλείπουν ἐκ τοῦ καταλόγου. Ἐφθαρμένον. Ἰωάννινα, ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς Νικοπόλεως (κτίσματα), ↓, 2.83 γρ.
- * 4. Βολουσιανός. Τύπος: Εἰς Τρεβωνιανὸν Γάλλον, ἀρ. κατ. 8α, β. Σφραγιῖδες: Ἐμ. K8 καὶ Ὀπ. K8. Ἰωάννινα, ἐκ τοῦ Ὁδείου Νικοπόλεως, ↗, 5.78 γρ.

Η

ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΥ ΕΙΣ ΔΩΔΩΝΗΝ (14-7-71)

1. Ἀδριανός. Τύπος: Ἀρ. κατ. 29 - 30. Σφραγιῖδες: Ἐμ. Κ7 καὶ Ὀπ. Κ26. Ἰωάν- νινα, ↑, 3.43 γρ.

Θ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΝ

1. Τραϊανός. Τύπος: Ἀρ. κατ. 23 - 37. Σφραγιῖδες: Ἐμ. Κ11 καὶ Ὀπ. Κ36. Κόριν- θος, 1934, R. Howland, σ. 8 (19), ↓, 3.73 γρ.
2. Καρακάλλας, πρβ. Edwards, ἀρ. 256.

Ι

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΥΕΛΠΙΔΟΥ

1. Αὐτόνομα. Νέος τύπος ὀπισθίας πλευρᾶς. Σφραγίς: Ἐμ. Κ1. Ὀπ. Ἐπιγραφή ἐφθαρ- μένη. Ἀπόλλων Ἀκτιος, βαδίζων πρὸς ἄρ., κρατῶν τόξον καὶ Νίκην(;). Ἀρ. 30α, ↘, 5.15 γρ.

ΙΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

1. Κόμμοδος. Τύπος: Ἀρ. κατ. 15 - 16. Σφραγίς: Ἐμ. Κ14(;). Ἡ ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν, ↓, 1.48 γρ.
2. Καρακάλλας. Τύπος: Ἀρ. κατ. 41. Σφραγίς Ἐμ. Κ1. Ἡ ὀπισθία πλευρὰ ἀπὸ νέαν μήτραν. ↙, 7.40 γρ.
3. Καρακάλλας. Τύπος: Ἀρ. κατ. 16, 26, 65, 95. Ἐμ. Κ104. Ἡ ὀπισθία σφραγίς ἀπὸ νέαν μήτραν, ↓, 8.665 γρ.

RÉSUMÉ

LE MONNAYAGE DE NICOPOLIS*

INTRODUCTION

Imhoof-Blumer, éminent numismate du siècle dernier, fut un des premiers à se rendre compte de l'importance des monnaies frappées par les villes grecques à l'époque romaine.

Durant ces dernières décennies on a souligné avec insistance la nécessité d'une étude plus détaillée de toutes ces frappes; elles constituent en effet de précieux témoignages pour l'histoire, les cultes, l'archéologie et l'économie de cette époque. La perte d'autonomie des villes grecques et leur soumission aux Romains eurent pour conséquence qu'on représenta sur les monnaies des sculptures et des édifices qui étaient les vestiges d'un passé glorieux.

Le but de cet ouvrage est l'investigation et l'étude de l'activité d'un atelier monétaire de la Grèce continentale pendant l'époque romaine, celui de Nicopolis en Épire. Une aide précieuse pour les premiers pas de cet ouvrage fut le Supplementum III de la série de T.E. Mionnet, Description de Médailles Antiques, Grecques et Romaines.

Tandis que les monnaies anciennes de l'Épire furent étudiées minutieusement ces dernières années par le professeur d'Histoire Ancienne à l'Université de Saarbrücken, M. Peter R. Franke, les frappes des ateliers épirotes pendant l'époque romaine n'ont pas fait l'objet d'une recherche d'ensemble.

La rédaction du Catalogue du présent ouvrage est fondée sur l'étude des coins; leur identification ne fut pas toujours aisée, étant donné qu'il s'agit pour la plupart d'un monnayage de bronze, ayant subi une forte détérioration. C'est pourquoi dans certains cas il est difficile de préciser s'il s'agit du même coin.

Nous avons souvent un nombre considérable de frappes simultanées, qui

* Ἡ ἀρτιωτέρα ἀπόδοσις τοῦ γαλλικοῦ κειμένου ὀφείλεται εἰς τὴν εὐγενῆ συνεργασίαν τῆς κ. Βάνας Χατζημιχάλη - Σβορώνου καὶ τοῦ κ. Michel Debidour, τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς.

sont reliées entre elles, soit par le coin de droit, soit par celui de revers; ce qui nous oblige de remonter à un coin antérieur pour établir l'unité du type iconographique. Mais dans certains cas, les critères chronologiques imposent l'interruption de la description du type iconographique.

Cette publication est divisée essentiellement en deux parties: dans la première sont exposés et commentés les sujets concernant la géographie, l'histoire et le monnayage de la ville. Dans la seconde partie est présenté un catalogue détaillé de 1213 pièces, provenant d'à peu près trente musées et collections privées; la disposition de ce Catalogue est fondée sur les séries chronologiques des empereurs. La période d'Auguste est divisée en deux parties: I) les "autonomes" où ont été classées toutes les émissions dont le droit ne porte pas le buste ou la tête d'Octave et II) celles où est gravée la figure de l'empereur.

Cet ouvrage se termine par un chapitre d'"Addenda" où sont cités les exemplaires dont j'ai pris connaissance après la rédaction du Catalogue.

GÉOGRAPHIE ET HISTOIRE

Nicopolis est située sur la partie étroite de la presqu'île épirote qui sépare le golfe d'Ambracie de la mer ionienne, exactement en face d'Actium, à environ 6 km. au Nord de Prévéza. Cet emplacement privilégié en fait un lien entre l'Ouest et l'Est, ainsi qu'un nœud de communications important de la Grèce occidentale.

Une des caractéristiques de la ville, souvent mentionnée dans les sources anciennes, ce sont ses ports, qui ont grandement contribué à son développement; Strabon, géographe de cette époque, nous en donne une description détaillée (VII 7. 5).

Nicopolis fut fondée en souvenir de la grande victoire navale d'Octave près d'Actium, le 2 Septembre en l'année 31 av. J. C. Il l'a peuplée, non seulement de colons romains, mais surtout des habitants de villes abandonnées de l'Épire, de l'Étolie et de l'Acarnanie.

Ces derniers ont amené avec eux dans leur nouvelle patrie leurs coutumes et leurs cultes, pour lesquels l'étude des monnaies est un témoignage irrécusable.

La nouvelle fondation d'Auguste avait pris dès ses débuts un caractère purement grec; elle surpassait les anciennes villes décadentes de la Grèce et donnait un souffle nouveau à toute la région.

La ville nouvellement fondée, dont le caractère hellénique apparaît à travers la qualité de son monnayage, devint la capitale de l'Acarnanie et de l'Épire

du Sud pendant les trois premiers siècles de l'époque impériale. Ses habitants étaient libres de jouir des libertés et privilèges à une époque où les autres villes grecques en étaient privées (Arr. Epict. IV 1. 14).

D'autre part Auguste, dans son désir d'honorer Apollon Actien et de perpétuer le souvenir de la fameuse bataille navale, a décidé le rétablissement et la réorganisation des jeux actiens.

En ce qui concerne la date exacte de la fondation de Nicopolis ainsi que des nouveaux jeux actiens, les opinions des chroniqueurs postérieurs sont partagées; quant aux auteurs anciens, Strabon, Suétone, D. Cassius, s'ils mentionnent en détail tout ce qui a rapport à la fondation de la ville et à la célébration des Actia, ils ne déterminent pourtant pas la date exacte. De même les sources ne donnent pas de précisions sur l'aspect définitif des institutions.

Plusieurs hommes illustres ont visité à diverses reprises la ville d'Octave; parmi eux Germanicus, Épictète, Hadrien, vraisemblablement Origène et St. Paul.

Le caractère cosmopolite de Nicopolis provient notamment de sa position géographique, qui en fait un relais indispensable entre l'Orient et l'Occident. Cela est dû également à la façon dont Auguste l'a formée à l'origine.

Il semble que vers le milieu du IIIe siècle après J. C. Nicopolis ait subi des graves malheurs, du fait tant de difficultés et de conflits internes que de la nouvelle invasion des Goths de 267. Cependant, comme il ressort de l'étude détaillée de son monnayage, la ville a conservé au moins jusqu'à la fin du règne de Gallien une grande partie de sa liberté; car on ne saurait comprendre autrement l'abondance et la relative continuité des frappes.

La crise économique du IIIe siècle de notre ère a affecté gravement le monnayage des cités grecques, dont la majorité des ateliers, y compris celui de Nicopolis, ont cessé l'émission de monnaies de bronze après le règne de Gallien.

Quand sous Dioclétien on procéda à la nouvelle division des provinces, l'Épire fut partagée en deux provinces: l'ancienne garde comme capitale Nicopolis et Dyrrachium devient la capitale de la nouvelle.

FOUILLES

Nicopolis fait encore grande impression par ses ruines imposantes; elle a été fouillée d'abord en 1913, aux frais de la Société Archéologique par l'Éphore des Antiquités de l'époque, A. Philadelphus, dès que l'Épire fut li-

bérée de la domination turque. Depuis lors les fouilles ont été poursuivies sans relâche par le même fouilleur jusqu'en 1926 et après cette date elles ont été continuées par les archéologues suivants : G. Sotiriou, A. Orlandos, I. Miliadis, I. Papadimitriou, S. Dakaris, I. Vocotopoulou (voir pp. 13 - 14).

L'abondance des trouvailles provenant de ces fouilles donne pleinement raison à ceux des auteurs anciens et postérieurs qui ont parlé avec grande admiration de la Nicopolis actienne. La recherche détaillée de ses types monétaires donne un témoignage de plus de l'importance de la ville.

CARACTÉRISTIQUES GÉNÉRALES ET CHRONOLOGIE DU MONNAYAGE DE NICOPOLIS

L'émission abondante et relativement continue des monnaies, la grande variété des représentations, ainsi que, en général, la fidélité des graveurs aux prototypes grecs constituent les trois caractéristiques essentielles du monnayage de la ville d'Auguste.

Toutes les inscriptions qui sont gravées sur ses monnaies sont grecques : ce qui peut être considéré comme une preuve supplémentaire du caractère grec de la ville.

Les produits de son atelier furent surtout utilisés comme monnaie locale ; ils portaient pour la plupart des représentations grecques et non romaines, et il y eut plusieurs émissions à l'occasion des Actia, ainsi que l'attestent plusieurs des types connus.

Puisque ces monnaies couvraient surtout les besoins locaux, il est normal qu'elles n'aient pas voyagé bien loin. En dehors de la région autour de Nicopolis, des monnaies de cette ville ont été découvertes à Kassiopé de Corfou, à Dodone, au Cabirion de Béotie, aux frontières des préfectures d'Arta et d'Étolie-Acarnanie, à Pagai en Mégaride, à Corinthe, à Patras, à Olympie.

Nous ne savons pas quand furent émises les premières séries de Nicopolis, car les sources littéraires ne donnent aucun renseignement à ce sujet. Il est cependant fort probable qu'elles ont été mises en circulation à l'occasion de la première Actiade. Cet événement important que fut la réorganisation des Actia, anciens concours locaux des Acarnaniens, a été naturellement une occasion d'émettre de monnaies. En général, en effet, et déjà dans le passé, on frappait des monnaies à l'occasion de la célébration de concours ou d'une victoire éventuelle aux concours.

Du moment que nous admettons cette interprétation, le début de la datation des monnaies de Nicopolis devrait coïncider avec celui de la première Actiade.

La date de la première célébration des “Nouveaux Actia” flotte entre les années 30 et 27 avant J.C. Certains éléments intéressants sont apparus et nous mènent à des critères plus sûrs pour la datation des premières émissions monétaires de la ville.

Les monnaies attribuées à l’époque d’Octave ont été partagées en deux catégories: premièrement les “autonomes”, c’est à dire celles qui représentent sur le droit le buste de la ville ailée et couronnée d’une forteresse et deuxièmement les émissions qui, contrairement aux précédentes, portent sur le droit le buste d’Octave.

Parmi les “autonomes” de la première catégorie, cinq séries portent sur les deux côtés des inscriptions qui se réfèrent uniquement au caractère sacré de la ville: ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ et ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ , tandis que sur les autres est inscrit le surnom ΣΕΒΑΣΤΟΣ , ΚΤΙΣΜΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ et ΚΤΙΣΤΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ .

Nous savons déjà qu’Octave a reçu le titre de Σεβαστός (AUGUSTUS) le 16 janvier de l’année 27 av. J.C. Par conséquent les frappes “autonomes” qui portent ce surnom sont à dater à partir de l’année 27 av. J.C. Par contre, les cinq séries monétaires que nous venons de mentionner et qui ne portent pas le titre de Σεβαστός , pourraient être placées avant cette date. Il faudrait signaler que les deux séries sont réunies par des coins similaires du côté du droit (voir n° cat. 1 - 3 avec le n° cat. 6). Ceci indique qu’elles furent frappées soit en même temps soit avec peu de différence de temps. Les années 28 et 27 av. J.C. sont considérées par les chercheurs actuels comme les dates les plus probables pour le début de la célébration des Actia; le témoignage numismatique nous permet de placer les premières frappes avant le 16 janvier de l’année 27 av. J.C. Une datation, donc, vers la fin de l’année 28 est possible pour le début des émissions de Nicopolis, qui devra être également associée à la première Actiade. Les séries suivantes des autonomes viennent tout de suite après, avec une différence chronologique relativement courte; celle qui porte le même coin de droit que les premières séries est placée tout d’abord.

En ce qui concerne les émissions qui suivirent, elles portent sur le droit la tête ou le buste de l’empereur, ce qui facilite une datation d’ensemble, d’après les années de chaque règne.

Lorsque les dates ne sont pas inscrites sur les monnaies, une datation particulière plus précise est difficile, sauf dans quelques cas.

TECHNIQUE ET GRAVEURS

Le monnayage de Nicopolis comme celui de la plupart des cités grecques, pendant l’époque romaine est en bronze à part une exception isolée sous le

règne d'Antonin le Pieux, où circula une série plutôt limitée de petites divisions d'argent. La cause en est sans doute à chercher dans le désir qu'eut Antonin d'honorer la mémoire de sa femme par des manifestations diverses. En ce qui concerne la technique de la gravure et en général le mode de fabrication de ces monnaies, rien n'est mentionné dans les sources, ni dans les inscriptions trouvées jusqu'à ce jour.

De l'étude des monnaies elles-mêmes il ressort qu'elles n'étaient pas coulées, mais qu'elles suivaient la technique des anciennes monnaies grecques, c'est à dire qu'elles étaient frappées. D'autre part, le nombre des coins de revers est d'ordinaire plus grand que celui des coins de droit (par exemple à l'époque d'Auguste nous avons 41 coins pour le droit et 83 pour le revers, pour Agrippa 2 droits et 5 revers etc.). L'axe varie du début à la fin du fonctionnement de l'atelier.

Sur les deux faces la représentation est entourée, dans la plupart des cas, d'un grénetis.

La qualité de la gravure nous étonne dans certains cas, étant donné qu'à cette époque les meilleurs des artistes travaillaient pour Rome. D'ordinaire la gravure est restée soignée pendant les deux premiers siècles du monnayage de Nicopolis; les graveurs nous ont donné quelquefois des séries remarquables de portraits impériaux. Un des exemples les plus frappants doit être la série des premiers portraits d'Auguste (voir. pl. 5, 6).

La figure d'Octave est rendue dans un style idéalisé; il est très probable que cette série est l'oeuvre d'un seul graveur. Dans ses grandes lignes elle se rapproche de certaines frappes romaines en or, en argent et en bronze.

Les éléments de la schématisation des figures deviendront encore plus accentués après les deux premiers siècles. Mais les nouveaux éléments ne réussiront pas à effacer complètement les plus anciens qui sont liés à la tradition grecque classique. Durant les dernières années des émissions monétaires de Nicopolis, nous pouvons discerner clairement deux styles différents de gravure qui coexistèrent pendant le règne de Gallien. Un des exemples les plus frappants de cette coexistence des deux rendus artistiques différents est à chercher dans les monnaies n° 35α (pl. 60) et 58 (pl. 61); elles sont réunies par le coin commun du revers, mais, tandis que sur le droit de la première la tête de Gallien est rendue avec une certaine plasticité, sur celui de la seconde elle l'est d'une manière tout à fait barbare. Ces deux frappes n'ont pas été incluses dans le catalogue afin de ne pas rompre l'unité de la classification des portraits; d'autre part les émissions intermédiaires ont dû être frappées presque simultanément.

De même, les graveurs ont donné un soin tout particulier à la figuration du revers des monnaies. Ils ont gravé avec une dextérité remarquable des figures et des scènes étroitement liées tant à la religion grecque, qu'aux traditions et aux cultes locaux.

INSCRIPTIONS

Les inscriptions gravées sur les monnaies de Nicopolis peuvent être classées tout d'abord en deux catégories: a) celles des droits qui sont liées chaque fois en principe à la représentation de l'empereur et b) celles des revers, qui, d'habitude, ont une relation directe avec la fondation de la ville et son fondateur Auguste, ainsi qu'avec la célébration des Actia, jeux locaux des Acarnaniens qu'il réorganisa.

Sur les monnaies de Nicopolis nous rencontrons les inscriptions AKTIA et A dans une couronne, ainsi qu'une figure féminine assise, tenant un vase des concours, qui peut être identifiée à la déesse des concours (voir p. 41). Les deux cas sont liés à la réorganisation des Actia par Auguste, qui a voulu de cette manière honorer le dieu pour son aide et en même temps perpétuer la victoire acquise.

La gravure des inscriptions n'est pas toujours soignée, et dans certains cas nous observons des erreurs dans le formulaire.

Le nom de la ville est inscrit du début jusqu'à la fin de ses émissions de deux manières différentes: NEIKOΠOΛΙΣ et NIKOΠOΛΙΣ. De même nous avons deux graphies de l'omega (Ω et ω), de l'upsilon (Υ et V) et du sigma (Σ et C).

Toutes les inscriptions sur les monnaies de Nicopolis sont grecques. Ce qui est un témoignage incontestable de son caractère hellénique.

De même les inscriptions ΙΕΡΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ et ΙΕΡΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ montrent le caractère sacré que son fondateur voulait lui donner. D'ailleurs Auguste a dédié la ville à Apollon Aktios.

Nous donnons pp. 27 - 31 toutes les inscriptions découvertes.

MÉTROLOGIE

Il n'existe aucun témoignage écrit qui peut nous préciser un mode d'échange ou d'équivalence entre les bronzes de Nicopolis et les monnaies romaines en or, en argent ou en bronze. L'étude des monnaies mêmes prouve l'absence d'un système monétaire unifié. Ce qui, d'ailleurs, n'est pas un trait caracté-

ristique du monnayage de Nicopolis uniquement, mais en général de la plupart des villes grecques sous domination romaine. Ces monnaies de bronze étaient frappées seulement pour le cours quotidien et les besoins locaux, tandis que pour les échanges officiels on n'utilisait que la monnaie romaine.

Le poids des monnaies de Nicopolis est tellement variable que la définition d'un système monétaire précis n'est pas possible; même parmi les monnaies de la même dimension ou dénomination on note une grande différence de poids. Nous citons comme exemple caractéristique cinq monnaies de l'époque de Gallien, sur lesquelles est inscrite la valeur nominale de 8 as (H); leur poids varie entre 14,27 et 24,28 gr. (voir "Trouvaille de Beyrouth" n°s 35 - 39). Outre la valeur nominale de 8 as, nous rencontrons également sur les pièces de Gallien et de Salonine la sous-division de 4 as (Δ).

La mention de la valeur nominale sur les monnaies se retrouve aussi à Chios, en Thessalie, à Lacédémone et dans les villes de la côte occidentale du Pont-Euxin.

Du moment qu'il ne nous est pas possible de nous baser sur le poids des monnaies de Nicopolis pour démontrer leur valeur, il serait probablement nécessaire d'avoir recours à l'étude de leur dimension. Il est possible de préciser en moyenne dans le monnayage de Nicopolis cinq divisions de bronzes d'après les diamètres constatés sur les monnaies elles-mêmes (voir pp. 34 - 36).

Enfin, il y a une tentative de rapprochement du poids de la petite et unique émission d'argent du règne d'Antonin le Pieux avec celui des monnaies de bronze du même empereur. Si nous considérons la moyenne du poids de petites monnaies d'argent qui est de 1,50 gr., il serait possible d'avoir toujours approximativement la relation suivante:

1	2	3	4	5
1,50 gr.	3 gr.	4,50 gr.	6,50 gr.	8,50 gr.

Nous avons cru utile de donner dans ce chapitre deux tableaux comparatifs des émissions de chaque empereur (voir pp. 36 - 38). D'après ces tableaux nous constatons que la plus grande activité de l'atelier de la ville d'Octave a eu lieu sous le règne de Caracalla; en général pendant cette période la frappe des monnaies dans les ateliers grecs était abondante.

L'activité de Nicopolis était presque aussi importante à l'époque d'Auguste, ainsi que vers sa fin, sous le règne de Gallien.

TYPES MONÉTAIRES

La conquête des villes grecques par Rome et le fait que la plupart d'entre elles conservèrent le droit de frapper le bronze, ont eu comme résultat la création d'un monnayage en bronze important.

Les graveurs grecs, bien entendu, avaient voulu représenter sur les monnaies des figures et des scènes qui avaient trait à leur passé glorieux et toujours présent.

En général, les frappes des ateliers grecs, pendant l'époque romaine sont précieuses parce qu'elles nous ont conservé le souvenir d'un grand nombre de sculptures et d'édifices ainsi que des scènes mythologiques qui étaient, pour la plupart, étroitement liées aux cultes locaux et aux traditions de chaque ville. Ce qui, naturellement, n'exclut pas l'illustration de scènes aux types connus et traditionnels de la religion grecque.

Le monnayage de Nicopolis, qui peut être considéré comme un des exemples les plus illustres en son genre, présente une grande variété de types qui reflète son histoire à travers trois siècles.

Les représentations sur les monnaies se divisent :

- a) Types relatifs à la fondation de la ville et la célébration des jeux Actiens, comme par exemple le buste féminin ailé et tourelé (voir pl. 1 - 4) qui traduit en image le nom de la ville, ou la déesse Actias, personnification de la patronne des jeux (pl. 2, n°s 18 - 26 etc.).
- b) Principales divinités gravées sur le revers des monnaies de Nicopolis. Par exemple Apollon Actien (pl. 1, n° 1β; pl. 29, n°s 47 - 49 etc.), Poséidon (pl. 1, n° 10; pl. 36, n° 81 etc.), Athéna (pl. 1, n° 4α; pl. 8, n°s 50α, 50γ etc.).
- c) Personnifications, héros et scènes mythologiques. Par exemple Tyché (voir pl. 8, n° 54α; pl. 12, n° 2α, etc.). Héraclès, de préférence le type Farnèse (pl. 1, n° 5,7; pl. 36, n° 84; pl. 54, n°s 46 - 47, 2β etc.) Parmi les scènes mythologiques une des plus importantes s'inspire du mythe d'Opheltès et d'Hypsipyle.
- d) Édifices, comme par exemple la grande porte de la ville (pl. 17, n°s 42α, 43 et 51 - 55), ou le phare d'un des ports de la ville (pl. 4, n° 64; pl. 16, n°s 29 - 30 etc.). La représentation d'un temple corinthien à l'époque de Septime Sévère et de Plautille est également d'une grande importance (pl. 27, n° 20; pl. 42, n° 176 α,β).
- e) Types divers, entre autres, deux animaux se faisant face en position de combat : un sanglier et un chien (pl. 1, n° 3; pl. 62, n° 73; pl. 63, n° 82); empereur à cheval (pl. 7, n° 43; pl. 9, n° 73 etc.); trépied (pl. 28, n° 39δ; pl. 38, n°s 111 - 114; pl. 39, n°s 116 - 123α etc.).

Nous avons constaté que la majorité des types du revers des monnaies de Nicopolis font allusion à son caractère purement hellénique. La variété des figures gravées a été vraiment considérable; l'attribution de certaines figures à des prototypes anciens n'a pas toujours été aisée. D'autre part certains types ne sont pas liés directement à la ville et leur présence ne peut pas être toujours expliquée. Des recherches sur le terrain ou bien des trouvailles fortuites nous donneront éventuellement de nouveaux éléments qui contribueront à la solution des problèmes en suspens.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

- Ἐβυδος (Τρωάδος) 55 σημ. 3.
 ἄγαλμα 8 καὶ σημ. 5, 48 καὶ σημ. 3, 4, 51, 55, 56, 89, 145.
 ἄγγεϊον 45 καὶ σημ. 1β.
 ἄγγεϊον - ἔπαθλον 26, 27, 41, 56, 57, 65, 67, 74, 88, 94, 102, 113, 117, 119, 128, 129, 133, 144, 171.
 Ἅγιος Ἱερώνυμος 10 σημ. 2.
 ἄγκυρα 82, 90.
 Ἀγρίππας 22, 23, 27, 29, 31, 34, 35, 36, 45, 75, 76 καὶ σημ. 1.
 ἄγων 17, 19, 26, 27, 42 καὶ σημ. 1, 2, 43, 44 καὶ σημ. 1, 3.
 Ἀδριανὸς 10, 19, 20, 27, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 45, 48, 50, 51 καὶ σημ. 1, 55, 59, 81, 124 σημ. 1, 179, 180.
 ἀετὸς 68, 146.
 Ἀθηνᾶ 15, 16, 48 καὶ σημ. 3α, 4, 63, 64, 71, 74, 84, 89, 91, 95, 100, 113, 126, 128, 132, 145, 148, 150, 152, 153, 156, 158, 164.
 Ἀθῆναι 35, 45 καὶ σημ. 6, 49, 50, 54 καὶ σημ. 1, 55, 58, 69, 70, 79, 81, 90, 95, 101, 102, 104, 106, 109, 111, 169, 176.
 Αἰγαί (Κιλικίας) 55 σημ. 3.
 Αἴγυπτος 8, 15.
 Αἴλιος 20, 24, 27, 30, 34, 35, 37, 50, 88, 89.
 Αἰμίλιος Παῦλος 9.
 Αἰτωλία 8 σημ. 3, 5, 9.
 Αἰτωλικὸν 8 σημ. 3.
 Αἰτωλοακαρνανία 9, 16.
 αἰχμάλωτος 120.
 Ακαρνανία 9, 26, 41 σημ. 1β.
 ἀκμονίσκος 22.
 Ἀκράγας 43.
 Ἀκροκόρινθος 54 - 55 σημ. 5.
 Ἀκρόπολις 54 - 55 σημ. 5.
 ἀκροστόλιον 76.
 Ἀκτια 10 καὶ σημ. 1, 16, 17, 26, 27, 29, 40, 41, 42 καὶ σημ. 1, 4β, 44, 45.
 Νέα Ἀκτια 10 σημ. 2, 18 καὶ σημ. 2, 42.
 Παλαιὰ Ἀκτια 26 σημ. 1.
 ἀκτιάς 17, 18 σημ. 3, 19.
 Ἀκτιάς 8 σημ. 3, 41 καὶ σημ. 1α, 56, 57, 64, 65, 66, 88, 94, 102, 113, 117, 119, 128, 129, 133, 144, 171, 176.
 Ἀκτιον 7, 8 καὶ σημ. 3, 9 σημ. 1, 19, 26, 40, 41 σημ. 1β, 44 καὶ σημ. 3, 45, 46, 47, 75, 76 σημ. 1, 147 σημ. 2.
 Ἀκτιονίκης 42, 44 σημ. 1.
 Ἀλεξάνδρεια 5, 12, 15, 17, 19, 20, 55 σημ. 3.
 Ἀλέξανδρος Γ' (Μέγας) 4 σημ. 3, 17 - 18 σημ. 9, 43 σημ. 5.
 Ἀλέξανδρος Σευήρος 28, 30, 37, 137, 170.
 ἄλσος 54 σημ. 3, 56 σημ. 3.
 Ἀμβρακία 8 σημ. 3, 47 σημ. 2.
 Ἀμβρακικὸς κόλπος 7 καὶ σημ. 2, 11, 52 σημ. 6.
 Ἀμφικτύονες 9 καὶ σημ. 1.
 Ἀμφισσα 8 σημ. 3.
 ἀμφορεὺς 145.
 Παναθηναϊκὸς 41 σημ. 1α.
 Ἀνακτόριον 8 σημ. 3, 26, 41 σημ. 1α.
 Ἀντίνοος 19, 34, 36, 49, 55, 59, 86.
 Ἀντιόχεια (Συρίας) 15.
 Ἀντίπατρος ὁ Θεσσαλονικεὺς 7, 8 σημ. 3, 47 σημ. 2.
 Ἀντωνεῖνος ὁ Εὐσεβὴς 11, 17 σημ. 2, 20, 22, 24, 27, 29, 30, 31, 34 - 37, 42, 92, 96 σημ. 1, 178.
 ἀποικία 9.
 Ἀπόλλων 10, 44, 46, 47, 50, 56, 59, 73, 80, 86, 87, 97, 105, 118 σημ. 2, 121, 146, 160, 163, 164.
 Ἀκτιος 10, 26, 32, 42 σημ. 1, 46, 57, 63, 106, 117, 119, 120, 149, 180.
 Λευκάτης 47 καὶ σημ. 1, 3, 80.
 Ἄργος 47, 51 σημ. 4, 54 σημ. 2.
 Ἀμφιλοχικὸν 8 σημ. 3, 58.
 Ἄρης 46, 56, 57, 129 σημ. 1, 159.
 Ἀριστομένης 50 σημ. 8.
 ἄρμα 43, 49 καὶ σημ. 2, 88, 97, 143, 159.
 ἄρματοδρομία 43, 44.
 Ἀρριανὸς 9 σημ. 7.
 Ἄρτα 16, 69.
 Ἄρτεμις 48, 49 σημ. 2, 51, 72, 78, 81, 84, 106, 121, 142, 151, 161, 178.

Ἐφεσία 49 καὶ σημ. 3, 51, 104, 106, 114, 115, 117, 119, 154, 172.
 Κελκαία 48 καὶ σημ. 5.
 Λαφρία 8 σημ. 3, 49 καὶ σημ. 1, 88.
 Σώτειρα 49.
 Ἀρχέμορος 54, 145.
 Ἀσκληπιεῖον 48.
 Ἀσκληπιὸς 47 καὶ σημ. 6, 48, 50 σημ. 6, 9, 10, 75, 78, 79, 83, 88, 95, 96, 99, 102, 103, 121, 129, 130, 133, 134, 139, 142, 153, 155, 159, 173.
 Φείνακος 48 σημ. 1.
 ἀσπίς 63, 71, 74, 89, 91, 95, 100, 113, 126, 128, 132, 143, 145, 148, 150, 152, 153, 156, 158, 164.
 ἀσσάριον 33, 176.
 ἀστήρ 59
 ὀκτάκτινος 86.
 Αὐγουστος 5, 8, 9 καὶ σημ. 1, 10 καὶ σημ. 1, 11, 15, 16 σημ. 1, 22, 23, 24 σημ. 1, 25 - 27, 29, 30 - 32, 34 - 36, 41, 44, 46, 47 καὶ σημ. 1, 49, 55 - 58, 64, 68, 70, 74, 75, 76 σημ. 1, 170, 179.
 «αὐτόνομα», 5, 16, 18, 19, 29 - 31, 34 - 36, 40, 41, 45, 49, 54, 55, 63, 176, 178 - 180.
 ἀψίς 86, 87.
Β
 Βαθὺ 7 σημ. 2.
 Βαλβῖνος 28 - 30, 37, 139.
 Βαλεριανὸς 21, 24, 25, 29 - 32, 36, 37, 47 σημ. 5, 49, 51, 151 σημ. 1, 152, 155 σημ. 1, 172, 178.
 βέλος 178.
 Βέρροια 43 σημ. 3.
 Βηρυτὸς 33, 49, 169, 170, 176.
 Βοιαί (Λακωνίας) 50 καὶ σημ. 9.
 Βοιωτία 16.
 Βοιωτοὶ 9 σημ. 1.
 Βολουσιανὸς 28 - 32, 37, 40, 51, 150, 172, 176, 177, 179.
 Βουθρωτὸν 15.
 Βουλευτήριον 16 σημ. 4, 51, 90, 125, 129, 138, 169, 180.
 Βουλὴ 52 σημ. 1, 151, 154.
 Ἀκτιακὴ 10 σημ. 3β, 51.
 Βούρα (Ἀχαΐας) 50.
 βράχος 87, 145, 146, 150.
 βωμὸς 43 σημ. 3β, 48, 80, 87, 111.
Γ
 Γαλλικὸς 5, 12, 21, 23 - 25, 29 - 31, 33 - 37, 40 - 42, 46 - 50, 155 σημ. 1, 162, 172, 176 - 178.
 Γερμανικὸς 10.

Γέτας 17, 21, 28 - 30, 37, 130 - 132, 133 καὶ σημ. 1.
 γλαῦξ 48, 71, 150, 158, 164.
 Γλυκὺς 7, 52 σημ. 5.
 Γορδιανὸς Γ' 28 - 31, 37, 42, 43 σημ. 1, 3β, 54, 139, 143, 171.
 Γότθοι 12.

Δ
 Δᾶς 41, 48, 52, 65, 74, 79, 81, 103, 113, 114, 119 σημ. 1, 124, 130.
 δελφίν 45, 47, 64, 72, 79, 118, 152, 158, 159, 165.
 Δελφοὶ 43, 45 σημ. 6, 54 σημ. 1.
 Δημήτηρ 74, 79, 103, 130.
 Δημητριάς 15 σημ. 2.
 Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς 15 σημ. 2, 47 σημ. 4.
 διάδημα 138, 146.
 δίππων 73, 90.
 Διοκλητιανὸς 5, 12 καὶ σημ. 7.
 Διονυσόπολις 34 σημ. 4.
 Διόνυσος 50, 54 - 55 σημ. 5, 65, 157, 166, 176.
 Δίων Κάσσιος 7 σημ. 2, 8 σημ. 1, 3, 10, 42, 44, 56 καὶ σημ. 3, 57 σημ. 2.
 Δομιτιανὸς 9 σημ. 7, 11, 16 σημ. 1.
 δόρυ 63, 74, 84, 89, 91, 95, 120, 126, 129, 143, 148, 150, 152, 158, 159, 164.
 δράκων 54 σημ. 3.
 Δρυμὸς (Βονίτσας) 48 σημ. 1.
 Δυρράχιον 12.
 Δωδώνη 9, 16, 18, 68, 69, 78, 79, 81, 88, 90, 95, 100, 104, 109, 123, 125, 129, 130, 138, 150, 169, 180.

Ε
 Ἐλαγάβαλος 5, 24, 28, 29, 30, 37, 108 σημ. 1, 2, 133 σημ. 1, 134, 170.
 ἔλαφος 49 καὶ σημ. 2, 88, 97, 106.
 Ἐλλάς 3, 8 σημ. 2, 9, 10, 20, 31, 43, 50, 151.
 Δυτικὴ 7.
 κεντρικὴ 59.
 ἔμβολον 45, 56 καὶ σημ. 3.
 ἔπαθλον 27, 42.
 Ἐπίκτητος 9 σημ. 7, 10, 11.
 Ἐρέτρια 50.
 Ἐρμῆς 50, 59, 67, 84.
 Ἐρουλοὶ 34 σημ. 3.
 Ἐστία 51, 52.
 Εὐξείνος 34.
 Εὐρημα 12 σημ. 3, 34 σημ. 3.
 εὐρημα 16 καὶ σημ. 3, 33, 78, 169, 170, 176.
 Εὐσέβιος 10 σημ. 5, 11 καὶ σημ. 3.
 Ἐφεσος 49.
 ἔφιππος αὐτοκράτωρ 58, 70, 114, 120, 131, 134, 142.

Ζ
 Ζεὺς 25, 47 σημ. 5, 49 καὶ σημ. 3, 68, 111, 146,

152, 156, 158, 159, 163.
 Ζωναρᾶς 7 σημ. 2, 8 σημ. 1.
Ἡλιος 44, 102, 119, 121, 153, 154, 163.
 ἡνίοχος 43.
 Ἡπειρος 3, 4, 9 καὶ σημ. 6α, 12 καὶ σημ. 6, 13 καὶ σημ. 1.
 Ἡρακλῆς 52, 54, 63, 106, 118 καὶ σημ. 2, 119, 126, 139, 148, 158, 160, 165, 172, 176.
 Ἡρώδης 8 σημ. 5.
 Ἡφαίστος 50 καὶ σημ. 1, 175, 176, 177.
Θέατρον 13 σημ. 6, 54 - 55 σημ. 5, 68, 69, 79, 81, 88, 100.
 θεοὶ - ποταμοὶ 52.
 Θεσσαλία 34.
 Θεσσαλοὶ 9 σημ. 1.
 Θεσσαλονίκη 15 σημ. 2, 43 σημ. 1, 3β.
 Θέτις 64.
 θρησκεία 25, 39.
 θρόνος 25, 64, 66, 78, 94, 111, 113, 117, 133, 157.
 Θύρρειον 8 σημ. 3.
 θύρσος 65.
 θώραξ 78, 81, 119, 131, 132, 134, 135, 144, 148, 149, 152.
Ἱερὰ Οἰκία 18 σημ. 3.
 Ἱέρεια 88.
 Ἰλλυριοὶ 17 - 18 σημ. 9.
 ἱμάτιον 73.
 Ἰόνιον πέλαγος 7.
 Ἰουδαία 17.
 Ἰουδαῖοι 11.
 Ἰουλία Ἀκυλία Σευήρα 28, 29, 30, 37, 136.
 Ἰουλία Δόμνα 28, 29, 30, 35, 37, 46, 47, 49, 51, 54, 103, 107, 176.
 Ἰουλία Μαῖσα 28, 30, 37, 136.
 Ἰουλία Μαμαία 28, 37, 138, 171.
 Ἰουλία Παῦλα 28, 29, 35, 37, 136.
 Ἰουλία Σοαιμιάς 28, 30, 37, 136.
 ἱππεὺς 17 σημ. 9, 73, 173.
 ἱπποδρομία 44 σημ. 1.
 ἱππόκαμπος 64.
 ἵππος 17 - 18 σημ. 9, 88, 120, 159.
 πρόσθιον 146.
 Ἰσεῖον 50.
 Ἰσθμία 42.
 Ἰσις 50, 89.
 ἰστίον 135, 147.
 Ἰστρος 34.
 Ἰταλία 59.
 Ἰωάννινα 14, 18 σημ. 3.
Καβεῖριον 16.

Καῖσαρ (ἐνίοτε καῖσαρ, πρόκειται περὶ τοῦ ἀξιώματος) 7, 8 σημ. 1, 9 σημ. 7, 20, 21, 47 σημ. 2, 130.
 Καισάρεια (Καππαδοκίας) 15.
 κάλαμος 94.
 Καλλατία 34 σημ. 4.
 Καλυδὼν 8 σημ. 3.
 κάνθαρος 65, 157, 166.
 κανὼν σταθμητικός 33.
 Καππαδοκία 15.
 κάπρος 44, 45 καὶ σημ. 1β, 58, 63, 67, 72, 82, 90, 99, 100, 146, 163, 164.
 Καρακάλλας 4, 17 καὶ σημ. 2, 24, 25, 28 - 31, 35 - 37, 40, 44 - 46, 49, 51 καὶ σημ. 4, 52, 54, 108, 127, 134 σημ. 1, 149 σημ. 1, 170, 176 - 180.
 Κασιόπη (Κερκύρας) 16, 86.
 Κασσάνδρεια 15 σημ. 2.
 Κάσσανδρος 15 σημ. 2.
 Κασσιόδωρος 10 σημ. 2.
 Κάτω Ἰταλία 43.
 κεντητήριον 25.
 κέρας 157, 166.
 κέρας Ἀμαλθείας 51, 52, 63, 71, 72, 78, 82, 85, 90, 91, 98, 99, 101 - 106, 108, 110 - 119, 121, 122, 124, 126 - 134, 137, 138, 141, 142, 145, 147, 154, 161, 162, 165, 172, 173, 174, 177.
 κεραυνὸς 49, 70, 94, 146.
 Κέρκυρα 16, 86.
 κηρύκειον 59, 67, 70, 94.
 κλάδος 17 σημ. 9, 46, 105, 106, 117, 129, 132, 135, 137, 141, 151, 153, 160, 163, 164.
 δάφνης 59, 122, 125.
 φοίνικος 41, 67, 71, 72, 74, 76, 80, 82, 85, 89, 91, 94, 98, 100, 101, 103, 107, 109, 110, 112, 114, 115, 116, 118, 120, 123, 124, 126, 130 - 132, 134, 136 - 140, 150, 151, 153, 156, 158, 162, 165, 177.
 Κλαύδιος Πτολεμαῖος 11.
 Κλεοπάτρα 8 καὶ σημ. 3.
 Κνίδος 56.
 Κοινὸν Μακεδόνων 43 σημ. 3γ.
 Κόμαρος 7 καὶ σημ. 2.
 Κόμμοδος 20, 27, 30, 31, 34, 35, 37, 44, 98, 178, 180.
 κοπή 3, 4 σημ. 3, 5, 12, 15, 16, 17 καὶ σημ. 2, 18 - 25, 31, 34 - 36, 38, 41, 45, 46 καὶ σημ. 3, 49, 51, 54, 55, 58 σημ. 4, 59, 76 σημ. 1, 155 σημ. 1, 170.
 Κόρινθος 7, 15 καὶ σημ. 1, 16, 17, 47 σημ. 6, 50, 51 σημ. 5, 52 καὶ σημ. 7, 54 σημ. 2, 54 - 55 σημ. 5.
 κρηπίδωμα 56.

κρίδος 84.

Κρισπεΐνα 27, 29, 30, 34, 37, 100.

Κυβέλη 50, 105, 107, 110, 112, 113, 115, 117, 120, 121, 126, 136, 156, 157, 161.

Κυκλάδες 7.

Κυριάκος ὁ ἐξ Ἀγκῶνος 18 σημ. 3.

κύων 58, 84, 146.

κύων - μολοσσός 58, 63, 163, 164.

Κωνσταντῖνος Α' (Μέγας) 11.

κωπηλάτης 44, 92, 95, 128, 135, 136, 137, 142, 143, 147, 148, 149, 153, 155, 156, 162, 175, 176, 178.

Λακεδαιμόνιοι 34 σημ. 3.

Λακεδαίμων 34.

λατρεία 25, 39, 47, 48, 50, 59.

λάφυρον 39, 56, 57.

λεμβοδρομία 44.

λεοντή 54, 148, 165.

Λευκάς 8 σημ. 3, 45 καὶ σημ. 2, 47 καὶ σημ. 2, 3.

λέων 105, 107, 110, 112, 113, 115, 117, 120, 121, 126, 136, 156, 157, 161, 176.

λιμὴν 7 καὶ σημ. 2, 50 σημ. 6, 52 καὶ σημ. 5, 6, 7, 55 καὶ σημ. 4.

Λουκιανός 43 σημ. 1.

Λούκιος Οὐῆρος 27, 29, 34, 37, 97.

Λυσιμάχεια 15 σημ. 2.

Λυσίμαχος 15 σημ. 2.

λύχνος 50 σημ. 1.

Μακεδονία 9 σημ. 1, 43.

Μαργαρώνα 7 σημ. 2.

Μαρκιανόπολις 34 σημ. 4.

Μάρκος Ἀντώνιος 8 καὶ σημ. 3, 58.

Μάρκος Αὐρήλιος 20, 27, 30, 34, 37, 49, 94, 95, 96 σημ. 1, 178.

Μέγαρα - Μεγαρίς 17, 47 σημ. 5, 49, 51 σημ. 2.

Μέδουσα 48 σημ. 4.

Μελικέρτης 54 - 55 σημ. 5.

Μεσσήνη 50.

μηῆλον 42, 43 καὶ σημ. 1, 107, 113, 130, 150, 154, 156, 172.

μηνίσκος 59, 86.

μήτρα 4, 5, 22, 25, 111 σημ. 1, 114 σημ. 1, 125 σημ. 1, 161 σημ. 1, 178, 180.

Μικρά Ἀσία 17.

Μιχαλίτσιον (Μιχαλίτσι) 52 σημ. 6, 56.

μόδιον 89.

Μύτικας 7 σημ. 2.

Ναός 50, 54 σημ. 3, 55, 56, 57.

δίστυλος 48, 54, 63, 64, 91, 149, 155.

κορινθιακός 25, 56, 57, 102, 128.

κυκλικός 54 - 55 σημ. 5.

τετράστυλος 48, 129, 142.

ναυαρχίς 45, 147 σημ. 2.

ναυμαχία 8 σημ. 1, 10, 19, 44, 45, 46, 56, 75.

ναυτικὸν τρόπαιον 46.

Νέμεσις 91.

Νέρων 10, 27, 29 - 31, 34 - 36, 40, 77.

Νίκη 7, 25, 26, 41, 44, 46, 48 καὶ σημ. 4, 63, 64, 67, 68, 71 - 78, 80, 82, 84, 85, 88, 89, 90, 91, 94 - 96, 98, 100, 101, 103, 105 - 107, 109, 111 - 116, 118 - 120, 123, 124, 126, 128, 130 - 134, 136 - 140, 143, 145 - 151, 153, 156, 158, 159, 162, 164, 165, 172, 173, 177, 180.

νίκη 8 καὶ σημ. 3, 17, 26, 27, 40 καὶ σημ. 2, 41, 43 καὶ σημ. 5, 44, 45, 46 καὶ σημ. 2, 47, 56 - 58, 76 σημ. 1, 147 σημ. 2.

Νικόπολις 3, 5, 7 καὶ σημ. 1, 8 σημ. 1, 3, 5, 9 καὶ σημ. 2, 3, 7, 10 καὶ σημ. 1, 2, 11, 12 καὶ σημ. 3, 4, 13 καὶ σημ. 1, 15, 16 καὶ σημ. 3, 4, 17, 22, 24 - 26, 31, 33 - 36, 38, 39, 40 καὶ σημ. 2, 41 καὶ σημ. 1α, 42 - 45, 46 καὶ σημ. 3, 47 - 49, 50 καὶ σημ. 1, 52 καὶ σημ. 6, 54, 55, 57 - 59, 67, 74, 88, 89, 90, 92, 97, 99, 145.

Ἀκτία 9 σημ. 2, 11 σημ. 1, 14, 20 σημ. 1, 23, 49.

νομισματοκοπεῖον 3 - 5, 15, 16, 20, 23, 35, 36, 39, 42, 45, 51.

νομισματοκοπία 5, 9, 12 καὶ σημ. 3, 16, 18, 19, 21 - 25, 31 - 35, 39, 40, 49, 50, 54, 58, 155 σημ. 1.

νύμφη 52 σημ. 4.

Νύσα (Καρία) 46.

Ξόανον 49, 51, 104, 114, 115, 117, 119, 154, 172.

Ὁβίδιος 18 σημ. 4.

Ὁδησσός 34 σημ. 4.

Ὁκταβιανός - Ὁκτάβιος 7, 8, 10 σημ. 2, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 23, 32, 36, 40, 44, 46, 51, 56 - 58, 84, 147 σημ. 2.

Ὁλβία 34 σημ. 4.

Ὀλυμπία 16, 18, 43 καὶ σημ. 5, 162.

Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες 17 - 18 σημ. 9, 43.

Ὀλυμπιάς 10 σημ. 2, 5, 26, 41 σημ. 1α, 43.

Ὀλύμπιος 42 σημ. 1.

ὀπαῖον 73.

Ὀφέλτης 54 καὶ σημ. 3.

ὄφις 47, 54, 59, 71, 75, 76, 78, 79, 83, 88, 96, 99, 102, 103, 105, 112, 116, 120, 122, 129, 130, 132 - 135, 137 - 139, 141, 142, 144, 145, 147 - 149, 151, 153, 155, 157, 159, 163, 173.

Παγαί (Μεγαρίδος) 17, 49.

Παλαιὰ Διαθήκη 11.

- πάνθηρ 65.
 Παξοί 56 σημ. 3.
 Παρμενίων 17 - 18 σημ. 9.
 Πάτραι 9, 15 και σημ. 1, 16 σημ. 1, 17 και σημ. 3, 47 σημ. 6, 49 σημ. 1.
 Παῦλος 11.
 Παυσανίας 8 και σημ. 3, 5, 9 σημ. 1, 48 σημ. 4, 49 σημ. 3, 50 σημ. 6 - 10, 54 σημ. 3.
 Πέλλα 15 σημ. 1.
 Πέργαμος 33 σημ. 1.
 πεδάλιον 51, 78, 82, 85, 91, 98, 103, 106, 108, 110, 114, 115, 121, 124, 127, 128, 132, 134, 138, 141, 177.
 Πλακανίδα 16.
 Πλαυτίλλα 17, 21, 25, 28 - 30, 36, 37, 56, 128, 177, 178.
 Πλίνιος 10 και σημ. 3α.
 πλοῖον 44 και σημ. 3, 45, 79, 89, 92, 95, 135 - 137, 143, 147 και σημ. 2, 148, 149, 153, 155, 156, 162, 175, 176, 178.
 «πλοίων ἄμιλλα» 44.
 σαμιακόν 45.
 Πλούταρχος 17 - 18 σημ. 9, 43 σημ. 5.
 πνεῦμα τῆς πόλεως 52, 114, 124.
 Πόλις 18, 49, 51, 115, 117, 119, 123, 139, 146, 150, 151, 154, 160, 164.
 Πολυκράτης 45.
 Ποππαία 27.
 Ποσειδών 46, 47, 56, 57, 64, 118, 152, 155, 158, 159, 165.
 ποταμός 52.
 Πρέβεζα 7, 13 σημ. 1.
 Προπύλαια 54 - 55 σημ. 5.
 Προτομή τῆς Πόλεως 63, 64, 66, 67, 74, 77, 78, 86, 87, 102, 105, 108, 111.
 Πρυμνησός (Φρυγίας) 52 σημ. 1.
 πρῶρα 44, 45 και σημ. 1β, 46, 72, 81, 82, 90, 99, 100, 163.
 πτηνόν 157.
 Πύθια 43.
 Πυθιάς 26.
 Πύθων 59.
 πύλη 55, 86, 87, 142.
 πυράγρα 175, 177.
 ράβδος 47, 71, 75, 78, 79, 83, 88, 89, 91, 96, 99, 102, 103, 121, 129, 130, 133, 134, 139, 142, 153, 155, 159, 173.
 ρόπαλον 54, 64, 106, 118 και σημ. 2, 119, 126, 131, 139, 148, 158, 160, 164, 165, 172, 176.
 Ρώμη 7, 10 σημ. 2, 15 και σημ. 3, 20, 23.
 Σαβίνα 11.
 Σαλωνεΐνα 29 - 31, 33, 35, 37, 41, 47, 49, 54, 58, 162, 175 - 178.
 Σάμος 45.
 Σάραπης 50 σημ. 8, 9.
 σαρικοειδές κάλυμμα 43.
 Σεβαστός 7, 8 σημ. 3, 18, 19, 21.
 Σεπτίμιος Σευήρος 24, 25, 28 - 31, 34, 35, 37, 51 σημ. 5, 56, 57, 97 σημ. 1, 100, 131, σημ. 1, 176.
 Σηστός 55 σημ. 3.
 Σικελία 43.
 Σικυών 51 σημ. 2.
 σκήπτρον 51, 68, 78, 85, 88, 92, 101 - 104, 107, 110 - 113, 115 - 117, 119, 121, 127 - 130, 133, 138, 141, 144, 145, 150 - 152, 154, 156, 157, 162, 172.
 Σμύρνη 77 σημ. 1.
 Σουητώνιος 10, 18 σημ. 4.
 Σπάρτη 34 σημ. 3.
 στατήρ 41 σημ. 1α, 43.
 στέφανος 26, 29, 41, 42 και σημ. 4α, 43, 46, 67, 70 - 72, 74, 76, 77, 80, 82, 85, 88, 89, 91, 92, 94, 98, 100, 101, 103, 107, 109, 110, 112, 114 - 118, 120, 123, 124, 126, 128, 130 - 134, 136 - 141, 145, 150, 151, 153, 156, 158, 162, 177.
 ἄκτιακός 42.
 ἄργυροῦς 42.
 ἐκ δάφνης 42, 93, 141, 160.
 ἐκ καλᾶμων 42, 70, 79, 92 - 97, 99, 100, 107, 108, 142, 144, 148, 151, 154, 157, 161 - 163, 164 σημ. 1.
 ἐκ κισσοῦ 163.
 ἐκ μήλων 42, 70, 73, 83, 109.
 Στράβων 7 και σημ. 1, 2, 8 σημ. 3, 9 και σημ. 3 - 5, 10, 13, 40 σημ. 2, 42, 44, 47 σημ. 3, 52 σημ. 5, 55 σημ. 2, 56 και σημ. 3, 57 σημ. 2.
 Στρογγυλίων 49.
 συνωρίς 43, 44, 75, 78, 109, 111, 146, 151, 154.
 Συρακοῦσαι 43.
 Συρία 15, 17.
 σφαῖρα 46, 94.
 σφραγίς 4 και σημ. 3, 5, 18 - 24, 36, 37, 55, 133 σημ. 1, 148 σημ. 1, 155 σημ. 1, 2, 158, σημ. 1, 168, 176 - 180.
 σφύρα 22, 175, 177.
 Τάκιτος 10 σημ. 4.
 Ταυρική Χερσόνησος 55 σημ. 3.
 ταῦρος 73, 79.
 τέθριππον 43, 44, 46, 102, 119, 121, 153, 163.
 τελετουργικὸν ἄγγεῖον 85, 89.
 Τιβέριος 27, 34, 36, 76.

Τιθορέα (Φωκίδος) 50.
 Τόμοι 34 σημ. 4.
 τόξον 46, 54, 63, 72, 73, 84, 87, 105, 106, 117, 121, 126, 139, 146, 149, 151, 160, 164, 178, 180.
 Τραϊανός 9 σημ. 7, 11, 20, 23, 27, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 47, 48, 58, 179, 180.
 Τράλλεις 43 σημ. 2.
 τράπεζα αγωνιστική 45, 82, 109.
 τράπεζα ιερὰ 67.
 Τρεβωνιανός Γάλλος 28, 29, 37, 40, 149, 151 σημ. 2, 171, 176, 179.
 τρίαίνα 45, 47, 64, 76, 79, 118, 152, 155, 158, 159, 165.
 τριήρης 128, 142.
 τρίπους 59, 64, 105, 112, 116, 120, 122, 124, 129, 132, 135, 137 - 139, 141, 144, 147 - 149, 151, 153, 157, 158, 161, 163, 165.
 τροχός 91.
 τύμπανον 110, 113, 115, 120, 121, 126, 156.
 Τύρα 34 σημ. 4.
 Τύχη 51, 63, 71, 72, 78, 82, 85, 90, 91, 98, 99, 101 - 104, 106 - 108, 110 - 119, 121, 122, 124, 126 - 134, 137, 138, 141, 142, 144, 145, 147, 157, 161, 165, 172, 174, 176, 177.
 Ύγεια 95.
 ὕδρια 45 σημ. 1β.
 ὑπατεία 20.
 Ὑψιπύλη 54, 145.
 Φαρέτρα 72, 84, 178.

φάρος 55 καὶ σημ. 3, 67, 84.
 Φάσηλις (Λυκίας) 45.
 Φαυστειῖνα Α' 20, 24, 27, 29, 30, 34, 37, 59.
 Φαυστειῖνα Β' 27, 29, 30, 34, 37, 46, 55, 96.
 Φειδίας 48 καὶ σημ. 3α.
 φιάλη 51, 63, 71, 72, 89, 90, 92, 95, 102, 104, 110, 113, 114, 117 - 119, 122, 126, 128 - 131, 142, 144, 147, 165, 173.
 Φίλιπποι 15 σημ. 1.
 Φίλιππος Β' (βασιλεὺς Μακεδονίας) 17 - 18 σημ. 9, 43.
 Φίλιππος Α' 28, 29, 30, 36, 37, 41, 49, 52, 54, 143, 148 σημ. 1, 158 σημ. 3, 171, 176, 177.
 Φίλιππος Β' 28, 29, 30, 35, 37, 47, 54, 144 σημ. 1, 148.
 Φλέγων ἐκ Τράλλεων 43.
 Φοῖβος 8 σημ. 3.
 Φοινίκη 15 σημ. 1, 17.
 Χαρακτήρ 22.
 χαράκτης 22, 23, 25, 39, 41, 46 - 49, 51, 52, 55, 122 σημ. 1, 161 σημ. 1.
 Χάρις 105.
 Χίος 34.
 χιτῶν 46, 48 σημ. 4, 137.
 χλαμὺς 52, 70.
 Ψεδεῖον 13 σημ. 6, 81, 88, 89, 92, 97, 120, 169, 179.
 Ξριγένης 11.
 Ὠτακιλία Σευήρα 28 - 30, 35, 37, 146, 171, 177.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Ἀθῆναι 63 ἀρ. 3, 66 ἀρ. 46, ἀρ. 53β, 68 ἀρ. 1γ, 69 ἀρ. 13, ἀρ. 17, ἀρ. 18β, 70 ἀρ. 37, 71 ἀρ. 49ε, 72 ἀρ. 54β, 74 ἀρ. 74, ἀρ. 82, 75 ἀρ. 88α, 80 ἀρ. 19, 81 ἀρ. 33, 95 ἀρ. 3β, ἀρ. 8, 102 ἀρ. 13β, 104 ἀρ. 17γ, 28, 106 ἀρ. 47, 109 ἀρ. 14, ἀρ. 18, 111 ἀρ. 29β, 115 ἀρ. 57β, 59, 119 ἀρ. 89α, 123 ἀρ. 123α, ἀρ. 127, ἀρ. 128β, 124 ἀρ. 130, ἀρ. 132, 125 ἀρ. 142, ἀρ. 144, ἀρ. 148, 127 ἀρ. 168, ἀρ. 169, 129 ἀρ. 182α, 137 ἀρ. 27, 138 ἀρ. 9β, 140 ἀρ. 7γ, ἀρ. 11β, ἀρ. 15, 141 ἀρ. 17β, 142 ἀρ. 29γ, 144 ἀρ. 11β, ἀρ. 12, 145 ἀρ. 17β, 147 ἀρ. 28β, 148 ἀρ. 40, 149 ἀρ. 2β, 150 ἀρ. 7, ἀρ. 8α, ἀρ. 8β, ἀρ. 10, 151 ἀρ. 11, ἀρ. 13, 152 ἀρ. 2, ἀρ. 3, 154 ἀρ. 19, ἀρ. 21, 157 ἀρ. 22, ἀρ. 23β, 158 ἀρ. 28β, ἀρ. 29, ἀρ. 30, 159 ἀρ. 36, ἀρ. 37, ἀρ. 38, ἀρ. 42α, ἀρ. 42β, ἀρ. 43, ἀρ. 44α-β, 160 ἀρ. 45α-β, ἀρ. 46α, ἀρ. 48α, ἀρ. 49, ἀρ. 51, 161 ἀρ. 52β, ἀρ. 55, ἀρ. 57α-β, ἀρ. 59β, 162 ἀρ. 63, ἀρ. 66, 164 ἀρ. 82, ἀρ. 84β, ἀρ. 85, ἀρ. 86α-β, 165 ἀρ. 87, ἀρ. 90 - 91, ἀρ. 93β, ἀρ. 94, ἀρ. 96δ, 166 ἀρ. 96ε-στ', ἀρ. 98, 176 - 178 ἀρ. 1 - 29.

Ἄρτα 65 ἀρ. 16, 66 ἀρ. 38 - 45, 75 ἀρ. 85β, ἀρ. 90, 101 ἀρ. 7 - 9, 102 ἀρ. 14 - 15, 103 ἀρ. 23 - 24, ἀρ. 25β, 104 ἀρ. 27α, ἀρ. 29, ἀρ. 30β, 105 ἀρ. 35β, ἀρ. 38 - 39α-β, ἀρ. 41, 106 ἀρ. 50, 107 ἀρ. 54 - 56, 108 ἀρ. 60, 109 ἀρ. 17, 111 ἀρ. 28, 112 ἀρ. 36 - 39, 113 ἀρ. 45, 114 ἀρ. 51, 115 ἀρ. 55 - 56, 116 ἀρ. 64, ἀρ.

68 - 69, 117 ἀρ. 71 - 76, 118 ἀρ. 82, 119 ἀρ. 91, 120 ἀρ. 96, ἀρ. 99, 121 ἀρ. 102 - 103, ἀρ. 107, 122 ἀρ. 108 - 109, ἀρ. 116 - 117, 124 ἀρ. 134 - 135, 125 ἀρ. 152 - 158, 127 ἀρ. 165 - 167, ἀρ. 170 - 172, 128 ἀρ. 173 - 175, 129 ἀρ. 186β, 130 ἀρ. 1β, 131 ἀρ. 7, ἀρ. 12, 132 ἀρ. 21β, 133 ἀρ. 25β-29, 134 ἀρ. 9, 136 ἀρ. 23, 137 ἀρ. 29 - 31, 139 ἀρ. 1, 140 ἀρ. 2, ἀρ. 4, ἀρ. 6, 141 ἀρ. 20β, ἀρ. 22 - 25, 142 ἀρ. 26 - 28, ἀρ. 29β-γ, 143 ἀρ. 35 - 37, 144 ἀρ. 15, 145 ἀρ. 19, 150 ἀρ. 9, 152 ἀρ. 4 - 5α, ἀρ. 6, ἀρ. 7α-β, 153 ἀρ. 13, 154 ἀρ. 17 - 18, ἀρ. 20, ἀρ. 22, ἀρ. 24 - 26, 155 ἀρ. 27, 161 ἀρ. 60, 162 ἀρ. 61 - 62, ἀρ. 64, 163 ἀρ. 69.

Βατικανόν 64 ἀρ. 10, 69 ἀρ. 20 - 21, 78 ἀρ. 2γ, 81 ἀρ. 37, 87 ἀρ. 55, 94 ἀρ. 38.

Βερολῖνον 64 ἀρ. 5, ἀρ. 8, 65 ἀρ. 15β-γ, ἀρ. 19, ἀρ. 30 - 31, 66 ἀρ. 53α, 67 ἀρ. 54 - 55, ἀρ. 63, 68 ἀρ. 68, ἀρ. 11α-β, 69 ἀρ. 19β, ἀρ. 27α, 70 ἀρ. 43 - 45, 71 ἀρ. 47 - 49α, ἀρ. 50α, ἀρ. 51α, 72 ἀρ. 58 - 59α, ἀρ. 62, 73 ἀρ. 65α-β, ἀρ. 71, ἀρ. 73α, 74 ἀρ. 76, ἀρ. 80, 75 ἀρ. 84, ἀρ. 85α, 76 ἀρ. 1α, ἀρ. 2α-β, 77 ἀρ. 1β, ἀρ. 2δ-ε, ἀρ. 6, 78 ἀρ. 1, ἀρ. 2α-β, ἀρ. 3, ἀρ. 4α, 79 ἀρ. 8, ἀρ. 10α, ἀρ. 11α, 80 ἀρ. 15, ἀρ. 21, ἀρ. 26 - 28α, ἀρ. 29, 81 ἀρ. 36α, ἀρ. 39, 82 ἀρ. 2, ἀρ. 5α, ἀρ. 7, 83 ἀρ. 11α, ἀρ. 13α, ἀρ. 17α, 84 ἀρ. 24 - 26, ἀρ. 28, 85 ἀρ. 30, ἀρ. 38, ἀρ. 39, 86 ἀρ. 42δ, ἀρ. 45, 87 ἀρ. 49, ἀρ. 51,

άρ. 53, άρ. 56, 88 άρ. 59, άρ. 3, 90 άρ. 14, άρ. 15α, άρ. 18, 91 άρ. 2 - 3, 92 άρ. 11, άρ. 15, άρ. 21 - 22, 93 άρ. 28, 94 άρ. 30δ-στ', άρ. 34α-β, άρ. 36 - 37, άρ. 1, 95 άρ. 2, άρ. 3α, άρ. 5, 96 άρ. 14, άρ. 17α, 97 άρ. 18α, άρ. 18γ, άρ. 19, 98 άρ. 1γ-δ, άρ. 6, 99 άρ. 11α, άρ. 17, 100 άρ. 22β, άρ. 2α-β, 101 άρ. 6, 102 άρ. 13γ, άρ. 16, άρ. 19, 104 άρ. 31, 105 άρ. 35α, άρ. 36β, άρ. 39δ, 106 άρ. 48, 107 άρ. 57α, 108 άρ. 5, 109 άρ. 13, άρ. 16, 110 άρ. 25, 111 άρ. 30, άρ. 32, 112 άρ. 34, 113 άρ. 43, άρ. 44, 114 άρ. 53β, άρ. 54, 115 άρ. 58, 116 άρ. 67β, 117 άρ. 77, 118 άρ. 84, άρ. 85, 119 άρ. 87, άρ. 89β, 120 άρ. 95, άρ. 97, 122 άρ. 113, 123 άρ. 122, άρ. 125ε, άρ. 128α, 124 άρ. 131, άρ. 133β, 125 άρ. 146, άρ. 151, 129 άρ. 179, άρ. 185, 130 άρ. 188, άρ. 1α, άρ. 2, άρ. 5, 131 άρ. 12β, άρ. 15, άρ. 17, 132 άρ. 19, άρ. 21α, 135 άρ. 12β, άρ. 17, 137 άρ. 1 - 2, 138 άρ. 3, άρ. 6 - 7, 139 άρ. 13, 140 άρ. 3, άρ. 14, 141 άρ. 17α, άρ. 17δ, άρ. 20α, άρ. 21, 142 άρ. 31, άρ. 33 - 34, 143 άρ. 1 - 2, 144 άρ. 6α, άρ. 8 - 9, άρ. 10, 145 άρ. 16, άρ. 18α, 146 άρ. 21α, άρ. 24, 147 άρ. 30β-γ, 149 άρ. 1, 150 άρ. 5, 151 άρ. 12, άρ. 16, 152 άρ. 1, 153 άρ. 11, 155 άρ. 2β, άρ. 4, 156 άρ. 5, άρ. 8, άρ. 11, άρ. 17, 157 άρ. 21, άρ. 26, 158 άρ. 32, άρ. 34α, 161 άρ. 52α, 162 άρ. 65α, 163 άρ. 73 - 74α-β, 165 άρ. 92, άρ. 96γ.

Βηρυτὸς 170 - 176 άρ. 1 - 100.

Βιέννη 64 άρ. 6, 65 άρ. 12, άρ. 22 - 23, άρ. 26, 67 άρ. 57β, άρ. 62, άρ. 67, 68 άρ. 9, άρ. 10α, 69 άρ. 22, άρ. 29α, 70 άρ. 42, άρ. 46α, 71 άρ. 49δ, άρ. 50γ, 72 άρ. 55, άρ. 61β, 74 άρ. 78, άρ. 81, 75 άρ. 83β, 76 άρ. 2ε, άρ. 1, 77 άρ. 7, 78 άρ. 4β, άρ. 6β, 79 άρ. 14, 80 άρ. 23, 81 άρ. 36β, 83 άρ. 19 - 20, 84 άρ. 27, άρ. 29, 85 άρ.

31, 86 άρ. 42α, γ, 87 άρ. 50, άρ. 54β-γ, 88 άρ. 58, 89 άρ. 4, άρ. 8, 90 άρ. 12, άρ. 17, 91 άρ. 6, άρ. 9, 92 άρ. 10, 93 άρ. 26, 95 άρ. 11, 96 άρ. 12, άρ. 14β, 97 άρ. 20β, άρ. 21 - 22, 98 άρ. 2β, άρ. 5, 99 άρ. 11γ, 100 άρ. 22α, άρ. 23, άρ. 4, 101 άρ. 11α, 105 άρ. 36α, 106 άρ. 45β, άρ. 52, 107 άρ. 53, άρ. 58, 108 άρ. 4, άρ. 7, 109 άρ. 11, 110 άρ. 20, 111 άρ. 29γ, 112 άρ. 35, 113 άρ. 47, 114 άρ. 50β, άρ. 52, 120 άρ. 94, άρ. 100, 121 άρ. 101, άρ. 104α, άρ. 105, 122 άρ. 115β, 123 άρ. 120α, άρ. 125β, 124 άρ. 140, 126 άρ. 160, άρ. 163α, 128 άρ. 176γ, άρ. 178, 129 άρ. 186α, 132 άρ. 20, 135 άρ. 12γ, άρ. 18, 136 άρ. 24, 138 άρ. 8β, 139 άρ. 12, άρ. 1 - 2, 140 άρ. 8, άρ. 13, 141 άρ. 16, άρ. 17γ, 142 άρ. 32, 143 άρ. 4, 144 άρ. 7, άρ. 10, άρ. 14, 146 άρ. 21β, άρ. 22β, άρ. 25, 148 άρ. 37, 149 άρ. 44β, άρ. 45, 154 άρ. 23, 155 άρ. 2α, 157 άρ. 24, 159 άρ. 39, 160 άρ. 48β, 162 άρ. 65β, 163 άρ. 68, 164 άρ. 81α.

Βολωνία 63 άρ. 2β-γ.

Βοστώνη 69 άρ. 25, 71 άρ. 53, 131 άρ. 8β, άρ. 9, 160 άρ. 46β,

Boutin 69 άρ. 26γ, 70 άρ. 35β, άρ. 38, 91 άρ. 5, 144 άρ. 10.

Γκράτς 69 άρ. 15, 80 άρ. 28β.

Γλασκώβη 75 άρ. 86 - 87, 87 άρ. 12α.

Cahn H. 72 άρ. 56γ, 178 άρ. Δ1.

Δημητριάδη Β., Συλλογή 68 άρ. 8γ, 73 άρ. 72, 76 άρ. 3β, 81 άρ. 35β, 89 άρ. 6, άρ. 11β, 126 άρ. 163β, 144 άρ. 6γ, 147 άρ. 29, 153 άρ. 15β, 164 άρ. 81β, άρ. 84γ, 180 άρ. 1Α 1 - 3.

Δρέσδη 68 άρ. 3β, 76 άρ. 5γ.

Εὐελπίδου Ρ., Συλλογή 69 ἀρ. 27β, 71 ἀρ. 52, 74 ἀρ. 75, 75 ἀρ. 89, 78 ἀρ. 5, 79 ἀρ. 11β, 83 ἀρ. 12β, 85 ἀρ. 35, 87 ἀρ. 48γ, 90 ἀρ. 21, 93 ἀρ. 24, 95 ἀρ. 7, 98 ἀρ. 3, 102 ἀρ. 17, 104 ἀρ. 32, 105 ἀρ. 39γ, 110 ἀρ. 23, 115 ἀρ. 57α, 116 ἀρ. 65, 118 ἀρ. 79, 123 ἀρ. 119, ἀρ. 120γ, 126 ἀρ. 161, 134 ἀρ. 1, ἀρ. 7 - 8, 135 ἀρ. 14, 137 ἀρ. 26, 146 ἀρ. 26, 147 ἀρ. 30δ, ἀρ. 32, 148 ἀρ. 38, 151 ἀρ. 14, 152 ἀρ. 9α, 155 ἀρ. 3, 156 ἀρ. 9α, ἀρ. 12, ἀρ. 15, 157 ἀρ. 27, 158 ἀρ. 28, ἀρ. 31, ἀρ. 33, 161 ἀρ. 53, ἀρ. 54, ἀρ. 59, 164 ἀρ. 83, ἀρ. 84α, 165 ἀρ. 89, ἀρ. 93, ἀρ. 95, ἀρ. 96β, 180 ἀρ. 11.

Franke P. R., Συλλογή (πρώην Hollschek) 69 ἀρ. 27δ, ἀρ. 29β, 81 ἀρ. 32, 82 ἀρ. 8, 91 ἀρ. 8, 96 ἀρ. 14ε, 98 ἀρ. 4β, 99 ἀρ. 12, 103 ἀρ. 21, 110 ἀρ. 21, 113 ἀρ. 46, 124 ἀρ. 139, 126 ἀρ. 162, 132 ἀρ. 21γ, 138 ἀρ. 5, ἀρ. 9γ, 146 ἀρ. 27, 163 ἀρ. 71.

Glendining 87 ἀρ. 48δ.

Καϊμπριτζ 63 ἀρ. 2α, 64 ἀρ. 9, 65 ἀρ. 34, 68 ἀρ. 1β, ἀρ. 12α-β, 69 ἀρ. 16, 70 ἀρ. 35α, ἀρ. 40, 73 ἀρ. 70, 74 ἀρ. 79, 76 ἀρ. 4α, 80 ἀρ. 17, ἀρ. 22, 82 ἀρ. 4, 83 ἀρ. 14, 84 ἀρ. 23, 92 ἀρ. 13, ἀρ. 23, 94 ἀρ. 32, 95 ἀρ. 6, ἀρ. 9, 96 ἀρ. 15α-β, 98 ἀρ. 1β, 99 ἀρ. 11δ, 109 ἀρ. 8, ἀρ. 9, 111 ἀρ. 29α, 112 ἀρ. 40, 113 ἀρ. 41, 114 ἀρ. 49, 116 ἀρ. 66, 117 ἀρ. 78, 122 ἀρ. 112, 123 ἀρ. 123β, ἀρ. 126α, 128 ἀρ. 176α, ἀρ. 177, 131 ἀρ. 13, 135 ἀρ. 10α-β, ἀρ. 19, 137 ἀρ. 25β, 138 ἀρ. 9α, 140 ἀρ. 5, ἀρ. 12, 141 ἀρ. 19, 145 ἀρ. 18β, 147 ἀρ. 28α, 149 ἀρ. 46, 153 ἀρ. 10, ἀρ. 15α, 158 ἀρ. 34β, 35β, 160 ἀρ. 47, 163 ἀρ. 78, 166 ἀρ. 96ζ.

Κέρκυρα 86 ἀρ. 42ε.

Κοπεγχάγη 65 ἀρ. 25, 68 ἀρ. 3α, 71 ἀρ. 49γ, 73 ἀρ. 63, 76 ἀρ. 2στ, ἀρ. 4β, 79 ἀρ. 10β, ἀρ. 12β, 80 ἀρ. 25, 81 ἀρ. 41, 83 ἀρ. 18, 86 ἀρ. 43, 87 ἀρ. 52, 88 ἀρ. 60, 96 ἀρ. 14γ, 98 ἀρ. 1α, ἀρ. 7, ἀρ. 9, 99 ἀρ. 18, 107 ἀρ. 57β, 108 ἀρ. 6, 111 ἀρ. 27β, 120 ἀρ. 93α, 134 ἀρ. 5, 136 ἀρ. 22, 137 ἀρ. 25α, 140 ἀρ. 9α, 146 ἀρ. 22γ.

Κόρινθος 66 ἀρ. 49, ἀρ. 50, 96 ἀρ. 15γ, 104 ἀρ. 27δ, 125 ἀρ. 149β, 180 ἀρ. Θ 1 - 2.

Λένινγκραντ 69 ἀρ. 14α-β, 72 ἀρ. 60, 80 ἀρ. 18, 87 ἀρ. 48β, 89 ἀρ. 5α, 92 ἀρ. 12β, ἀρ. 17, ἀρ. 19α, 93 ἀρ. 29, 105 ἀρ. 40α, ἀρ. 42β, 114 ἀρ. 53α, 118 ἀρ. 86, 121 ἀρ. 106, 122 ἀρ. 118, 124 ἀρ. 136, 125 ἀρ. 150, 135 ἀρ. 20, 140 ἀρ. 10, ἀρ. 11α, 142 ἀρ. 29α, 144 ἀρ. 6β, 148 ἀρ. 42α, 149 ἀρ. 2α, 162 ἀρ. 65γ.

Leu Münzen und Medaillen 69 ἀρ. 27γ.

Λονδίνον 63 ἀρ. 1α, 65 ἀρ. 13, 66 ἀρ. 35 - 37, 67 ἀρ. 59α, ἀρ. 64, 68 ἀρ. 6, 69 ἀρ. 26α, ἀρ. 28, 71 ἀρ. 51β, ἀρ. 54α, 72 ἀρ. 61α, 73 ἀρ. 67α, 75 ἀρ. 83α, 76 ἀρ. 2γ-δ, 78 ἀρ. 6α, 79 ἀρ. 9, ἀρ. 12α, 80 ἀρ. 16, 81 ἀρ. 43, 82 ἀρ. 3, ἀρ. 5β, ἀρ. 9, 83 ἀρ. 13β, ἀρ. 16, ἀρ. 21, 85 ἀρ. 32 - 33, ἀρ. 36, 89 ἀρ. 9, 90 ἀρ. 13, ἀρ. 20, 92 ἀρ. 12α, ἀρ. 20, 93 ἀρ. 25, ἀρ. 30γ, 94 ἀρ. 31, ἀρ. 33, 98 ἀρ. 8α, 99 ἀρ. 13, ἀρ. 16, 102 ἀρ. 20, 111 ἀρ. 27α, 116 ἀρ. 63, 118 ἀρ. 83, 123 ἀρ. 124, ἀρ. 125α, ἀρ. 125δ, ἀρ. 129, 124 ἀρ. 133α, 128 ἀρ. 176β, 131 ἀρ. 8α, 132 ἀρ. 23, 135 ἀρ. 16, 139 ἀρ. 13α, 145 ἀρ. 20, 146 ἀρ. 23, ἀρ. 26β, 148 ἀρ. 41, 153 ἀρ. 14, 156 ἀρ. 6, ἀρ. 9β, 157 ἀρ. 25, 163 ἀρ. 74γ, ἀρ. 75.

Macdonald D. 68 ἀρ. 10β.

Mechi 70 άρ. 39.

Μελετοπούλου, Συλλογή 69 άρ. 24.

Μοδένα 66 άρ. 48, άρ. 51, 67 άρ. 61.

Μόναχον 65 άρ. 14, άρ. 28 - 29, 68 άρ. 7, 69 άρ. 35, 70 άρ. 36, 71 άρ. 49β, 74 άρ. 77α-β, 81 άρ. 31, 83 άρ. 17β, 94 άρ. 30ζ, 99 άρ. 11β, άρ. 15, 100 άρ. 24, 114 άρ. 50α, 122 άρ. 115α, 123 άρ. 120β, άρ. 123γ, 131 άρ. 10, 137 άρ. 28, 143 άρ. 3, 165 άρ. 96α.

Münster 69 άρ. 27ε.

Münzen und Medaillen 88 άρ. 61.

Νεάπολις 65 άρ. 21, 68 άρ. 4, 69 άρ. 30, 77 άρ. 1α, άρ. 2β, 81 άρ. 34α, 90 άρ. 15β, 106 άρ. 49, 110 άρ. 26, 114 άρ. 48, 116 άρ. 67α, 123 άρ. 125γ, 131 άρ. 6, 135 άρ. 12α.

Νέα Ύόρκη 64 άρ. 11, 65 άρ. 15, 67 άρ. 56α, άρ. 57α, άρ. 58, 68 άρ. 1α, άρ. 5, άρ. 8α, 70 άρ. 34, 71 άρ. 50β, 72 άρ. 56β, 73 άρ. 69, 75 άρ. 83γ, 76 άρ. 3α, 77 άρ. 2α, άρ. 4, 81 άρ. 42, 83 άρ. 22, 85 άρ. 40, 91 άρ. 7, 92 άρ. 14, 94 άρ. 35, 96 άρ. 148, 98 άρ. 4γ, 100 άρ. 3, 103 άρ. 25, 104 άρ. 34, 106 άρ. 43, 108 άρ. 1, 110 άρ. 19, 111 άρ. 33, 122 άρ. 110, 125 άρ. 145, 126 άρ. 159, 129 άρ. 183, 132 άρ. 22, 133 άρ. 24, 134 άρ. 4, άρ. 6, 135 άρ. 15, 137 άρ. 25γ, 138 άρ. 4, 140 άρ. 7α-β, 144 άρ. 5, 147 άρ. 30α, άρ. 33 - 34, άρ. 36, 157 άρ. 18, 163 άρ. 70.

Όξφόρδη 65 άρ. 20, άρ. 24, 68 άρ. 2, 69 άρ. 18, άρ. 19α, άρ. 26β, 70 άρ. 46β, 72 άρ. 56α, άρ. 57, 73 άρ. 64, άρ. 68, 76 άρ. 5α-β, 79 άρ. 6γ, 81 άρ. 35α, 82 άρ. 6, 83 άρ. 11β, άρ. 15, 85 άρ. 37, 86

άρ. 46, 87 άρ. 54δ-ε, 89 άρ. 11α, 90 άρ. 16, 92 άρ. 12γ, άρ. 18, 93 άρ. 27, άρ. 30α, 95 άρ. 4, 96 άρ. 13, 97 άρ. 20α, 98 άρ. 8β, άρ. 10, 103 άρ. 22, 105 άρ. 37, άρ. 40β, 106 άρ. 44, 116 άρ. 61, 123 άρ. 126β, 125 άρ. 147, 149α, 129 άρ. 187, 133 άρ. 25α, 140 άρ. 9β, 141 άρ. 18, 147 άρ. 31, 148 άρ. 43, 153 άρ. 16, 156 άρ. 7, άρ. 16.

Πανεπιστήμιον Βιέννης 179 άρ. E1-6.

Παρίσιοι 63 άρ. 4α, 64 άρ. 7, 65 άρ. 17 - 18, 67 άρ. 56β, άρ. 65, 69 άρ. 23, 70 άρ. 41, άρ. 46γ, 73 άρ. 66, άρ. 67β, 75 άρ. 83δ, άρ. 88β, 76 άρ. 1β, άρ. 2ζ, 77 άρ. 2στ, άρ. 3, 79 άρ. 7, 80 άρ. 20, άρ. 24, άρ. 30, 81 άρ. 38, άρ. 40, 82 άρ. 5γ, άρ. 10, 83 άρ. 17γ, 85 άρ. 34, 86 άρ. 42β, άρ. 44, άρ. 47, 87 άρ. 47β, άρ. 48α, άρ. 54α, άρ. 57, 88 άρ. 1, 90 άρ. 19, άρ. 1, 91 άρ. 4, 94 άρ. 33β, 95 άρ. 3γ, 96 άρ. 16, 97 άρ. 18β, 98 άρ. 2α, άρ. 4α, 99 άρ. 14, άρ. 19, 100 άρ. 21, άρ. 22γ, 101 άρ. 5, άρ. 11β, άρ. 12, 102 άρ. 13α, άρ. 18, 104 άρ. 30α, άρ. 33, 105 άρ. 35γ, άρ. 42α, 106 άρ. 45α, άρ. 46, άρ. 51, 108 άρ. 2, άρ. 3α-β, 109 άρ. 10, άρ. 12α, άρ. 14β, άρ. 15, 110 άρ. 24, 111 άρ. 29δ, άρ. 31α, 113 άρ. 42, 117 άρ. 70, 118 άρ. 80 - 81, 119 άρ. 88, άρ. 90α, 120 άρ. 98, 122 άρ. 111, 123 άρ. 121, 124 άρ. 137, 126 άρ. 164, 131 άρ. 11, άρ. 16, 132 άρ. 18, 134 άρ. 2, 135 άρ. 13, 136 άρ. 21, 138 άρ. 8α, άρ. 10, 140 άρ. 9γ, 145 άρ. 17α, 146 άρ. 22α, 147 άρ. 35, 148 άρ. 39, 149 άρ. 44α, 151 άρ. 15, 153 άρ. 12, 155 άρ. 1, 156 άρ. 10, άρ. 13 - 14, 157 άρ. 20, άρ. 23α, 158 άρ. 35α, 159 άρ. 40 - 41, 161 άρ. 56, άρ. 58, 162 άρ. 67, 163 άρ. 79 - 80, 165 άρ. 88, 166 άρ. 97, 178 άρ. B1 - 4.

Πάτραι 63 άρ. 1β, 99 άρ. 20, 152 άρ. 5β.

Schotten, Συλλογή - Wien 179 άρ. ΣΤ 1 - 6.

Seaby 77 άρ. 5.

S'Ntamaría 87 άρ. 54στ.

Τουρῖνον 94 άρ. 33γ.

Vermeule C., Συλλογή - Boston (πρώην Loc-

kett) 66 άρ. 52, 68 άρ. 8γ, 71 άρ. 49στ,
73 άρ. 73β, 160 άρ. 46β.

Weber, Sir Hermann, Συλλογή, Spink
1922 98 άρ. 8γ.

Winterthur 67 άρ. 66, 70 άρ. 46δ, 77 άρ. 2γ,
86 άρ. 41, 93 άρ. 30β.

Χαϊδελεβέργη 178 άρ. Γ1 - 5.

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

1β

2α

3

4α

5

6

7

8

9

10

11

12

13

15α

15β

17

21

18

19

20

23

25

22

24

26

26

«ΑΥΤΟΝΟΜΑ»

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

46

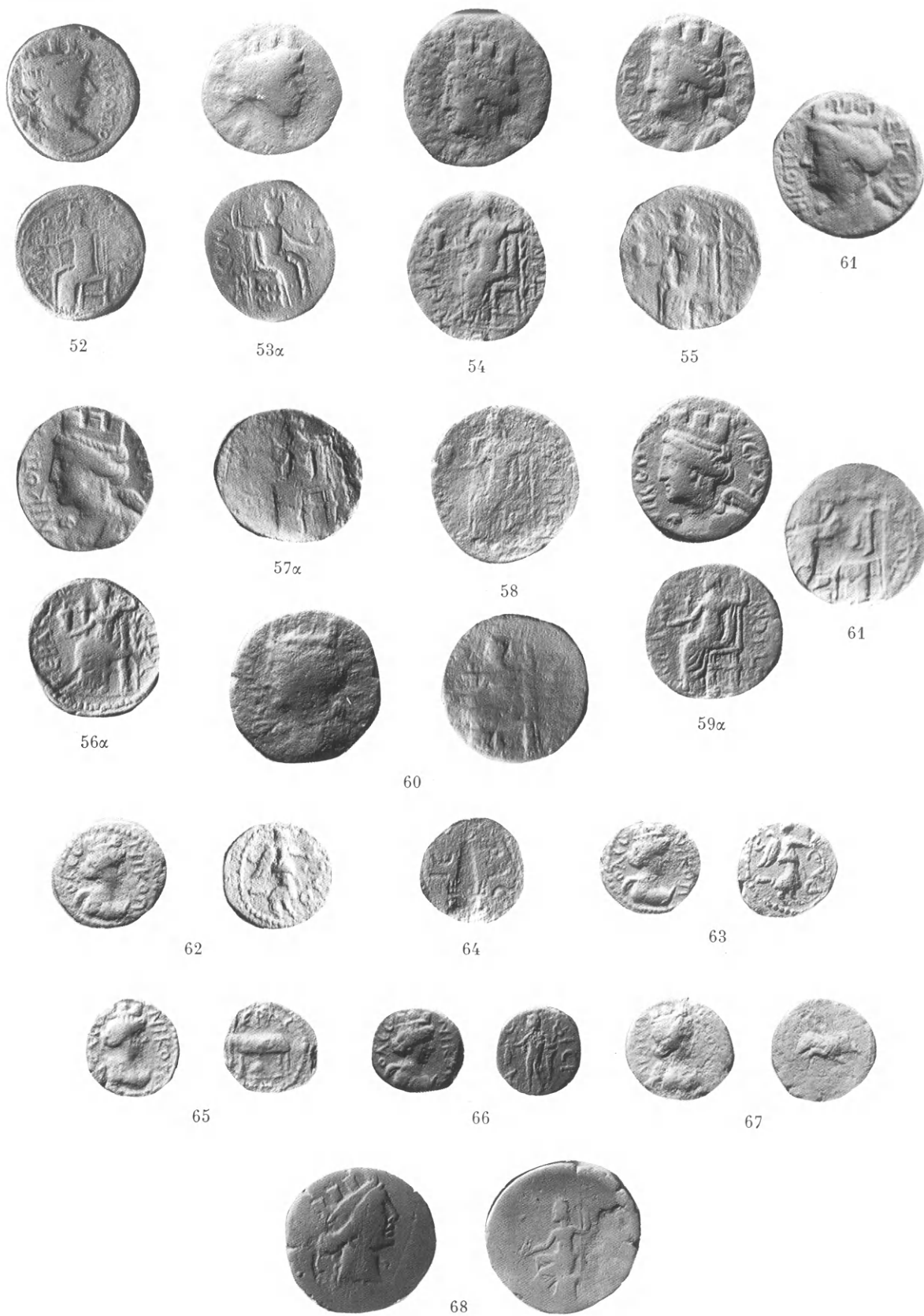
49

50

51

«ΑΥΤΟΝΟΜΑ»

4

5

1β

2

3β

8α

9

10α

6

7

11β

12α

13

14α

15

16

17

18

ΑΓΓΟΥΣΤΟΣ

19β

20

21

22

23

24

25

26α

27α

28

29α

30

31

33

34

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

35α

36

37

38

39

41

43

42

44

45

46α

47

48

49α

49β

50α

50γ

51β

52

53

54α

55

56α

57

58

59β

60

61α

62

63

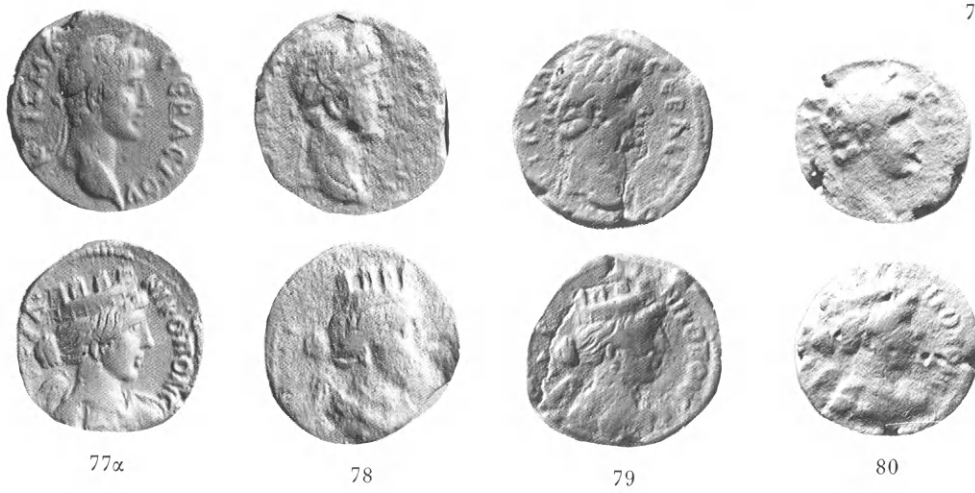
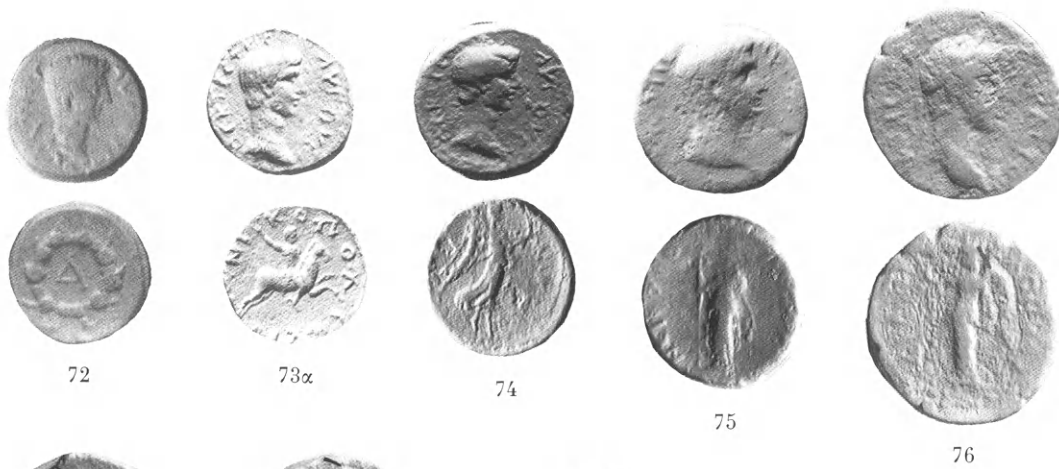
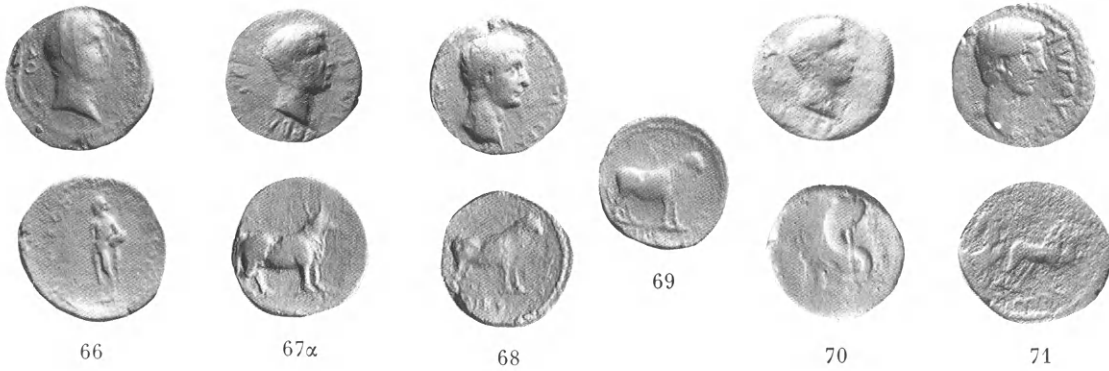
64

65β

83α

83β

85α

84

87

89

88α

90

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

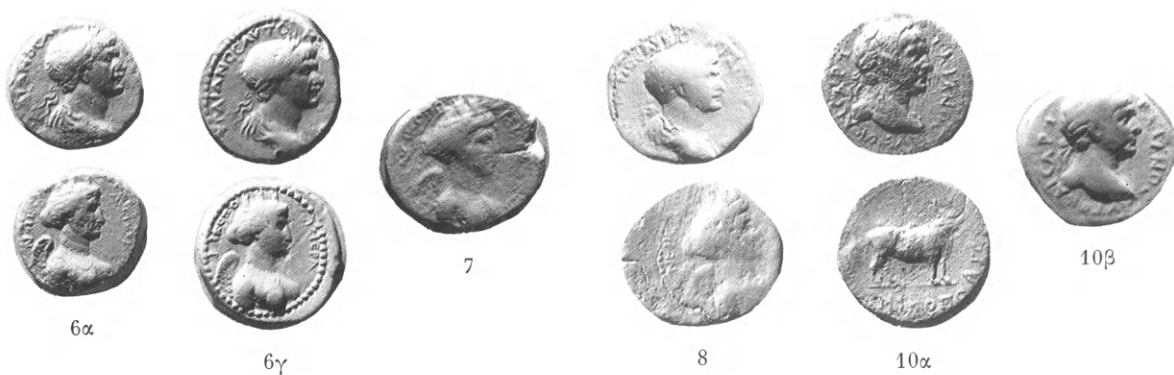
ΑΓΡΙΠΠΙΑΣ

ΝΕΡΩΝ

ΝΕΡΩΝ

ΤΡΑΙΑΝΟΣ

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28α

29

30

31

32

33

34α

35α

36α

37

38

39

40

41

42

43

ΤΡΑΙΑΝΟΣ

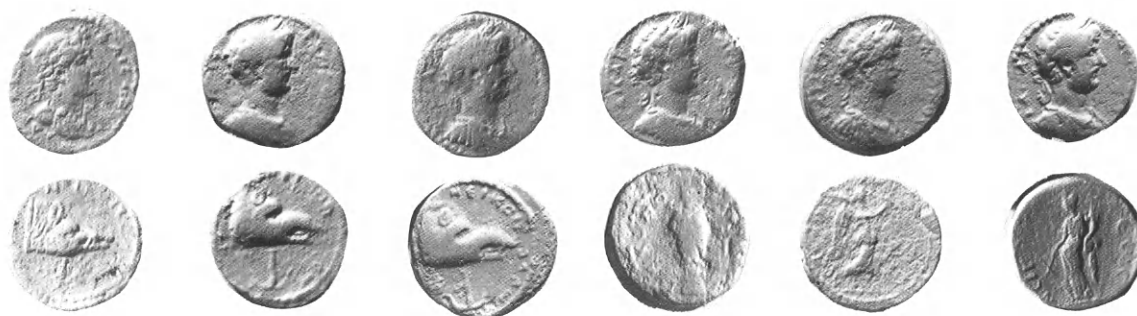

1

2

3

ΑΔΡΙΑΝΟΣ

4

5β

6

7

8

9

10

11α

12α

13β

14

15

16

17α

18

19

20

21

22

ΑΔΡΙΑΝΟΣ

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42α

43

44

45

46

ΑΔΡΙΑΝΟΣ

47α

48β

49

50

51

52

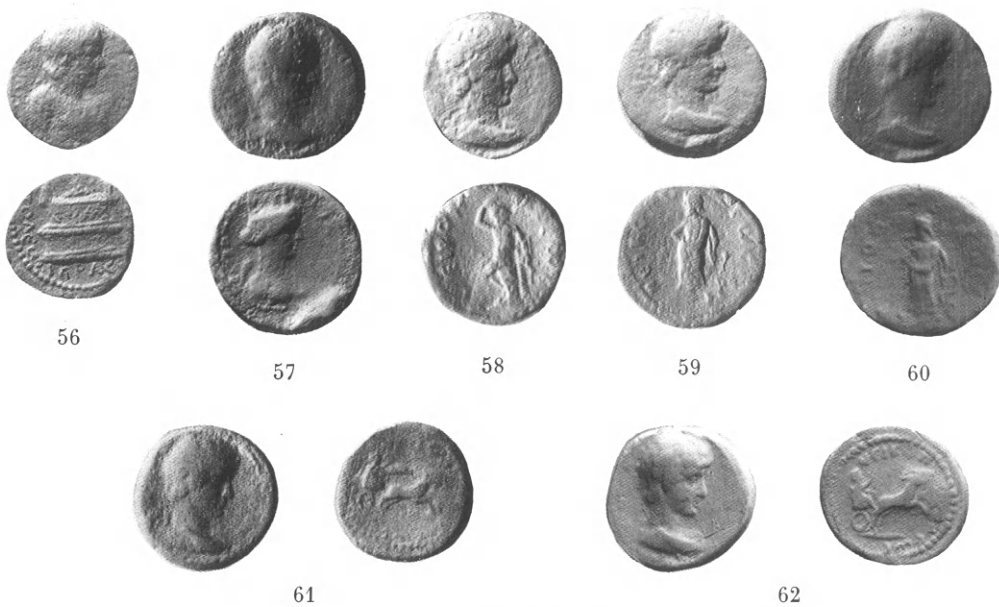
53

54β

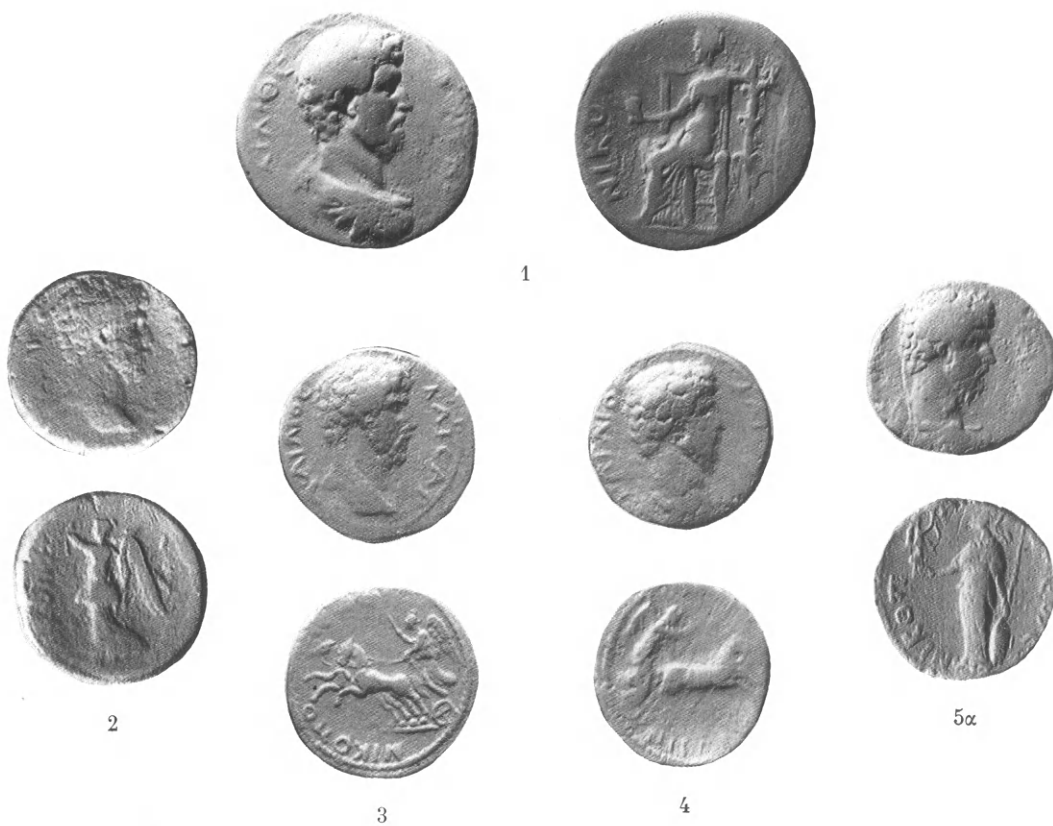
548

55

ΑΝΤΙΝΟΟΣ

ΑΝΤΙΝΟΟΣ

ΑΙΔΙΟΣ

6

7

10

8

9

11γ

12

13

14

15α

16

17

18

19

23

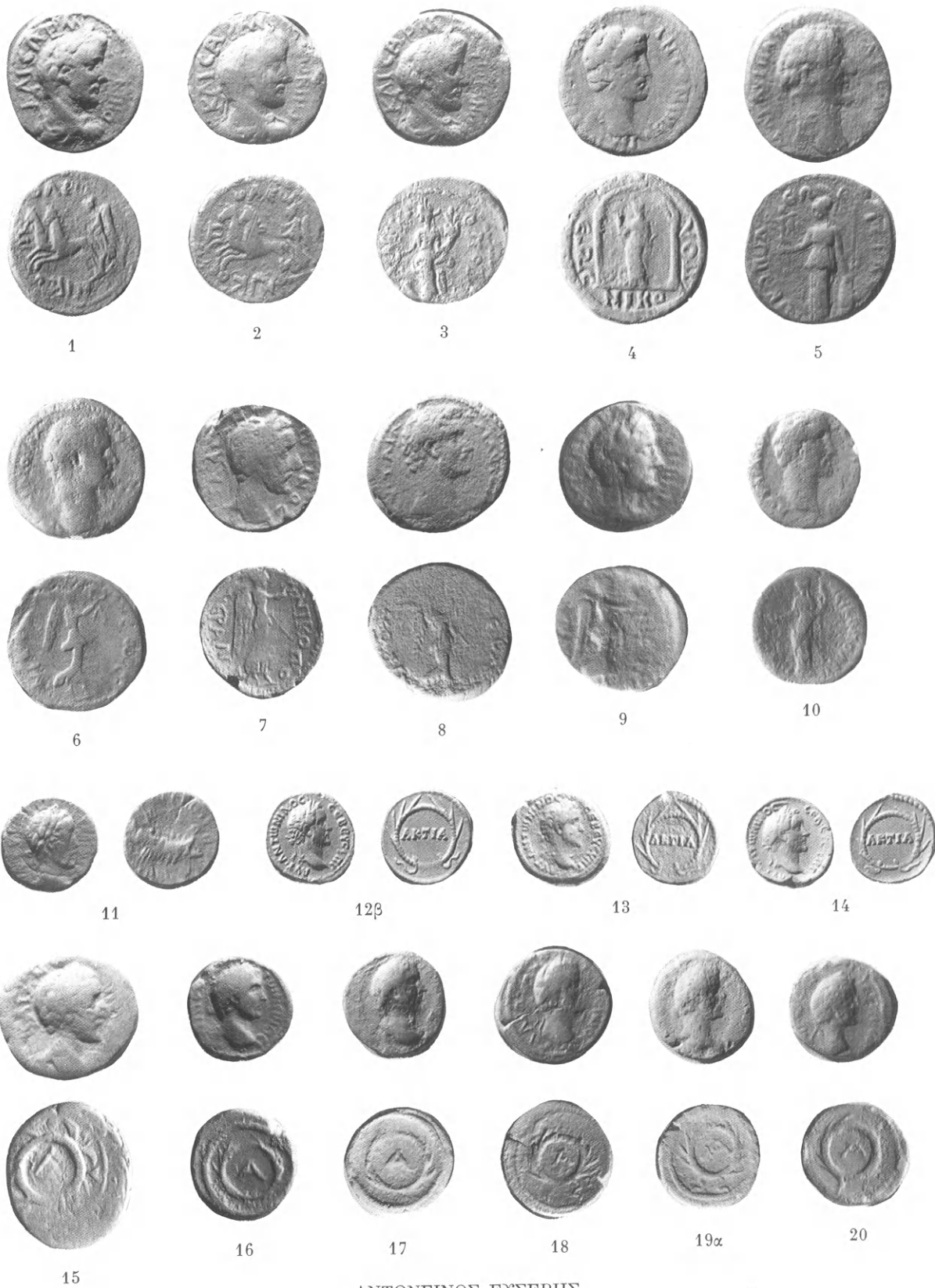

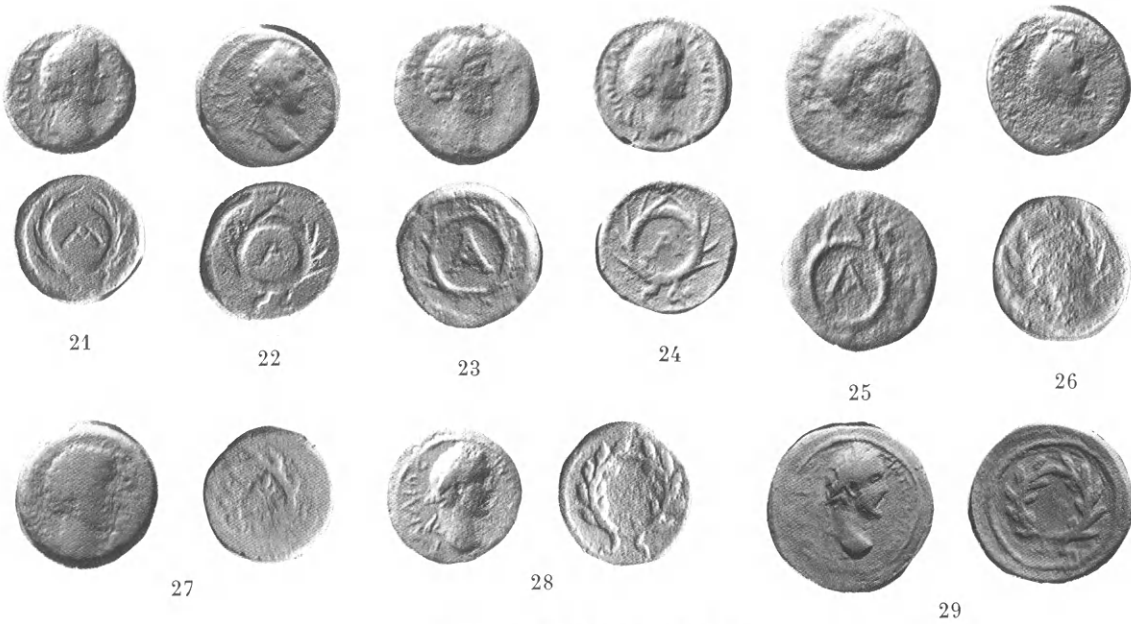
20

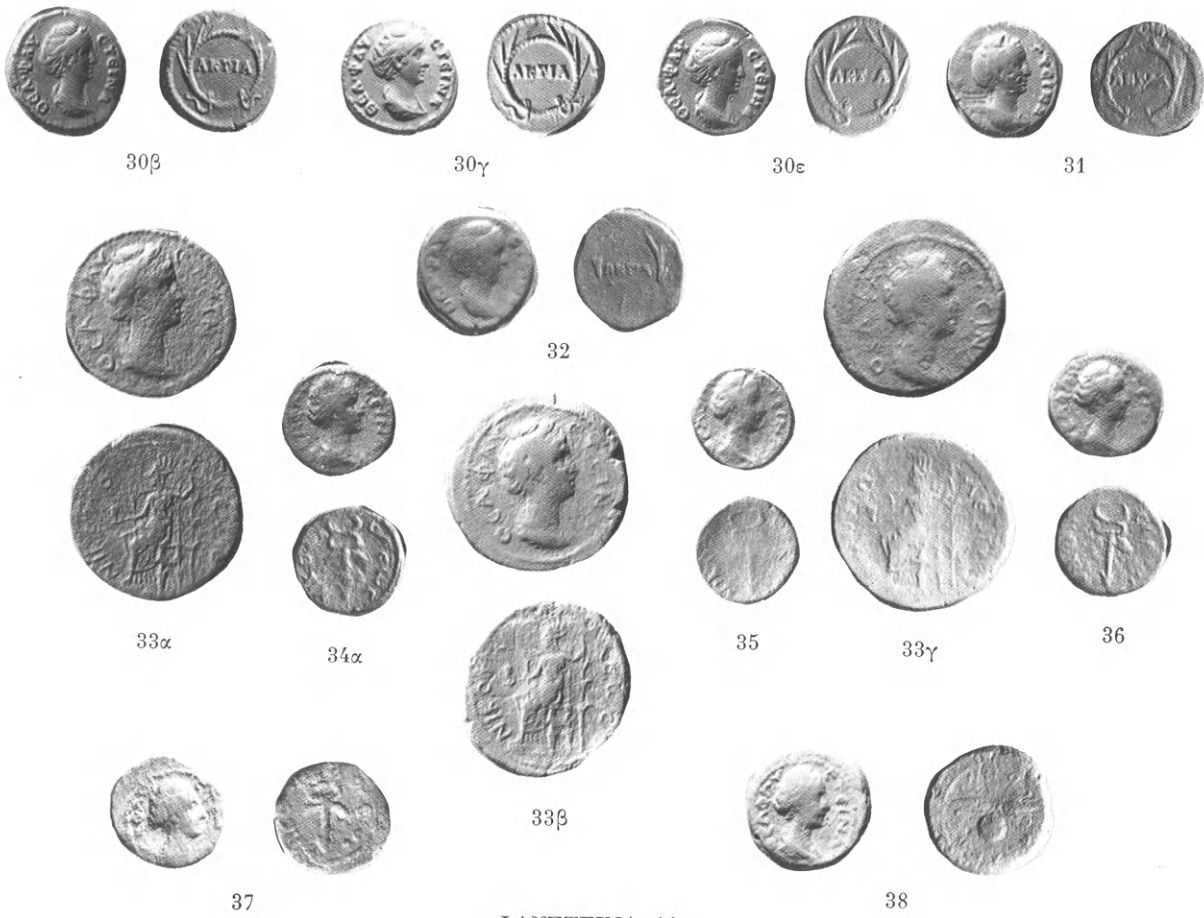
21

ΑΙΛΙΟΣ

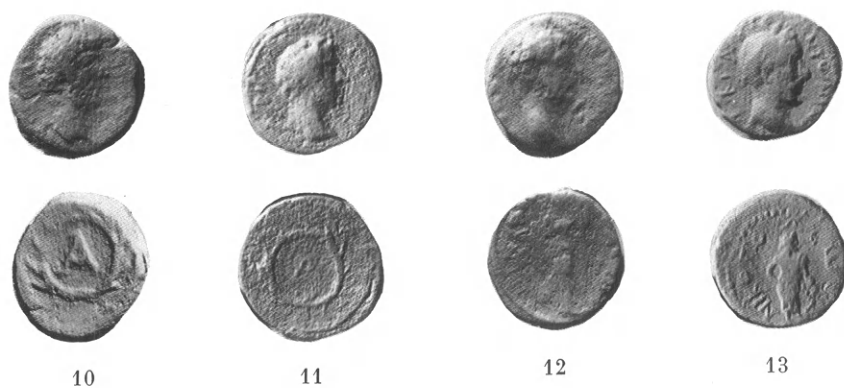
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΕΥΣΕΒΗΣ

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ Α'

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ (;)

14α

14δ

15β

16

17α

18α

18β

19

20α

20β

21

22

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ Β'

23

24

25

ΛΟΥΚΙΟΣ ΟΥΗΡΟΣ

1β

18

2α

3

4γ

5

6

7

8α

9

10

11β

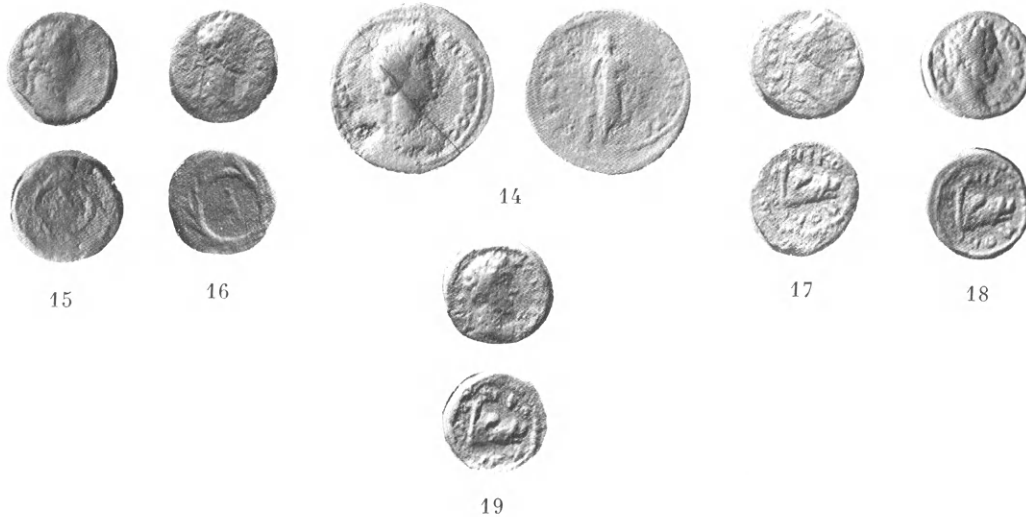

12

13

ΚΟΜΜΟΔΟΣ

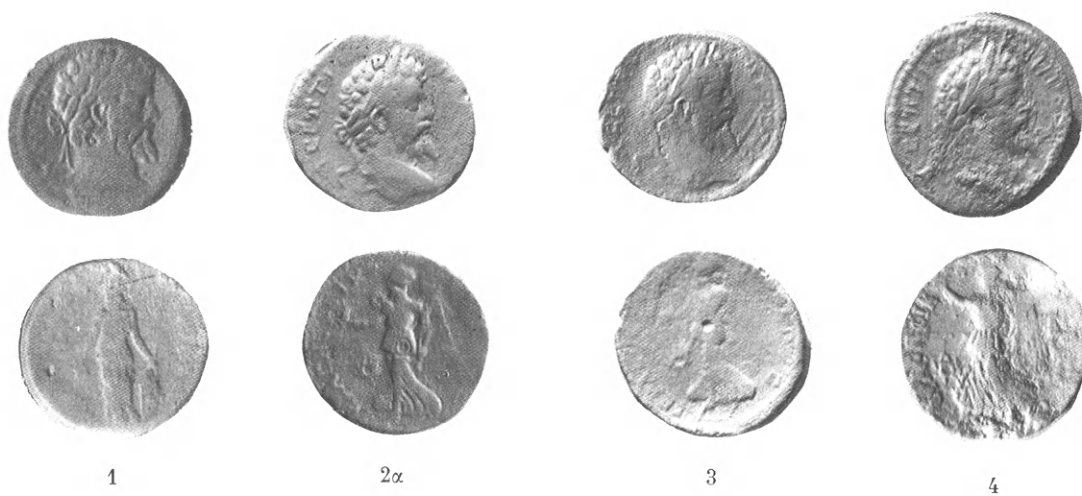

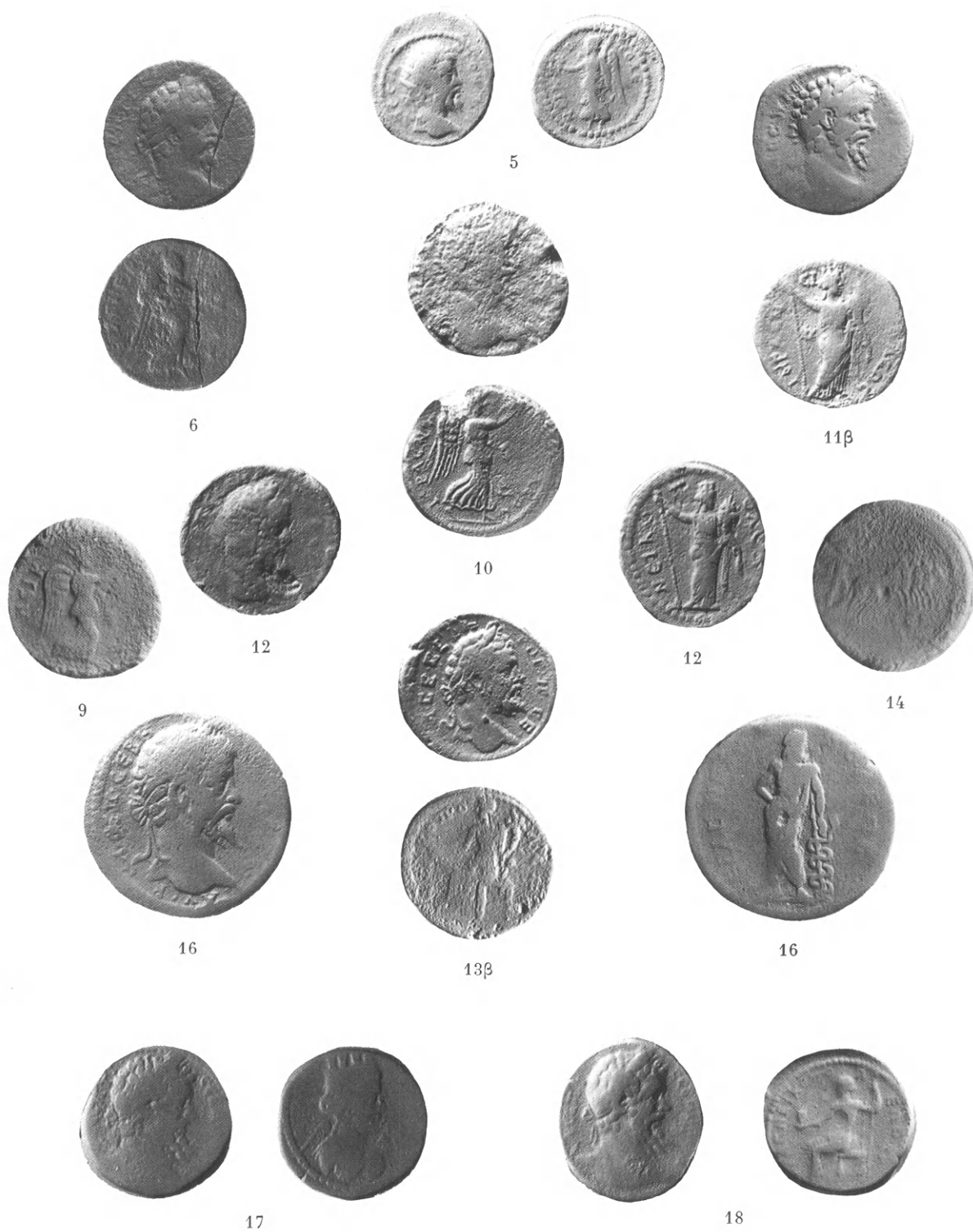
ΚΟΜΜΟΔΟΣ

ΚΡΙΣΠΕΙΝΑ

ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΣΕΤΗΡΟΣ

29

30α

30β

31

32

33

34

35α

36α

37

39δ

40α

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ

41

42α

43

44

45α

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57α

58

59

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ (;)

1

2

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

3α

4

5

7

8

9

10

11

12α

13

14α

16

15

17

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

18

19

20

21

24

22

23

25

26

27α

28

29β

30

31β

32

33

34

35

36

38

39

40

41

42

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

43

44

45

46

47

48

49

50α

51

52

53α

54

55

56

57β

58

59

60

61

63

64

65

66

67α

68

69

70

72

73

78

74

76

77

79

80

81

82

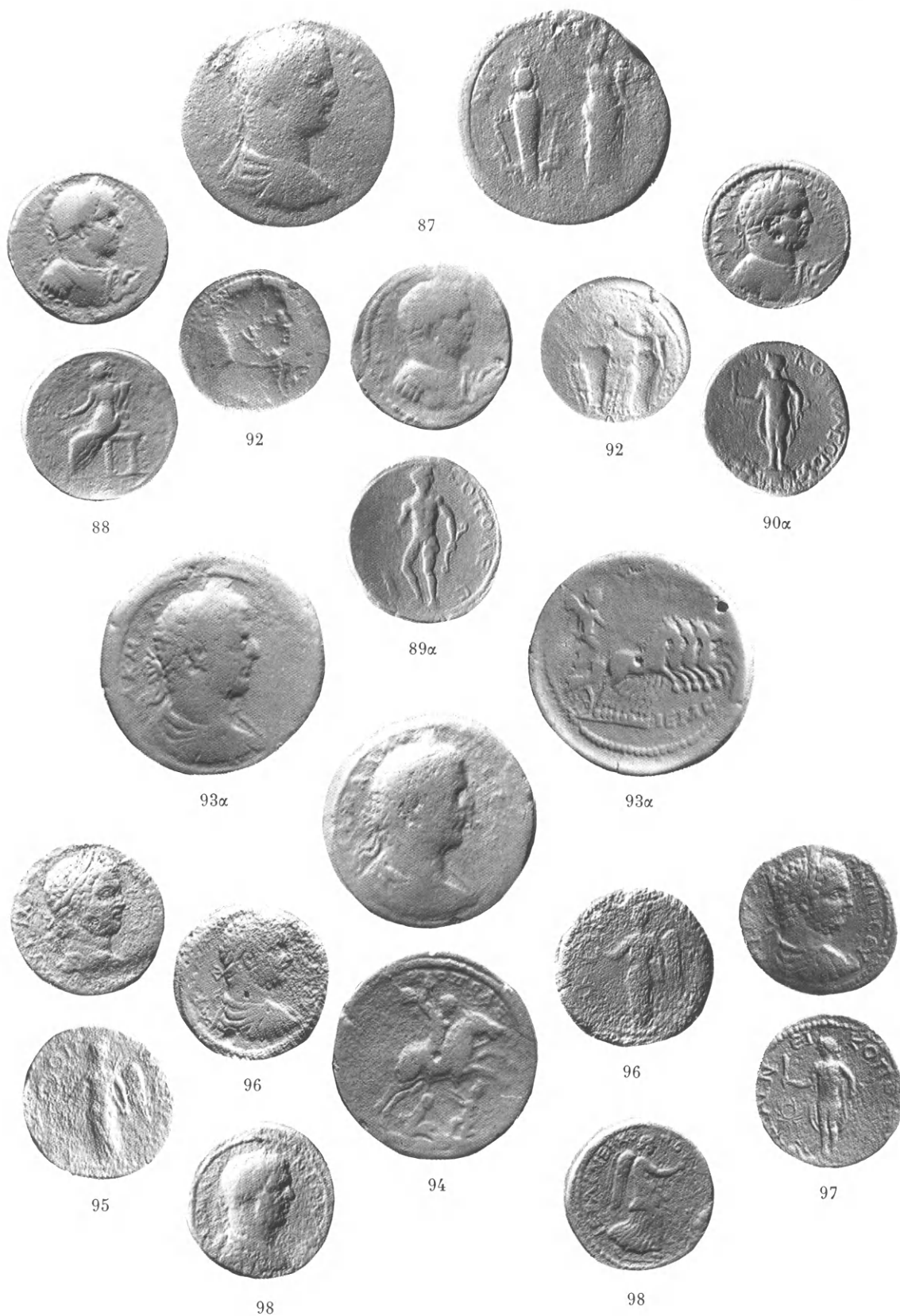
85

83

84

86

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

99

100

101

103

104β

104α

105

106

110

113

112

113

111

114

115α

114

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

121

116

118

119

120β

122

123α

124

128β

125γ

125ε

126α

127

129

130

131

132

133α

134

143

136

137

138

139

146

140

141

142

144

145

147

148

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

149α

150

151

152

159

160

161

162

163

164

165

166

168

169

ΚΑΡΑΚΑΛΛΑΣ

176α

176β

177

178

180

179

181

182β

185

183

185

ΠΑΛΥΤΙΑΛΛΑ

186α

188

187

ΠΑΛΥΤΙΛΛΑ

3

1α

2

4

5

6

7

8α

11

9

10

ΓΕΤΑΣ

14

12α

13

15

16

18

19

20

21β

22

23

24α

25α

26

28

1

2

4

6

7

8

10α

11

12α

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

ΙΟΥΛΙΑ ΠΑΥΛΑ

23

ΙΟΥΛΙΑ ΑΚΥΛΙΑ
ΣΕΥΗΡΑ

24

ΙΟΥΛΙΑ ΣΟΑΙΜΙΑΣ

25α

26

27

28

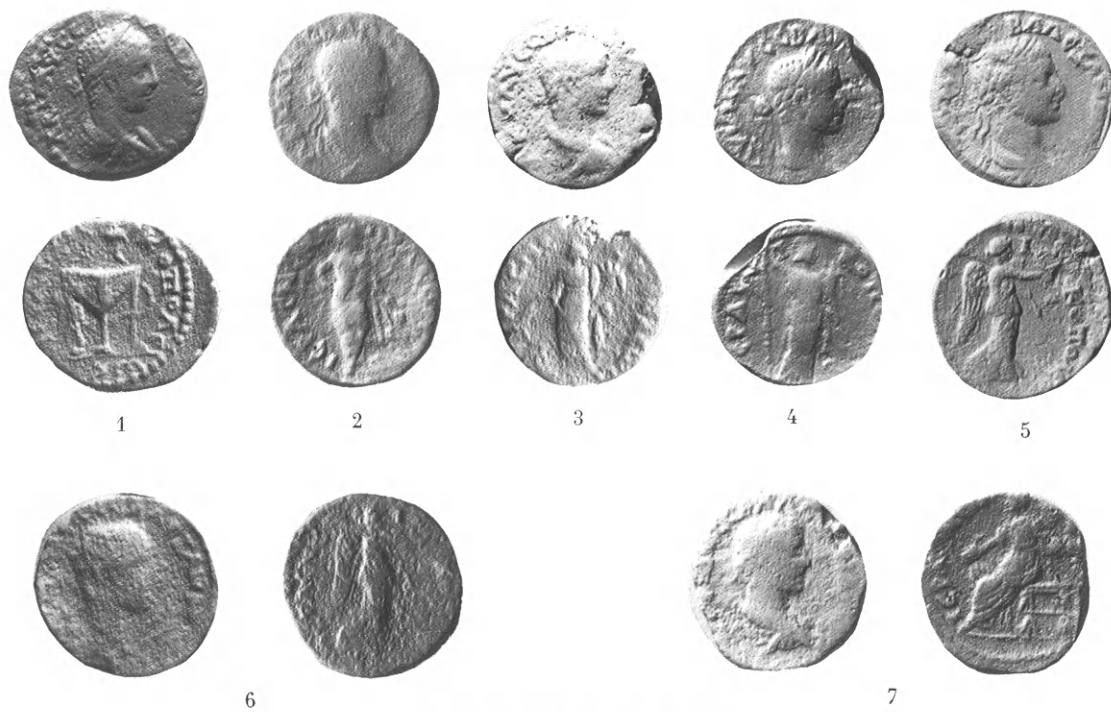

29

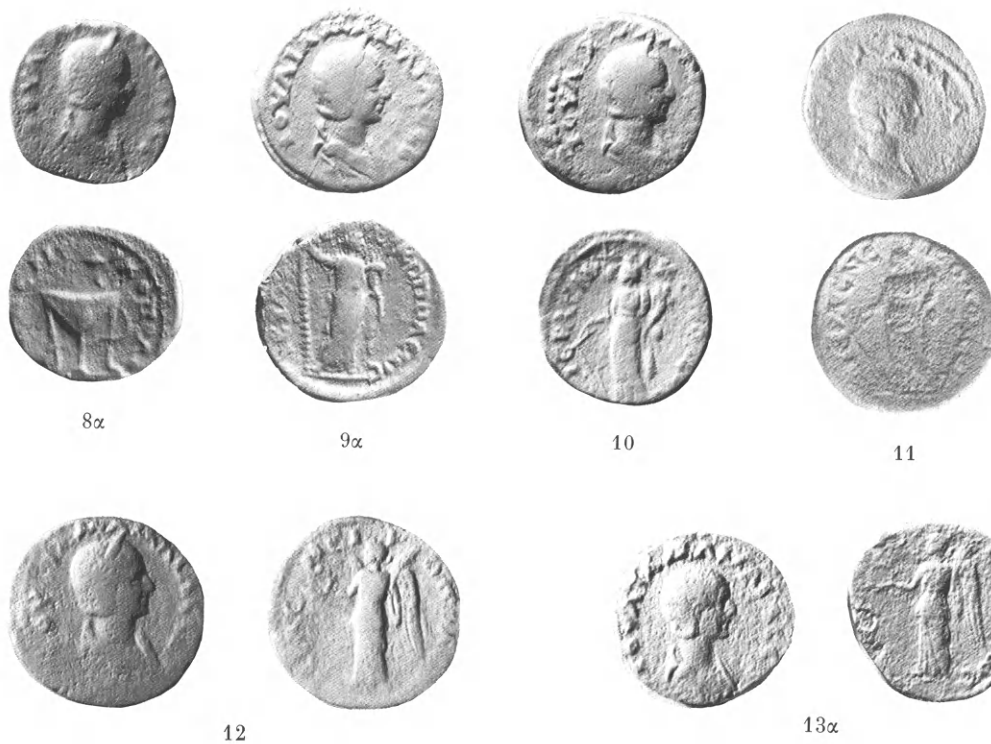
30

ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΙΣΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΕΥΗΡΟΣ

ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΜΑΙΑ

1

2

ΒΑΛΒΙΝΟΣ

1

2

3

4

5

7α

8

9α

10

11α

ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ

12

13

14

16

17α

18

19

20α

21

22

24

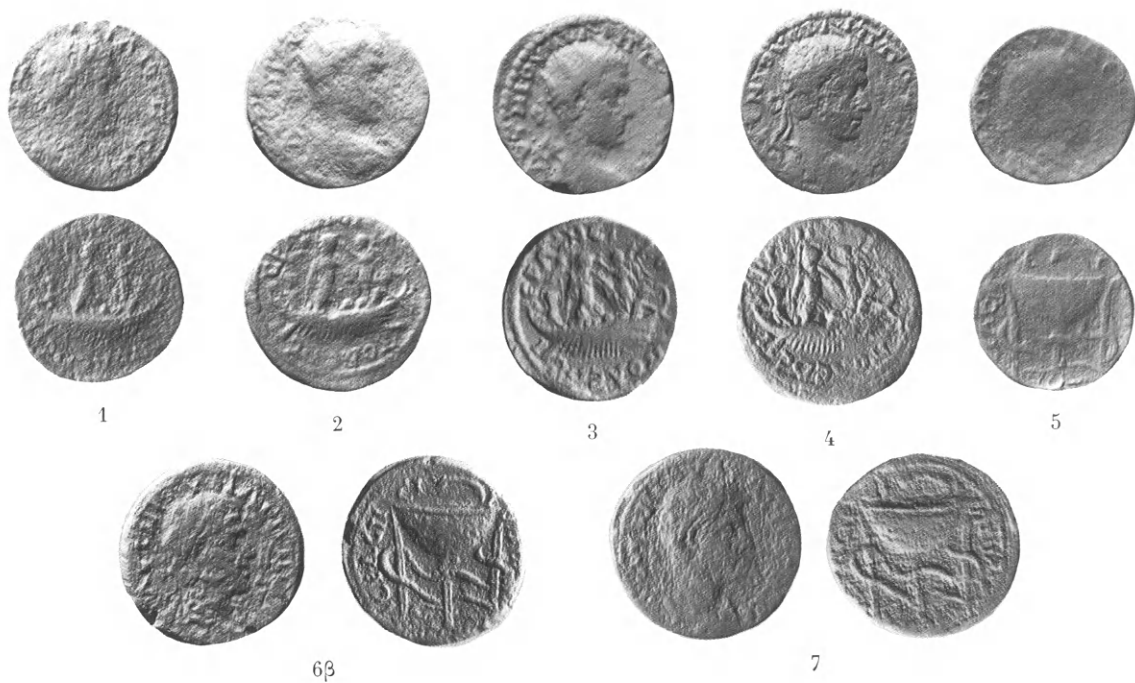
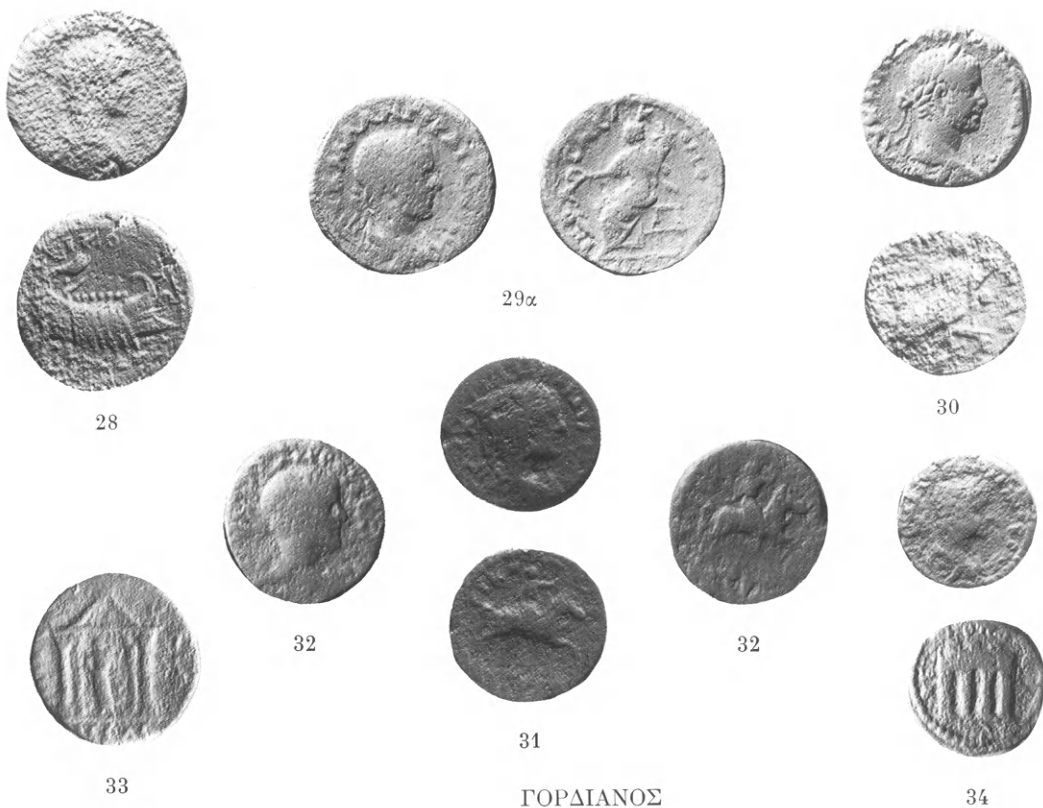
25

26

27

ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ

13

8

9

11β

12

17α

14

15

16

18α

19

21α

21β

20

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α'

22α

22β

23

24

25

26β

27

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α΄

28β

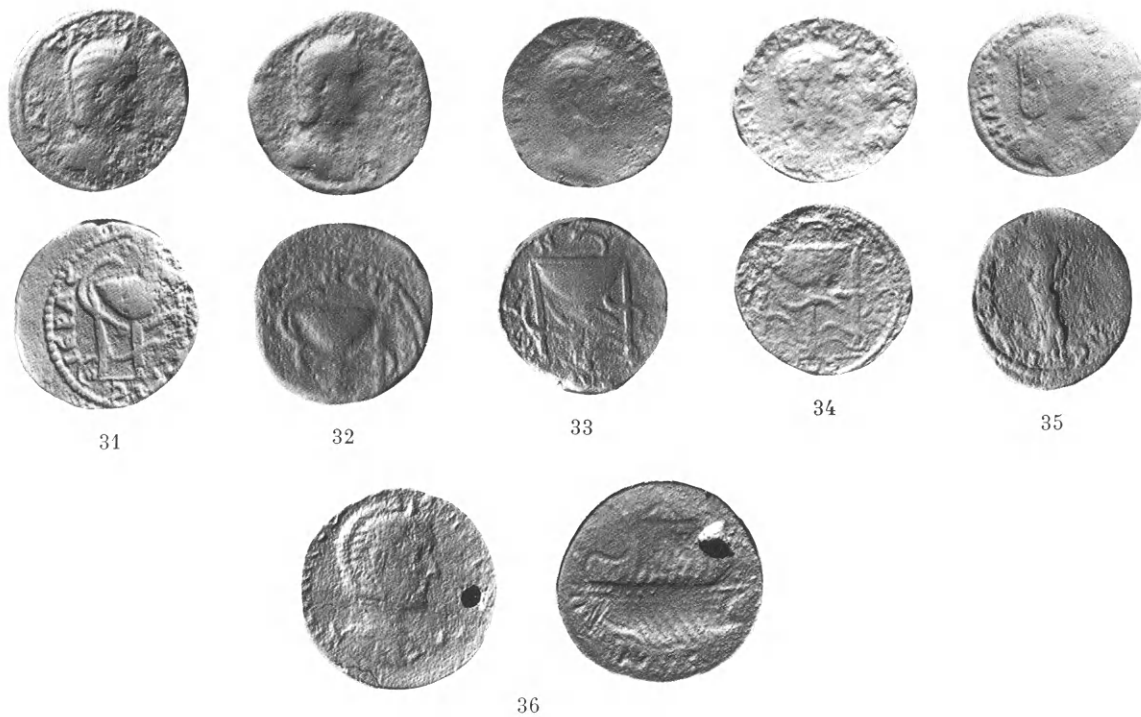

29

30α

ΩΤΑΚΙΑΙΑ ΣΕΥΗΡΑ

ΩΤΑΚΙΔΙΑ ΣΕΥΗΡΑ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β'

44a

44β

45

46

47

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄

47

 2β

1

3

5

4

6

5

ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΣ ΓΑΛΛΟΣ

7

8α

9

10

ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΣ ΓΑΛΛΟΣ

11

12

13

14

15

16

17

ΒΟΛΟΥΣΙΑΝΟΣ

1

2

3

4

5

6

7α

8

9α

10

11

12

13

14

15α

17

16

18

19

22

20

23

21

27

25

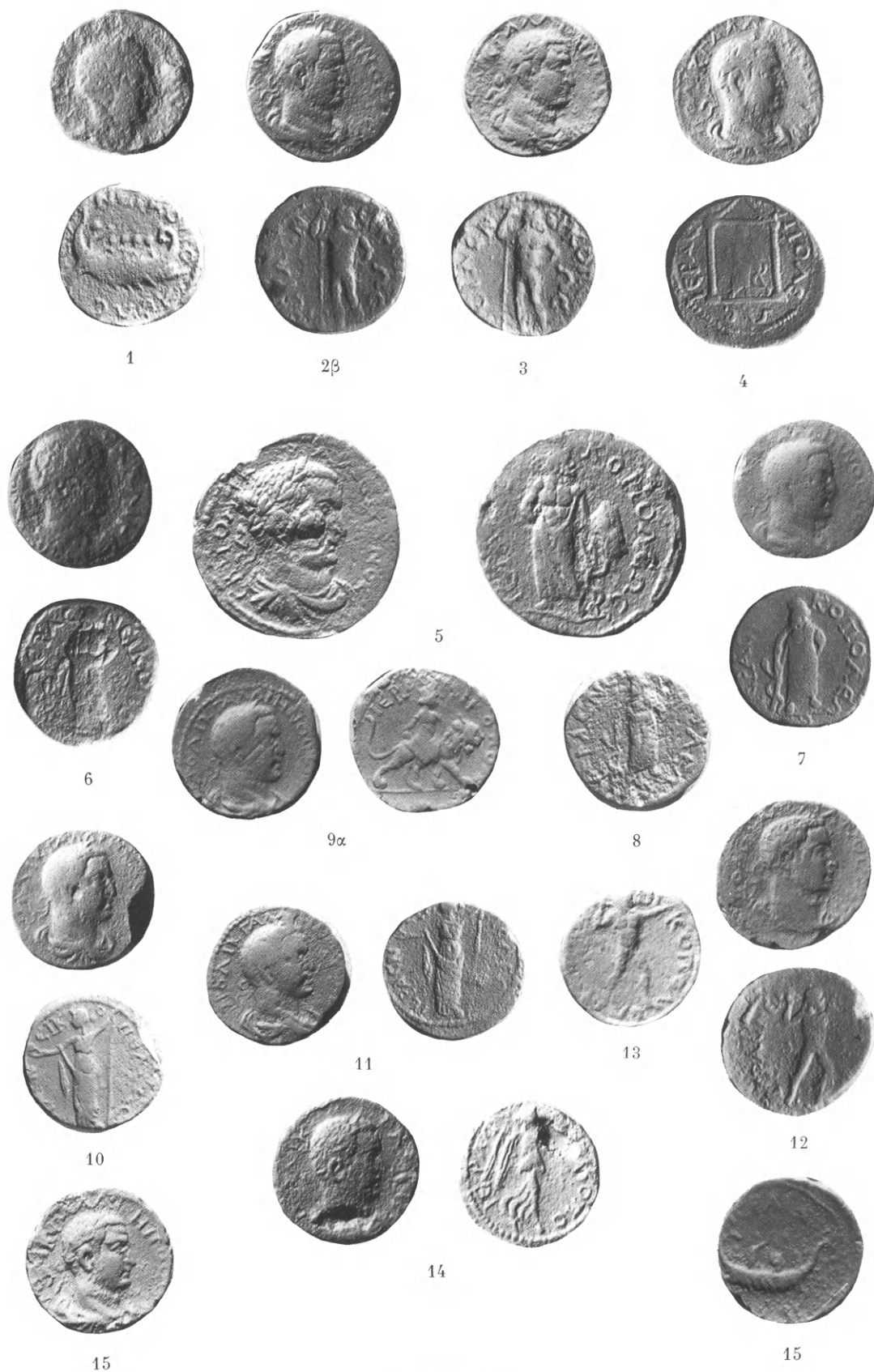

27

24

ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ

17

16

18

19

20

24

21

22

23β

25

26

27

28β

29

30

31

32

33

ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ

34β

35α

36

37

38

39

40

42α

41

44α

43

46

45α

46

ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ

47

48α

50

49

53

51

53

54

52β

55

56

55

57α

58

64

62

59β

66

65α

67

68

71

70

72

73

75

74α

78

76

77

77

83

79

80

81α

82

85

84α

86α

87

88

90

89

91

94

93β

92

93β

ΣΑΛΩΝΕΙΝΑ

95

96α

96β

97

98

ΣΑΛΩΝΕΙΝΑ

1

3

2

4

7

6

7

8

8

«ΕΥΡΗΜΑ» ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΗΡΥΤΟΥ

9

10

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

22

«ΕΥΡΗΜΑ» ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΗΡΥΤΟΥ

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

39

40

41

43

45

46

47

48

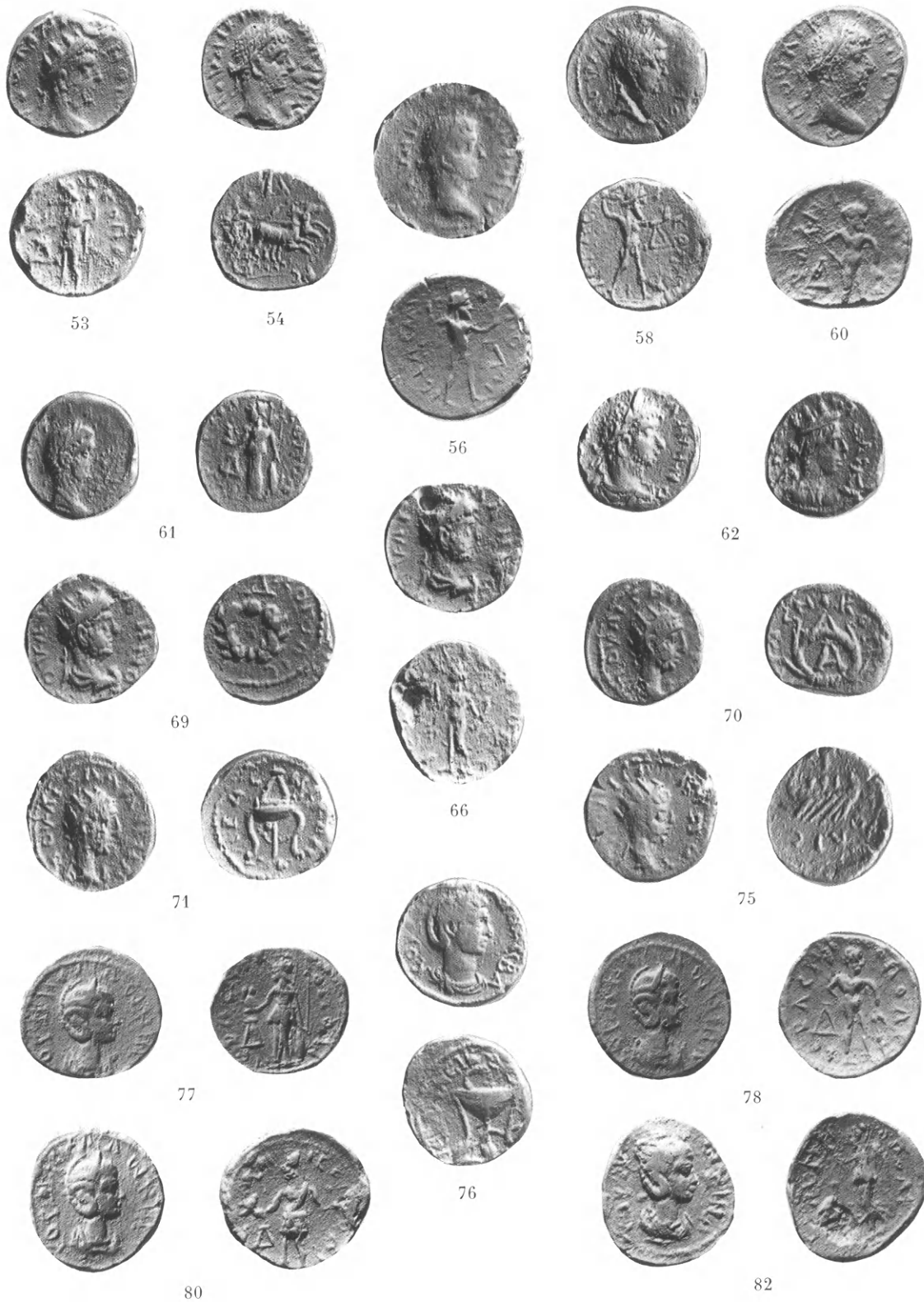
49

50

51

84

87

90

91

100

96

99

«ΕΥΡΗΜΑ» ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΗΡΥΤΟΥ

2

3

4

5

6

ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΟΣ ΝΟΕ 397 ΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

7

8

9

10

11

12

13

15

16

18

19

20

21

22

23

24

25

ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΟΣ ΝΟΕ 397 ΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

26

27

28

29

ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΟΣ ΝΟΕ 397 ΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

B2

B3

Γ1

Z2

Z2

E5

H1

H1

ΣΤ1

Z4

I1

ΙΑ2

«ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ»

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ «Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ»
ΤΗΣ ΜΑΝΤΩΣ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ
ΥΠ' ΑΡ. 79 ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΤΥΠΩΘΗ ΕΙΣ ΕΞΑΚΟΣΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Ε.Π.Ε.
ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ
Ι. ΜΑΚΡΗ Α.Ε. ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ